

HALKLARIN BAHARI

MARKSİZMİN YOL GÖSTERİCİLİĞİNDE EMPERYALİZME KARŞI MÜCADELDEN GEÇER!

Gün, zorbalığın son biçimi emperyalizme yedeklenerek sorun
çözmenin değil, halkların gücüne ve tarihsel haklılığına güvenerek
kalıcı ve gerçek özgürlükler için harekete geçme günüdür...

“EVET SINIFSALLIK DİYORUZ!..”

*Hayat bir kez daha,
düşünsel ufku ritmini düzenlemeye çağırıyor
Marx ve Lenin'i.
Üstelik geç kalmadan,
herkes acele tutmalı elini ve bilincini.
Yoksa tarih, bir arada yargılayacak hepimizi...*

Sık sık sınıfsal kimlik anımsatması yapmamızın nedeni, ne alışkanlık, ne de kimilerinin sandığı veya yakıştırdığı gibi, söylemde dogmatizmin ağırlığıdır. Aksine, **emperyalist haydutlarca estirilen ve sadece bölgeyi değil, beyinleri de fethetmeyi amaçlayan, “fikri ve fiili kontrol” cinnetin başka türlü anlaşılması da, nasıl karşı durulacağına dair çözüm geliştirilmesi de olası değildir.**

Adeta infaz ekibi gibi çalışan, Libya için bütünüyle hayal ürünü senaryolar yazıp haberleştiren, işbirlikçi kuklalara “Ey devrimciler” diye seslenen El Cezire, El Arabiya gibi televizyon kanallarının bu mesajlarının dahi ayıklanmasında güçlük çekildiğinin göstergesi olan bir basiretsizlik hali, solun önemli bir kesimini etkisi altına almış durumdadır. Tabii ki bu fikri karmaşa ve ufuk dağılması, soldan ibaret değil. Örneğin, Hüsnü Mahalli gibi, emperyalizmin bölge politikalarını teşhir eden kimliğiyle bilinen tecrübeli bir gazeteci, ABD'nin bölgeye dair bu kapsamlı müdahalesinin, ekonomik ve siyasi çıkarla bir ilgisi olmadığını, bu saldırıların bölgeden intikam almak gibi psikolojik nedenlere dayandığını söyleyebiliyor. Veya Hasan Cemal, futbolda şike operasyonunu, ciddi ciddi bir temizlik hareketi olarak değerlendirebiliyor. Ve dolayısıyla gerçek nedenini, yani rant paylaşımına dayandığını göremiyor.

Bu durum, AKP'nin ülkede büyük bir demokratikleşme hamlesi geliştirdiğine, artık hiç bir şeyin eskisi gibi olmayacağına, hatta devrime bile gerek kalmayabileceğine inanılıp ona göre konum alınmasından (yedeklenmekten) çok farklı değil. Ne yazık ki sadece kimi yazarlar veya sokaktaki sıradan akıl değil, bilimsel iddialı ve sosyalizm ufuklu akıl da sözünü ettiğimiz bu yönlendirme gücünün kapsama alanına girmiş durumda. Bu nedenle ve ısrarla, “EVET SINIFSALLIK!..” diyoruz. Başka türlü, gelişmelerin arka planını okuyabilmenin ve bu cinnete karşı durabilmenin yol ve yöntemi yoktur.

Bu sayıda da söz konusu kaygımız, konulara içerilmiş halde yer aldı. Ne var ki, hala birbirimizi okumuyor, birbirimizden etkilenmiyor ve bir kesitte yaşadığımız yanılığın, bir diğer kesitte ders olarak taşıyamıyoruz.

Bu karamsar gibi görünen tanımlara rağmen bizler, doğrudan ısrar ve dosta gülümseyerek yüreğini açık tutma dışında bir yöntem bilmiyoruz... Her şeye rağmen iyimseriz ve umutluyuz. Çünkü emperyalizmin suç grafiği kabarıyor ve aynı oranda, çok güvendiği yöntemlerin, uygulanma tekrarı sebebiyle de olsa, teşhiri hızlanıyor.

Elbette dünya değişecek ve elbette mazlumun “kaderi”ni değiştirecek “iyiden-güzelden yana rüzgâr” bizim sokaklarımızda esecek. **Gün, zorbalığın son biçimi emperyalizme yedeklenerek sorun çözmenin değil, halkların gücüne ve tarihsel haklılığına güvenerek kalıcı ve gerçek özgürlükler için harekete geçme günüdür.**

Bu perspektifle hazırladığımız bu sayımızı keyifle okuyacağınızı umuyoruz.

Sevgiyle Kalın...

İÇİNDEKİLER

GÜNDEM

1-3

“Arap Baharı”nın Ekonomi Politikası

4-9

Emperyalizm Ortadoğu Türkiye

10-16

YAŞ Süreci

17-18

Çatı Patisi-Birlik Tartışmaları Üzerine

19-21

Teorik Eğitimin Önemi Üzerine

22-30

Oslo Saldırısı

31-33

Emperyalizmin Sofrasındaki Somali

34-37

1848 Işığında “Arap Baharı”

38-41

Üreten Biziz

42-43

Doğru Yerden Öğrenelim

44-50

Ya Barbarlık Ya Sosyalizm

51-56

Açıklamalar

56-57

Sanat Üzerine Perspektif Yazıları II

58-61

Devrimci Kişilik-Bahadır Deniz

62-64

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı DEVİRİMCİ HAREKET Dergisi

Sahibi: Adalı Yay. Kül. Faal. Mat. Rek. Org. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Adına Eray Sargın

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Eray Sargın

Yayın Türü: Yaygın

Adres : K. Mustafa Çelebi Mah. Tel.Sok. No:4 K:4 Beyoğlu-İST

Tel/Faks: 0 212 249 38 75

Web: <http://www.devrimcihareket.net>

E-posta: devrimci@yahoo.com

Ege Temsilcilik: 863. Sok. No: 4 D:2 Konak -İzmir

Tel: 0 232 445 70 95

Avrupa İrtibat

Almanya: 0049 176 251 72 451

Belçika: 0032 473 80 65 66

Fransa: 0033 618 93 94 34

Hollanda: 0031 639 61 70 50

İngiltere: 044 781 63 666 35

İsviçre: 0041 764 73 41 01

Baskı Yeri: Berdan Matbaacılık

(Davutpaşa Cad. Güven San. Sitesi C Blok 215-216 Topkapı-İST Tel:0 212 613 12 11)

SOLUN LİBYA'DA DÜŞTÜĞÜ BÜYÜK YANILGIYA SURİYE'DE DÜŞMEMESİ İÇİN

"Şayet biriniz, ünlü Marksistlerin eskiden işgalleri kınayıp kınamadıklarını soruyorsanız, evet, hepsi zamanında ülke işgallerini kınadılar, hatta Kaddafi'den çok daha gerici hükümete sahip olan ülkelerin işgal edilmelerini kınadılar. Kral, feodal bir karaktere sahipti, fakat hiç kimsenin İtalyan faşizminin işlediği suçu kınama konusunda şüphesi yoktu. Ama bizim dönemi-mizde, bütün sol, bu işgal ve saldırıları kutluyor." (James Petras, CX 36 Radio Centeranio ile röportajından)

Evet, Libya'ya karşı gerçekleştirilen ve her tarafından emperyalist haydutluk, ülkesini satma, çıkar ve işbirliği sarkan bir operasyon, sol/devrimci pek çok yapı tarafından desteklendi; olumlu görüldü; "Ya Kaddafi başarılı olursa?" diye kaygılananlar oldu; devrim diye addedilen "emperyalist bahar"ın bu halkada tökezleme ihtimali dert edildi; vb. vb.

Bugün sonuca bakıp, "devrim/ihtilal" demekten vazgeçenlerin olduğunu biliyoruz. Ne var ki mesele, "devrim" deyip dememe veya salt Libya meselesi değil. Sol, bu noktaya nasıl geldi? Ne oldu da bölgeyi on yıllarca kavurabilecek bir projeye,

"bana ne düşer?" dercesine (direkt veya dolaylı olarak) yedeklenebilir hale geldi?

Yıllar önce yazdık. 1980 öncesinde AB'yi emperyalist olarak görmemek, olumluluk atfetmek "ayıp"tı. Ve kimse bu ayıba yanaşmazdı. Şimdi, hangi yolda nasıl ve ne zaman değerlerimizi döke döke (tüketete tüketete) bu noktaya geldik? Bu tükenmenin izi doğru biçimde sürülmedikçe, Libya özgülünde düşülen yanılığın, hemen bugün aynı izdüşümler eşliğinde Suriye'de tekrar etmesini bekleyelim.

Biliyoruz ki bugün solun yeni dönem niteliklerinden biri de birbirini ya okumamak ya da okusa da dikkate almamaktır. Yani ne yazık ki bu yazdıklarımızın etkili olacağı ve bugüne dek "demokratik nitelikli bir halk muhalefeti" olmadığı kırk çeşit kanıtlanan Suriye'deki çatışmada öne çıkan muhalefetin, Libya'daki yanılığın tekrarına izin vermeyen bir bakış açısıyla irdeleneceği/yargılanacağı beklentimiz bir hayli zayıf. Yanılmayı umut ediyoruz. Öyle ki emperyalizmin Suriye operasyonuna karşı sol/devrimci güçler olarak ortak eylemler geliştirecek kadar yanılmayı

umut ediyoruz. Evet, çok açık söylüyoruz. Devrimcilere düşen görev, emperyalizmin işgal aparatı haline gelen güçlere direnişçi/devrimci deyip destek vermek değil, Suriye'ye yapılmakta olan emperyalizmin çok bileşenli ve çok kirli müdahalesini çeşitli biçim ve yöntemlerle teşhir etmek; Türkiye dahil, işbirlikçilerin yüzünü açığa çıkarmak ve bu cinnette dur demektir.

Bu süreçte, genelde emperyalizm, özelde faşizm ve işbirlikçi olabildiği oranda feodalizm (aşiretler, vb.) dünya halklarının karşısında bir bileşke güç şeklinde var olacaktır. Böyle bir saldırı iklimine direnebilmenin koşulu, süreçten zarar göreceğimizin güç ve imkan biriktirmesi ise de, birliklerin antiemperyalist, antifaşist ve antifeodal eksenli olması da, sürecin niteliği gereğidir.

Evet, NATO'nun Libya halkını katletme planı, sol tarafından desteklendi. Ne var ki Libya, haber vererek gelmekte olan emperyalist cinnetin sadece açış konusmasıdır...

Dünya halklarının (ve onlara yol gösterme/önderlik iddiasında olanların) belki de tarihlerinin hiç bir döneminde olmadığı denli birbirini anlamaya ve birbirine doğru yerden değmeye ihtiyacı vardır. Bugün bu bağlamda, birlik/ittifak konusunun ezilenlerin gündemine gelmiş olması olumludur, bir şanstır. Ne var ki, yana gelince farklarını ve fırsat buldukça kendini anlatan eğilimiyle solun birlik adımları karşısında umutlanmak için henüz çok erken. Ve bu konuda söylenecek çok şey var. Tam da bu nedenle, feneri birbirimizin gözüne değil, ülkede ve bölgede olup bitenlere tutmak gerekiyor.

Daha da önemlisi, emperyalizmin niteliği, başvurduğu şiddetle ölçülen bir olgu değildir. Elbette imkan varsa, gireceği yere silahsız girip tahakkümünü zor dışı yollarla kurmayı tercih eder. Bunun bir nitelik yumuşaması/değişimi olarak algılanması, emperyalizmin artık halkların demokratikleşme taleplerinin karşılanmasına yatkın olacağı biçiminde yorumlanması ise, büyük bir yanılığın olur.

Evet, NATO'nun Libya halkını katletme planı, sol tarafından desteklendi. Ne var ki Libya, haber vererek gelmekte olan emperyalist cinnetin sadece açış konuşmasıdır... Dünya halklarının (ve onlara yol gösterme/önderlik iddiasında olanların) belki de tarihlerinin hiç bir döneminde olmadığı denli birbirini anlamaya ve birbirine doğru yerden değmeye ihtiyacı vardır.

“Arap Baharı” diye anılan gelişmeler, belirli bir coğrafyada yaşanıyor ve bütünlük atfedilebilecek boyutlar taşıyor olsa da, irdeleneceği sırada, kimi ülkelerin ve “Şii üçgeni” gibi olguların özgünlüğü göz ardı edilmemelidir. Hatta, olayların patlak verdiği ülkelerin sıralamasının bile tesadüf olmadığını söylemek mümkün. ABD ilk önce kendisine yandaş, işbirlikçi olan, yıpranmış iktidarları restore etti. Buradan sağlanan sempati ve demokratikleşme imajı eşliğinde diğer ülkeler sıraya kondu. Aslında Şii üçgeninin dağıtılması, en öncelikli hedeftir. Ne var ki bu hedef, uzun ve zorlu bir süreç gerektiriyor. Bu çerçevede Libya'ya, Suriye'nin provası gözüyle bakıldığına, daha önce de dikkat çekmiştik.

Elbette toplam içerisinde, Tunus'un da Mısır ve Libya'nın da yeni dönem ihtiyaçlarına uygun biçimde elden geçirilmesinin yeri vardır. Ne var ki hem birinin diğerinden daha zor olduğu, hem de yüklenen anlamların büyüklüğünün değiştiği

bir toplam söz konusu. Daha önce de söylediğimiz gibi Irak müdahalesi de Türkiye'nin AKP eliyle yeniden düzenlenmesi de bu kapsam içerisinde. Tabii ki İran'ı etkisizleştirip sisteme katmak, Şii eksenli kurduğu ilişki ağının dağıtmak, en önemli/öncelikli hedefler arasındadır.

İşte bu müdahalelerden demokratikleşme beklemek, hatta silahsız olacağını düşünmek, kimi toplumsal sorunları ve giderek özgürlük ufkunu, bu denklem içine sığdırmaya çalışmak, emperyalizmin kavranışına dair yaşanmakta olan bilinç bulanıklığının vardığı seviyeye işarettir. Bu artık, dışsal/ikincil çelişme dediğimiz, emperyalistler arası çelişmeden yararlanmak biçimindeki taktiksel olguyu aşmış durumdadır. Hemen her sorunun uzlaşarak (çatışmadan) çözülebileceğine inanan, buna programatik bir içerik kazandıran bir yaklaşım söz konusu. Gerçekte ise, ABD/emperyalizm için havuç da sopa da bir araçtır. Sınıfsal niteliğinde ise hiç bir değişim yoktur/

Öyle ki emperyalizmin Suriye operasyonuna karşı sol/devrimci güçler olarak ortak eylemler geliştirecek kadar yanılmayı umut ediyoruz. Evet, çok açık söylüyoruz. Devrimcilere düşen görev, emperyalizmin işgal aparatı haline gelen güçlere direnişçi/devrimci deyip destek vermek değil, Suriye'ye yapılmakta olan emperyalizmin çok bileşenli ve çok kirli müdahalesini çeşitli biçim ve yöntemlerle teşhir etmek; Türkiye dahil, işbirlikçilerin yüzünü açığa çıkarmak ve bu cinnete dur demektir.

olmamıştır. Eğer Libya'da Irak'tan farklı bir yol izlediye ve havuç ile sopayı daha dengeli kullanıyorsa, bu da hedefe varmak için ihtiyaç bağlamı araçların dengelenmesinden ibarettir. Kar-zarar hesabının, deneyimler ışığında yeniden yapılmasıdır. Yoksa Libya'da ne bomba ne füze atmaktan geri durulmamıştır. Ama açık işgal yerine, daha örtük yöntemlerin denenmesi, hem maliyet/bedeli azaltmış, hem de müdahalecilerin demokrasi, insan hakları temelinde hareket ettiği intibainin belirli oranlarda korunması şansını vermiştir. Bu süreçte S.Arabistan'a 60 milyar dolarlık silah satılması boşuna değildir. Ve giderek gelişen “sopa” seçeneği, hiç bir biçimde geri çekilmemiştir. **Daha da önemlisi, emperyalizmin niteliği, başvurduğu şiddetle ölçülen bir olgu değildir. Elbette imkan varsa, gireceği yere silahsız girip tahakkümünü zor dışı yollarla kurmayı tercih eder. Bunun bir nitelik yumuşaması/değişimi olarak algılanması, emperyalizmin artık halkların demokratikleşme taleplerinin karşılanmasına yatkın olacağı biçiminde yorumlanması ise, büyük bir yanılğı olur.**

“TÜRKİYE-İSRAİL GERİNLİĞİ” İMAJ GERÇEKLERİ GİZLEMENİN İÇİN BU SÜREÇTE DİRİ TUTULACAKTIR

Bir ifadenin propaganda malzemesi mi yoksa gerçeklik ögesi mi olduğunun ayırdına varılamadığı, hafızaların kayıtları birkaç ay bile tutamadığı dolayısıyla kim egemense onun yönlendirmelerinin ağır bastığı bir dönem yaşanıyor.

Bir bakıyorsunuz Türkiye/AKP İsrail'e karşı kükrüyor. Tehditler, yaptırım iddiaları, “b”, “c” planları ortalığı (daha doğrusu ortalık aklı) esir alıyor. Ve konu tam da, onu ortaya atanın istediği biçimde; yani arka planında ne olduğuyla değil, dedikodu sayılabilecek en sulu yanıyla gündeme oturuyor.

Gelin, analiz bile değil; yakın geçmişten bugüne kısa bir tarama yapalım:

-Davos Zirvesi'nde "one minute" diyen başbakanın, bu çıkışının göstermelik olduğu; ilişkilerin koptuğu iddia edilen o süreçte, İsrail'le Konya'da gizlice askeri tatbikat yapıldığı ortaya çıktı.

-Türkiye, "böyle saçma şey olur mu?" diyerek Nato'nun Libya müdahalesine karşı olduğunu söyledi. Sonrası biliniyor.

-Bir yıl önce Füze Kalkanı'nın İran'a karşı İsrail'i koruma işlevi taşıdığı iddiasıyla AKP yine o itiraz ağdalı şovlardan birini yaptı. Bugün gelinen noktada itiraz unutulmuş gözüküyor.

-İsrail'e karşı geliştirilen son hamle Mavi Marmara ile ilgili BM raporunu içeriğine dayandırılıyor. Halbuki BM raporunun bu çerçevede çıkacağını Fetullah Gülen bir yıl önce ABD'de gazetecilerle yaptığı bir toplantıda söylemişti. Yani Türkiye bunu bilmiyor değil.

Bu örnekler çoğaltılabilir.

Bir düşünelim, Suriye'de adeta global düzeyde tarafların bilek güreşi yaşanıyor. Ve ne olursa büyük oranda Türkiye üzerinden olacak. Yani Türkiye, Suriye'de İran'la da karşı karşıya. Füze kalkanının devreye girmesi bu gerilimi daha da artıracak bir hamledir. Türkiye'nin İsrail'e dönük hamasi nutukları, bu koşullardan bağımsız nasıl düşünülebilir?

Yarın bölgenin "baharzede" halkı, ödediği bedellerin ağırlığı altında sıkıntı çekerken, İsrail'le Türkiye'nin birbirine gülümsemesi hiç de zayıf bir olasılık değildir.

KRİZ DERİNLEŞİYOR

Sıkça belirttiğimiz gibi krizin büyüttüğü ihtiyaçlar, petrol veya doğal gaz kaynaklarıyla dahi karşılanmayacak boyuttadır. Hatta diyebiliriz ki İran dahil hemen her direnç aşışa dahi bu, krize çare olmaya yetmeyecektir. Yakın tarihte, Sovyetler ve Doğu Avrupa coğrafyasının katılımı dahi, sistemin boşluklarını tamamlamaya yetmemiş ve kriz, 2008'de dışa vurmuştur.

Bilindiği gibi 1929 krizi, 2.Dünya Savaşı ve devamındaki yeni düzen ile aşılabılmıştır. Bugün ki kriz, 1929'dan da öte, uzun ve zorlu bir dalganın ha-

"Arap Baharı" diye anılan gelişmeler, belirli bir coğrafyada yaşanıyor ve bütünlük atfedilebilecek boyutlar taşıyor olsa da, irdeleme sırasında, kimi ülkelerin ve "Şii üçgeni" gibi olguların özgünlüğü göz ardı edilmemelidir. Hatta, olayların patlak verdiği ülkelerin sıralamasının bile tesadüf olmadığını söylemek mümkün. ABD ilk önce kendisine yandaş, işbirlikçi olan, yıpranmış iktidarları restore etti. Buradan sağlanan sempati ve demokratikleşme imajı eşliğinde diğer ülkeler sıraya kondu. Aslında Şii üçgeninin dağıtılması, en öncelikli hedeftir. Ne var ki bu hedef, uzun ve zorlu bir süreç gerektiriyor. Bu çerçevede Libya'ya, Suriye'nin provası gözüyle bakıldığına, daha önce de dikkat çekmiştik.

bercisidir. Bu dalganın, kendiliğinden veya kısmi düzenlemelerle durulması pek olası gözüküyor. Bu bağlamda, küresel emperyalist güçlerin neyi göze alıp almayacağı tartışılırken, bu gerçeklik konu dışı bırakılmamalıdır. **Bu süreçte, krizin Türkiye'yi etkilemeyeceğini söylemek gibi, tekil görünümlü de olsa sorunları global etkilerden koparıp değerlendirmek de ya cehaletin göstergesidir ya da manipülasyon amaçlıdır.**

Kriz, anlayan-anlamayan herkesin gündeminindedir. Ne var ki konuya vakıf olunmadan, kulaktan dolma bilgi ile söylenenler, olsa olsa istismarcıların işine yaramakta, yıllarca halkların kaderi üzerinde etkili olacak bu sorunun manipüle edilmesinde, ellerini güçlendirmektedir. Böylesine ciddi/kapsamlı bir konu olması sebebiyle kriz, gelişmelere göre, yönelim ve öngörüler de değiştirebilmektedir. Örneğin Japonya'daki nükleer kaza, petrole bağımlılığın giderek azaltılacağı biçimindeki öngörü ve hesapları olumsuz yönde etkiledi. Bu bağlamda, egemen olup, bölgeyi belirli oranlarda idare edebilir hale gelmek, ABD'nin krizden çıkışı için yeterli olacak bir gelişme değildir. Tabii ki bunlar birer öngörüdür ve krizin nasıl aşılacağına da, aşıldığı andaki sonuçlara dair de tanımlar yapmak için henüz çok erken. **Bu ciddiyette**

bakıldığında görülecektir ki Türkiye, ne krizden, ne bölgede giderek tırmandırılan mezhep çatışmalarından, ne de örneğin Çin-ABD geriliminin etkilerinden muafır. Hemen her adımın küresel bağlamlı etkilerle iç içe olduğu bir süreçten geçilmektedir. Mezhep çatışması deyip, geçmemek gerekiyor. Ortaçağ Avrupası'nda mezhep bağlamlı yaşananlar anımsanmalıdır. Bugün Şii-Sünni geriliminin ABD eliyle büyütülmesinin sonuçları, tahminlerden öte boyutlar alabilir. **Bölgede taşeronluk bağlamında da olsa aktif bir rol üstlenmiş olan AKP ağırlıklı iktidar, sürecin niteliğinin bilincindedir; tersi, olgunun niteliğine aykırıdır. Bu nedenle, faşizmi tahkim etme yönündeki adımları da, halkları tehdit anlamına gelen söz ve davranışları da hafife alınmamalıdır.** Unutmamak gerekiyor ki, taşeronun şahsında temsil edilen güç, aynı zamanda "patron"un gücüdür. Sürecin gelişim eğrisini belirleyen irade, genelde Türkiye egemenlerini, özelden Tayyip Erdoğan'ı aşmaktadır. Bu tür süreçlerde egemen denklem içinde çıkar arama pragmatizmi, çok daha tehlikeli ve tuzaklıdır. **Aksine, eksemine emperyalizmi alan bir duruş yaygınlaştırılmalıdır. Birlikler dahil, atılacak hemen her adımın öncelikli ölçüğü/kıstası bu olmalıdır.**

"ARAP BAHARI" NIN EKONOMİ POLİTİĞİ VEYA SURİYE ARTIK YALNIZCA "SURİYE" DEĞİLDİR

Geniş Ortadoğu Coğrafyası'nda yaşanan yoğun hareketliliğin ilk etabından beri bu gelişmeleri devrimci kesimlere karşı, sanki olguyu değil de aklındaki veya kitaptan ezberlediğini aktarıyor ve gerçekliği göremiyormuş gibi yakıştırmalar yapılmaktadır.

Elbette ne devrimler, ismarlanmış yapay projelerdir, ne de kitleler iradesiz nesnelere. Ne var ki, ille de rahatsız olunacaksa, devrimcilerin "bilinçli eylem ve irade"nin önemine yaptığı vurgudan değil, emperyalizmin bölgedeki iradi ve planlı müdahalesinden rahatsız olunmalıdır.

Gerçekte bizlerin yaptığı, bir olguyu görmek istememek değil, daha ayrıntılı görmektir. Anımsanacak olursa, söz konusu coğrafyada daha tek bir kibrit çakılmamışken, biz Ortadoğu'nun yangın yerine döneceği vurgusunu yapmış ve bu öngördüğümüz süreçte rol alabilecek muhalif tüm dinamikleri kapsayan bir ortak duruş geliştirebilmenin önemine dikkat çekmiştik.

Bugüne dek yaptığımız değerlendirmelerde ise, ne salt kuramsal sınırlarda kalıyor, ne de birilerinin yaptığı gibi övgü ve alkışla yetiniyoruz. Bu, öylesine ciddi ve kapsamlı bir süreçtir ki, olguyu bütünlüklü görebilmek ve isabetli değerlendirmeler yapabilmek için, 10 yıl öncesine gidip, bu gelişmelerin embriyon halini de, bugünü ve yarınını da aynı değerlendirmenin konusu yapabilmek gerekiyor. Bu kapsamlı ele alma işi, süreçte doğru bir duruş sergileyebilmek için de bir koşuldur.

Akla ziyan değerlendirmelerin ga-

zete köşelerinde yer aldığı, fikri yönlendirmenin bilgi ve yorum kirliliği eşliğinde yapıldığı günümüz koşullarında, yöntemli düşünüp isabetli sonuçlara varmak büyük önem taşımaktadır. Tabii ki sözümüz, sisteme ne fikri, ne fiilli biçimde yedeklenmeden var olunabileceğine ve toplumsal rol alınabileceğine inananlardır.

Davutoğlu'nun, ABD taşeronu (veya bölge kâhyası) olarak Suriye'ye gittiği 8 Ağustos'un devamında, 9 Ağustos'ta Fehmi Koru'nun Star'daki köşesinde, ABD'nin Türkiye'nin bölgede bağımsız bir güç olmasından rahatsızlık duyduğunu, bu nedenle ayak oyunu yapıp, sanki kendi adına gidiliyormuş gibi gösterdiğini yazması, elbette (kendi yazdığına kendi inanmasa da) sınıfsal kimliği gereği anlaşılır bir duruştur. Aynı gün Hikmet Çetinkaya, "Arap Baharı Aldatmacası" başlığı attı. Gerçekte ise "Arap baharı", aldatmacadan da öte, halkların başına örülen bir çoraptır. Bunun böyle olduğu somut gelişmelerle, net biçimde ortaya çıktıkça; Arapça olması nedeniyle, özellikle tercih edilmiş "ihtilal" başlıkları atanların veya manşetlerinin altına şiir/şarkı sözü aktaracak kadar heyecanlı olanların ne diyeceğini merak ediyoruz doğrusu.

Umut ediyoruz ki sürecin öğretici boyutu erken işler ve sadece tuzu kuru yazarlara değil, ABD gibi güçlerle, aynı denklem içinde "kazan-kazan" hesabı yaparak yol alınabileceğine inanlara da ders etkisi yapar, gerçeklerin kavranmasına yardımcı olur.

Bugün sosyalizme devrimci yoldan ulaşma geleneğinde yaşanan savrulmaların/sapmaların ağırlıklı

nedenlerinden biri de kapitalizme dair yanlış okumalardır. Ve bunun, sanıldığından da ağır sonuçları olmaktadır. Öyle ki, en dinamik halde bulunan kesimler bile, ya yanlış (sınıfsal olmayan) bir örgütlülüğün yönlendiriciliğinde eyleme geçmekte, ya da sistemle, bağrında yedeklenmeyi içeren ilişkilere girmektedir. Bu nedenle de, eşitsiz paylaşım ve sömürünün en yaygın ve en keskin biçimlerde yaşandığı Geniş Ortadoğu Coğrafyası'nda halkın tepkisi, bırakalım bir "bahar"ı müdelemeyi, emperyalizmin bölgeye dair yeni dizayn ihtiyacının manivelası haline getirilebilmektedir.

Geçmiş olan, tartışılmış ve hayat içerisinde doğruluğu kanıtlanmış bir önermedir; sömürü ne denli yoğun olursa olsun, sınıf bilinci kendiliğinden oluşmaz. İşçi olmak, bilinç için uygun bir maddi zemindir, ancak yeterli değildir. Bu nedenle, işçi sınıfına bilinç "dışarı"dan taşınır. İşçi sınıfı, üretimdeki yeri (maddi yaşam koşulları) sebebiyle, devrimci teoriyi uygulayabilecek en uygun toplumsal kesimdir; eyleme önderlik eden ideoloji de sınıfsal tanımını buradan alır.

Bu gerçekliğin bilincinde olan emperyalizmin, Arap coğrafyasında, sınıf bilincinin oluşumunu engelleyen/geciktiren yöntem ve arayışlar içinde olduğu bir dönemde, kapitalizme dair 150-160 yıllık süre boyunca oluşturulan, doğruluğu çeşitli biçimlerde kanıtlanmış birikimin, yenilenme adı altında adeta ters bükülmesi, düşündürücüdür.

Üretim tarzı olarak kapitalizmde sınıfsal farkların önlenmesi, olası değildir. Bu sistemde, üretim araçlarına sahip olan bir kesim ve çalışan

bir kesim vardır. Bu, hangi biçimde uygulanırsa uygulansın, sınıfsal farklılıklar oluşur. Zaten egemenlerin korktuğu veya engellemeye çalıştığı bu fark değil, söz konusu farkın sınıf bilinci ile buluşmasıdır. Bugün Arap coğrafyasında startı verilen kapsamlı müdahalenin tayin edici niteliklerinden biri de budur.

ABD, bir taraftan krizin etkilerine çözüm ararken, diğer taraftan krizin halkın sırtına giderek artan biçimde bindirdiği ağırlıkların sosyal patlamalara sebep olmaması için, özellikle Geniş Ortadoğu Coğrafyası'nda, sürecin sadece iktisadi boyutunda değil, sosyal ve siyasal boyut dahil, hemen her aşamasında rol almaktadır. Meselenin salt kitlelerin hareket grafiğini öfke ve sakinlik ölçüsünü dikkate alarak değerlendirilmesi, gelişmelerin okunabilmesi için yeterli değildir.

Ezilenler gibi ezen sınıflar da deneyim biriktirmekte ve elde ettiği sonuçları merkezileştirerek birbirine devretmektedir. Daha öncede söylediğimiz gibi 2001 11 Eylül'ünden bugüne dek yaşananlar nasıl emperyalizmin yeni bir konseptini ifade ediyorsa, aynı konsept bugün NATO'nun yeni versiyonunda yansıyan konseptte zemin ve meşruiyet hazırlamıştır. İşte bu süreçte Türkiye'de AKP eliyle uygulanan değişimin, 10 yıllık bir hesap eşliğinde, bölgeye dair öngörü taşıdığı, artık daha net biçimde görülüyor.

2002'den bugüne, AKP iktidarı döneminde, geleneksel sermayenin etki alanını sınırlayan; değer yargıları dahil, sermaye birikim ve paylaşımından iktidar ilişkilerine kadar yeni bir sermaye gücü ve modeli oluşturuldu. Bu süreçte, bir bütün halinde devlet yapılanması ve rejim, bu yeni sermaye gücüyle uyumlu, ona denk biçimde yeniden organize edildi. Artık kendi sivil toplum örgütleri, sendikaları, basını ve anında harekete geçirebileceği kamuoyu oluşturma mekanizmaları olan bir yapılanmayla karşı karşıyayız. Bu modelde artık, hemen hiçbir olay sınıfsal temelde ele alınmıyor. Ulusal/etnik, dinsel, vb. farklılıklar öne çıkarılıyor. Böylece,

Bugün sosyalizme devrimci yoldan ulaşma geleneğinde yaşanan savrulmaların/sapmaların ağırlıklı nedenlerinden biri de kapitalizme dair yanlış okumalardır. Ve bunun, sanıldığından da ağır sonuçları olmaktadır. Öyle ki, en dinamik halde bulunan kesimler bile, ya yanlış (sınıfsal olmayan) bir örgütlülüğün yönlendiriciliğinde eyleme geçmekte, ya da sistemle, bağrında yedeklenmeyi içeren ilişkilere girmektedir. Bu nedenle de, eşitsiz paylaşım ve sömürünün en yaygın ve en keskin biçimlerde yaşandığı Geniş Ortadoğu Coğrafyası'nda halkın tepkisi, bırakalım bir "bahar"ı müjdelemeyi, emperyalizmin bölgeye dair yeni dizayn ihtiyacının manivelası haline getirilebilmektedir.

sınıfsal fark ve dayandığı çelişmeler varlığını korurken, sınıf bilincinin oluşması önlenmiş olmakta ve sınıfsal bakış açısı toplumun hemen her kesiminde yitirilmiş olmaktadır.

İşte bugün Türkiye'nin neden bölge için bir prototip olarak kabul edildiği ve hangi ön ilişki ve hazırlıkların sonucunda, nasıl etkili bir aktör olarak işlevlendirildiği anlaşılmadan; sokağa, nerede kaç kişinin çıktığına bakarak veya tuzu kuru analizcilerin sınıfsallıktan uzak, soyut/öznel yorumlarıyla gelişmeleri kavramak ve doğru bir duruş sergilemek olası değildir.

"ARAP BAHARI" NIN İKTİSADİ BOYUTU

Ortadoğu, sistem açısından bugüne dek, pazar olmaktan çok, ucuz enerji kaynağı olarak görüldü. Bölge, petrodolar açısından önemliydi. Sınırlı sayıdaki egemenin elinde biriken bu değer, Batı'da değerlendiriliyordu. Kâğıt üzerinde görünen, ama halkın lehine kullanılmayan milli gelir ile reel hayat arasındaki uçurumun giderek büyümesi, halktaki tepkileri de büyütme başladı.

İşte, gerek bölge ekonomisinin pazar ekonomisinin içine çekilmesi ve emek sömürüsünün yoğun-

laştırılması, gerekse sınıflar arası çelişmenin büyümesinin önüne geçilmesi amacıyla, yeni bir sermaye birikim modeli düşünüldü. Bunun için, doğrudan müdahale yerine, tarikat ilişkileri de kullanılarak, ülkenin var olan katmanlarında bir burjuvazi oluşturup yaygınlaştırma yöntemi tercih edildi. Bu bağlamda, yeni değer yargıları oluşturulmakta, sınıf ilişki ve çelişkilerinin keskinleşmesinin, daha da önemlisi, sınıf bilincinin oluşumunun önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

Bilinir ki, sömürü ve baskı ne denli arttırılırsa arttırılsın, sınıf bilinci kendiliğinden oluşmaz. Öfke, sosyal patlama, vb. gerçekleşse de sonuç alıcı olmaz. Bugün Ortadoğu'ya ABD eliyle ılımlı islami model bu amaçla dayatılmaktadır. Bölgeye uygun, "faizsiz bankacılık", Rusya'nın ürettiği "helal et" gibi özel tüketim maddeleri ve tabii ki "değerler sistemi" düşünülmektedir. Bu modelin, yeni değer yargıları ile şekillenmiş ekonomik katmanlar gibi, kendi sivil toplum kuruluşları ve burjuvazisi olacaktır. Türkiye, bu süreçte, deneyimlerle yüklü bir örnek model ve uygulayıcı olarak öne çıkmaktadır.

Bugün Ortadoğu'da şekillendirilmekte olan ekonomik sistemler, sınıf

bilincinin oluşmadığı 17.yy ekonomik sistemini andırıyor. O süreçte, kölelik gibi aidiyet duygusu üzerinden patron/sahip ilişkisi mevcuttu. İşte bu ilişki bugün, **modernleşmiş koşullara, yine aidiyet üzerinden etnik/dinsel/mezhepsel alt kültürlerle bağımlılık geliştirilerek uyarlanmaya çalışılıyor. Ve sınıf bilincinin ortaya çıkması bu şekilde engelleniyor/geciktiriliyor.**

Sınıfsal bilincin oluşumunu geciktiren ve emekçilerin sisteme ince/dolaylı bağlarla bağlanmasına sebep olan, etkili araçlardan biri de ikincil paylaşımdır. Kapitalizmde ikincil paylaşım dediğimiz olgu (vergi veya dolaylı gelirlerle elde edilen kaynağın eğitim, sağlık, vb. üzerinden halka dönmesi), yenilenen Arap ekonomik sistemlerinde, alt kültürleri oluşturan kesimlere bir takım aracı kurumlar (vakıf, dernek, yardım kuruluşu; Batı'da olduğu gibi kiliseler, sosyal dernekler) üzerinden ulaşma biçiminde gerçekleşecektir. Bu aktarım sırasında insanlarda o vakfa, derneğe, ya da kuruma bağımlılık oluşacaktır. Sınıf çelişmelerinin en azından yakın vadede dışa vurulmaması için bu ilişkilendirme biçimi tercih ediliyor.

Gerçekte kapitalist üretim ilişkilerinde, üretim tarzından kaynaklı olarak, sınıf çelişmelerinin ortaya çıkmaması mümkün değildir. Bu bağlamda, Ortadoğu'da bugüne dek sınıfsal kavrayış ve bilinçlenmenin neden oluşmadığının doğru kavranması da önemlidir.

Sınıfsal bilincin oluşması için öncelikle sınıfların, dolayısıyla kapitalist ilişkilerin oluşması gerekir. Ortadoğu'da güçlü bir sanayi oluşmamış, ekonomik ilişkileri büyük oranda feodal niteliğini korumuştur. Güçlü bir emekçi sınıfının oluşmaması, bu ekonomik model ile doğrudan ilintilidir. Diğer ülkelere oranla Mısır, biraz daha farklı özelliklere sahiptir. Türkiye'nin 1960'lı yıllarına benzetmek mümkündür.

Ortadoğu'da tarikat ve aşiretlerin önemli bir rolü vardır. Tarikat ilişkilerinin nereden başlayıp nerede bittiğini saptamak zordur. Aşiretlerin, feodal yapıların kendi aralarında da rekabet söz konusudur. Bu nedenle emperyalistler, aşiretlerin tabanında çalışmak yerine, tepelerindeki reislerin bizzat kendisiyle çalışmayı tercih etmektedir. Örneğin Libyada, bir blok aşiret Kaddafi'nin yanında yer alırken, bir kısmı da emperyalizmle işbirliği yaparak karşısında yer almıştır. **Gerçi, emperyalizmin uzun vadeli hesapları içerisinde, cemaatlerin kitleselleşmesini engelleyen bir faktör olduğu için aşiret, vb. feodal ilişkiler engel olarak görülmektedir. Bu bağlamda cemaatler, giderek feodallerin ilişkisini çözecektir.** Örneğin Kuzey Irak'ta ilişkiler, aşiret üzerinden yürüyor gibi görünse de, gerçekte eğitim, ticaret, kültürel değişim vb. ile giderek tarikat ilişkisine doğru evrilmektedir.

Tarikat ilişkileri, ikincil paylaşım üzerinden veya geliştirilen yeni eko-

nomik modellerle giderek bir çeşit ekonomik zincir rolü oynamaktadır. İnsanlar emeğinin karşılığını almasa da aç kalmamakta, bağımlılık ilişkileriyle, sınırlı oranda da olsa doymakta ve buna ideolojik/kültürel yönlendirme eşliğinde "şükür" demektedir. Buna benzer bir başka örnek de Avrupa'daki "sosyal devlet" uygulamasıdır. Mesela Almanya'da işsizlik parası bir yıl süreyle ödeniyor. Daha sonrada işsizlik parası azaltılarak, sosyal/dinsel (kilise, vb.) kurumlar aracılığıyla yardımlar veriliyor. Böylece sosyal devletin destekçisi biçiminde tasarlanmış bu kurumlar üzerinden geliştirilen bağımlılık ilişkisiyle, biat etme kültürü yaygınlaştırılmakta, başkaldırı eğilimleri ise, giderek törpülenmektedir. Bu uygulama, dünya ölçeğinde halkın sosyalizme ilgisinin arttığı, devrimlerin yaygınlaştığı dönemde, sınıf bilincinin gelişmesinin engellenmesi için düşünülmüş, 1989 sonrasında ise, giderek azaltılmıştır.

Bölgeye yönelik kapsamlı projenin özü, halkın demokratik tepki ve beklentilerini yedekleyip, bugün sınırlı bir elitin elinde biriken petrodollarların yatırıma döndüğü, iş imkanı ve kamu harcamalarının görece de olsa arttığı bir sistemi organize etmektir. Bunun, ülkelere göre değişen biçimleri olsa da temel amaçlar değişmemektedir. Kriz koşullarında, kaynakların ve emeğin sömürsü ile pazar imkanları yeniden biçimlendirilmekte, sınıfsal bilinç ve tavır alış ise, en azından geciktirilmektedir. Ve diyebiliriz ki, ister zor yoluyla, isterse Türkiye'de olduğu gibi zamana yayılarak olsun, gündeme sokulmuş olan süreç halkların bağımsız iradesiyle değil, emperyalizmin direkt veya dolaylı eliyle şekillenen bir süreçtir. Bu bağlamda, "Arap Baharı"ndan değil, "Sonbahar"dan veya "Emperyalist Bahar"dan söz etmek, daha doğru olacaktır.

BU SÜREÇTE TÜRKİYE DE İRAK VE KUZAY İRAK DA BİR PROTOTİPTİR

Türkiye, ekonominin yeni bir modele evrilmesi bağlamında da, sivil

toplum örgütlerinden partilere kadar siyasal bir yeniden yapılanma anlamında da bir prototiptir. Bu model, zor olgusunun zamana yayılmış bir programa içerilerek gizlendiği, yapısal önemde değişimin, toplumsal çalkantılara sebep olmadan, hatta kendi kamuoyunu yaratarak gerçekleştiği bir modeldir. Irak ise, siyasal bir iradenin yukarıdan aşağıya, askeri yöntemler dahil hemen her araca başvurarak topluma zorla dayattığı, ekonomik ve siyasal bir modeldir. Bu modelin uygulanması sürecinde özellikle çatışmasız bir alan sağlandı. Bilindiği gibi Kürt bölgesi, büyük oranda çatışmaların dışında kaldı. Ve devasa sanayi bölgeleri, alışveriş merkezleri, vb. ile Lübnan ve Beyrut'a alternatif, hızlı gelişen bir başka model olarak düşünüldü.

Libya'da doğrudan NATO gücüyle dönüşüm zorlanırken, Suriye'de iç potansiyel işlevlendirilerek sonuç alınmaya çalışılıyor. Mısır da ise, Türkiye modeli esas alınacak gibi görünüyor. Zaten ekonomik yapılanması Türkiye'ye benziyor; siyasal model olarak da, tarikat ilişkileri eşliğinde, Türkiye'ye benzeyen bir model öngörülmektedir.

Görüldüğü gibi coğrafya geniş, ülkelerin dinamikleri de koşulları da farklı. Bir "Arap Baharı" eşliğinde bölgenin sisteme, daha yoğun bir sömürü alanı ve yaygın pazar olarak eklenmesi amacı ortak olsa da, çelişmeler ve müdahale araç ve yöntemleri farklı olmaktadır. Ancak, ister Türkiye'dekine, isterse Irak'takine benzer olsun, hemen her ülkede İslam'ı esas alan bir ekonomik model tasarlandığı, kültürel olarak bunun altyapısının inşa edildiği, bu amaçla cemaat ilişkilerinin yoğun biçimde işlevlendiği bilinmektedir.

Krizin de etkisiyle emperyalistlerin yeni üretim ve tüketim alanları oluşturmaya çalıştığı bu bölgede, yatırım-üretim ilişkilerinin olmadığı ülkelerde, dev tesisler inşa edilip, ucuz üretim yapabilen ekonomik sistemlerin kurulması amaçlanmaktadır. Örneğin 2 dolara çalışan bir işçi, böyle bir ülkede 50 dolar almaya başlayınca, daha çok tüketecek ve

ekonomik model gelişecektir. Bunu, feodal-kapalı ekonomiden kapitalist ekonomiye geçiş sürecine benzetebiliriz. Bu tür ara dönemler, nispi bir refaha sebep olur. Benzer bir modelin şimdi, tüm Arap dünyasına uygulanması amaçlanıyor. Son dönemlerde Kuzey Irak için, ekonomik anlamda dev sanayi tesislerinin, iyi ücret karşılığı çok tüketim ve artan orta sınıfla beraber lüks tüketim alanlarının, mağaza zincirleri ve alışveriş merkezlerinin sık sık dile getirilmesi, sözünü ettiğimiz kapsamda bir gelişmedir. Eğitim, kültür, vb. alandaki değişim ise Gülen Cemaati eliyle yürütülmektedir.

Böyle bir model için dışarıdan kaynak transferine bile ihtiyaç yoktur. Çatışmaların/gerilimin kalıcı hale gelmesi ile yükselen petrol fiyatları, yeterli bir birikime sebep olacaktır. Erbil'in 5 yıl içinde, yüzlerce yıllık bir başşehirmiş gibi gelişip büyümesi; ulusal ekonomik modellerin yıkılıp, yerine krizden çıkışı da önüne koyan emperyalistlerin ihtiyaçlarına göre bir modele gidilmesinin, en azından kimi ülkelerde, sanıldığı boyutta uzun ve zorlu bir süreç olmadığının göstergesidir. Ne var ki Arap Baharı olarak adlandırılan süreç, iktisadi sınırlar içinde başlayıp bitmeyecek denli yayılma ve çeşitlenme potansiyeline sahiptir.

Bugün artık, Geniş Ortadoğu Coğrafyası'nı dilimleyen sınırların, ABD'nin ihtiyaçlarını ve dönemsel

bölge politikalarını karşılamadığı, yaygınlıkla mikro devletler amaçlayarak yeni bir düzene gidileceği, gizlenmez hale gelmiştir. Ancak, tarihte bilinen çeşitli örnekler, sınırların değişiminin, bir ülkeye/coğrafyaya müdahalenin en zorlu etabı olduğunu defalarca kanıtlamıştır. Nitekim, Ortadoğu haritası, yaklaşık 30 milyon insanın yaşamını yitirdiği 1. Dünya Savaşı'nın ardından çizilmiş; yakın tarihte 4 milyon nüfuslu Bosna'da sınırların değişimi, 300 bin insanın yaşamına mal olmuştur. Bu tür süreçlerin içerdiği güçlükler için Irak da, Libya da sıcak birer örnektir. **Ve çok daha önemlisi, eğer bu ihtiyaçlar, kriz bağlamında gündeme geliyorsa; daha da derinleşeceği ve yıllarca süreceği bilinen ve bugünden en büyük ekonomileri sallayan bu krizin, daha nelere sebep olacağını kestirmek bile zordur.** Kısacası kriz olgusu hem yapısal, hem de inişli çıkışlıdır. Yine de dönemsel olarak yönelimin iki ana eksende özetlenmesi mümkündür. Birincisi, Çin, Hindistan gibi gelişmekte olan ülkeleri, yüksek petrol fiyatlarıyla sıkıştırıp, üretim kapasitelerini düşürmek; ikincisi, yükselen petrol fiyatlarına paralel artan petrodolarların bölgede yatırıma dönüşmesini, özel bir planlama içinde gerçekleştirmektir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi bu sürece içerilmiş olarak gözetilen olgulardan biri de, sol ideolojinin sınıf bilincinden ayrıştırılarak iç-

ABD, bir taraftan krizin etkilerine çözüm ararken, diğer taraftan krizin halkın sırtına giderek artan biçimde bindirdiği ağırlıkların sosyal patlamalara sebep olmaması için, özellikle Geniş Ortadoğu Coğrafyası'nda, sürecin sadece iktisadi boyutunda değil, sosyal ve siyasal boyut dahil, hemen her aşamasında rol almaktadır. Meselenin salt kitlelerin hareket grafiğini öfke ve sakinlik ölçüsünü dikkate alarak değerlendirilmesi, gelişmelerin okunabilmesi için yeterli değildir.

riksizleştirilmesi ve devrimci dinamizmin sistem içine çekilerek etkisizleştirilmesidir. Bunun için ikincil paylaşımda, tarikat değerleri de kullanılmakta; kapitalizm, kârın-faizin olmadığı, islamiyetin gereklerine uygun farklı bir ekonomik modelmiş gibi sunulmaktadır. Tabii ki bu, salt bir araçtır ve temel önemde değildir. Sürecin belirleyeni krizden çıkarmak için gerekli üretim/tüketim/sömürü ve spekülasyon ağı olacaktır.

Sürecin, gelişmeler oranında giderek daha net biçimde ortaya çıkacak olan ve yukarıda tanımladığımız, özellikle “iktisat-cemaat” boyutunun daha iyi anlaşılması için, aşağıda sıralayacağımız kesitler üzerinde, daha ayrıntılı biçimde durulabilir.

- Düşünce olarak sınıf temelli bir aidiyet ilişkisi üzerinden değil de, sadece kendilerine yukarıdan bahsedilen dini, ulvi, tarikat değerlerini paylaşarak bir araya gelen; bu dünyanın sorunlarıyla değil, ağırlıklı olarak öte dünyanın sorunlarıyla ilgili bir kültürel alt yapı ile biçimlenmiş bir toplumsal doku oluşturuluyor.

- Bizlerin sınıf dayanışması dediği, halkın/emekçilerin dayanışmasının yerine, cemaat ekseninde ilişkiler ikame ediliyor. Ve iş bulmadan, ev bulmaya kadar hemen her sorun cemaat ilişkisi içerisinde, bağımlılığı güçlendirecek biçimde çözülüyor. Halbuki, geçmişte de uygulanan pratiklerde görüldüğü gibi, insanların örgütlülük içinde sorunlarının çözülmesi ve halk komiteleri ile bağlarının artması, sistemle bağlarının kopmasıyla paralel biçimde yürür. İşte ce-

maat ilişkisinde bunun tam tersi yaşanmaktadır. İlişki, sınıf çelişmesinin fark edilmesini önlemekte ve sistemle bağları güçlendirmektedir.

- Cemaat eksenli paylaşım üzerine bina edilmiş model, öz itibarıyla kapitalist modeldir. Burada fark, sınıf çelişmelerinin ortaya çıkışını engellemek, emperyalist/kapitalist sömürüyü gizlemek üzere biçimlendirilmiştir. Ortadoğu coğrafyasında halkın dini eğilimleri (inanç ve değerleri) dikkate alınarak geliştirilen bu modelle muhtemel çelişki ve tepkiler, sistem içine çekilerek bir tehdit olmaktan çıkarılmak isteniyor.

- Diğer dinlerden farklı olarak, İslamda insanların “Cihat” a çağırılması, bu çerçevedeki ilişkileri çatışma eksenine üzerine oturtmuştur. Bu bağlamda, cihat eksenli bir İslam, emperyalistler için bir tehdit oluşturuyor. “Arap Baharı”nın amaçlarından biri de, bu tür radikal yapıların sistem içi kanallara çekilerek, kapitalizmle terbiye edilmesi; ehlileştirilerek yedeklenmesidir. İşte tam da bu noktada, Fettullah Gülen Hareketi'nin, dünyada yeni İlmli İslami bir modelin geliştirilmesi bağlamında ABD için ne kadar önemli olduğunun altı çizilmelidir.

Gerçekte ABD'nin, “Yeşil Kuşak” projesine dek uzanan ilişkileri, dönemselsel politikalarda bileşen haline getirmesi yeni değildir. Bugün Türkiye'nin “Yeni inşaat”ında fiili ve ideolojik çimento haline getirilen ilişkilerde de; Mısır, Suriye, vb. ülkelerde yönlendirilmiş iç tepkiler organize ederken de ABD'nin,

dünden bugüne uzanan ve vakti geldiğinde kullanılmak üzere yedeklediği ilişkilerin önemli bir rolü olduğu yadsınamaz. Benzer şekilde, Türkiye'nin bir dönem, ABD'nin bir çeşit kâhyalığını üstlenerek bölgede “komşularla sıfır sorun” adı altında geliştirdiği ilişkiler (vizelerin kaldırılmasından ortak kabineye, ticari ilişkilerden kültürel ilişkilere kadar) bugün “Arap Baharı” kapsamında, bir avantaja (yer yer şantaj aracına) dönüşmüş durumdadır. Başbakanın baş danışmanı İbrahim Kalın, “Türkiye'nin Arap Baharını şekillendirdiğini” açıkça söyledi. Ve vaktinde Hamas, Suriye, Hizbullah gibi aktörleri angaje etmesinin, bugün Türkiye'nin bölgeyi şekillendirme gücünü arttırdığına dikkat çekti. Bu, bilinçli olarak geliştirilmiş bir modeldi. Örneğin Suriye'de kaldırılan vizelerle, geliştirilen ticari ilişkilerle, Baas'ın elinde olan gelenekselleşmiş ticari ağı yanında, yeni bir kesimin hızla varlık kazanması sağlandı. Bu, bir ekonomik canlılığı da beraberinde getirdi. Çatışmaların başlamasıyla beraber birkaç ay içinde söz konusu ticari hareketlilik %20 oranında düştü. İşte bu durum, söz konusu kesimlerde rahatsızlık yarattı ve Esad, bir engel olarak görülmeye başlandı.

Aslında Türkiye'nin Suriye'de kısa süre içerisinde geliştirdiği model, AKP'nin yaklaşık 9 yıldır adım adım uyguladığı modelin hızlandırılmış bir biçimi sayılır. Belki sürece yayılarak, yavaş yavaş Baas yönetiminin altı ticari, ekonomik ilişkilerle boşaltılabilirdi. Hatta Esad'ın bile bu sürece eşlik etmesi sağlanabilirdi. Ama ABD'nin, kriz baskılanması ve İran'ın artan etkisi nedeniyle bölgede beklemeye tahammülü yok. Bu nedenle işler, “havuç-sopa” taktiği eşliğinde bu noktaya taşındı.

GELİNEREN AŞAMADA “ARAP BAHARI”NIN KALBI SURIYE'DE ATMAKTADIR

Küçük resim, Suriye'nin birkaç kentinde protesto gösterilerinin olduğunu, Esad güçlerinin de bunlara karşı tank dahil, devletin imkanlarını

kullanarak bastırma yoluna gittiğini gösteriyor. Gerçekte ise, Suriye artık yalnızca "Suriye" değildir. Göstericiler de Suriye'nin demokrasi talep eden güçleri değildir. CIA'nın emekli ajanı Robert Beer, basına yaptığı açıklamada "Suriye'de temas ettiğim kişilerle hala konuşuyorum. Ve onlar, Suriye'ye (muhalafete) sadece Lübnan'daki Sünnilerden ve Irak'ın aracılığıyla değil, Türkiye'den de silah geldiğinden eminler", dedi.

Gerçekte süreci bütünlüklü okuyanlar için, bu türden bilgilere de ihtiyaç yoktur. Ne var ki, internetin çoğalttığı kirliliğe, iradi olarak geliştirilen dezenformasyon da eklenince, olguların özü, arka planı yerine; kişiselleşmiş, magazin içerikli haberler ön plana çıkmaya başladı. Bunda elbette, yol gösterici olması gereken konumdaki kesimlerin, yanlış yönlendirmelerinin ve öznel değerlendirmelerinin de payı vardır.

Baas yönetimi, Suriye'de oluşturduğu oligarşi ile tek başına olsaydı, durum elbette farklı olurdu. Ne var ki ABD, Ortadoğu'da çok köklü bir çelişmenin fitilini ateşleyerek işe başladı. Süreç, mezhep çatışmaları üzerinden geliştiriliyor. Suriye'de yönetimdeki Şii kesimin tasfiyesi demek; orduda, bürokraside, ticarette bulunan Şii egemenliğin tasfiyesi ve yeniden organizasyonu demektir. Bir de bunun, Şii'lik eksenini üzerinden Ortadoğu'ya uzanan bağları var ki, çatışmaların tüm bölgeye yayılması için yeterli bir sebeptir.

Suriye'nin Mısır, Tunus gibi olmayacağını, taraflar elbette ki biliyor. Bu nedenle de restleşmeler makro düzeyde gerçekleşiyor. İran'ın son olarak yaptığı insansız hava aracı ve füze denemeleri, bu kapsamdadır. ABD'nin 4-5 yıl önceki teknolojik üretimlerine yakın füzelerin geliştirildiğinden, hatta füze kalkını sistemini geride bırakan bir modelden söz ediliyor.

Bu restleşmelerin, sıcak çatışmaları engelleyen boyutu da olmaktadır. Bir süre daha çok yönlü basınç devam edecek, Esad'ın yerinden edilmesi, istifaya zorlanması denenecek; muhalafetin, destekler eşliğinde gücü

arttırılacaktır.

ABD bir kere adım attı. Artık, hiçbir şekilde geri çekilmeyecektir. Bunun için, manipülasyondan provokasyona uzanan olasılık çeşitliliğinde hemen hiçbir yöntem, denenmez değildir. Bu süreçte Türkiye'nin rolü ise, gelişmelerle doğru orantılı olarak artacaktır. Meselenin salt iki ülkenin savaşa girmesinden, savaşın da Suriye'ye TSK'yı sokmaktan ibaret olarak görülmesi, gelişmeleri yanlış tartışmaya sebep olmakta ve boyutunun kavranmasını engellemektedir.

Türkiye, başından beri sürecin bizzat içindedir. Silah, askeri eğitim, ajan, vb. ile olduğu kadar, Suriye'de eylem halindeki kesimlerle ilişkileri itibarıyla da çatışmaların içindedir. Daha da önemlisi, Davutoğlu'nun önceki dönem, ABD'nin bölge bakanı edasıyla meclis dışından görevlendirilmesinden beri, Türkiye bizzat işin içindedir ve kahya rolündedir. Üstelik bu salt Suriye, Lübnan veya Irak'la da sınırlı değildir. Bugün örneğin Mısır'da Müslüman Kardeşler'in, Türkiye'deki AKP ile hem isim hem program olarak aynı partiyi kurmaları, tesadüf veya şekli bir benzerlik olarak değerlendirilmeyecek bir olgudur.

Bugüne kadar ki gelişmeler, Suriye'de bir halk ayaklanmasının değil, ABD ve işbirlikçileri eliyle aceleyle getirilmiş (hatta bu nedenle yer yer ellerine gözlerine bulaştırdıkları) kapsamlı bir provokasyonun yaşanmakta olduğunu ortaya koyuyor. Angelina Jolie'li şovlara; teşvik, tehdit ve yönlendirmelere rağmen, göçmen sayısı sınırlı boyutta kalmış, hatta artacağına giderek azalmıştır. ABD'nin diyalog süreçlerine dahi müdahale ederek gerilimi/çatışmaları tırmandırmak için her yolu denediğine dair çok somut veriler yansımaktadır.

Hemen tüm gelişmeler, Suriye'deki muhalafetin öz itibarıyla, Libya'daki "iliştirilmiş muhalafet"ten farklı olmadığını gösteriyor. Buna rağmen emperyalizmin bölgede fitilini ateşlediği bu süreci, halkların baharı olarak değerlendirmek, kimilerinin kolayına veya işine geliyor olabilir. Ancak, bilinmelidir ki, Türkiye bu boyutta mü-

dahil olmaya devam ederse, doğuraçağı sonuçlarla beraber, bu süreçten çıkar uman egemen aktörler dışında hiç kimsenin işi kolay olmayacaktır. ABD'nin bu tür süreçlerdeki en büyük başarısı, riski başka ülkelerin üzerine atabilmesidir. Bu süreçten zararlı çıkacak ülke, Türkiye gibi görünmektedir. Ve sonuçta asıl fatura halka çıkacaktır. Bu bağlamda halka yol göstermesi gereken kesimlerdeki suskunluk/edilgenlik, hem düşündürücüdür, hem de büyük bir eksiklik olarak kaydedilmelidir.

Gelişmeler, bir kez daha emperyalizmin ve işbirlikçi yansımalarının sınıf niteliğini en çıplak biçimiyle ortaya koymakta, devletlerin rolünün kişilerle, "vicdan, samimiyet" gibi olgularla ölçülemeyeceğini göstermektedir.

Sonuç olarak ABD, Suriye'deki fitili, bölgesel etkisini bildiği halde ateşlemiştir. Suriye de artık, yalnızca "Suriye" değildir. Önümüzdeki süreçte gelişmelerin seyrini, büyük oranda bu çelişme tayin edecektir. Bu bölgesel çatışma ve gerilme zincirinin Türkiye'deki sınıfsal ilişki ve çelişmeler üzerinde yapacağı etkiyi doğru okuyup çözüm geliştirmek ise, sınıfsal paradigmayı yok saymayı değil, 150-160 yıllık birikimi güncelleyerek ana taşıyabilmeyi gerektiriyor. Süreç, güncel ve yakıcı da olsa, ülkedeki tek bir soruna/kesite bakarak değerlendirilmeyecek denli kapsamlıdır. Kürdün özgürlük sorunu, Alevinin inanç sorunu, kadının ezilmesi veya emekçilerin toplam sorunları, birinin diğerlerinin önüne çıkarıldığı değil, ezilenlerin birbirine doğru yerden değdiği ve hatta kendinden önce kardeşinin sorununu dillendirdiği bir duruş ve kavrayış gerektirmektedir. Kapitalizm, ezilenleri bile ayrıştırıp yarıştıracak denli "ben" olgusunu besleyen, mülkiyet ve rekabet eksenli bir sistemdir. Ezilenlere yakışan ise, acılarını yarıştırmak değil, mümkünse aynı merhemi sürüp, aynı pansuman altında buluşturmak; böyle bir değer algılayışını ve kavrayışı, sözden fiile taşımaktır.

3 EYLÜL 2011
DEVİRİMCİ HAREKET

DÜNYANIN HIZLI ÇARPAN KALBI ORTADOĞU, 12 HAZİRAN SEÇİMLERİ VE YÖNTEME DAİR

Geniş Ortadoğu Coğrafyası, tüm dünyanın dikkatini üzerine çekecek boyutlarda ısınmışken; Türkiye, deyim yerindeyse, dışsal dinamiklerin gölgesinde bir seçim süreci yaşadı. Nitekim, seçimler biter bitmez, başta Suriye olmak üzere, yine gözler bölgeye çevrildi. Bu durum, temel-tali ilişkisini doğru kurarak, gerek bölgeye gerekse seçimlere dair isabetli değerlendirme yapabilmenin önemini arttırmıştır. Bu nedenle biz, yönleme dair bir girişle başlamayı daha uygun gördük.

BİR KEZ DAHA YÖNTEM VE FİKRİ TUTARLILIK ÜZERİNE

Özellikle solda durup değerlendirmeye yapan, emperyalizmden söz eden her kişi (veya yapı), emperyalizmin on yıllara yayılan planlamalar yaptığından, işi tesadüfe bırakmadığından ve dolayısıyla stratejilerin bir gece ansızın oluşmadığından söz eder. Ne var ki bunun sözden fiile, soyut bir vurgudan gündem tahliline taşınması zordur. Bu nedenle de olguları, neden-sonuç ilişkisinden savaşta haklılık ölçütlerine ve dolayısıyla nerede nasıl taraf olunması gerektiğine kadar, bütünlüklü bir isabet içinde ele alan değerlendirmeler, “yok” denecek kadar azdır. Tersine, dizgi-yayın imkânlarındaki gelişme, internetin beslediği kolaycılık, vb. nedenlerle, fikri netleşmeden çok fikri bulanıklık/belirsizlik çapı büyüyor. Buna, emperyalizmin manipülasyonları ve provokatif müdahaleleri de eklendiğinde, sadece bulanıklık oranı değil, “yanlışla iliştilmiş yazar” oranı da artmaktadır.

Düşünün ki, bunca deneyim ve dersten sonra, emperyalizmin Libya hamlesinde, Kaddafi'nin başarı-

lı olma olasılığını kendine dert (bir tehdit olarak) gören “yazar”lar olabilmekte ve bunlar, kimi sol dergilerde yer bulabilmektedir.

Bugün hala, Türkiyeli devrimci bir yapının, örneğin Chomsky'den daha isabetli değerlendirme potansiyeli bulunduğu; uluslararası zeminde aydın/yazar olarak öne çıkmış (veya çıkarılmış) pek çok ismin, dönemin de özelliği gereği, fikri yeteneklerini liberalizmin etkisinden bütünüyle kurtaramadığı, şu veya bu oranda sistemden etkilendiği veya olguya ezilenlerin ideolojisi (ve haklılık ölçüleri) çerçevesinde bakamadığı, ya görülemiyor ya da görülmek istenmiyor. Ve sonuçta, yukarıda da belirttiğimiz gibi Libya'da emperyalist haydutların başarılı olmasını temenni eden bir yazı, sol/halk/ezilenler adına bir değerlendirme olarak kabul edilip önemseniyor.

Diyalektik bağlam içinde, geniş bir perspektifle olgulara baktığını söyleyenler dahil, hemen herkes için geçerlidir; anın öne çıkardığı fotoğrafın sınırları içinde kalındığında, gelişmeler kişilerle veya olguyla yetinilerek değerlendirildiğinde, perspektif daralır, deyim yerindeyse, sorunun kabuğunda kalınmış, içine girilememiş olur. **Ve daha da önemlisi, olgular birbiriyle bir toplu resim içinde (bir paradigmaya/konsepte bağlı olarak) ele alınmadığında, bu kez, ya emperyalizmin her hamlesine sanki nitelik farkı varmış gibi bir ad konur, ya da stratejik yönelimdeki her nüans, bir “dönem”i tanımlıyormuş gibi, aynı bütünün içinde “üçüncü, dördüncü,…” dönemden söz edilir hale gelir.**

Sınıfsal bakış açısına sahip olmayan veya böyle bir iddia taşısa da

ideolojinin anla bağına kuramayan hemen her kişi ve yapının, öne çıkan (veya çıkarılan) olgularla süreci takip etme, dolayısıyla emperyalizmin medya/iletişim imkanlarının etkisini, yaptığı değerlendirmeye içerme olasılığı yüksektir. Ülkeler, devletbaşkanları, yerel veya bölgesel güçler/örgütlülükler bir anda yazının ana eksenini oluşturabilmekte veya birdenbire konu dışı kalmaktadır. Örneğin Müslüman Kardeşler'in pek çok ülkede örgütlü olduğu veya Hamas dahil, pek çok yere/ülkeye uzanan bir ilişkiye sahip olduğu doğrudur. Ancak bu, sanıldığına aksine, ne homojendir ne de süreci ve yapıların duruşunu tayin eden boyuttur. Diğer bir ifadeyle Filistin, ne yalnızca Hamas, ne de El-Fetih'tir; ne sadece Müslüman Kardeşler'le ne de Hizbullah'la ilişkilidir. Sünni olmak, o potansiyeli veya duruşunu anlatmak için yeterli bir nitelendirme değildir. Yarım asırı aşkın süredir Filistin sorunu, Ortadoğu'nun deyim yerindeyse, kalbidir. Benzer şekilde, bölgedeki rol ve duruşu ihtiyaca göre “eğilip bükülse” de İsrail, bir anda harcanan, devre dışı bırakılan, feda edilen bir ülke haline gelmez. Emperyalizmin taş dizisi bu denli basit (veya konjonktürel) değildir. Dikkat edilirse, bu türden rüzgarlara rağbet eden yapıların duruşunu pragmatizm tayin etmektedir. Bu nedenle devrimciler, Wallerstein'i, Tarık Ali'yi veya Negri ve Hardt'i okumalı, ama parça-bütün ilişkisi dahil, olguları ve bilgileri birbiri ile doğru ilişkilendirebilecek yöntemleri olmalı ve bu yöntem, “enformasyon kirliliği”nden etkilenmeyecek sağlamlıkta, iç tutarlılıkta olmalıdır.

Dünya, emperyalizmin gizli işgalden açık işgale veya yeni sömürge ülkelerde askeri diktatörlük-

lerden faşizmin rejime içerilerek kamufle edildiği sürece geçişte uyguladığı yöntemleri çağrıştıran bir konseptle karşı karşıya.

Demokrasi, insan hakları, özgürlük en çok kullanılan kavramlara dönüşmüş durumda. Dünya ölçeğinde uzun süreli ve planlı bir aşındırma-geriletme ve başkalaştırma sürecinden sonra, toplumsal dinamiklerle, onları "ortaklaşmış ve iktidarı hedefleyen" bir mücadelenin bileşeni haline getirebilecek ideolojik politik yapılar arasında, ciddi mesafeler, boşluk ve kopmalar oluştu.

Emperyalizm ve işbirlikçi iktidarlar, halkları açık biçimde ezen ve öncülerini fiziki olarak boy hedefi yapan bir duruştan, toplumsal dinamiklere müdahil olan bir duruşa geçti. Elbette şiddeti bir araç olarak bırakmadı. Ama, yönlendirmenin kapsam ve derinliği öylesine geliştirildi ki, emperyalizm iktidarda da muhalefette de var olabilme koşulu yarattı. Halkların özleminin; tepki, öfke ve birikiminin yedeklenebildiği, bir kaldıraç olarak kullanılabilirdiği bu süreçte, olguları doğru okuyabilme kabiliyeti ile beslenmiş ideolojik-politik perspektif ve Marksist-Leninist öğretinin an'a izdüşülmüş gerekleri, hiç bu denli önemli hale gelmemişti.

Sanıldığıının aksine bugün, çok şey söylemek değil, doğru şeyler söylemek önemlidir. Kitlelerin onbinler halinde sokağa dökülmesi, başarı için yeterli bir ölçü değildir. Aynı niceliğin, karşıt niteliklerin yelkenlerini şişiren bir rüzgara dönüşebildiği, artık pek çok örnekle sabittir. Bu nedenle, erinmeden, sıkılmadan; bir başkasıyla yarış için değil, tarihsel ve toplumsal rolü doğru oynayabilmek için; "Bütün dünyanın işçileri birleşin" sloganına "ezilen halkları"ı da ekleyen ve tüm ezilenlerin sorunlarına aynı devrim programının bileşeni olarak çözüm geliştiren, 20. yüzyılın (yani emperyalist çağın) Marksizm'i, Leninizm; hak ettiği ciddiyetle, kavrayış ve kapsayıcılıkta güncellenmelidir. Elbette böyle bir süreç, ne salt teorik, ne salt pratiktir; ama öncelikle, kişi ve yapılar, öznelikten arınmalıdır. Ondan ötesi, zor

olsa da belirsiz değildir. Yaşayan öğretisi Marksizm-Leninizm, yeni başlayanlar için de, içinden geçilmekte olan tarihsel kesitte birikimini an'a içermek isteyenler için de yeterli referanslara sahiptir.

Böyle bir yöntem ve gerektirdiği kavrayış, kişileri de yapıları da, gösterileni gündem sanmaktan kurtaracak, arka planı görme imkanına kavuşturacak ve çok daha önemlisi, anla ilişkilendirilmiş pragmatizm yerine daha temel ve gerçekçi taleplere dönük politika geliştirmek isteyenlerin elini güçlendirecektir.

Devrimciler hiçbir koşulda, doğrularını nicel kazanımlarla veya tayin edici önemde olmayan başarılarla ölçme durumuna düşmemelidir. Seçim bağlamında söylemek gerekirse, elbette toplumdaki muhafazakârlaşma ve sağcılaşma oranı düşündürücüdür. Benzer şekilde, küfürlü konuşmaların alkışlanması, saldırganlığın normal görülmesi, bir bozulma/çürüme belirtisidir. Bunda çeşitli faktörlerin rolü tartışılabilir, ama devrimciler öncelikle kendi eksikliğini tespit etmeli ve uzun süredir, adeta egemen yönlendirmelerin insafına terk edilmiş kitlelere ulaşım, inandırıcı/uygulanabilir projeler eşliğinde, aradaki mesafenin kapatılmasına kafa yorulmalıdır.

Süreç, gelişmeleri tüm nitelikleriyle kavrayan, bağrında taşıdığı güçlükleri idrak eden ve alternatif duruşu bu ciddiyette örgütleyen, uzun erimli, kolektif iradeli bir örgütlenme gerektiriyor. Bundan ne anladığımızı, daha önce çeşitli biçimlerde açtık. Yine ihtiyaç halinde, açmaya/paylaşmaya devam edeceğiz.

11 EYLÜL SONRASINDA SÜREÇ, BUGÜNKÜ NATO KONSEPTİNİ HAZIRLAMISHTIR

ABD'nin Taliban'la uzlaştığı, günlük basına dahi yansımış durumda. Sürecin bir yerlerinde Rusya'nın da olduğu ve görüşmelerin yaklaşık 2 yıldır sürdüğü biliniyor. Bu gelişme, Ortadoğu coğrafyasında yaşanacaklarla da doğrudan ilintilidir.

ABD'nin 11 Eylül sonrasında

dünyadaki dengelerin yeniden kurulmasına sebep olduğu süreç, yalnızca bir güç gösterisi değildi. Yeni bir güvenlik anlayışı geliştirip, yeni bir konsepti dünyaya kabul ettirmiş; Sovyetler'in çökmesiyle, ülkeler arasında kutuplaşma yerine, yeni bir mücadele anlayışı ortaya koymuştu. Böylece, "terör, terörist" tanımları üzerinden, kimin terörist olduğuna dair yeni bir güvenlik anlayışı çizildi ve dünyaya kabul ettirildi.

İşte, bugün sözü edilen yeni NATO konsepti, bu zemin üzerinde gelişti. Bütün dünya, NATO konsepti içinde müdahale edilebilecek bir alan oldu. Buna, ülkeler gibi liderler ve kişiler de dahildir. Bugün Kaddafi, doğrudan hedef alınıyor veya Ladin öldürülüp cesedi okyanusa atılıyorsa (onunla işlerinin bittiği ilan ediliyorsa) yeni bir konsept başlıyor demektir.

Devasa, doğalgaz ve lityum kaynakları bulunan ve "dünyanın çatısı" olma niteliğiyle, stratejik önem taşıyan Afganistan, bugüne dek pek çok çatışmanın ve gerilimin sebebi olurken; orada Çin ve Rusya'nın etkinliğini azaltmak ve dengelemek üzere bulunan ABD, şimdi uzlaşarak çekiliyor. Bu, Rusya'yla bir anlaşmaya da işarettir. Büyük olasılıkla uzlaşım, farklı bir bölgede ABD'nin hegemonyasının önünü açacak şekilde gerçekleşmiştir. Rusya, ABD'nin Ortadoğu politikaları konusunda tepki vermeye razı edilmiş olabilir. (Anımsanacak olursa, yaklaşık 6 ay önce, beklenen sıcak gelişmeler nedeniyle, Çin ve Rusya'nın Ortadoğu'daki çıkarlarından vazgeçtiğine dair bir değerlendirme yapmıştık.)

ABD'nin Afganistan'dan çekiliyor olması, Ortadoğu'daki işlerin kızışacağını gösteriyor. Tunus'la başlayan süreç, hızlanarak ve kapsam genişleterek büyüyor. Eğer ABD, Ortadoğu'da daha yoğunluklu var olursa, bunun nelerin habercisi olduğunu, kriz dahil, resmin bütünlüğü içinde okumak gerekiyor.

Bu, öyle bir süreçtir ki, hem uzun süreli bir planlamanın ürünüdür, hem de basamaktır. Bugünün okunabilmesi için 11 Eylül de, o sürecin

bugünü hazırlayan karakteri de bir-biri ile ilişkilendirilerek değerlendirilmelidir. Bugün hala Ortadoğu'daki gelişmeleri Mısır-Türkiye çekişmesi, Mısır'ın bölgede inisiyatifi yeniden ele geçirmesi, vb. ile değerlendirmeye çalışanların, bütün içinde bu denli küçük bir parçaya bakması ve o parçayı bile yanlış görmesi, yöntem açısından yaptığımız yukarıdaki girişin/uyarının az bile, olduğunu gösteriyor. Örneğin, deniliyor ki *"Mısır'ın bu yönelimi, Türkiye'nin Ortadoğu sürecinde kendisine biçmek istediği 'Liderlik' rolüne vurulmuş önemli bir darbedir."* Gerçekte ise, Türkiye veya Mısır'ın ne lider olma koşulu vardır, ne de bahsedildiği gibi rolleri önemli çelişmeler içermektedir. Aksine süreç, Türkiye açısından "sıfır sorun" politikasından daha aktif ve açık rol alma politikasına evrilmiş, buna bir karşıt kutuptan çok (toplamda) bir destekleyici bileşen olarak Mısır eklenmiştir. Ortada bir rekabet varsa da bu, "büyük abi"ye (ABD'ye) rağmen fiilen mümkün ve anlamlı değildir.

Anımsanacak olursa, renkli devrimlerin revaçta olduğu süreçte, Sırbistan dahil, söz konusu ülkelerde öne çıkan hareketlerin, isimden ambleme dek benzerliğine dikkat çekmiş ve gelişmeleri ardındaki "tek-el" ile ilişkilendirmiştik. Bugün de Ortadoğu ve K.Afrika'daki gelişmeler arasında benzer bağlar kurmak zor değildir. Ve tabii ki dikkat çekmek istediğimiz asıl mesele, isim veya amblemden öte, yönlendirme-çıkarmaya diyalektiktir. Yine de meraklılarına, Suriye'de-

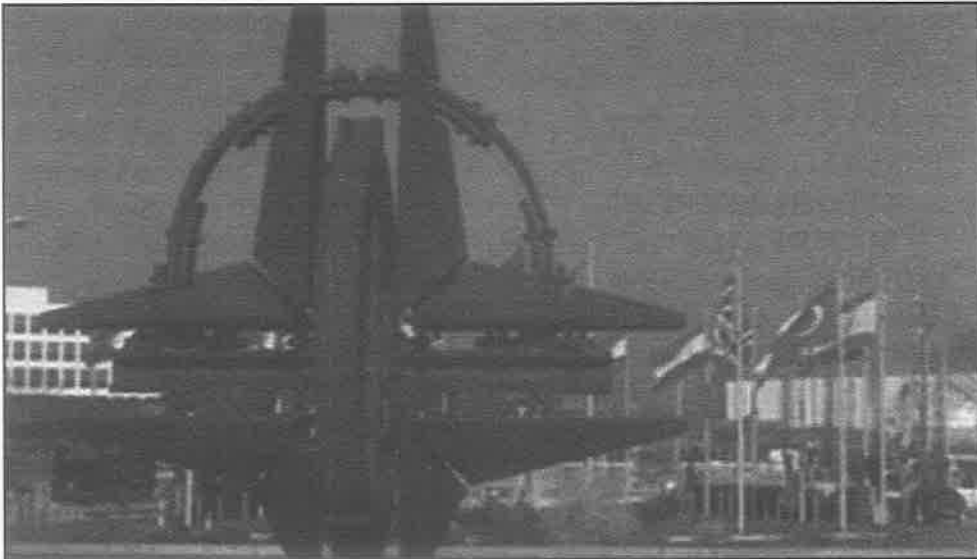
ki muhalefetin, "Adalet ve Kalkınma Hareketi" ismiyle örgütlendiğini, Yemen'deki muhaliflerin "Adalet ve Kalkınma Bloku"nda birleştiğini, Mısır'da Müslüman Kardeşler'in "Adalet ve Özgürlük" ismiyle partileştiğini; bölgede bu ismin, sanıldan da yaygın bir ilgi gördüğünü hatırlatalım.

Daha önce de sıkça belirttiğimiz gibi ABD'nin Ortadoğu'da İsrail eliyle yapma şansına sahip olmadığı hamleleri Türkiye eliyle gerçekleştirmesi, Türkiye'yi BOP'un uygulanmasında etkili bir bileşen haline getirdi. Davutoğlu'nun bölgede bir kahya gibi dolaşması, Başbakan'ın ve bakanların yoğun trafiği, oluşturulan ortak kabineler, atılan açılım ve entegrasyon adımları, ABD eksenli bir "toplu durum"un gerekleri olarak gündeme geldi. Bu süreçte Türkiye'nin sözü/rolü artmış görünse de uyguladığı politikanın ve bölgedeki kimliğinin büyük oranda bağımlılık/taşeronluk ekseninde geliştiğini, bağımsız ilişki geliştirme alan ve yeteneğinin, kimlik tanımına yansımaya oranda/sınırlılıkla olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda, Ortadoğu ve K.Afrika'da yaşanan hareketlilik, Türkiye'nin "bağımsız görüntü verme" imkanlarını sınırlayabilir. Ama, ne bugüne dek, ne yeni süreçte, küresel politikalar tayin eden bir aktör olarak tanımlanması, doğru değildir. Özellikle kriz sürecinde, adeta tüm kılıçların ekonomi için çekildiği bir tarihsel anda, bölgede yeni sömürge bir ülkenin, ABD'ye rağmen çıkar ilişkileri geliştirdiğini söylemek

için, sorunu tanımlayan bilimlerden büyük oranda uzaklaşmış olmak gerekiyor. (Bu değerlendirmemiz,, "Yeni Osmanlılık" tanımını "çok isabetli" bulanlar için de geçerlidir.) Bu nedenle, yeni süreçte Türkiye'nin durumunu, *"Arap Baharı'yla beraber boşluğa düşmek"* olarak değil, yeni konseptte uygun davranmak olarak okumak, daha gerçekçi olacaktır. Kaldı ki, Türkiye'de 8-10 yıldır biçimlendirilmekte olan sistem, bu yeni konseptte uygun bir sistemdir.

Yine daha önceki değerlendirmelerimizde Türkiye'nin, Ortadoğu'da ABD'nin konuşmadığı ülkelerle ilişki kurduğuna, "sıfır sorun" politikaları çerçevesinde atılan adımların bu kapsamda olduğuna dikkat çekmiştik. Türkiye üzerinden konuşuluyor, planlamalar yapıyordu. Örneğin, başka ülkelere gitmesi sorun olarak görülen Meşal'in, sık sık Türkiye'ye gelmesi bir sıkıntıya sebep olmuyordu. Ayrıca Türkiye/AKP; Suriye, İran ve Hizbullah'la görüşüyordu. Ve gerçekte bu, (medya özel bir misyonmuş gibi sunsa da) yüklendiği "jandarmalık" kapsamında bir görevdi.

Bugün artık ABD'nin, bölgede Şii hattını parçalayıp, mezhepsel temelde kutuplaşmayı derinleştirerek kendi çıkarlarına uygun yönetimler/ülkeler oluşturmak istediğine dair değerlendirme, bir öngörüü aşmış, fiili bir gerçeklik haline gelmiştir. Farklı bir mezhepten olsa da Şii blokuyla ilişkisi olan ve bloku güçlendirici bir faktör olarak rol oynayan Hamas'ın koparılması ve devamında El-Fetih'le uzlaştırılması, Türkiye'nin önünde uzun süredir duran ve kapsamlı çalışmalara konu olan bir meseleydi. Hamas'ın Hizbullah'ın deneyiminden faydalanyor olması, İsrail'i çok rahatsız ediyordu. Emperyalizm, bu rahatsızlıktan kaynaklı olarak, aradaki bu bağı koparma görevini Türkiye'ye verdi. Türkiye de bunun gereğini adım adım yerine getirdi ve sonuç aldı. "One Minute" olayı, İsrail karşıtı söylem, yardım gemileri, bu politikanın başarılı olmasına hizmet eden olgulardı. Ayrıca, TOBB'un Gazze Şeridi'nde sanayi tesisleri yapması, yardım filoları örgütlenmesi,

İHH'nın orada yerleşik çalışmalar yapması, bu kapsamda değerlendirilmelidir. Devamında El-Fetih-Hamas barışı gerçekleşmiş ve Hamas lideri Meşal, Şam'dan Katar'a taşınmıştır. Tüm bunlar, Şii blokunu yalnızlaştırmaya yönelik çabalardı. Bölgede önemli bir desteği olan Hamas'la yakın ilişki, yukarıda da belirttiğimiz gibi Şii blokunu güçlü kılıyor; meşru olan Filistin sorununda, Sünni ve Şii'leri ortaklaştırıyordu. İşte bu bağın koparılmasında Türkiye de Mısır da rol almış ve sonuçta bugünkü aşamaya gelmiştir.

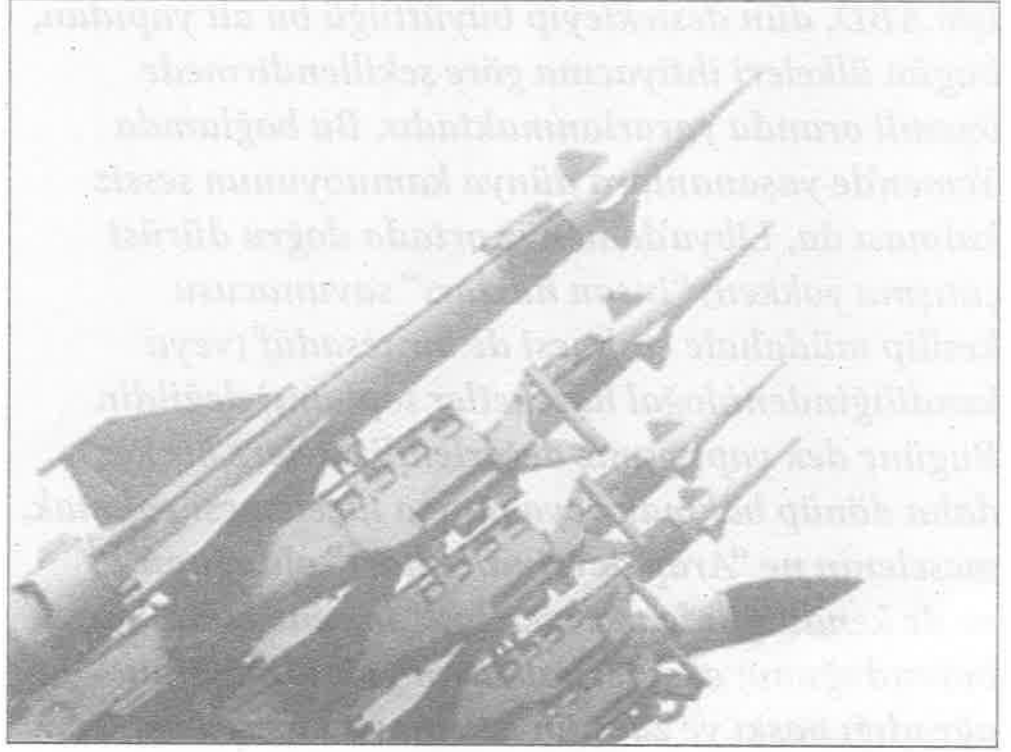
Son kertede ABD dış politikasında, (Irak ve Afganistan'da olduğu gibi) ülkeleri savaşarak şekillendirmekten ziyade, mezhepsel (etnik değil) temelde farklılıkları kaşıyarak çelişmeler yaratıp, istenen sonuca ulaşmak şeklinde, önemli bir değişim yaşandı.

Araplar arasında önemli bir etnik fark olmadığından, "kaşınmak üzere" seçilen olgu, mezhepsel farklılık oldu. Ayrıca, etnik temelde bir çatışma, özellikle Kürt sorunu sebebiyle, çok daha riskli ve kontrolü zor bir sürece sebep olabilirdi.

Bugün ABD'ye karşıt konumdaki kesimlerde Şii çoğunluğun olması, Sünni kesimlere ABD'nin doğal olarak desteği olduğu görüntüsünü veriyor. Kaldı ki ABD, Ortadoğu'da bu hazırlığı "soğuk savaş" döneminde yapmıştır. Türkiye'de, 1950 öncesi ve sonrasında dini yapılar desteklenerek büyütülmüş; Suriye'de, Müslüman Kardeşler Baas yönetimine karşı örgütlenmiş; benzer şekilde, Mısır'da da, o süreçte Sovyetler'e yakınlığı ile bilinen Enver Sedat'a karşı Müslüman Kardeşler desteklenmişti.

İşte ABD, dün destekleyip büyüttüğü bu alt yapıdan, bugün ülkeleri ihtiyacına göre şekillendirmede önemli oranda yararlanmaktadır. Bu bağlamda Yemen'de yaşananlara dünya kamuoyunun sessiz kalması da, Libya'da henüz ortada doğru dürüst çatışma yokken, "insan hakları" savunucusu kesilip müdahale edilmesi de bir tesadüf (veya kendiliğinden/doğal hareketler toplamı) değildir.

Bugüne dek yaptığımız değerlen-

dirmelere bir kez daha dönüp bakmak veya hafıza tazelemesi yapmak, meselenin ne "Arap devrimi/baharı" olduğunu, ne de kendiliğinden işleyen bir "domino etkisi"nin bulunduğunu; aksine, halkların yoksulluğunun, uğradığı baskı ve zulmün istismarını içeren ve "bir hazırlık/test" niteliği taşıyıp, "çok daha zorlu gelişmelere gebe" olan bir sürecin yaşanmakta olduğunu görebilmeyi kolaylaştırır.

Henüz başlangıç (ve hatta test) aşamasında olan bu sürecin hemen her aşamasında "gönüllü taşeronluk" yapmaya hazır bulunan Türkiye'nin, Şii-Sünni temeldeki ayrışma/çatışma dahil, yaşananlardan etkilenmemesi mümkün değildir. 2 Temmuz Sivas Katliamı haricinde, yaklaşık 30 yıldır, Alevi-Sünni bağlamı çatışmaların yaşanmamış olması, bugün benzer süreçlerin yaşanmasına engel değildir. İşte, AKP'nin seçim sürecindeki gergin üslubunun, salt seçimle ilgili olmadığını söylerken kastettiğimiz, haber vererek gelmekte olan sürecin, çelişmelerle ve çatışma potansiyelleriyle yüklü boyutunun sebep olduğu gerginliktir.

Dikkat edilirse AKP, seçim öncesinde ve özellikle sonrasında, Müslümanlığı, tüm kesimlerin sentezleneceği bir argüman olarak geliştirme eğilimi gösterdi. Bu, bir çeşit hazırlıktı. Çünkü, sözünü ettiğimiz türden

bir çatışma ortamının yüklü olacağı problemler, onun da boyunu aşabilir.

Türkiye, bölgedeki gelişmelerde bu denli aktif/doğrudan rol alırken; Suriye, İran, Hizbullah, vb.nin seyretmekle yetineceğini sanmak saflık olur. Yemen'deki olaylar, Bahreyn'deki Şii direnişi ve Irak'ta artan bombalamalar, sadece birer örnektir. Suriye'deki muhaliflerin Türkiye'de toplantı yapmaları; Türkiye'nin, yönetimin değişmesi dahil, Suriye'ye dönük çeşitli taleplerde ve müdahalelerde bulunması, İrandan çok sert bir yanıtın gelmesine sebep oldu. Hatta, Suriye'de 120 polisin öldürülmesi olayına Türkiye'nin karıştığını, muhaliflere silah sağladığını söyledi. Benzer tepkiler, Suriye'den de geldi. Sınırda yakın bölgelerde bazı eğitim kamplarının oluşturulduğu, bunun ABD'nin denetiminde gerçekleştiği, vb. iddialar söz konusu.

İşte Türkiye, seçimden bu koşullar içinde çıktı. Elbette Kürt sorunu, ülkenin demokratikleşmesi açısından önemini korumaktadır. Bu çerçevede bir anayasa, öncelikli bir ihtiyaçtır, bir taleptir. Ne var ki, ekonomi dahil, resmin bütününe unutup, "AKP için de demokratik içerikte bir anayasa yapmak, öncelikli gündemdir" demek veya "Kürt yazı" tanımı yaparak, bu yaz Kürt sorununun demokratik çözümünde büyük mesafeler katedileceğini sanmak/bek-

İşte ABD, dün destekleyip büyüttüğü bu alt yapıdan, bugün ülkeleri ihtiyacına göre şekillendirmede önemli oranda yararlanmaktadır. Bu bağlamda Yemen’de yaşananlara dünya kamuoyunun sessiz kalması da, Libya’da henüz ortada doğru dürüst çatışma yokken, “insan hakları” savunucusu kesilip müdahale edilmesi de bir tesadüf (veya kendiliğinden/doğal hareketler toplamı) değildir. Bugüne dek yaptığımız değerlendirmelere bir kez daha dönüp bakmak veya hafıza tazelemesi yapmak, meselenin ne “Arap devrimi/baharı” olduğunu, ne de kendiliğinden işleyen bir “domino etkisi”nin bulunduğunu; aksine, halkların yoksulluğunun, uğradığı baskı ve zulmün istismarını içeren ve “bir hazırlık/test” niteliği taşıyıp, “çok daha zorlu gelişmelere gebe” olan bir sürecin yaşanmakta olduğunu görebilmeyi kolaylaştırır.

lemek; hem bir yanılgıya, hem de gerek sistemi, gerekse süreci doğru okuyamama, dolayısıyla da rolünü yanlış oynama bağlamında bir eksikliğe işaret eder.

Sınıflar mücadelesi, hayatın her alanında (en makro olanından en mikro olanına kadar) ilkelerini hissettirmekte, üzerinden atlamak isteyenlere, bedelinin daha ağır olacağını hatırlatmaktadır. Egemenler/emperyalistler arasındaki her sorun, “ortak çıkarlar” eşliğinde aşılma potansiyeli taşıırken, halklarla egemenler arasındaki her yumuşama/uzlaşma tuzak ve yanılgı olasılıklıdır. T.Erdoğan, daha dün “kardeşim” dediği, ödülünü aldığı Kaddafi’yi emperyalist masalarda feda ederken, bunun faturasını Libya halkı ödemektedir. Benzer bir tanım, Suriye ile ilişkiler için de yapılabilir. İsrail ise, seçim sonrasında Dışişleri’nin yaptığı açıklamaya bakılırsa, Türkiye’ye karşı yumuşamış görünüyor. Bu, vb. çelişmeler, ilişki ve dengeler, devrimcilerin duruşunu, ilişkilerini ve hareket istikametini tayin edecek olgular değildir. Buradaki sınıfsal içerik, dolayısıyla tuzaklar görülemediğinde, ne denli güçlü olunursa olunsun, uzatılan

elin, “kolunu kaptırmak” anlamına geleceği unutulmamalıdır. Daha açık söylemek gerekirse, sınıflar mücadelesi, “pazarlık veya diyalog masaları”na sığdıramayacak denli kapsamlı ve boyutludur.

Kaddafi, NATO’nun bombardımanlarına, işbirliği yapan kesimlere ve emperyalizmin (açık-gizli) diğer müdahalelerine rağmen hala direniyor. Bu koşullarda, Esad’ın teslim alınması da kolay değil. Kaldı ki teslim alınsa da veya geriletilse de amaç, demokratikleşme değildir. Kimse, o “yarı-cahilce” ortalığa saçılan değerlendirmelere bakıp, bölgede ciddi ciddi “bahar” havası beklememelidir.

TÜRKİYE, DIŞSAL DİNAMİKLERİN GÖLGESİNDE GEÇEN BİR SEÇİM SÜRECİNİ GERİDE BIRAKTI

Sınıflar mücadelesinde araçlar, çeşitli olmanın yanında, geçicidir ve işlevleri değişkendir. Seçim, bu araçlardan biridir. Deneyimler göstermiştir ki, bir araca gereğinden fazla yüklenen önem, onun bir amaç olmaya yakınlaştırır. Seçimlerin burjuva si-

yasal sistem içerisindeki yerine dair, bugüne dek çok şey yazılıp söylenmiştir. Ne var ki, mücadelenin zorunlu etaplarının gerektirdiği uzun ve kısa vadeli programların âna taşınması sürecinde yer değiştiren öncelikler, olguya dair söylemi de duruşu da değiştirebiliyor.

Bizler, gelenekselleşmiş değerlendirmelerin aksine, bu kez de mücadelede başarıyı sandıktan çıkan oyla ölçenler safına dahil olmayacağız. BDP’nin bağımsız adaylarla sağladığı başarı, çeşitli açılardan kutlanmaya değer. Ancak bizler, dostlarımızla sadece törenlerde veya kutlama alanlarında değil, hayatın seçim başarısını çokça aşan alanlarında da ortaklaşmalar temenni ettiğimiz için, tartışma noktalarını hızla “seçim sonrası gerçekler”e taşımayı, bir sorumluluk gereği sayıyoruz. Bu değerlendirmemiz, sandıktan çıkan oy nedeniyle kendini, “Seçimlerin en başarısız partisi” ilan eden TKP için de geçerlidir. TKP’ye bu değerlendirmeyi yaptıran ölçü ile Sırrı Süreyya Önder’e “Meclisi halkların kurucu meclisine dönüştürmeliyiz.” dedirten ölçü birbirine benzerdir. Gerçekte Önder’in söylediği, bir talep/vurgu olarak güzel bir sözdür. Ne var ki, mevcut meclisin “Halkların kurucu meclisi”ne dönüşme ihtimalinin olmadığını bilmek için, sistemi genel boyutları ile tanımak yeterlidir. TKP’ye gelince eğer bu sonuçtan bir ders çıkaracaksa; bizce, seçim olgusuna yüklediği abartılı anlamı gözden geçirerek işe başlamalıdır.

Seçime, bir burjuva partinin yüklediği anlamlara benzer/denk anlamlar yükleyip girmek, o birkaç aylık süreçte estirilen “planlanmış hipnoz”a halkın tabi tutulmasına, niyetten bağımsız olarak, taraf olmayı beraberinde getiriyor. Devrimci/sosyalist partilerin de üyeleri ve adayları, oy sayısına bağlı bir heyecan grafiği yansıtıyor. Hatta bu, çalışma tarzında da gözlenmekte ve kendisine oy vereceği bile belirsiz olan bir kitlenin olumlu çağrışım yapan, ipucu niteliğindeki bir tepkisi bile, abartılı umut tanımalarına sebep olabilmektedir.

Seçim sürecinin genel atmosferi-

ri (sınırlı sayıdaki samimi duruşlar dışında) yapay ve şişirilmiş vaatlerle halkın ilgisini/beklentilerini yedeklemeyi amaçlayan manipülatif bir atmosferdir. Ne var ki bu yapay gündem oluşturma ve en geniş kesimleri buna yedekleme politikası, seçim sonrasında devam eder. Çünkü bu, burjuva siyasetin temel eksenlerinden biridir. Nitekim, seçimden hemen sonra, "balkon konuşması"yla beraber startı verilen "Anayasa" gündemi de, sıkça lafı edilen "Başkanlık" tartışmaları da, gerçekte iktidar için öncelikli bir gündem olmaktan çok, gerçek gündemi gölgelemeye yarayan bir kamuflej malzemesidir. Bir süre sonra anayasa değişikliği gerçekleşse de bu iddiamızın arkasında olacağız. Çünkü, AKP'nin eliyle gerçekleşebilecek değişiklik, olsa olsa egemen sistemin ihtiyaçları çerçevesinde kalacaktır. Bu da, bugün Türkiye'nin/ AKP'nin bölgede yüklendiği rolün/işlevin yanında veya ekonominin giderek önlenemez hale gelen sarsıntılarının sebep olacağı sonuçlarla kıyaslandığında, ikincil önemdedir.

Benzer şekilde, başkanlık tartışmaları da yapay, en azından erkendir. Bugün bir başkandan çok daha fazla yetkiye sahip olan T. Erdoğan'ın, kendisini belirli oranlarda da olsa sınırlayacak olan başkanlık için, acelesi olduğu kanaatinde değiliz.

AKP'nin seçim sürecindeki duruşunda, belki de gerçeği yansıtan ve sonrasında istikrarlı biçimde sürdürülecek olan tek olgu, uzattığı "havuç"ların yanında bile, "sopa"yı eksik etmeyen gergin üslubudur/tarzıdır. Yeni süreç, bu tarzı, Türkiye'nin bölgedeki rolünde de ihtiyaç haline getirmiştir. Tam da bu bağlamda, seçim sürecinin ortaya koyduğu kimi sonuçlar eşliğinde, AKP'ye dair bazı değerlendirme ve hatırlatmalarda bulunmakta yarar vardır.

AKP, DEYİM YERİNDEYSE "DEVLETLEŞMİŞ" TİR

Anadolu sermayesinin temsilcisi olarak bilinen ve dini argümanlara, örgütlenmede önemli bir yer veren AKP; başından beri emperyalizm-

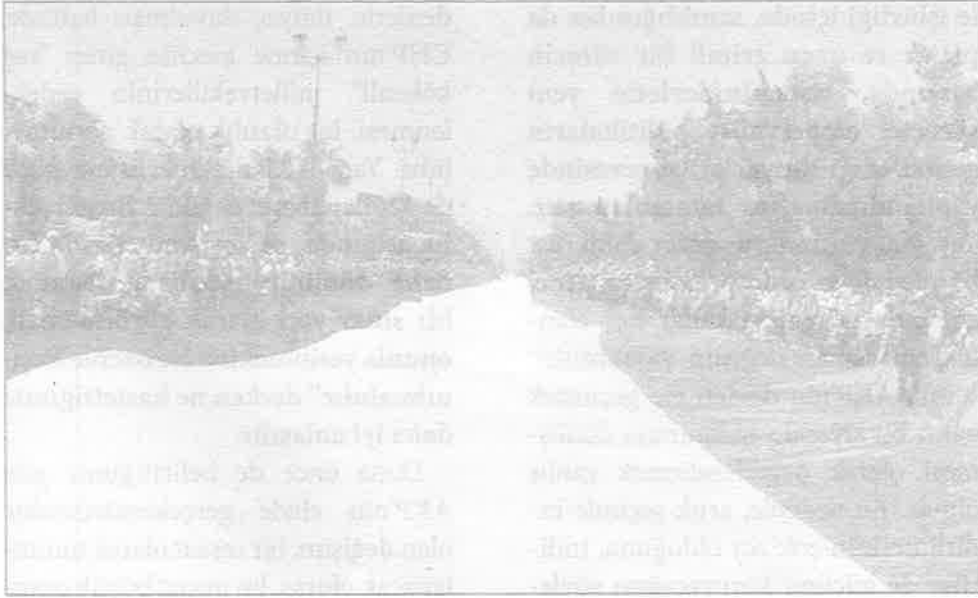
le işbirliği içinde, sanıldığından da planlı ve uzun erimli bir sürecin sonunda, sistemin/devletin yeni süreçte, emperyalist politikaların gerektirdiği ihtiyaçlar çerçevesinde yapılandırılmasını tamamlamıştır. Yasama, yürütme ve yargı dahil, üst bürokrasiden orduya; polisten genel anlamda güvenliğe kadar her alanda, amaçlanan değişim yaşanmıştır. Bunu, AKP'nin devleti ele geçirerek kalıcı bir siyasal yapılanmaya dönüşmesi olarak değerlendirmek yanlış olmaz. Bu nedenle, artık seçimle indirilmesinin çok zor olduğunu, indirilse de gücünü koruyacağını söyleyebiliriz.

Tutucu-sağ kesimlerin %70'e varan oy oranı, AKP'nin hedefindedir. Bu seçimde DP, Saadet Partisi, vb. örgütlenmeleri büyük ölçüde eritti. MHP'yi parçalama gayretleri ise sürmektedir. Önümüzdeki süreçte AKP'den bu çerçevede atraksiyonlar beklenmelidir. Dengeler, "Sağ=AKP" denkleminde doğru zorlanmaktadır. AKP'nin gerek ekonomik nedenlerle, gerekse Ortadoğu'da alacağı roller bağlamında duraksamaya tahammülü yoktur. Çünkü, ABD'nin acelesi var ve bu konuda bastırmaktadır. Bu nedenle, gerek kendi içinde bir çatlama olasılığında, gerekse başka ne-

denlerle, ihtiyaç duyulması halinde, CHP'nin içinde meclise giren "sağ kökenli" milletvekillerinin yedeklenmesi, bir olasılık olarak görülmemelidir. Yani AKP'nin meclisteki gücü de 326'dan ibaret değildir. Bu gerçeklik ışığında, seçim sonuçlarına bir daha dönülüp bakılırsa, "sandık, bir sınav yeri olarak görülmemeli; onunla yetinmekten ise özenle kaçınılmalıdır" derken ne kastettiğimiz daha iyi anlaşılır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi AKP'nin eliyle gerçekleştirilmekte olan değişim, bir inşaat olarak tanımlanacak olursa, bu inşaat büyük oranda tamamlanmıştır. Tabii bu, bir durma, bekleme veya rahatlayarak halkı gözetken demokratik adımlar atma süreci olarak görülürse, büyük bir yanlış olur. Tersine, seçim sloganlarında söylediği gibi AKP, yaklaşık 10 yıldır istikametinin temel niteliği sayılan; emperyalizme hizmet ve halklara saldırı ekseninde "durmak yok" diyecek ve daha "ustaca" rolünü oynayacaktır. Örneğin, ABD'nin bölgede alınmasını istediği görevler paralelinde TSK'nın komuta kontrol mekanizmasında, pürüzlerin ayıklanması ve bu bağlamda terfi edecek subayların önünün kesilmesinin güvenceye alınması konusun-

Daha önce de sıkça belirttiğimiz gibi ABD'nin Ortadoğu'da İsrail eliyle yapma şansına sahip olmadığı hamleleri Türkiye eliyle gerçekleştirmesi, Türkiye'yi BOP'un uygulanmasında etkili bir bileşen haline getirdi. Davutoğlu'nun bölgede bir kahya gibi dolaşması, Başbakan'ın ve bakanların yoğun trafiği, oluşturulan ortak kabineler, atılan açılım ve entegrasyon adımları, ABD eksenli bir "topluluk durumu"un gerekleri olarak gündeme geldi. Bu süreçte Türkiye'nin sözü/rolü artmış görünse de uyguladığı politikanın ve bölgedeki kimliğinin büyük oranda bağımlılık/taşeronluk ekseninde geliştiğini, bağımsız ilişki geliştirme alan ve yeteneğinin, kimlik tanımına yansımayacak oranda/sınırlılıkta olduğunu söyleyebiliriz.

da, geçen döneme oranla AKP, daha "ustaca" davranmış, işi ne şansa, ne pazarlığa, ne de "Şura"ya bırakmamıştır. Son günlerde gerçekleşen tutuklamalar, Balyoz, vb. ile ilintili görünse de gerçek nedeni budur.

Bu süreçte, sanayinin ve ekonominin militarize edilmesine dair muazzam bir hazırlık da mevcut. Nükleer silahtan savaş uçacağına, ağır tanklardan uzun menzilli füzelere kadar uzanan bir planlama söz konusu. Özel sektör bu konuda özendiriliyor. Sadece, insansız hava aracı üretme konusunda 8 firma çalışmakta, teknoloji geliştirmektedir. Ekonominin militarize edilmesi, ticareti geliştirir. Ne var ki üretim sürekliliği tüketimi, dolayısıyla savaşı, saldırgan bir duruşu gerektirir. T. Erdoğan'ın gergin/saldırgan duruşu bir de bu konu bağlamında (toplumun militarize edilmesi ve gerginliğe hazırlanması açısından) değerlendirilmelidir.

Bölgede ABD tarafından aktif görevlerle donanmış Türkiye, çok uzun ve zorlu bir sürece hazırlanmaktadır. Birinci Dünya Savaşı sonrasında çizilen sınırlar dahil, Ortadoğu, kriz koşullarında yeniden dizayn edilmektedir. Bu sürecin, ateşi tutmak üzere "maşa" rolü Türkiye'ye verilmiştir. Türkiye'nin bölgeye aktif bir şekilde müdahalesi, Cumhuriyet tarihinde ilk defa bu boyutta olacaktır. 20 yıllık ambargo ile zayıflatılmış Irak'ta bile hâlâ istenen aşamaya gelinemediği düşünülürse; Türkiye'nin Suriye, Irak, Filistin, vb. için çözüm

olacağına da bir hayal olduğu ve bir bataklığa doğru sürüklenme halinin yaşandığı söylenebilir.

İktidar olduğu süre boyunca, geleneksel burjuvaziye rağmen, farklı bir odağın burjuvalaşmasının/büyümesinin önünü açan, tarikat ilişkileriyle, eğitim ve sivil toplum kuruluşlarıyla halkı örgütleyen, büyük oranda devleti, özelde emniyeti ele geçiren, TSK'yı istenen hizaya getiren AKP, azımsanmayacak bir deneyim biriktirmiştir. Bunun bölgeye dönük boyutu da vardır. Örneğin Barzani ile ilişkileri geliştirmiş, ekonomisini üstlenip tarikat ilişkileri ve parasal kaynaklarla işbirliğini büyütüştür. Eğitim kurumlarının çoğu, Gülen Cemaati'nin elindedir. Benzer şekilde Suriye ile de ilişkiler kurulmuş, vize kaldırılmış, ekonomik temelli pek çok işbirliği anlaşması yapılmıştır. İşte AKP, bu ilişkileri, güç ve imkanlarıyla Türkiye (gerçekte ABD) adına Suriye, Irak, vb. ülkelerle masaya oturduğunda, çıkar ve tehdidi bir arada kullanmaktadır. **Sahip olduğu ekonomik, siyasi, dini, vb. ilişkiler üzerinden Türkiye'nin, zamana yayılmış biçimde belki amaçlanan değişim konusunda mesafe alması da söz konusu olabilirdi. Ne var ki ABD'nin acelesi var. Bugün Türkiye'ye dayatılan adımlar, bu aciliyet çerçevesindedir. Daha kapsamlı bir tanımla söylemek gerekirse; 2001'den bugüne dünya ölçeğinde yaşanan süreç, nasıl aynı zamanda bugünkü NATO konseptine dünyayı razı etme niteliği taşıyorsa,**

Türkiye'nin aynı süreçte AKP eliyle biçimlendirilen "değişim"i, bundan sonra bölgede alacağı aktif rol için bir ön hazırlık niteliği taşımaktadır. Süreç, bir yarıyla yeni döneme evrilmiş, diğer yarıyla devam etmektedir.

SONUÇ YERİNE

Bugün artık, seçimden güçlenerek çıkan ve sadece kendi muhafefetini değil, bölgedeki "karşıtlıkları" yönetme işleviyle donatılmış bir AKP var. Bu, artık oturmuş (ustalık dönemi) örgütlü bir yapıdır. Devletin üst kademelerini büyük oranda ele geçirmiştir. Sırada, orta ve alt kademelerin şekillendirilmesi vardır. Bundan sonra, kendisinden olmayanlar, memur dahi olamayacaktır.

Hopa'da da devamında da yaşananlar (Ankara'daki tutuklamalar, Hopa'da genişleyen yeni soruşturmalar) devletleşen AKP'nin duruşuna, güç ve imkânlarına işarettir. Bu durum, âni da geleceği de (taşındığı baskıcı ve antidemokratik nitelikler itibarıyla) doğru okumanın ne denli zaruri olduğunu gösteriyor. Oy tercihlerinden hareketle halkı suçlamak veya kimi yerel (veya dar grup) avantajlarına bakarak gidişattan diğer devrimci/dost yapıları sorumlu tutmak, kimseye bir yarar sağlamaz. Çünkü, gelmekte olan karşıdevrimci dalga, böyle bir ayırım yapmayacaktır.

Bugüne dek, bu zulüm ve sömürü düzeninden çıkarı olmayanların güç ve imkanlarını ortaklaştırarak, halk lehine iktidarı geriletme konusunda en azından "nasıl olmaması gerektiğine" dair ders çıkarılmış ise; bu bile bir şanstır/avantajdır. Seçimdeki bağımsız aday başarısı, "bir model, bir ölçü" olarak kabul edilip, bizim (ve benzer dostlarımızın) yaptığı uyarılar/çağrılar, anlaşılacak yerine, somutlanmış bir başarıya direnç gibi algılanırsa, korkarız ki mevcudun da gerisine düşmek dahil, çok daha zorlu ve sıkıntılı günler yakındır. Klasik olacak; ama, yarın çok geç olabilir!...

3 TEMMUZ 2011

DEVİRİMCİ HAREKET

DEMOKRATİKLEŞME NE ASKER NE SİVİL EGEMENİN LÜTFUDUR MÜCADELEDEN BAŞKA YOL YOKTUR!

Türkiye’de bir “ilk” yaşandı ve “Kuvvet Komutanları” (Jandarma Genel Komutanı hariç) topluca istifa etti. Görünen o ki, bu gelişme de son dönemlerde yaygın bir hal alan yanlış algı ve tartışma trafiğini hızlandıracak. Gerçekte ise bu istifalar, ne sürprizdir, ne de en küçük bir demokratikleşme eğilimine işarettir. Mesele, sistemin bir bütün halinde AKP eliyle yeniden düzenlenmesinin, geldiği aşamaya (tamamlandığına) işaretler. Ordu, sistemin “yeni inşaatı”nın duraksamasına sebep olabilecek etkileycilik fonksiyonunu, bir süredir zaten yitirmişti. Bu nedenle, eğer istifalar ve etkileri doğru okunacaksa, öncelikle akıllı, görüşlerle yetinen bir duruştan kurtarmak ve demokratiklik kıstasını “asker-sivil” ikileminde gören yanlış rüzgârından uzak durmak gerekiyor. Yoksa 12 Eylül Referandumu’nda olduğu gibi, emperyalizm destekli ve yönlendirmeli AKP’nin, antidemokratik uygulamalarına sürecin potansiyel mağdurlarını da yedekleyebildiğine tanık olunacaktır.

Sınıfsal bakış açısının içsel veya dışsal çeşitli nedenlerle zayıf düşürülmesinin etkileri giderek daha net/somut biçimde ortaya çıkıyor. On yılların birikimi ve bedelleriyle geliştirilen mücadele araç ve yöntemlerine dair bir özgüven sarsılması yaşanırken, bunun yerini, belirsizlikle ve sisteme dönük olmakla (sınıfsal uzlaşmayla) malul eğilimler almaktadır. Tam da bu nedenle anımsatmak gerekirse; faşizm, askeri değil sınıfsal bir olgudur. Ordunun değil, tekelci sermayenin diktatörlüğüdür. Ordu, polis veya diğer kurum ve organlar, böyle bir rejimin tamamlayıcı unsurlarıdır.

Tarihteki örnekleri de, onu ihtiyaç haline getiren dinamikler de, faşizmin sınıfsal bir olgu olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda, “yenilenme” jargonuna veya “sivillik” vurgularına bakarak bugün iktidardan demokratik adımlar beklemek, sistem gerçekliğini tanıyamamakla ve doğru yorumlayamamakla yakından ilintilidir.

Türkiye’de faşizm, artık çok daha güçlü ve kurumsaldır. **Reorganizasyonun hiçbir boyutu, halkların demokratikleşme taleplerini içeren çerçevede gelişmemiş; tersine, Türkiye bugün daha net biçimde ortaya çıktığı gibi, ABD’nin “Geniş Ortadoğu Coğrafyası”na biçtiği ve “Arap Baharı” olarak kanıksatılan “deli gömleği”ni ilk giyen ve başkalarına giydirmek için taşeronluk işlevleriyle donanan bir ülkedir.** Bölgede uygulanmakta olan, BOP’un kriz iklimine uygun versiyonudur. **Türkiye’de artık hiçbir kadrolaşma ve rant alanı nasıl AKP’nin ilgi alanının dışında değilse ve böyle bir**

çakar-talan ilişkisi için, hukuktan toplumsal algıya dek her şey düzenlenmişse; ABD’nin de makro düzeyde yaptığı budur. Diğer bir ifadeyle AKP’nin yaptığı, ABD’nin çok daha geniş kapsamlı biçimde yaptığının, Türkiye coğrafyasına izdüşümüdür.

YAŞANAN BİR HESAPLAŞMA VEYA DEMOKRATİKLEŞME DEĞİLDİR

Gerçekte bugüne dek çeşitli adlarla açılan davaların hiçbirinde, Türkiye’de bir dönem halka karşı organize edilen asker ağırlıklı yapılanmaların faaliyetlerinden dolayı yargılanması, OHAL zulmünün ve “faili meçhul”lerin açığa çıkarılması amaçlanmamaktadır. Yani, ne bir dönemle, ne de askerle hesaplaşma söz konusudur. Bu bağlamda, gerek gelişmelerin doğru okunması, gerekse doğru yerde durup neyi, kimden, nasıl talep edeceğini isabetli biçimde belirlemek için öncelikle, halkın algısına (hakaret edercesine) dayatılan “kırk katır mı kırk satır mı?” ikile-

Daha önce de sıkça belirttiğimiz gibi Ordu, nicelik ve nitelik olarak ABD'nin/NATO'nun yeni konseptine ve kriz koşullarındaki ihtiyaçlara göre biçimlendirilirken; demokratik bir yapı değil, hiçbir itiraz yeteneği olmayan ve gerek duyulan her yerde ve biçimde kullanılan bir mekanizma amaçlanmaktadır. Hükümet, bu yıl YAŞ sürecine daha hazırlıklı girdi; "Balyoz, İnternet andıcı, vb." davalarla, muvazzaf veya emekli 400'ü aşkın askerin tutuklanması, hem elini güçlendirmiş, hem de taşların istenen biçimde dizilimi için uygun bir zemin hazırlamıştır. 14 Temmuz'da Silvan'da 13 askerin yaşamını yitirmesiyle sonuçlanan çatışmanın üzerine kopartılan fırtına ve "artık teröre karşı askerden çok polis görev alacağı" açıklamaları da bu kapsamdadır.

minden kurtulmak gerekiyor.

Daha önce de sıkça belirttiğimiz gibi Ordu, nicelik ve nitelik olarak ABD'nin/NATO'nun yeni konseptine ve kriz koşullarındaki ihtiyaçlara göre biçimlendirilirken; demokratik bir yapı değil, hiçbir itiraz yeteneği olmayan ve gerek duyulan her yerde ve biçimde kullanılan bir mekanizma amaçlanmaktadır.

Hükümet, bu yıl YAŞ sürecine daha hazırlıklı girdi; "Balyoz, İnternet andıcı, vb." davalarla, muvazzaf veya emekli 400'ü aşkın askerin tutuklanması, hem elini güçlendirmiş, hem de taşların istenen biçimde dizilimi için uygun bir zemin hazırlamıştır. 14 Temmuz'da Silvan'da 13 askerin yaşamını yitirmesiyle sonuçlanan çatışmanın üzerine kopartılan fırtına ve "artık teröre karşı askerden çok polis görev alacağı" açıklamaları da bu kapsamdadır. Yani mesele, söylendiği gibi "teröre karşı önlem" değildir. Ülke içinde polise, ağır silahlarla donanmak dahil, daha güçlü ve yaygın biçimde rol vermek, söz konusu "yeni inşaat"ın (güncellenmiş faşizmin) gerekleri arasında zaten yer almaktadır.

Bu koşullarda, sistemin doğru tahlil büyük önem taşımaktadır. Mücadeleyi başarıya götürecektir ve

yöntemler, sistemden neler beklenip beklenmeyeceğinin isabetli yorumundan gizlidir. Örneğin TMK'yi, Özel Yetkili Mahkemeler'i, giderek tür ve çapı büyüyen bu kapsamdaki davaları, AKP'nin keyfi uygulamaları sınırlılığında görüp, her an ortadan kalkabileceğine inanmak; sistemi ve dolayısıyla gelişmeleri doğru okuyamamaktır.

Sözünü ettiğimiz bu yeni hukuk ve yargı sisteminin kaynağı, ABD'nin "Küresel Terörle Mücadele" adıyla tüm dünyaya dayattığı, "önleyici saldırı"dır. Bunun için bir suç işlemeniz veya saldırıda bulunmanız gerekmez. İktidarın sizi "tehdit potansiyeli" olarak görmesi yeterlidir. Gerisi çok kolaydır; çünkü "yeni inşaat", tepeden tırnağa buna uygun şekilde donanmıştır. Dinlemeler, soruşturmalar, gizli tanıklar, hep bu yönelimin/bütünün parçası olarak değerlendirilmelidir.

Anımsanacak olursa, 12 Haziran seçimleri öncesinde, bağımsız aday vetoları, yaşandığında yaptığımız değerlendirmede, "sistemi, en küçük bir direnç noktası bırakmaksızın, emperyalizmin ihtiyaçları çerçevesinde yeniden düzenleyenlerin" yöntemine ve neleri göze alabilecekleri-

ne dikkat çekmeye çalışmıştık.

Aynı değerlendirmeden, bir kez daha uyarılmış olmak bağlamında aktarıyoruz;

"Türkiye'de 60 yılı aşkın bir süredir yukarıdan aşağı kurumlaşmış sömürge tipi, sürekli faşizm vardır. Rejim, emperyalizmin ihtiyaçları paralelinde önce darbeler eşliğinde, 80 sonrasında da bir darbeye ihtiyaç bırakmayacak biçimde tahkim edilmiş; faşizm, devletin tüm kurumlarında tanımlayıcı bir nitelik haline gelmiş, derinleşmiş ve kalıcılaştırmıştır.

Yaklaşık 10 yıldır, AKP eliyle yapılmakta olan düzenlemeler, ABD'nin 11 Eylül konseptiyle doğrudan ilintilidir. Ve bugün artık, özellikle krizin ortaya çıkması ve derinleşme eğilimleriyle beraber, gecikmeye de, itiraza da tahammülü kalmamıştır."

(...)

"Emperyalizmin (dolayısıyla da faşizmin) hiçbir ölçü/ engel tanımayan bu "çıldırılmış" biçimine karşı, aynı potaya girerek, benzer yöntem ve araçlarla karşı durmanın koşulu yoktur. Benzeyerek veya öykünerek panzehir üretmek olası değildir."

(...)

"Dünya, kriz sürecinde olduğu gibi Marksizm'i, dolayısıyla da sınıfsal bakış açısının algı, duruş ve mücadele biçimlerini bir kez daha doğrular yönde dönmektedir. Tarih, hatırlayanların ve dün ile doğru bağlar kuranların önüne yeterince öğretici birikim koymuştur. Bundan doğru yararlanmak, gelişmelerin doğru değerlendirilmesinin de koşuludur.

Ne sistem ne de imkanları, hafife alınmamalıdır. Sürecin uyarması gereken belki de ilk refleks, ortak hareket refleksi olmalıdır. Daha önce de söylediğimiz gibi, seçim menzilli değil, sınıflar mücadelesi menzilli, sistemin devamından yana çıkarı olmayan en geniş kesimleri kapsayan, tanımlı ve ilkeli bir ortak duruşa ihtiyaç vardır.

Egemenlerin bu cüretini, bu, halkı yok sayma duruşunu, emperyalizmin ihtiyaçlarına göre temize çekilmiş bu faşizmi geriletmenin başka yolu yoktur."

8 AĞUSTOS 2011
DEVRİMCİ HAREKET

DEMOKRATİK ULUS BLOKU ÖNERİSİNE DAİR

Seçim öncesinde yaptığımız değerlendirilmede AKP'nin, devletin hemen her kurumunu ele geçirdiğini; bunun, emperyalizmin (ABD'nin) ihtiyaçları çerçevesinde bir yeniden yapılanma olduğunu; atılan hiçbir adımın demokratikleşmeyle ilgisi olmadığını; aksine, emperyalizmin "Cunta"lı süreçlerden bugüne gecikmiş taleplerinin yerine getirildiğini ve faşizmin güncellenerek, en küçük bir muhalif sese bile yer vermeyen biçimde tahkim edildiğini söyledik.

Bu arada, AKP'nin gerçek yüzünün ortaya çıkacağı ve halkın yoklukla/yoksullukla daha doğrudan yüzleşeceği koşullar, seçim nedeniyle geciktirildi. Seçim sonrasında bugün artık halk, AKP'nin ne olduğuyla da, krizin sonuçlarıyla da karşı karşıya gelecektir.

Dünya ölçeğinde kapsam ve derinliğini arttıran krizin etkilerinin Türkiye'de de sarsıcı biçimde dışa vurması bekleniyor. Bugün piyasadaki ticari işlemlerin büyük bir kısmı kredi kartlarıyla yapılmaktadır. Kredi kartlarında asgari ödeme tutarı artırıldı. Benzer şekilde tüketici kredilerinin teminatları yükseltildi. Konut ve ihtiyaç kredilerinde de maliyetlerin artması bekleniyor. Türkiye, devasa bir kredi köpüğünün patlamasıyla yüz yüze kalabilir.

İktisadi boyuttaki bu gelişmelere paralel olarak, baskı ve zorun da artması beklenmelidir. Daha önce de söylediğimiz gibi AKP'nin gerçek gündemi anayasa değildir; demokratikleşme hiç değildir. Aksine, bölgedeki giderek aktifleşen taşeronluk rolü paralelinde, ülke içinde de daha baskıcı ve agresif uygulamalar söz konusu olacaktır. Ne var ki, ne yoksulluk ne de baskı ve zor, halkta kendiliğinden bir bilinçlenmeye (sınıf bilincine) sebep olmaz. Eğer yol gösterebilecek doğru bir siyasal önderlik yoksa, halk ince bağlarla sisteme bağlanabilir. Bu nedenle çözüm, sistemi doğru tahlil edip, inandırıcı

politikalar eşliğinde halka yol gösterebilecek bir yapının varlığını gerektirmektedir. Böyle bir yapının başarı koşullarından biri de süreci bir bütün halinde okuyabilmektir.

Evet, Ekim'de Meclis açılıyor. Ve belki şu veya bu biçimde bir anayasa tartışması da olacaktır. Ama, halkların çözüm bekleyen sorunları Meclis'in nitelik ve performansına bağlı hale getirilemeyecek denli kapsamlı bir duruşu; mücadele araç ve yöntemlerini gerektirmektedir. İşte bu koşullarda gelen "Demokratik Ulus Bloku" (veya Demokratik Ulus Kongre-Partisi) önerisi elbette ki anlamlıdır. Ne var ki, coğrafyamız üzerinde mücadele eden devrimci-demokrat güçlerin gündeminde "birlik" konusunun olmadığı, hemen hiçbir dönem yoktur. Örneğin 12 Eylül 2010 referandumundan sonra bizlerin, haber vererek gelen baskı ve saldırı sürecini o zamandan tanımlayıp, "Ezilenlerin ortak hareket refleksi acil ve zorunlu bir ihtiyaçtır." diyerek yaptığı ortaklaşma çağrısı, özenli yöntem ve dilimize rağmen, tek bir yanıt dahi almamıştır. Söz konusu çağrımızı, şu son sözle bitirmiştik:

"Bugüne dek ne yazık ki (hiçbir yapıyı muaf tutmaksızın söylüyoruz) ülkemizin devrimci-demokrat kesimleri, birlikte hareket refleksi geliştirme konusunda başarılı bir sınav verememiştir. Bu nedenle öncelikle, 'uygulanabilir araç' ve amaç eksenli bir ön tartışma öneriyoruz. Bunun, farklılıkların öne çıktığı, tarafların birbirine yakınlaşacağına uzaklaştığı o 'bildik' süreçlere benzeyip 'ölü doğum'la sonuçlanmaması için, her bileşene, sorumluluklar düştüğüne inanıyoruz."

Cevap vermeye dahi ihtiyaç duymayan bu duruş, ardında taşıdığı gerçeklikten bağımsız değerlendirilirse veya bugüne dek yaşanan başarısız örnekler, nedenlerinden koparılıp, "ben önerirsem hemen gerçekleşir"

dercesine mesele, niyetten bağımsız da olsa, öznelleştirilirse, bir takım oluşumlar ortaya çıksa dahi, o "engelleyici içsel nedenler" aşılmış değil, üzerinden atlanmış olacaktır. Tam da bu nedenle bugün, aceleye getirilmeyen ve hiçbir itiraza/eleştiriye tahammülsüzlük göstermeyen bir duruşa; yapılar arasında pozitif elektriğin önde olduğu bir dostluk/katılım diyalektiğine ihtiyaç vardır.

Bizler, "Demokratik Ulus Bloku" nun uzun uzun tartışılması gerektiğine, hatta "acil ihtiyaçlar" a rağmen tartışmadan başka yolun olmadığına inanıyoruz. Süreç içinde, bu öneriye ve genelde birlik olgusuna, ihtiyaç oranında bir daha dönmek üzere, şimdilik, önerinin öncelikle üzerinde durulmasında yarar gördüğümüz birkaç yanına, kısa bir girişle beraber değinmek istiyoruz.

TARİH BİR KEZ DAHA ÖLÜ (VEYA PREMATÜRE) BİR DOĞUMA TANIKLIK ETMESİN DİYE...

"Biz" olmanın birinci koşulu

"Ben" in sınırlarını bilmektir...

Tüm gelişmeler, solda birliğin değil, birlik tartışmalarının yaşanacağı bir süreci haber veriyor. Hemen her yapı, Türkiye'de sol hareketin bir bütün halinde taşıdığı, birliğe engel içsel zaafı saptamak/tanımlamak yerine, bu konuda kendi dışında kalanların durumunu tarif etmekte ve gerçekte en büyük engel olan öznelliğe düşmektedir. Devrimci yapıları, programlarıyla değerlendirmek yerine, spekülasyon kaynakları, görüngü ve yakıştırmaları tercih etmek, öznel oranını arttırmaktadır.

Bugün solun, onu tek sesli hale getirecek bir projeye değil, senfonik uyuma ihtiyacı vardır. Senfonik uyum ise, enstrümanların bir birine benzetilmesi değil, bileşke toplam oluşturabilmesidir. Hepsini bir arada aynı amaç için fonksiyonlarını işlevlendirirken,

Kısacası, çağrının kapsam ve niteliğine bakarak, Demokratik Ulus Bloku'nun bir birlik projesi olmadığına; DTK'nın bir çeşit "Batı" versiyonu olduğuna; yapıların sınıfsal duruş hassasiyetleri yok sayılarak, tek yanlı bir paket hazırlandığına ve DTK'da olduğu gibi cemaat ve tarikatlara kapısını aralamış bir çerçeve çizildiğine dair, hafife alınmayacak boyutta kaygılarımız vardır.

birbirine benzeme hali değil, farklılıklara rağmen uyumlu/ortak ses çıkarma hali gerçekleşir.

Devrimcilik, zor ve büyük bir iştir. Ama bu, yaygın kanaatlerin aksine, gergin ve buyurgan değil; sakin, hoşgörülü ve kapsayıcı bir duruş gerektirir. Yanlış yapma ihtimali veya koşulların ağırlığı dahil hiçbir neden, aceleciliğe ve gerginliğe sebep olmamalı; sistemle aradaki nitelik farkı, üsluptan kimyaya her boyutta ortaya konmalıdır.

Dayatan koşulların yük arttırıcı niteliğine rağmen, devrimin de birliğin de acelesi yok. Yeter ki ortaya, sübjektivizmle bozulmamış, dostluğu ve her bir öznenin kabiliyetlerini sınırlamayan bir ortaklaşma hali çıkarılabilsin. Bugüne dek yaşanmış olan başarısız pratikler, öneri sahiplerini bir tahammülsüzlüğe, itirazları ve farklı ölçülerle katılım ihtiyacını dışlamaya yöneltirse, tarih bir kez daha ölü (veya prematüre) bir doğuma tanıklık edecektir. Sonrasında, "neden başaramadık?" sorusunun yanıtlarından kaçınmak veya çıkan sonucu bir başkasına fatura etmek kolaydır. Ancak bu iş, niteliği gereği, bir diğerinin eksiklerini ölçmeyi değil, eksik ve farklılara rağmen ortak ses çıkarabilmeyi gerektirir.

Evet birlik, ne birbirini düzeltme, ne de yapılara ev sahipliği yapıp bir araya toplama işidir. Unutmamak gerekir ki temsili katılım, işin sadece şekli kısmıdır. Nereye, nasıl ve niçin katıldığını önemli olan. Bu bağlamda, ne meclis'e seçilmiş olmak ne de "Demokratik Ulus Bloku"na dahil olmak, başlı başına bir önem/değer taşımaz. Bunu önemli/anlamalı kılan, Blok'un amacıdır. Aynı şey, örgütsel formun kendisi için de ge-

çerlidir. "Kongre" olup, katı ve dar bir işleyiş üretmek, "Parti" olup, çok daha geniş/demokratik işleyiş ortaya koymak mümkündür. Araç, nasıl tek başına devrim yapmazsa, demok-rasi de üretmez; hangi amaçla ve nasıl işletildiğidir önemli olan. Bu nedenle, itirazları bir ayak sürüme veya önemli bir adımı engelleme/geciktirme olarak algulayıp peşinen tepki vermek, işin niteliğine aykırıdır. Birlik, basit bir toplam; birbirine eklenme veya yan yana dizilme değildir. Zaten işin zor yanı budur. Başarıldığında, sadece enerjiler toplamına değil, sinerjiye sebep olması bundandır. Sabır, hoşgörü ve genişlik gerektirir.

Bu saydığımız nitelikler, gerçekte devrimcilerin birbirine karşı zaten taşıyor olması gereken niteliklerdir. Hatta diyebiliriz ki, yapıların kendi içinde yoldaşlarına karşı uyguladığından öte bir hassasiyete ve pozitif elektriğe ihtiyaç vardır. Kökleşmiş önyargılar, mesafeleri büyüten alışkanlıklar, bu sürecin en büyük ayakbağıdır. Örneğin, sıcaklık ve samimiyet gibi kolay kırılma ve alınganlık da ezilen kesimlerde rastlanan özelliklerdendir. Ve yer yer mesafe koyucu refleksleri besleyebilmektedir. Bu gerçeklik, Elif Dumanlı gibi Gündem Gazetesi'nde fikirlerini düzenli olarak ifade eden bir yazarın, tam da birlik konusunun gündeme girdiği bir süreçte, "Türk solu bir türlü beğenmediği Kürtleri, Kapital'in hiçbir sayfasına uygun bulamadılar." (14 Temmuz, Gündem) biçiminde cümleler kurmadan önce, en az iki kez düşünmesini gerektiriyor.

Bugüne kadar ki deneyimler dikkatle incelendiğinde görülecektir ki,

birliğe dair merkezi projeler, bir başka merkezi irade tarafından kabul görse de, asıl dirençle, uygulamada karşılaşmış; yapıların tabanına nüfuz etmiş olan, mesafe koyma ve kendininkinden başka tüm yapılara negatif yakıştırma yapma alışkanlığı, ortaklaşarak yol almayı güçleştirmiştir. Bu nedenle bugün, bir başlangıca soyunulmuşken, işe peşin hükümlerle değil, ortak yanlarını birbirine değdirerek başlamak gerekiyor. Doğru başlangıç pozitif elektrik oranını arttırarak, sonraki adımlar için zemin hazırlayacaktır.

Elbette "ezilen" olmak gibi, daha çok ezilmek de hak ve talep oranını değiştirir, büyütür. Ama bu, bir diğer ezilene karşı ne üslup kalınlaşmasına, ne de hak yarışına sebep olmamalıdır. Bir an olsun akıldan çıkarılmamasında yarar vardır; biz, doğrularımızı yarıştırmak veya bir diğerinin varsaydığımız yanlışını "tedavi" etmek için değil, varolan niteliklerimizle birbirimize doğru yerden değerek adil, yapıcı ve üretken bir toplam oluşturabilmek için bir araya gelmeliyiz. Böyle bir amaç, duygusal ve psikolojik reflekslerimize feda edilmeyecek denli önemlidir.

Bilinir ki engeller, varlığı kabul edildiği takdirde aşılabılır. Bu konu, yapıcı bir ruh haliyle gündeme alınabildiğinde, muhtemel engelleri göstermek, onu aşma niyeti olanlarda, tepkiye değil mutluluğa sebep olur/olmalıdır. Örneğin biz, öneri sahibi ve diğer devrimci/sol yapıların büyük çoğunluğu arasındaki paradigma farkının, temenni edilen birlik yolunda, karşılaşılacak engeller içinde en ağırlıklı yeri teşkil edeceğini düşünüyoruz. Bu, sorunun bir boyutudur. İkinci ve daha önemli boyutu ise, önerinin bizzat kendisinde içkindir.

Birlik, ittifak, vb. oluşumların işleştikten amaca kadar net tanımlarla ifade edilmesi gerektiği, genel bir doğrudur. Duygusal veya hatır üzerine değil, ilkeler üzerine bina edilmiş bir çerçeve gerektirir. Bizler, seçim öncesinde de yaptığımız değerlendirmede bu olgunun önemine dikkat çekmiştik. Belki biraz uzun olacak ama o açıklamamızdan bir bölümünü, bugün daha da artan önemi nedeniyle, aktarmayı gerekli görüyoruz:

**“BİRLİK VE İTTİFAKLAR,
İDEOLOJİK-
POLİTİK HATLARLA
DOĞRUDAN İLİNTİLİ,
HATIR MESELESİNE
İNDİRGENEMEYECEK DENLİ
ÖNEMLİDİR**

Alternatif güçler arasında birlik, değer ve imkanların ortaklaştırılması, bizlerin özenle ve önemle üzerinde durduğu bir konudur. Ne var ki bu konu da yukarıda sözünü ettiğimiz çeşitli sorunlarda olduğu gibi yanlış tartışılıyor. Her şeyden önce, ortada bir terminoloji sorunu var. Bizler daha önce bu meseleye yayınlamızda uzun uzun yer verdik. “Sol içi birlik”le cephenin, ittifakla eylem birliğinin karıştırıldığını ve birbirinin yerine kullanıldığını ve daha da önemlisi, gerekleri yerine getirilmeden dillendirildiğini söyledik.

Hatırlatma yapmak gerekirse, aynı sınıfın temsilcisi olan, bunu benimseyen devrimciler arasındaki ilişki, bir çeşit “kardeşlik”tir. Onlar birbiriyle, ittifak değil, birlik yapar. Çünkü ittifak, farklı sınıf ve tabakaların temsilcilerinin bir araya gelmesidir. Seçimde birlik, ittifak, vb. tanımlardan ne anlaşılması gerektiğine dair tartışmalar, öncelikle burjuva partilerin yaptığı “sandığa kadar güç birliği” biçimindeki ilkesiz ortaklaşmalar kenara bırakılarak, onlara hiçbir biçimde öykünmeden yapılmalıdır.

Devrimciler, tarihin hiçbir döneminde, doğruluklarının veya başarılarının ölçüsünü, harekete geçirebildikleri kitlenin niceliğinde aramadı. Mücadelenin uzun vadeliliği, programlı olmayı; program, önceliklerin doğru saptanmasını gerektirir. Bu bağlamda dostluğun ölçüsü, kendi programını/önceliklerini yok sayıp, duygusal reflekslerle çağrı yapmak (veya katılım sağlamak) değil, tersine kendi programında ısrar ve dostluk programını anlayışla karşılamaktır. Örneğin, ne BDP sandığa gitmekten ibaret bir yapıdır; ne de bizlerin koyduğu fark, seçim olgusuyla sınırlıdır. Bu bağlamda birlik, cephe gibi meseleler dar, güncel veya duygusal bir kapsama sıkıştırılmadan tartışılmalı, değerlendirilmelidir.

Mücadele açısından, bir devrimci yapıdan çok daha geride duran bir aydının, adaylığa rıza göstermesi veya sivil itaatsizlik ortamını ziyaret etmesi, onu, Kürt Sorunu’nu daha çok sahipleniyormuş gibi gösterebilir; böyle bir algıya sebep olabilir. İşte çeşitli biçimlerde anlatmak istediğimiz budur; olguya pragmatik bir gözle veya güncel menzille bakınca, önemi de niteliği de farklı görünebilir. Gerçekte ise biz Kürt Sorunu’nu, demokratik devrimin en temel bileşenlerinden biri olarak görüyoruz. Bu, aday olup olmamaya da sandığa da indirgenemeyecek denli önemli olduğunun göstergesidir.

Devrimcilerin bir araya gelmesinin farklı biçim ve zeminleri vardır; yeter ki çağrılar, “gel bana katıl” dercesine tek yanlı veya programatik bir çelişmenin ana taşınması biçiminde olmasın. Bir yapının acılı anında, bir saldırıda, cenazede veya anmada yan yana gelmek farklı, toplumsal çelişmelerin çözümünü için tasarlanmış bir eylem veya “eylem dizisi”nde ortaklaşmak farklıdır.

Bugün dışavuran söylem ve yaşanmakta olan pratik, tarafların masaya eşit koşullarda oturduğu ve birliği, küçüğün büyüğe eklenmesi değil, “tüm bileşenlerin niteliğinin dikkate alındığı tanımlı bir ortaklaşma” olarak algılandığı zemine, henüz uzak olunduğunu gösteriyor.” (Devrimci Hareket, Sayı 33, Sayfa 27)

Tam da bu bağlamda sormak gerekirse:

“Demokratik Ulus Bloku” bir birlik projesi midir, yoksa Demokratik Ekolojik Cinsiyet Özgürlükçü Paradigma’ya göre hazırlanmış bir örgütsel model midir?

Eğer böyle bir örgütsel model ise, önerinin muhatabı kesimin büyük çoğunluğunun sahip olduğu sınıfsal paradigmanın (Marksizm-Leninizm) hassasiyetleri yok sayılmış olmuyor mu?

“Herkesin ayrı ayrı evi olsun, vardır. Ama bunların tümünü örtecek bir çatı olmalı”deniyor. Eğer mesele kabaca bir araya geliş değilse; bunun hangi amaç ve ilkeler etrafında oluşacağı; kıstaslarının, asgari müştereklerinin

ne olacağı, net biçimde tanımlanması gerekmiyor mu?

Belki, “henüz oturup konuşmadık, bu kanaatleriniz erken değil mi?” deneyecektir. Ne var ki, sorularımızda da yer verdiğimiz gibi, önerinin bizzat kendisinde içkin olan ön kabullerin, tartışmanın içeriğini de imkânlarını da sınırladığıdır dikkat çekmek istediğimiz.

Eğer Emek Özgürlük ve Demokrasi Bloku ölçü alınarak öneri şekillendirilmişse; ne denli “blok” halinde hareket edeceği tartışmalı olan “Seçim bloku”nun, başarılı bir örnek addedilip ölçü alınması, erken değil midir?

Benzer şekilde, başarısını umut ve temenni etsek de DTK’ya, tamamlanmış, başarılı ve “Batı” ya örnek teşkil edecek bir proje olarak görmek için, acele edilmiyor mu?

Kısacası, çağrının kapsam ve niteliğine bakarak, Demokratik Ulus Bloku’nun bir birlik projesi olmadığına; DTK’nın bir çeşit “Batı” versiyonu olduğuna; yapıların sınıfsal duruş hassasiyetleri yok sayılarak, tek yanlı bir paket hazırlandığına ve DTK’da olduğu gibi cemaat ve tarikatlar kapısını aralamış bir çerçeve çizildiğine dair, hafife alınmayacak boyutta kaygılarımız vardır.

Özetleyerek vurgulamak gerekirse, iki farklı paradigma arasında da, aynı paradigmanın farklı bileşenleri arasında da birlik, ittifak, vb. mümkündür; önemli bir gerekliliktir. Ancak, bugüne dek nedense anılmak istenmeyen pek çok başarısız ve kısa ömürlü birlik projelerinin öğrettiği gibi, projeyi başarılı kılacak olan, ne ona atfedilen anlam büyüklükleri, ne de bir araya toplamayı varsaydığı kitlenin niceliğidir. Birlik projeleri, öncelikle uygulanabilir olmak durumundadır.

Bizler, uygun bir zemin varolduğu sürece, düşüncelerimizi belirtmeye, artık açık kurumsal bir hal alan ve kural tanımayan faşizme karşı güçlü/kapsamlı/ortaklaşmış bir duruş sergilenmesi yolunda, elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz.

**6 AGUSTOS 2011
DEVİRİMCİ HAREKET**

FELSEFE BİLİMLER TOPLAMIDIR

İnsanın yaşam mücadelesinde edindiği her deneyim birikerek ortak bir bilinç oluşmasına yol açmıştır. Duyu organları aracılığıyla çevresindeki gelişmeleri algılayan insan; yaşadığı zorlukların üstesinden gelebilmek için çeşitli çözümler üretmiştir. Başlangıçta küçük hayvanları taş, sopa gibi basit araçlarla avlarken; zaman içinde ateş, ok ve yay gibi aletlerin yardımıyla doğaya hükmetmeye başlamıştır. Bitki ve hayvanlar çeşitli deneyimlerle ayıklanarak güvenli bir besin zinciri oluşturulmuştur.

Her şey pratikle başlar teoriyle devam eder ve tekrar daha ileri bir pratiğe dönmek zorundadır. Pratikte karşılaşılan zorluklar birikip kolektif bilinçte çeşitli çözümler geliştirilmesini sağlayarak tekrar pratikte sınanır. İnsan faaliyetleri, pratik içindeki zorlukların kolektif akulla aşılarak yeni pratiklere girilmesidir. Pratik, teori ve daha ileri pratik... İşte insanın gelişme serüveni.

Bilgi edinme süreci başlangıçta insanın çevresinde gördüğü dünyayı algılama biçiminde gelişirken zaman

içinde bilgi edinme süreci karmaşıklaştıkça **toplumun** ilgi ve algısında çeşitli sorunlar yaşanmıştır. Bilim geliştikçe çeşitli alt dallara (matematik, fizik, kimya vb.) bölünerek farklı kişilerin uzmanlık alanı haline gelmiştir. Kapitalizme geçişle birlikte bilimsel araştırma ve geliştirme süreçleri büyük yatırım gerektiren sektörlerle dönüşürken; bilim ve bilim insanları şirket bünyesinde çalışan teknisyenler haline geldi. Bilimin hızla ticarileşmesi yanında patent, lisans vb. araçların da tekellerin denetimine girmesi bilgiye ulaşmanın bilinçli bir şekilde engellenerek halkın bilime yabancılaşması sürecini hızlandırmıştır. Ülkemizde uzun yıllardır yerleştirilmeye çalışılan bireycilik, bencillik, kısa yoldan köşe dönme biçiminde ki anlayış, emek harcamadan sonuç alınabileceği yanılgısını yarattı. Günümüzde artık sorun bilime ulaşmamak değil bilimsel yol ve yöntemlerin hızla terk edilmesidir. Toplumda yaygın biçimde tanık olduğumuz "bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olmak" anlayışının arka planında yine bu gerçek yatmaktadır.

Reel sosyalizmin çözülmesi ardından yaşanan yenilgi atmosferinin etkisiyle devrimcilikten hızla uzaklaşılan bir döneme girildi. Yaşanan kuşak kopmasının da etkisiyle örgütsel yapılarda değişim adı altında ideolojik çözülme had safhaya vardı. Örgütlenme anlayışından çalışma tarzına; kadro anlayışından devrim anlayışına kadar yaşanan savrulma, yarının bugüne feda edilmesine yol açacak riskleri de barındırmaktadır. Bilgiye mesafesi en kısa olması gereken devrimcilerin, birakalım bilimsel yayınları takip etmeyi çeşitli gerek-

çelerle kitap okumakta bile zorlandığına tanık olmaktadır. Ele aldığımız yazı içerisinde geçmekte olan bazı bilimsel kavram ve tanımlara aşına olunmadığı için bazı zorluklar yaşansa da seçilen örneklerdeki ana fikrin özümsemesinde bir sorun oluşmayacağını temenni ediyoruz. Bilimsel bir yöntem edinmek yoğun emek, çaba ve sabır gerektirir. Geleceğin kurucusu olan devrimcilerin attıkları her ilmiğin, dokuyucusu oldukları kilime katacağı değer bilinciyle hareket edeceğini düşünüyoruz.

Bilim Felsefe ve Siyaset İlişkisi

İnsanlığın serüveninde bilim, felsefe ve siyaset hep iç içe olmuştur. Bilimin ve tekniğin ulaştığı düzey felsefeyi etkilerken, felsefi sonuçlar ise bilimsel gelişmenin önünü açmıştır. Tarih boyunca felsefe, toplumların bilgi ve bilinç düzeyince şekillenmiştir. Bilimlerin henüz ayrışmadığı ve bir bütün olarak görüldüğü filozoflar çağında, bilgi edinmenin doğa üzerinden şekillenmesi materyalizmin doğuşuna yol açmıştır. Materyalizm, yaşamı belirleyen şeyin bilinç değil; bilinci belirleyen şeyin yaşam(madde) olduğunu söylemiştir.

Köleciliğin yaygınlaşması egemenlerin toplumları yönetmek için materyalizm karşısında idealizme başvurmasına yol açmıştır. Egemenler toplumları yalnızca şiddet yoluyla değil idealist felsefe yoluyla da esaret altına almıştır. Aristo ve Ptolemaios, dünyanın hareketsiz, düz ve evrenin merkezinde olduğunu ve diğer gök cisimlerinin onun etrafında dizildiğini söylüyordu. Bu görüş skolastik (du-rağan) felsefenin temelidir. Skolastik felsefe bilimsel gelişmelerin önünün

yüzyıllarca kesilmesine yol açmıştır. Engizisyon veya şeriat mahkemeleri tarafından bilim insanları yakılmış ya da işkence ile öldürülmüşlerdir. Egemenler bilimsel gelişmelerin önüne geçerek yoksulların başkaldırısını dini afyon haline getirerek uyuşturmaya çalışmıştır.

Egemenlerin halkları baskı altında tutmak için idealizme başvurması karşısında, ezilenler materyalist dünya görüşüne sarılmıştır. Thales, Heraklitos, Demokritos ve Epicuros gibi filozoflar materyalist felsefenin o dönemki başlıca temsilcileridir. Epicuros'un (M.Ö 341-270) "Ölümden korkmak anlamsızdır, çünkü yaşadığımız sürece ölüm yoktur, ölüm geldiğinde ise artık biz yokuz" sözüyle özetlenebilecek felsefi duruşu siyasal etkisini göstermekte gecikmemiş; Spartaküs, (M.Ö 73-71) Bedrettin, Pir Sultan vb. tarih boyunca çeşitli ayaklanmalara ilham kaynağı olmuştur. Materyalist filozoflar ezilenlerin mücadelelerinde her dönem yol gösterici olmuştur.

DIYALEKTİĞE GİDEN YOL

Kökeni Yunancadan gelen diyalektiğin kelime anlamı **iki kişinin karşılıklı konuşması veya iki karşıtlığın mücadelesidir**. Diyalektik ve Tarihsel Materyalizmin kolay anlaşılabilmesi için başvurulan basit örnekler bazen idealizmin formel mantığına düşülmesine yol açar. Nedir formel mantık? Özün yerine formu, içeriğin yerine biçimi öne çıkarmaktır. Formel mantık her şeyin kendine has, kendi için var olduğunu öne sürmektir. Formel mantık ele aldığı maddenin yalnızca kaba bir tasvirini yapar. Diyalektiğin düşmanıdır. "Metafizikçi bireysel şeyleri incelerken onlar arasındaki bağıntıları unuttur, onların varlığını incelerken, o varlığın başlangıcını ve sonunu; onların durgunluğunu incelerken hareketini unuttur. Ağaçlar yüzünden ormanı göremez... Oysa diyalektik, şeyleri ve onların tasarımlarını, ideaları (fikirleri), köklü bağlantıları, sıralanmaları, hareketleri, başlangıçları ve bitişleri içinde kavrar." (Bilimsel ve Ütopik Sosyalizm- Engels)

Herhangi bir şeyi incelerken diyalektiğin evrensel yasalarının yalnızca

bazılarının uygulanabileceğini düşünmek yanlıgı olur. Yasaların her birinin daha iyi anlaşılması için seçilen örnekler çoğu zaman bir sürecin kesiti niteliğindedir. Sürecin bütünü göz önüne alındığında yasaların tamamının geçerli olduğu daha rahat görülebileceği gibi tüm yasaların daha iyi anlaşılmasını sağlar. Elmanın olgunlaştıktan sonra toprağa düşüp çürüdüğü ve yeterli güneş ve su sayesinde çekirdeklerinden filiz açtığı, zaman içinde ağaca dönüşerek yeni elmalar verdiği söylenir. Sırf bu örnekte bile diyalektiğin dört temel yasasının geçerli olduğu görülür.

Diyalektik materyalizmin oluşmasında bilimsel ilerlemeler çok önemli rol oynamıştır. Bilim ve teknolojiye yaşanan baş döndürücü gelişmelerin sanayi devrimiyle birlikte hız kazanması felsefeye önemli katkılarda bulunmuştur. Hegel'de baş üstü duran diyalektik (idealizm), Marks ve Engels tarafından ayakları üstüne dikildi. Marksizm'e göre felsefecinin görevi sadece dünyayı anlamak değil değiştirmektir. Diyalektik ve tarihsel materyalizmin oluşmasında üç büyük buluşun belirleyici bir rolü olduğu söylenebilir.

Hücresinin Bulunuşu: İdealist felsefe tarafından insan, kutsanmış ve tanrının sureti olarak görülmüştür. Böylece krallar, sultanlar ve din adamları tanrı adına kâinatı yöneten kişiler mertebesine yükseltilmiştir. Bitkiler canlı görülmediği gibi hayvanlar insana hizmet için yaratılmış nesnelere olarak algılanmıştır. En basitinden en karmaşığına kadar tüm organizmaların hücreden oluştuğunun anlaşılması tam bir şok etkisi yaratmıştır. Dünyanın evrenin merkezinde olduğu safatasının yıkılmasının ardından; hücrenin bulunuşuyla insan artık kâinatın sahibi değil canlılar zincirinin sadece bir halkasına dönüşmüştür. Tek bir hücreden meydana gelen amip, terliksi hayvan ve milyarlarca hücreden meydana gelen insan hepsi hücresel bir yapıya sahiptir.

Enerjinin dönüşümü: Hiçbir şey yoktan var, vardan yok olmaz. Evrende ortaya çıkan ya da yok olduğu söy-

lenen her şey aslında maddenin veya enerjinin biçim değişimidir. Isı, ışık, elektrik vb. aynı maddi gerçeğin farklı biçimleridir.

Evrin teorisi: Darwin'in türlerin kökenini araştırırken ortaya koyduğu evrim teorisinin etkileri bugüne kadar varan bir dönüşüm yaratmıştır. Darwin bugün birbirinden çok farklı özelliklere sahip canlıların geçmişte aynı ortak ataya sahip olduğunu gösterdi. Darwin ayrıca evrimin motorunun doğal seleksiyon (mücadele yoluyla seçim) olduğunu da tespit etmiştir. Sonraki yıllarda mutasyon, DNA, vb. alanlarda yapılan çalışmalar evrim teorisini pekiştirmiştir.

Bu üç bilimsel gelişme diyalektiğin yasalarının ortaya çıkışında özel öneme sahiptir. Bilimsel gelişmeleri çok yakından takip eden Marks ve Engels diyalektiğin geliştirilmesinde bilimsel gelişmelerden fazlasıyla yararlanmışlardır. Lenin'in 1909 yılında yayınlanan Ampiriokritizm (deneysel eleştiri ya da bilinemezlik, kadercilik) kitabı incelendiğinde yeni çıkan kuantum ve görelilik yasalarına son derece hâkim olduğu kolayca görülür. Diyalektiği anlamının en doğru yolu bilimsel gelişmelerden uzak kalmamaktır.

DIYALEKTİĞİN YASALARI

Hareket ve Değişim :

Evrende her şey hareket halindedir ve sürekli değişir. Hareketsiz madde olamayacağı gibi maddesiz hareket de yoktur. Hareket ve değişim yasası eski çağlardan beri bilinmektedir. Heraklitos "Aynı ırmakta

iki kez yıkanılmaz” derken tam da değişimi (**hareketi**) tanımlamaktadır. “Hiçbir şey yoktan var vardan yok olmaz” tespiti sürekli bir değişimin ve dönüşümün yaşanmakta olduğunu gösterir. Vücudumuzda her saniye bir yandan hücreler ölürken diğer yandan yenileri doğar. J.Stalin “Doğada herhangi bir şey ortaya çıkıp gelişir, çözülür, söniüp gider. Sürekli hareket ve değişim, sürekli yenilenme ve gelişme vardır.” (Diyalektik Ve Tarihsel Materyalizm- J.Stalin) diyerek evrende sürekli bir değişimin ve hareketin olduğunu bize gösterir. Hiçbir şey değişimden kaçamaz.

Nicel birikimler

Nitel dönüşümlere yol açar :

Evrende en küçüğünden en büyüğüne kadar her şeyde nicelikten niteliğe veya nitelikten niceliğe sürekli bir dönüşüm olduğu görülür. Maddede sürekli bir hareket vardır. Bu hareket sonucu nicel(sayısal) birikimler nitel(yapısal) dönüşümlere yol açar. Suyun ısınarak 100 derecede su buharına dönüşümü nitel bir dönüşümdür. Ancak, 100 dereceye kadar her ısı derecesi nicel birikimi ifade eder. Yine aynı örnekten yola çıkarsak, su buharının soğumaya başlaması ve suya dönüşmesi de yine nitel bir değişim anlamına gelir. Ancak soğumanın her derecesi nicel bir birikimdir. Toplumsal hayattan örnek verecek olursak; işçi sınıfının bilinçlenmesi ve örgütlenmesi nicel birikim anlamına gelirken, iktidarı ele geçirmesi ve sosyalizmi kurması nitel bir dönüşümdür. Niceliğin birikme-

si niteliksel sıçramalara yol açarken; niteliksel sıçrama ise yeni niceliksel gelişmelere olanak sağlamıştır.

Her elementin belirli sıcaklık değerinden sonra niteliksel bir değişliğe uğradığı bilinmektedir. Her elementin gaz, sıvı ve katı hali vardır. Su için bu değerler bilinir ancak civanın donma derecesi -39 C iken buharlaşma derecesi 357 C’dir. Altını incelediğimizde ise sıvı haline geçmesi 1069 C iken buharlaşma noktası 2966 C dir.

Ampulün nasıl ışık yaydığı incelendiğinde telin akkor haline gelene kadar ısıtıldığında niteliksel bir değişliğe uğrayarak ışığın ortaya çıktığı görülür. Isı enerjisi ışık enerjisine dönüşür.

Toplumlar tarihi incelendiğinde de niceliğin niteliğe dönüşümü görülebilir. 1789 Fransız Devrimi’nin ardından toplumda biriken tepkiler patlamalara yol açmıştır. 1845-46 yıllarında patateslerde görülen hastalıktan dolayı alınan düşük verim Avrupa’da kıtlığa yol açmış ve yükselen toplumsal tepkiler 1848-51 yılları arası tüm Avrupa kıtasında burjuva demokratik devrim sürecinin başlamasında etkili olmuştur.

Yadsımanın Yadsınması :

Evren incelendiğinde her yönde Nebulalara (gaz bulutu) rastlanmaktadır. Nebulalar; galaksileri, yıldızları ve diğer gök cisimlerini oluşturacaklardır. Nebula’dan galaksi’ye ve oradan da yıldızlara uzanan bir yadsımanın yadsınması...

Botanik bilimi incelendiğinde bir tohum filizlenerek ağaç olur ve çiçek açar. Ardından meyve verir. Ya da bir çiçek tohum vakti geldiğinde çeşitli yöntemlerle arıları, kuşları ve böcekleri çeker. Onlar da hem besin sağlayarak türlerini devam ettirirler hem de geçtiği yerlere tohumları saçarak yeni çiçeklerin üremesini sağlarlar.

Toplumlar tarihi incelendiğinde feodalizmden kapitalizme geçerken, zanaatkarların oluşturduğu loncalar, yerini atölye tarzında örgütlenmiş ve pek çok ustanın ücret karşılığı bir arada çalıştığı manüfaktüre bırakmıştır. Ticaretin hızla gelişmesiyle de fabrika sistemi doğmuştur. Böylelikle

kapitalist sistem zanaatkarı aletinden, köylüyü toprağından kopararak ücretli işçiye dönüştürmüştür. Her yeni sistem eskinin içinden doğar, gelişir ve büyür. Ölmekte olan bir süre daha varlığını sürdürse de ortaya çıkan şey yepyeni bir şey olur. Köleciler toplumdaki feodalizme; kapitalist toplumdaki sınıfsız topluma kadar sürekli çürüyenin içinden yeninin doğmakta olduğu görülür.

Mekanik bilimi incelendiğinde de benzer bir durumla karşılaşmaktayız. İnsanın ortaya çıkışı kadar eski olan alet, kapitalizmle birlikte yerini pek çok aleti barındıran makineye bıraktı. Makineler ise makine yapan makineler ve robotlara.

Çelişki :

Doğada tekillik yer yoktur. Her şey içinde karşıtı taşır. Her maddenin yapısında karşıtlık mevcuttur ve hareketin tetikleyicisi de bu karşıtlıktır. Mıknatısta + ve - , elektrikte anot(+) ve katot(-) bulunması hareketin temelini teşkil eder. Görelilik yasasına göre ışık dalga biçiminde hareket ederken; kuantum yasasına göre parçacık biçiminde hareket eder. Daha da önemlisi kuantum teorisinde ışık parçacık biçiminde hareket ettiği için hızı ölçülebilse konumu doğru ölçülemez ya da konumu ölçülebilse hızı doğru ölçülemez.

Sosyal bilimler incelendiğinde burjuvazi ile feodalizmin savaşımının; özünde kentin kıra, sanayinin toprak mülkiyetine, para ekonomisinin tarıma dayalı ekonomiye karşı savaşımı olduğu görülür. Sermaye burjuvazinin elinde biriktikçe meta üretimi hızlanmış fabrikalarda işçiye olan

talep artmıştır. Kırdaki çeşitli baskı ve yasalarla mülksüzleştirilen köylüler işçi açığını kapatmak için zorla fabrikalara doldurulmuştur. Feodalizme karşı zafer kazanan kapitalist sistem bağrında kendi mezar kazıcısı olan işçi sınıfının doğmasına yol açmıştır. Günümüzün modern kölesi olan işçi sınıfı artık fiziksel zorla çalıştırılmak yerine gizli zor (ücret) yöntemiyle sömürülmektedir.

Ezenle ezilen arasındaki kavgada orta yol, uzlaşma yoktur; dişe diş, göze göz bir mücadele vardır. Sınıf savaşında proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme sosyalist devrimle çözülür. Feodalizm ile geniş halk kitleleri arasındaki çelişki demokratik devrimle çözülür. Sömürgelerle emperyalizm arasındaki çelişki Ulusal Kurtuluş Savaşlarıyla çözülür.

Çelişme her şeyin içinde vardır. Hangi olay veya nesne incelenirse incelenirse mutlaka çelişki barındırdığı görülecektir. Pek çok bilim dalından çelişki yasasına bolca örnek bulunabilir. Savaşta saldırı ve savunma; matematikte artı ve eksi; mekanikte etki ve tepki; fizikte pozitif ve negatif elektrik; toplum bilminde sınıf mücadelesi vb.

Çin devriminin mimarı ve Marksizm'in önderlerinden Mao Zedung'un çelişki yasasına önemli katkıları olmuştur. *"Karmaşık bir şeyin gelişme sürecinde birçok çelişme vardır. Bunlardan birinin varlığı ve gelişmesi, öteki çelişmelerin varlığını ve gelişmesini belirler ya da etkiler. İşte bu zorunlu olarak baş çelişkidir... Kapitalist toplumda burjuvazi ile proletaryanın mücadelesi baş çelişmedir... Emperyalist işgal sürecinde baş çelişki işgalcilerle halk arasındaki mücadeledir."* (Pratik Üzerine- Mao Zedung Cilt-I) Baş çelişkinin bulunmasıyla devrim mücadelesi yürüten ülkelerde öncelikler sorununun çözümü sağlanmış; örgütlenme anlayışından çalışma tarzına kadar pek çok konu çözüme kavuşturulmuştur.

BİLİMSEL GELİŞMELER TOPLUMSAL DÖNÜŞÜMLER ÜZERİNDE ETKİLİDİR

Kapitalizmin bilimi ve bilim insan-

larını şirket çalışanlarına dönüştürmesinin yanı sıra üniversite kürsülerinin de siyasal iktidarın hizmetinde olması kitlelerin doğru bilgiye ulaşmasını zorlaştırıyor. Günümüzde bilim dallarının parçalanarak çeşitli alt gruplar oluşturması bütünlüklü bilgi edinme sürecinin önündeki bir başka engeldir. Halkın bilime karşı ilgisizliğinin, yabancılaşmasının temelinde bilimi boş bir uğraş olarak görmesi değil egemenlerin bilinçli çabası yatmaktadır. Bu çabayı boşa çıkarmanın yolu insanlığın gelişim tarihi içinde bilimin oynadığı önemli rolü kavramaktır. Tarih boyunca ortaya çıkarılan çeşitli yasa ve teoremlerin insanlığın karşılaştığı sorunları aşmak için başvurdukları araçlar olduğu çok net görülecektir.

Toplumsal ilişkilerde karşılaşılan zorluklar bilimsel gelişmeler için itici bir rol oynarken; bilimsel gelişmeler de toplumsal ilişkilerin daha ileri sıçramasında itici bir güç olmuştur. Ticaretin gelişimiyle doğal sayıların önemi artmış ve önce 2'li, 4'lü, 8'li sayma sistemleri gelişmiş ardından 1 den 9'a kadar rakamların bulunması ve özellikle 0'ın bulunması onlu sayma sisteminin gelişmesine olanak sağlamıştır.

Geometri filozofların boş zamanlarını doldurmak için icat ettikleri bir uğraş değildir. Gelgitler sonucu Nil nehrinin taşmasıyla tarımın zarar görmesi Mısırlıların çeşitli arayışlara itmiştir. Geometri bu sıkıntıları ortadan kaldırmak için geliştirilen bir yöntemdir.

Bilimsel gelişmelerin insanların algı ve bilincinde yarattığı sıçramaların toplumsal dönüşümlerde iz bırakan etkileri olur. Teleskopun bulunması gökyüzünün gizeminin çözülmesinde kaldıraç işlevi görmüştür. Kopernik (1473- 1542), Brahe (1546-1602), Kepler (1571- 1630) ve Galileo (1564- 1630). Onlar güneş sistemi ve yıldızlar üzerinde sürdürdükleri sabırlı gözlemler sonucu dünyanın yuvarlak, güneş sistemine bağlı sıradan bir gezegen olduğunu ortaya çıkardılar. Galileo'nun engizisyon mahkemesinin hışımına uğramasının arkasında, Galileo'nun teorilerinin

yerleşik dini inançları temelinden sarsması yatmaktadır. Bin yıldan uzun bir süre dinler evrende her şeyin hareketsiz ve durağan olduğunu, bilgi edinmenin yalnızca kutsal metinlerin ezberlenmesinden ibaret olduğunu halka dikte etmiştir. Dini dogmaların çöküşü felsefi anlamda skolâstiğin sonunu hazırladı.

Newton (1642- 1727) eski çağ filozofları gibi pek çok bilim dalında ürün vermiştir. Matematikte geliştirdiği Integral ve diferansiyel yöntemiyle çığır açmıştır. Ayrıca yerçekimi yasasını bulmasının yanında özellikle evrensel hareket yasaları dünyanın, güneşin ve evrenin yapısı ve niteliği üzerine süren tartışmaların bitmesine yol açan devrimsel bir gelişmeydi. Newton'un hareket yasaları Eylemsizlik ilkesi, ivme ve etki- tepkiden oluşur.

19. yüzyılın sonunda ışığın hızının 300.000 km/sn ve evrenin her yerinde bu hızın sabit olduğunun çeşitli deneylerle ispatlanması Newton yasalarında bir eksiklik olduğunu gösterdi. Albert Einstein, Özel Görelilik Yasasıyla (1905) hız kavramının gözlemciye göre değiştiğini ispatladı. Ardından Genel Görelilik Yasasıyla (1915) kütlenin uzay ve zamanı bükeceğini ispatladı. Böylece evrenin genişlemekte olduğu ortaya çıkıyordu. 1929 yılında Hubble'nin galaksilerde kırmızıya kaymalar tespit etmesi evrenin hızla genişlediğini ispatlamış oldu.

1905 yılında Max Planck kuantum (parçacık) fiziğinin temellerini attı. 1925 yılında Heisenberg belirsizlik ilkesi ile ışığın konumunun ne kadar

hassas ölçülebilirse hızın o kadar belirsizleştiğini kanıtladı. Işığın hızı ne kadar hassas ölçülürse bu kez de konumunu tespit etmenin zorlaştığını gösterdi.

DİYALEKTİK HER YERDEDİR

Diyalektik her yerde ve her olayda karşımıza çıkmaktadır. Diyalektiğin yasalarını daha iyi anlayabilmek için olaylardan ve olgulardan kesitler sunulur. Ancak diyalektiği en iyi anlammanın yolu bütüne bakmaktır. "Oysa diyalektik, şeyleri ve onların tasarımlarını, ideaları (fikirleri), köklü bağlantıları, sıralanmaları, hareketleri, başlangıçları ve bitimleri içinde kavrar." (Bilimsel ve Ütopik Sosyalizm-Engels) Devrimciler karşılaştıkları sorunlarda tek tek diyalektiğin yasalarını uygulamaya çalışmak yerine sürecin bütününe bakmalıdır.

İdealizm, değişim ve hareketi çembersel bir tekrardan ibaret görürken; materyalizm sarmal bir gelişme olarak görür. İdealistler termodinamiğin ikinci yasasını (entropi- düzensizlik) evrenin tamamına uygulamaya çalışırlar. Evrenin uzak bir gelecekte soğuyarak demir yığınına dönüşeceğini ya da tekrar büzülerek büyük çatırtı denilen patlamayla başladığı noktaya geri döneceğini iddia ederler. Bunun sonsuza kadar süreceği algısı yine hareketin ve değişimin çembersel bir tekrar olarak görülmesinin sonucudur. Ancak evrende hiçbir süreç başladığı sürece aynı şekilde dönemez. Elimizden kayıp düşen ve çevreye dağılan bir yumurtayı tekrar eski haline getirmek nasıl mümkün değilse; herhangi bir olayı da aynen tekrarlamak mümkün değildir.

Fizikçiler arasında Big-bang teorisi dışında Süper Sicim Modeli, Enflasyon Modeli, Paralel Evrenler Modeli gibi farklı teorilerde tartışılmaktadır. Büyük patlama kuramı pek çok soruya cevap verse de evrenin nelerden oluştuğu henüz tam olarak bilinmemektedir. Evrenin %74'ünün Kara Enerji, %22'sinin Kara Madde, %3.6'sının Galaksiler arası Gaz kütleleri ve %0.4'ünün ise yıldızlar ve tüm gök cisimlerinden oluştuğu tahmin

edilmektedir. Büyük patlamanın evrenin yalnızca küçük bir bölümünde olduğunu söyleyen bilim insanları da vardır. Bilimsel gelişmelerden yola çıkarak değişik kurgular yapmak iyidir ancak bilinenin yanında bilinmeyenin çok fazla olduğu durumlarda kesinlik belirtmek, zorlama sonuçlar çıkarmak bilimsel zeminden uzaklaşır.

Büyük patlama kuramı incelendiğinde (Big-Bang) ilk dakikalarında fotonlar (ışık) belirleyici idi. Büyük patlama sonrası sıcaklık 100 milyar dereceye düşünce elektron, pozitron, nötrino, karşı nötrino ve fotonlar oluştu. Bu sıcaklıkta yüksek hızda hareket eden cisimler çarpışarak birleşiyor ve tekrar ayrışyordu. Sıcaklığın 30 milyar dereceye düşmesiyle nötron, proton, kuark ve gluon oluşmuştur. Sıcaklığın 300 milyon dereceye düşmesiyle elektron ile pozitron, proton ile antiproton çarpışarak birbirini yok etmiş ve ortaya enerji çıkmıştır. Madde anti-maddeden daha çok olduğu için geriye madde ve enerji kalmıştır. Evrenin sıcaklığı 4 bin dereceye düştüğünde ise madde gaz halinde toplanarak bugün gördüğümüz galaksilerin oluşmasını sağlamış oldu. Genişleme ile birlikte ışık hızına yakın hızlarla hareket eden fotonların etrafa saçılması dengeleri değiştirerek atom çekirdeklerinin (nötron- proton) oluşmasına ve ardından elektronların da eklenmesiyle hidrojen atomunun oluşmasına yol açtı. Hidrojenin yanmasıyla helyum sahneye çıkmıştır. Diğer elementlerin oluşabilmesi için ise süpernova patlamalarına ihtiyaç vardır. Görüldüğü gibi evrendeki en küçük şeyler birleşerek atom, yıldız, galaksi vb. en büyük şeyleri oluşturuyor. Nicel birikimler nitelik sıçramalarına yol açıyor. Büyük galaksiler ya da yıldızlarda zaman içinde yakıtını tüketerek içine çökmesiyle beyaz cüceye, nötron yıldızına, kırmızı cüceye ya da kara deliğe dönüşüyor. Çekim kuvvetinin etkisiyle etrafındaki tüm maddeleri yutan yıldız bir süre sonra patlayarak yepyeni bir sürecin başlamasına yol açıyor.

Cansız doğada canlı yaşam nasıl

oluşabilir? Yoksa hayat gökten mi geldi? Biyoloji bilimi incelendiğinde hiçbir doğaüstü güce gerek kalmadan sorunun olumlu yanıtlanabileceğini görürüz. Dünyanın ilk dönemlerinde (4 milyar yıl) yer kabuğunun altında yüksek ısılarla volkanların püskürttüğü gazlar (metan, amonyak, su buharı, hidrojen sülfür, karbondioksit, azot, fosfor ve kükürt vb.) yerçekiminin de etkisiyle ilkel ve bugünkü canlılar için zehirli bir atmosfer oluşturdu. Dünyanın soğumasıyla birlikte hidrojen ve oksijen atomları birleşip (H₂O) sıvı hale gelerek şiddetli yağmurlar ve kasırgalar sonucu ilkel denizleri oluşturdu. Deniz yüzeyinin hemen altında mor ötesi ışınların ulaşamayacağı derinlikte ilk moleküller oluşmaya başladı. Zaman içinde oksijenin serbest hale gelmesiyle ozon tabakası (O₂) oluştu. Suda bulunan metan, amonyak vb. üzerine şiddetli şimşek çakmaları, mor ötesi ışınlar, kasırgalar, röntgen ışınları ve yüksek derecede ısı vb. sonucu gerekli enerjinin de sağlanmasıyla aminoasitler oluşmaya başlamıştır. İdealistler amino asidin oluşumunu milyarlarca olasılık içinden birinin gerçekleşmesi olarak göstermeye çalışırlar. İdealistlerin temel yanılması bu olasılığın gerçekleşmesini torbadan sayı çekme işlemi gibi görmelerinde yatmaktadır. Aminoasidin ortaya çıkışı dünyanın ilkel atmosferinde bu işlemin en az bir milyar yıl boyunca belki de saniyede milyar çarpı milyar kez tekrarlanmasında yatmaktadır. Sürekli seçme ve ayıklama işlemi gerçekleşmiş ve yaşamın yapı taşları elde edilmiştir. Aminoasitler DNA ve RNA'yı oluşturmuş onlarda ilk hücrenin oluşmasını sağlamıştır. Koşullar bir kez oluştuğunda artık yaşam hızla suya yayılmıştır. 1,5 milyar yıl önce ise ilk çekirdekli hücrelerin oluşmasıyla bakteriler ortaya çıkmıştır. Günümüzden 700 milyon yıl önce ise süngerler, denizanaları vb. çok hücreli canlılar oluştu. Günümüzden yaklaşık 500 milyon yıl önce ise Kambriyen dönemde çok hücreli canlılarda patlama oldu. Bitkiler ve böceklerin, örümceklerin oluşma-

sıyla (yaklaşık 400 milyon yıl) yaşam karaya sıçramaya başladı. Akciğer solunumu sayesinde sürüngenler ve onlardan ayrılan memeliler oluştu. Görüldüğü gibi molekülün ortaya çıkıp yayılması aminoasitleri, DNA'yı, hücreleri, çok hücrelileri oluşturmuştur. Doğa sürekli seçme ayıklama yoluyla değişip gelişmektedir. İdealistlerin şimdi neden cinsler, türler ortaya çıkmıyor gibi aklı evvel çıkışları da yeni bilimsel gelişmelerle sürekli çürütülmektedir. Kuş gribi, Ebola, Aids gibi son dönem yaygın görülen salgın hastalıklar incelendiğinde bile virüslerin kendi içinde çeşitli cinsler oluşturduğu ve birbirinden farklılaşmalar gösterdiği biliniyor.

Toplumlar tarihi askerlik sanatı açısından incelendiğinde yine diyalektik her aşamada karşımıza çıkmaktadır. Üretim ilişkileri, üretim bilgisi ve üretim araçlarının gelişmesiyle artık (fazla) ürün birikmiştir. Klan veya Kabile şefleri zamanla topluluk üzerinde üstünlük kurmaya, artık ürüne zorla el koymaya ve silahları topluluk üyelerine karşı kullanmaya başlamıştır. Köleci toplumların ortaya çıkışıyla askerlik sanatında büyük gelişmeler olmuştur. Ok ve mızrağın kullanıldığı savaşların, yerini tunç zırhlar ve savaş arabalarına bırakmasıyla istiladan, yağma ve talandan kurtulmak isteyen halklar sur ve kaleler yapmaya başladı. Kısa bir süre sonra da kale savunmasına karşı taş ve yangın çıkaran mancınıkların yanı sıra çok katlı ve zırhlı savaş arabaları da devreye girmiştir. Kale surlarının ve duvarlarının güçlendirilmesine yanıt bu kez barut ve topun ortaya çıkışı olmuştur. Zaman içinde gemilere karşı denizaltılar; piyadeye karşı panzer ve tanklar; tanklara karşı tanksavar ve anti-tank mayınlar, füzeler, uçaklar vb. geliştirilmiştir. Askerlik sanatı tarihinin her aşamasında diyalektiği görmektediriz.

2. Emperyalist Paylaşım Savaşından önce diğer emperyalist güçlerce silahlandırılan faşizm, Sovyetler Birliği'ni işgale başladı. Yıldırım savaşı (savaş ilan etmeden) dedikleri bir

yöntemle uçak, tank; top, panzer vb. kısaca her türden silahla milyonlarca katil sürüsü saldırdı. Faşistler, başlangıçta Sovyet ordusunun yarısını devre dışı bırakarak sosyalizmin kalbine (Moskova, Leningrad, Stalingrad vb.) birkaç ayda ulaştı. Emperyalistlerin ve faşistlerin Sovyetler Birliği'nin teslim olmasını beklediği bir anda ayağa kalkan Sovyet halkları dişiyle, tırnağıyla yarattığı güzelliklere sahip çıkmasını bildi. Ayağa kalkan Sovyet halkı düşmanı kısa süre içinde Moskova önlerinde, Stalingrad'da ezdikten sonra faşizmi ininde boğdu. Savaşa bütünlüklü bakıldığında diyalektiğin her yerde olduğu görülür.

İlkel insandan beri bitkilerle iç içe olmak zaman içinde hangi bitkinin hangi hastalığa iyi geldiğinin öğrenilmesini sağladı. Çeşitli karışımlarla ilacın elde edilmesi hastalıklarla daha köklü bir mücadeleyi başlattı. İlaçların gelişmesi mikroplarında evrimleşerek bağışıklık kazanmasına ve ilaçlara direnç göstermesine yol açtı. İlaç sektörünün tekelleşmesi hem insanların kobay olarak kullanılmasına hem de yüksek karlar elde edilmesine yol açtı. Tedavisi karlı gözükmeyen hastalıklar için, ilaç geliştirilmediği gibi geliştirmeye çalışan bilim adamları da çeşitli yollarla (patent, telif vb.) engellendi.

Sanayinin gelişimi hidro-karbon yakıtların (kömür, odun, petrol vb.) kullanılmasını yaygınlaştırdı. Zamanla ozon tabakası birçok noktadan delindi ve her geçen gün delikler büyümeye devam ediyor. Güneş ve diğer kaynaklardan gelen mor ötesi ışınlar artık süzülmeyle doğrudan atmosferden geçiyor. Bir yandan yıllık hava sıcaklığı artışı anormal düzeyde yükselerek doğada ani değişikliklerin (yangın, sel, kuraklık vb.) oluşmasına diğer yandan da canlı türlerinin hızla yok olmasına yol açtı. Önlem almak bir yana bu durumu bir fırsata çevirmeye çalışan emperyalistler Kyoto protokolüyle hem tepkileri susturmuş hem de ülkelere konulan kota tahvillerini satın alarak daha fazla sera gazı salma 'hakkını' elde etmişlerdir. Kapitalist sistem böylece kar dışında hiçbir değer tanımadığını bir

kez daha kanıtlamış oldu.

Emperyalistler uzun yıllardır kar oranı yüksek olduğu için üretimi, ucuz işgücü olan ülkelere kaydırdı. Alım gücünün son derece sınırlı olduğu ülkelerde üretilen metaller metropol ülkelerde satıldı. Ancak üretilen yerle tüketilen yerin farklı olması satışları düşürdü. Zaman içinde düşük faizli kredi ve kredi kartları ile borçlanma yoluyla kriz ertelendi. Ancak karşılıksız harcamanın da sonuna gelindiğinde kriz patladı. Emperyalistler eldeki sınırlı kaynakları da tekellere peşkeş çekerek krizin daha da derinleşmesine yol açtı.

Diyalektik ve tarihsel materyalizm kuru ve kitabi bir biçimde anlaşıldığında anlamak da yaşama uygulamak da mümkün değildir. Diyalektik, incelenen hangi konu olursa olsun bütünlüklü bir bakış açısı sağlar. Ekonomi, Tarih, Siyaset, Sosyoloji vb. hangi alana özgü olgu incelenirse incelenirse ele alınan olgunun başka şeylerle bağlantıları, başlangıç ve bitiş noktaları, gelişmesi vb. kısaca bütün yönleri ele alınarak doğru bir yargıya varılabilir. Siyaset biliminde karşılaşılan bir sorun, bağlamından kopararak tekilleştirildiğinde doğru bir tavır alış mümkün olmaz. Herhangi bir eylem organize edilirken hangi ihtiyaca karşılık geldiği doğru tespit edilemediğinde istenilen gelişmenin ve sonucun sağlanması da mümkün olmaz. Hiçbir emek boşa gitmez ancak pek çok insanın yer aldığı bir organizasyonda gerekli planlama, koordinasyon sağlanmadığında hedeflenen ile ortaya çıkan sonuç arasında büyük bir açığı farkı oluşur. İşte o zaman harcanan emek karşılığını bulmamış olur.

Diyalektik düşünme yöntemi çok yoğun bir emek, sabır, kararlı ve sistemli bir çalışmayla edinilebilir. Sadece okuduklarını yaşama uygulayabilen; yaşam da öğrendiklerini eyleme geçirebilen bir duruş diyalektik yöntemi kazandırabilir. Yalnızca ağacı değil ormanı; ormanında hangi ağaçlardan oluştuğunu görebilen bir beyin diyalektik yöntemi kavramış olur.

26 HAZİRAN 2011
DEVİRİNCİ HAREKET

“DEVRİMCİ TEORİ OLMADAN DEVRİMCİ PRATİK OLMAZ”

Lenin

Toplumsal faaliyetlerde çeşitli olasılıklardan yalnızca biri gerçekleşir. Hangi olasılığın gerçekleşeceği şansa, kadere değil; hedeflenen sonuca, ona ulaşmak için topluluğun göstereceği tavra göre belirlenir. Amaç (kısa veya uzun) ile onu gerçekleştirecek özneler arasında planlama, uyum, birlik ve kararlılık olduğu sürece hedefleneni başarmak mümkündür.

Şartlı refleks deneyi, canlıların zaman içinde karşılaştıkları sorunlara çeşitli tepkiler verdiğini ve koşullar değiştiğinde ise tepkilerin de değiştiğini gösterir. **Günümüzde egemen sınıflar bu bilimsel bilgiyi, insan davranışlarını yönlendirmekte kullanmaktadır. Sıkça manipülasyon(hileli yönlendirme) olarak kullanılan kavram da kaynağını bu deneyden almaktadır. Ve aynı zamanda egemen sınıflar, insan davranışlarını yönlendirme/yönetme işini sistemli bir araçlar bütünüyle yürütmektedir. Okul, din, medya vb. ise bunun en bilinen**

araçlarıdır. Kapitalist pazarda satılmak istenen metalar ise, insan sağlığına, doğaya ne kadar zararlı olursa olsun, çeşitli reklam, pazarlama teknikleri ve ambalajlama yöntemleriyle adeta kapışılır hale gelmektedir. Hamburger, Cola, Cips vb. genetiğiyle oynanmış, çeşitli kimyasal süreçlerden geçirilmiş zararlı gıda ürünlerinin, koparılan gürlüğü ve imaj bombardımanı ile satış rekorları kırması da bunun göstergesidir. Gıdanın dışında giyim, oyuncak, temizlik vb. yaşamın en özel alanlarına dahi giren kapitalizm, insanların ne giyeceğinin belirlendiği modadan, yılın çeşitli günlerine yayılmış tüketim günlerine; gidilecek filmlerden okunacak kitaplara kadar hemen tüm alışkanlıkların belirlenmesinde de uzun bir mesafe kat etmiştir.

Sovyet bilim insanı İvan Pavlov fizyoloji ve psikoloji dallarına çok önemli katkılarda bulunmuştur. Pavlov'un hayvanlar üzerinde yaptığı klasik koşullanma (şartlı refleks) deneyleri ünlüdür. Laboratuvar'da gerçekleştirilen deneylerde köpeğe ilk olarak birkaç kez zil çalınır. Fakat köpek tepki vermez. Sonradan et verilir. Köpeğin salyaları akar. Sonra et ile birlikte zil çalınır. Daha sonra et verilmediği halde zil çalındığında köpeğin ağzının suyunun aktığı görülür. Ancak et vermeden sadece zil çalarak süren deney bir süre sonra köpeğin zile tepki vermemeye başlamasına yol açmıştır. Şartlı ya da şartlandırılmış refleks denen olay da budur. Hayvanlarla (Kedi, kuş vb.) iç içe olan insanlar şartlı refleks deneyinin çeşitli versiyonlarını sürekli gözlemleyebilir.

Sosyal Bilimlerin diğer bilim dal-

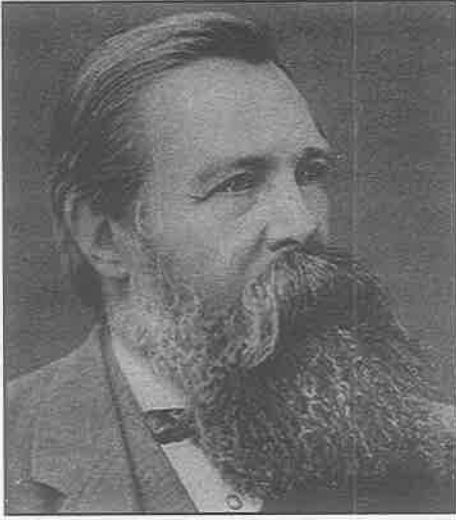
larında olduğu gibi kesin yargılara varması zordur ve çoğu zaman genellemelere dayanır. Toplumsal yaşamda insanların en dar (basit) faaliyetlerinde bile pek çok olgu işin içine dâhil olur. Birden çok insanın ortak faaliyetinin sonucunu kestirmek ise daha zordur. Sosyal bilimlerde kesin yargıların olmaması hiçbir şeyin bilinmeyeceği, önceden planlanamayacağı anlamına gelmez. Trafiğin yoğun olduğu bir şehirde yarım saatlik mesafedeki bir randevu için 45-50 dakika önce yola çıkmak geç kalma riskini minimuma indirir. Ancak bu bile bir planlama gerektirir.

Siyaset alanında “Fransa’da Sınıf Savaşı”, “Louis Bonaparte’in 18 Brumieri”, “Fransa’da iç Savaş”, “Almanya’da Köylüler Savaşı”, “Alman İdeolojisi”, “Almanya’da Devrim ve Karşı Devrim”, “Ne Yapmalı”, “SBKP Kısa Tarih” vb. sınıf mücadelesini kavramak ve devrimci mücadelenin imkân ve olanaklarını öğrenmek için başucu kitaplarıdır.

Siyasal ihtiyaçlarla, teorik-pratik faaliyetlerin uyumu ve eşgüdümünü sağlamak tek tek bireylerin gücünü, imkan ve olanaklarını fazlasıyla aşan bir aşamanın yakalanmasına yol açar. Gücün yoğunlaştırılarak belli noktalara yönlendirilmesi karanlığa yumruk sallamak yerine hareketin ışığında hedefe konulan sistemin yenilmesiyle somut karşılığını bulur.

PRATIĞİN İÇERİĞİ SİYASETİN DÜZEYİ VE İHTİYAÇLARI TARAFINDAN BELİRLENİR

Marksizm bir eylem kılavuzudur. Teori deyince yalnızca kitap okuma veya hareketin temel teorik tezleri-

nin ezberlenmesi anlaşılmalıdır. Marksist literatürün sabırlı ve sistemli bir şekilde okunması devrimci teorinin oluşmasında temel öneme sahiptir. Hiçbir kitapta, pratikte karşılaşılabilecek sorunların çözümüne dair hazır reçeteler yoktur. Marksizm'in öğrenilmesi için gösterilecek çaba ve sabır, devrimci faaliyetlerde karşılaşılabilecek sorunların çözümü için diyalektik yöntemle sahip olunmasını sağlar.

Marksist Klasikleri okurken diğer kitapların yanında "Felsefenin Sefaleti", "Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm", "Doğanın Diyalektiği", "Anti Dühring", Lenin'in "Felsefe Defterleri", "Ampirikritisizm", Stalin'in "Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm" ve Mao'nun "Teori ve Pratik" kitapları felsefi anlamda derinleşmek için başucu kitaplarıdır.

Marksist Klasikler üzerine söylenecek çok şey var ancak bir devrimcinin asgari bir formasyona sahip olabilmesi için Marks'tan Engels'e; Lenin'den Staline; Mao'dan diğer ustalara ve son olarak Türkiye'de Marksizm'in ustası Mahir Çayan'a uzanan bütünlüklü bir teorik çalışma zorunludur. Bu işin olmazsa olmazıdır. İnsanlığın baharı olan sosyalist dünya görüşünü anlamının ve hemen şimdi hayata geçirmenin yegâne yolu budur. Marksist Klasikleri okumak bir angarya gibi görülmeyip devrimlerin en büyüğünün içimizde yapılan olduğu kavranmalıdır.

Kapitalist sistemi yıkıp yerine eşitliği, özgürlüğü ve kardeşliği koymaya çalışan devrimciler, içinde bulunduğu toplumun davranışlarını, tepkile-

rini anlayıp acılarına ve sevinçlerine ortak olma biçimindeki bir kaynaşmayı sağlayacak birikimde olmalıdır. Devrimciler halk denizini mayalayacak öznelerdir. Toplumu anlamının yollarından biri de Sosyal bilimler (Sosyoloji, Psikoloji vb.) konusunda yetkinleşmektir.

İnsanlaşmanın önündeki son engel olan kapitalist sisteme muhalif olmadan, alternatif geliştirmeden karşı durmak mümkün değildir. Bireysel tavır alışlar, tepkiler tabii ki önemlidir. Ancak düzeni değiştirmek, çürüyen atıp sağlıklı olanı geliştirmek için çok daha fazlasına ihtiyaç var. Egemenlerin elindeki fiziki zor aygıtı (ordu, polis, hapishaneler vb.) istedikleri sonucu alabilmekte etkilidir ancak kesin, kalıcı 'başarı' için fiziki zorun yanına, ideolojik zoru (aile, okul, medya vb.) da eklemeleri gerekmektedir. İdeolojik temeli ve etki gücü olmayan hiçbir baskı aygıtının ömrü uzun olmaz. **Burjuva ideolojisinin başarısı, kendi çıkarlarını tüm toplumun çıkarıymış gibi gösterme becerisinde yatar.** Burjuvazi elindeki tüm imkanları devreye sokarak halkın bilinçlenmesini, kaderini kendi ellerine almasını engellemeye çalışır.

Her devrimci hareketin bir çalışma tarzı, örgütlenme anlayışı, kısa ve uzun vadeli plan ve projeleri olur. Bireyler toplamı olan hareket önüne koyduğu işler üzerinden ilerler. Bireylerin gelişimi hareketi daha ileri taşıırken; hareketin gelişimi de bireyleri daha ileri taşır. Ağacın gövdesi, dalları, yaprakları ne kadar gelişmişse meyveler de o kadar güzel olur.

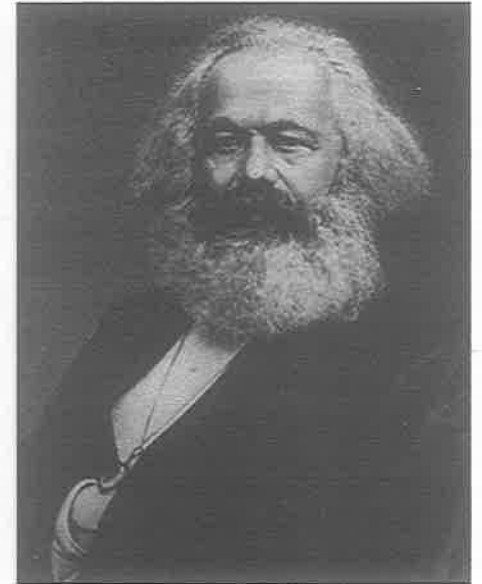
Hedef büyüdükçe hesaba katılması gereken olgu sayısı da artar ve iş karmaşıklaşır. Böyle durumlarda planlama ihtiyacı daha fazla hissedilir. Burjuva ideolojisinin toplum üzerindeki çeşitli etkilerinin kırılması ve yerine alternatif yaşam biçiminin konulmasının hedeflendiği bir çalışma için yalnızca pratikte ustalık yetmez teorik yetkinlik de gerekir. **Çalışma yürüttükleri alanlarda teorik olarak bütünlüklü bir kavrayışa, bakış açısına ve yöntemle sahip olmayan devrimcilerin karşılaştıkları sorunlara kapsamlı çözüm üretebil-**

me şansı da yoktur. Bir devrimcinin girdiği ortamda kendini sevdirmesi, sıcak karşılanması önemli ve gereklidir. Ancak yeni bir yaşam biçiminin mimarı olması gereken devrimcilerin, toplumun beklentilerine, sorunlarına ve sorularına doyurucu cevap verememesi, bütünlüklü bir duruşa ve inandırıcılığa sahip olamaması zaman içinde ilişkilerin sıradanlaşmasına ve güven yitimine yol açar.

Harekette gönüllülük ilişkisi esastır. Hiç kimse birbirine zorla, emir veya komutla iş yaptıramayacağı gibi buna ihtiyaç da duymaz. Yoldaşlık ilişkisindeki maya, yapının da bireyin de sağlıklı bir düşünme ve eyleme geçme sürecinin güvencesidir. Beyinleri ve gönülleri fethetmeyen hiçbir oluşumun uzun süre hayatta kalma şansı yoktur. Hareketle bireyin ilişkisi iki sevgilinin birbirinin gözleminde erimesi gibidir. Ne yapı bireye istemediği bir işi zorla yaptırmayı düşünür ne de birey yapması gereken işi boş verir. Her devrimci bilir ki kendimizin yapmadığı her iş yoldaşlarımızın omzunun daha fazla acımasına yol açar.

Engels'in "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni", Lenin'in "Devlet ve Devrim", "Nisan Tezleri" Dimitrov'un "Faşizme Karşı Birleşik Cephe" ve Mahir Çayan'ın "Toplu Yazılar" kitapları okunmadan devlet hakkında bütünlüklü bir bilgiye ve algıya sahip olunamaz. Siyasetin ABC'si olan bu temel olmadan hiçbir bina inşa edilemez.

Diyalektik yöntemle sahip olabil-

mek için Marksizm tükenmez bir kaynaktır. Sırf Felsefe, Ekonomi veya Siyaset üzerine yazılmış kitaplar yoktur ve her Marksist eser içinde hepsini bulundurmaktadır. Engels'in "Konut Sorunu" kitabına benim konutum yok ya da şu an kiracı-ev sahibi ilişkisini incelemek istemiyorum biçiminde yaklaşmak yanılığa götürür. Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm Marksist Klasiklerin ruhunda vardır. O yüzden hangi kitap incelense incelenir bu durum rahatlıkla görülür.

Devrimcilik öncelikler sıralamasıdır. Pek çok kitabın okunması gerektiği gibi pek çok pratiğin de sürdürülmesi gerekir. Bir yapının gücü varsa (ekonomik, kadro, teknik vb.) günlük, haftalık, aylık çeşitli gazete ve dergiler yayınlaması veya kitaplar çıkarması, eğitim seminerleri düzenlemesi doğrudur ve gereklidir. Ancak yeterli gücün ve imkânın olmadığı koşullarda bunları istemek, beklemek veya bu yönde çabaya girmek eldeki olanakların da kaybedilmesiyle sonuçlanır. Çok sayıda kurum ve kuruluşlara sahip olmak, faaliyet alanlarında çok sayıda kadro buldurmak, kadroları çeşitli işlerde uzmanlaştırmak vb. güzel, kulağa hoş gelen ve kimsenin hayır diyemeyeceği taleplerdir. Ancak kişinin veya yapının gücünü aşan faaliyetlere girmek, kısıtlı imkânları henüz hazır olunmayan pratiklere yönlendirmek yorar, yıpratır ve ileriye değil, geriye doğru bir adım olur.

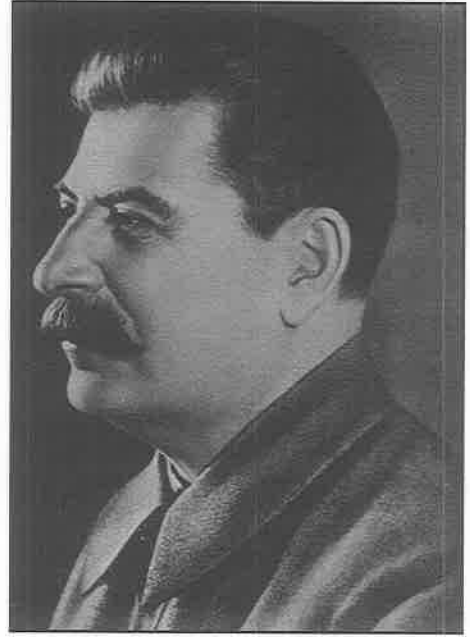
Devrimciler buldukları ortamda somut koşulların somut tahlillerinden yola çıkarak mevcut or-

tamdaki sorunları tespit ederler ve faaliyetleriyle buldukları ortamı değiştirirler. Devrimcilerin pratik faaliyetleri edilgen değil etkindir, içinde buldukları ortamın geri yönlerini sahiplenen değil dönüştüren konumunda olmalıdır. Devrimciler belirli bir plan ve program çerçevesinde hareket ederler. Öznesi olduğu yapının önüne koyduğu siyasal hedeflerin gerçekleştirilmesi için çaba sarf ederler. Siyasal hedeflerle teorik çalışma ve pratik faaliyetler uyumlu olmak zorundadır. Devrimciler kapitalizmin pislikleriyle mücadele etmek adına karşısına ilk çıkan sorunun girdabına kapılmamalıdır. Böyle bir durumda hem siyasal hedeflerden uzaklaşma riskiyle karşılaşılırken hem de Don Kişot'un yel değirmeniyle savaşması gibi enerjisini sonuç getirmekten uzak bir hedefe yöneltmiş olur.

Devrim gibi bir hedefi önüne koymuş olan devrimciler, onun zorluklarını da gereklerini de bilir ve yerine getirmek için var gücüyle çalışır. Mahir Çayan "Devrim süreçleri hem deterministtir hem de voluntarist" derken emperyalist-kapitalist sistemin mutlaka yıkılacağını ancak ne zaman ve nasıl yıkılacağını ise halkın mücadelesinin belirleyeceğini kasteder. Hareketle birey arasındaki ilişkide yapı bireyin gelişimi için olması gerekenleri (teorik- pratik) somut biçimde koyarken, birey ise gelişimini ne zaman ve nasıl tamamlayacağını kendi çabasıyla, kararlığıyla, inancıyla yine kendisi belirler.

Algılama, kavrama ve tepki verme anlamında adeta uyuşturulmuş, hipnotize edilmiş insanların karşı çıkma refleksi de zayıflar. Eskiden yalnızca, kapitalist sistemin işine yaramayacak hale geldiği kabul edilen akıl hastaları çeşitli yöntemlerle (müzik, ilaç, terapi vb.) uyuşturularak zararsız hale getiriliyordu. Psikolojik rahatsızlıkların büyük bir çoğunluğunun kaynağı olan kapitalist sistemin, bu rahatsızlıkları çözmesi de mümkün değildir. Ancak büyük oranda yalnızca psikolojik rahatsızlıklar için kullanılan uyuşturarak zararsız hale getirme yöntemi artık toplumun ta-

mamını kapsayacak biçimde geliştirildi. İnsan için bazı yerlerde sosyalleşmiş hayvan tanımı kullanılır. Kabalaştırılmış bu tanım tamamen haksız da değildir. İnsanı insan kılan en büyük özelliklerden biri sosyal bir canlı olmasıdır. Milyonlarca yılı kapsayan insanlaşma sürecinin yaklaşık %95'inde paylaşım, dayanışma, sevgi sayesinde insan; ayakta kalmış, ilerlemiş, çevreye adapte olabilmıştır. Sınıflı toplumlara geçişle birlikte ve özellikle kapitalist sistem tarafından bireycilik, bencillik öyle bir düzeye gelmiştir ki insan; sadece topluma yabancılaşmakla kalmayıp; en yakınındaki arkadaş, akraba, sevgili ve hatta kendisiyle bile rekabet edip, kavga eder duruma düşürülmüştür. Kendine bile yabancılaşmış insanların mücadele etme, alternatif geliştirme derdi de gücü de yoktur. Özgürlüğü hiçbir şeyi ve hiç kimseyi önemsemeden yaşamak olarak tanımlayanların her saniyesi çölde serap görür gibi geçer. Gerçekte düşüncelerinden eğlencesine, giyimine, gıdasına ve sevgisine kadar hemen her şeyinin kapitalist sistem tarafından dizayn edildiği açık cezaevinde yaşadıklarını bilmezler. **Esaretin en tehlikelisi farkında olmadan yaşanlandır. Hiç kimse özgür olduğunu zannedenler kadar tutsak değildir.**

26 HAZİRAN 2011
DEVİRİMCİ HAREKET

KRİZ, NATO VE NORVEÇ SALDIRISI

2 Temmuz 2011 tarihinde Norveç'te başbakanlık ve hükümet binalarına yönelik gerçekleşen bombalı saldırının ardından İşçi Partisi'nin gençlik kampına düzenlenen silahlı saldırılar sonucu toplam 76 kişi hayatını kaybetti. Norveç, 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana en kanlı günlerini yaşadı. Başlangıçta burjuva medyanın El-Kaide'nin üzerine atarak karartmaya çalıştığı eylemlerin faşist niteliği kısa süre içinde ortaya çıktı.

Zaman geçtikçe saldırganın faşist kişiliğinden eylemi nasıl gerçekleştirdiğine kadar çeşitli detaylar basında yer almaya başladı. Burjuva medya Oslo'da yaşananların kriminal boyutuna aşırı vurgu yaparak birçok durumda olduğu gibi algıları yönlendirip kafaları karıştırmayı başardı. **İnsanların olayın kendisine değil de gösterilene bakmasının sağlanması istenilen yöne kanalize edilmelerini sağlar. Pek çok olayın hazırlayıcısı, organizatörü olanlar kendi rolünü unutturmakta kalmaz çıkarları için kullanmaya da çalışır.** Bu olayda da görüldüğü gibi yaşanan katliamın arkasındaki asıl faililer karartılmakla kalmaz, eylem tek bir kişinin münferit fiili gibi sunulup kapatılmaya çalışılır. Norveç saldırısında da benzer bir yol izlenerek Anders Behring Breivik adında aşırı sağcı bir delinin her iki olayı da tek başına planladığı, organize ettiği ve gerçekleştirdiği resmi makamlarca ilan ediliyor.

Yapılan sorgulamadan basına yansıyan detaylarda saldırganın Avrupa çapında örgütlü Tapınak Şövalyeleri denilen bir örgütlenmenin üyesi olduğunu söylediği ifade edildi. Tapınak Şövalyeleri'nin kuruluşu Haçlı seferlerine kadar dayanır. Naziler tarafından SS ve Gestapo gibi katil şebekelerinin kuruluşunda Tapınak Şövalyeleri örnek alındı. Günümüzde bu tür faşist örgütlenmelerin dünya çapında bir organizasyona dönüştüğü bilinmektedir. **İdealist düşüncenin tersine tarihte hiçbir olay aynı biçimde tekrarlan-**

maz. Avrupa'daki faşist örgütlenmelerin geçmişe göre benzer yanları olduğu gibi emperyalizmin güne dair ihtiyaçları çerçevesinde farklılıklar gösteren yanları da mevcuttur. Geçmişte komünistlerin yanında Çingene, Yahudi gibi topluluklar hedef alınırken bugün Müslümanlar, Siyahlar, Türkler vb. hedefe konulmuş durumda. Katilin günlüklerinde Siyonistlere kardeşlerim demesi ve düşmanlara karşı ortak hareket etmeleri gerektiğini söylemesi böyle bir değişikliğin göstergesidir.

Saldırıların kriminal yönüne bakıldığında ise, bombaları imal etmek için gerekli malzemelerin temininden, hazırlanmasında; bir araca yerleştirilmesinden eylem yerinin keşfine; zaman ayarlı ya da uzaktan patlatılmasından üniformalarla gençlik kampına elini kolunu sallayarak girilip önüne gelenin rahatlıkla kurşunlanmasına kadar çeşitli çelişkilerle karşılaşmaktadır. Ayrıca katilin minibüsü nasıl kiraladığı, 500 kiloluk patlayıcıları nasıl imal ettiği, o kadar silah ve polis kıyafetini nasıl bulduğu, bir saat boyunca silah sesi geldiği halde nasıl müdahale edilemediği, katliamdan sonra emniyeti arayıp görev tamamlandı demesine kadar pek çok soru işareti bulunmaktadır. Norveç emniyetinin yapılan katliamı bir tek psikopatın işi olarak göstermesi olayı kapatmak amacı taşımaktadır.

KRİZ, KAPİTALİST SİSTEMİN MAKYAJININ AKMASINA YOL AÇIYOR

Kriz, kapitalist sistem içerisinde tüm taşları yerinden oynattı. Her ülkenin geleceği karanlık gözüktüyor. Emperyalizmin jandarması ABD ve AB'de işler iyi gitmiyor. BRIC ülkelerinin yükselişi emperyalistler arası mücadelenin daha da sertleşmesine yol açıyor. Kriz bitiyor; 'tünelin ucundaki ışık görüldü' biçimindeki gerçekdışı değerlendirmeler artık itibar görmezken; krizin uzun yıllara yayılacağı ve

kapitalist sistemin büyük sancılara gebe olduğu görünüyor.

ABD'de son bir aydır borçlar yüzünden kılıçlar çekilmiş görünüyor. Obama'nın 14,3 trilyon dolarlık mevcut borcun daha fazla arttırılması için meclisten onay almak için sürdürdüğü çaba dirençle karşılaştı. Cumhuriyetçiler tasarruf önlemlerinin alınmasını talep ederken; Obama ise sosyal harcamaları kısmak istemiyor. Seçimlere bir yıl kalmışken kısıntıya gitmek Obama'nın yeniden seçilmesini tehlikeye sokar. Ayrıca trilyonlarca dolarlık tasarruf paketinin Amerikan ekonomisini resesyona (durgunluk) sürüklemeye ihtimali de var. Kredi derecelendirme kuruluşlarının not kırmakla tehdit etmesi üzerine iki partinin kısmen anlaşmaya vardığı ve borçlanma tavanının 2012 sonuna kadar 2,4 trilyon dolar daha arttırılmasını öngördüğü söyleniyor.

Dünya ekonomisi o kadar kırılğan ki işlerin kötü gittiği dönemde bile dolar düşeceği yerde başta euro olmak üzere pek çok para birimi karşısında yükselişini sürdürüyor. Bunun tek bir açıklaması var: dünya ekonomisi hızla irtifa kaybediyor.

Borçlarla başı deritte olan bir başka ekonomi AB'dir. Yunanistan, İzlanda, İrlanda derken potaya İspanya, Portekiz ve son olarak Avrupa'nın en büyük üçüncü ekonomisi İtalya da girdi. Borç sarmalı o kadar büyüdü ki AB iflasları önlemek için acil 750 milyar euroluk fon oluşturdu. Hatta Avrupa ekonomilerinde yaşanan son çalkantılardan sonra, bu fonun iki katına çıkarılması tartışılıyor.

Uzun yıllardır resesyon ve iç borçlanma ile ayakta durmaya çalışan Japon ekonomisi ise son yaşanan deprem, tsunami ve nükleer felakette birlikte iyice sallanmaya başladı.

Kapitalizmin küreselleşmesi (sermayenin serbest dolaşımı) ülke ekonomilerinin adeta birbirine entegre olmasına yol açtı. Herhangi bir ül-

kede çıkacak bir kıvılcımın her tarafı tutuşturmaya hazır olduğu görülüyor.

NATO'NUN KRİZ SÜRECİNDE İŞLEVİ

Reel sosyalizmin yenilgisinin ardından dağıtılması tartışılan NATO bugün yeni görev tanımıyla emperyalist işgal ve sömürünün koordinasyon merkezi haline getirilmiştir. 2010 Kasım ayında toplanan son Lizbon toplantısında tehdit algısı siber saldırıya kadar genişletilmişti. Artık NATO fiili bir tehditten öte sanal 'saldırı'ları da gerekçe göstererek operasyon yapabilecekti. Yeni dönemde devlet çapında örgütlenmelerden bireylere kadar muazzam bir aralıkta her yapı, oluşum, kişi hedef haline gelebilecekti.

Lizbon toplantısının ardından kararların süratle hayata geçirildiği görülüyor. Arap baharı denilen süreçte bir yandan Libya halkının başına bombalar yağarken diğer yandan Tunus, Mısır, Yemen, Bahreyn, Suriye gibi ülkelerde adli vakalar bile manipüle edilerek sonuç almaya çalışılmaktadır. NATO'yu sadece silahlı bir güç olarak görmek yanlıştır. NATO, askeri operasyonlardan, istihbarat çalışmalarına, (casus uçak, radar vb.) kontra faaliyetlere kadar geniş bir alanda faaliyet göstermektedir. NATO, amacına ulaşabilmek için Libya'da görüldüğü gibi halkı adeta açık hedef haline getirmektedir. NATO, emperyalizmin halkları teslim almak için oluşturduğu savaş aygıtıdır.

FAŞİST ÖRGÜTLENMELER EMPERYALİZMİN İHTİYAÇLARINDAN BAĞIMSIZ DÜŞÜNÜLEMEZ

Krizin başında yaptığımız değerlendirmelerde emperyalizmin militarist yöntemlere daha sık başvuracağını söylemiştik. "Ekonomik krizin ayak seslerine siyasal krizin de ayak sesleri eşlik ediyor. Süreci 1929'a benzetirsek; o zaman ekonomik krize nasıl faşizm eşlik etmişse, bugün de bir anlamda faşizmin sertleşmesi eşlik edecek." (Devrimci Hareket sayı:26 - 8 Nisan 2008)

Krizin yaygınlaşarak işçi ve emekçilerin milyonlar halinde sokağa atıldığı

koşullarda egemenler halkın biriken öfkesini militarizm, yabancı düşmanlığı vb. üzerinden boşaltarak kendisini korumaya çalışmaktadır. Avrupada krizden bu yana faşist partilerin yükselişi yanında sağ ve hatta sosyal-demokrat partilerin de aracılığıyla faşizm adeta teşvik edilmiştir. Fransa, İtalya, Hollanda, Avusturya, Norveç vb. ülkelerde olduğu gibi artık faşizm istisnasız Avrupa'nın her yanında yükselirken halkın doğru temelde örgütlenmesinin önüne geçmek ve sokağa taşan öfkesinin bastırılması için çeşitli baskı yasaları hızla çıkarılmakta ya da buna uygun zemin yaratılmaktadır.

Faşizm, tekellerin kar hırslının uçlaşmış ifadesidir. Faşizmin Avrupadaki gelişimi incelendiğinde ABD, İngiltere ve Fransa tarafından her aşamada özel gayretlerle beslenip, büyütüldüğü ve halkların üstüne saldırtıldığı görülür. **Bugüne kadar hangi adla anılırsa anılsın hiçbir faşist parti, örgüt ya da kişinin, emperyalizmin ihtiyaçlarının dışında, ondan bağımsız ve ona rağmen hareket ettiğini düşünmek mümkün değildir. Emperyalizmin bilgisi ve onayı dışında hiçbir faşist örgütlenmenin nefes bile alamayacağı bilinen bir gerçektir.** Özellikle NATO'nun kurulmasının ardından emperyalizm, dünyanın her yanında çeşitli faşist kişi ve yapıları çeşitli kurslardan, eğitimlerden geçirerek gelişmesinin önünü açmıştır.

NEDEN NORVEÇ

Norveç, Avrupada polisin silah bile taşımadığı üç ülkeden biri olmasının yanında bireysel hak ve özgürlüklerin gelişkinliğiyle anılır. Peki o zaman neden Norveç?

Başbakanlık ve bakanlıkların bombalanmasının ardından gençlik kampında rastgele ateş açılması ve zayıfın en üst düzeye çıkması için özel gayret gösterilmesi çok sert bir mesaj vermek istendiğini gösteriyor. **Adeta ibret için katliamların yapıldığı izlenimi oluşuyor.** Seçilen hedeflerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda katliamların asıl amacının hükümet olduğunu anlamak kolaylaşır. Hükümetin hedef seçilmesinin amacı nedir?

2009 yılında yapılan seçimlerden

zaferle çıkan sosyal demokratlar, sosyalist sol ve yeşil-çiftçi partisiyle koalisyon hükümeti kurmuştu. Norveç'te koalisyon hükümeti özelleştirmelerin durdurulması, yoksullukla mücadele, göçmen hakları ve kadın sorununa öncelik verdi. Uygulanan bu politikalar son seçimde yaklaşık %25 oy alan faşist partinin tabanında ve tekellerde rahatsızlık yaratmıştır.

Koalisyon hükümetinin emperyalizmin en çok tepkisini çeken kararları iç politikadan ziyade dış politikada olmuştur. Hükümet, Filistin konusunda radikal sayılacak adımlar attı. İsrail'in tüm karşı çıkışlarına rağmen Filistin'e Avrupadan maddi yardım (20 milyon dolar) yapan tek ülke olması ardından saldırıdan üç gün önce de Filistin'i tanıyan ilk Avrupa ülkesi olacağını deklare etmesi bar dağı taşıran son damla oldu. Utoeya adasındaki gençlik kampının 'İrkçılığa Boykot - Özgür Filistin' adı altında düzenlenmesi ve kampta konuşma yapan Dışişleri Bakanı Store'nin "Filistinliler kendi devletine sahip olmalıdır; işgal derhal sona ermelidir ve İsrail'in inşa ettiği irkçi duvar hemen yıkılmalıdır" demesi hükümetin bu konuda adım atmakta kararlı olduğunun göstergesidir. Filistin konusunda Norveç'in çıkışları Siyonist İsrail kadar ABD'yi de endişelendirmiştir. Filistin'in dünyada herhangi bir ülke tarafından tanınması pek çok ülkenin benzer adımlar atmasına yol açabilir. Norveç gibi Avrupalı bir ülke tarafından bu sürecin başlatılması ise Filistin meselesinin emperyalizmin kontrolü dışına çıkma tehlikesini barındırmaktadır. En küçük hücre sine kadar tamamen teslim alınmamış bir Filistin devleti ileride büyük baş ağrısı yaratabilir. **Norveç hükümetinin Filistin devletinin tanınması konusundaki çıkışı hedef haline gelmesinde önemli gerekçelerden birini oluşturmaktadır.**

Norveç NATO'nun kurucu üyelerindedir. Irak işgalinde yer almasına rağmen ilk çekilen ülkelerdendir. Ayrıca Afganistan ve Libya saldırılarında yer almıştır. Norveç'in Afganistan'da 400 kadar askeri bulunmaktadır. Emperyalizmin beş aydır süren Libya saldırısı tam bir kaosa dö-

nüşmüş durumda. Hava operasyonlarının başlaması ardından Kaddafi'nin kısa sürede teslim olacağı beklentisi artık yerini emperyalistlerin birbirlerini suçlamasına, günah çıkarmaya çalışmasına ve Kaddafi'ye yaltaklanmasına dönüşüyor. Basında çıkan haberlerde İtalya Başbakanı Silvio Berlusconi'nin, "...o dönemde ABD'nin baskısı, Cumhurbaşkanı Giorgio Napolitano'nun aldığı pozisyon ve parlamentonun aldığı kararın tek başına karar vermesinin önüne geçtiğini belirterek, 'Ben ne yapabiliyordum ki', 'Bu coğrafyadaki en iyi arkadaşımız düşmanımız oldu. Bu, İtalya için bir zarar' ifadesini kullandı..." (Zaman Gazetesi, 30.07.2011) Gerçekten de saldırıdan önce İtalya Libya ile iyi bir ticaret ilişkisine sahipti. Hatta ENİ enerji tekelinin çeşitli yatırımları ve anlaşmaları vardı. İtalyan tekelleri saldırılar ile yara almış oldu.

Emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişkilerin tırmanmasının arka planında isyancı adı altında örgütlenen halk düşmanı unsurların çelişkilerinin iç çatışmalara ve infazlara dönüşmüş olması yatmaktadır. Libya devriminde Kaddafi'nin en yakınında yer alan İçişleri Bakanı Abdülfettah Yunus kaçarak isyancıların tarafına geçmiş, ardından 'isyancı' Ordu'nun başına getirilmişti. Yunus komuta kademesiyle birlikte 30 Temmuz'da yine 'isyancılar' tarafından infaz edildi.

Emperyalist saldırganların temsilcilerinin birbirini suçladığı, isyancıların birbirleriyle çatıştığı bir ortamda Norveç Savunma Bakanı Grete Faremo 10 Haziran'da yaptığı açıklamada "ülkesinin Libya'ya düzenlenen hava operasyonlarından 1 Ağustos itibariyle tamamen çekileceğini söyledi." Norveç'in saldırılarda aktif rol alıp almamasından bağımsız olarak adeta zorla bir arada tutulan işgal güçlerinin cephesinde açılacak bir gedik NATO operasyonlarının başarısızlığının ve meşruiyetinin açıktan tartışılmasına yol açacaktır. İşgalin tartışıldığı bir dönemde NATO'da ortaya çıkacak çatlak belki de 'Arap baharı' yalanlarının tarihin çöp sepetine atılmasına bile yol açabilir. Ortadoğu'nun kaygan zemininde bir hata pek çok dinamizi tetikleyebilir. **Norveç'in adeta sırat köprüsünden**

geçilen bir süreçte NATO'yu yüzüstü bırakması hedef haline gelmesine yol açan etkenlerin başında sayılabilir.

EMPERYALİZMİN NORVEÇ SALDIRISINDAN BEKLENTİLERİ

Norveç saldırıları, bir yanıyla hükümetin iç ve dış politikada farklı bir üslup takınmasına bir cevap olsa da diğer yanıyla kriz sürecinde egemenlerin alacağı sert tedbirlere zemin hazırlama çabası olarak değerlendirilmelidir. AB üyesi ülkelerin ekonomisinin battığı ya da batma sınırında dolaştığı bir süreçte sınıflar mücadelesinin sertleştiği görülüyor. Avrupa'nın çeşitli kentlerinde işçi ve emekçiler grevlerden, işgallere, sokak çatışmalarına kadar çeşitli eylem biçimlerini hayata geçiriyor. Sendikal ya da diğer örgütlenme biçimleri hızla artıyor. Egemenlerden, böyle bir dönemde mevcut yasa ve uygulamalarla ileride daha zorlu mücadelelerde sıkıntıya düşmemek için her türlü baskı aygıtını devreye sokması beklenmelidir.

Avrupa'da burjuva basının öncülüğünde katilin 20 yıl gibi kısa bir ceza alacağından tutun da kaldığı cezaevinin tatil köyünü andığına kadar çeşitli spekülasyonlar yapıldı. Kendi yarattıkları canı üzerinden tüm halkın yaşam koşullarını daha fazla ağırlaştırmak için yoğun bir faaliyet gösterdiler. Norveç'teki saldırıların ardından, ABD'den AB'ye ve NATO'ya kadar pek çok devlet ve kurum 'terör'ü lanetleme yarışına girdi. Belki de bu işte en büyük sorumluluğu olanlar en keskin çıkışları yaptı. **Bir olayı neden-sonuç ilişkisinden koparıp yalnızca kör terör demagojisine hapsetmek yalnızca asıl faillerin aklanmasına yol açmakla kalmaz; halkları daha fazla baskı altına almak için tüm imkânların yolunu açmak anlamına gelir.** Norveç saldırılarından dört gün sonra AB Konseyi bünyesindeki Terörizm Komitesi (COTER) ve Terörizm Çalışma Grubu (TWG) toplandı. AB İçişleri Komiseri Malmström saldırıları bir fırsata çevirircesine geçen yıl teklif ettikleri "radikalleşmeyle mücadele aşımı" 9 Eylül'de faaliyete geçireceklerini belirtti. "...dini, siyasi ve ideolojik her türlü radi-

kalleşmeyi hedef alacak aşım siyasetçiler, güvenlik makamları, savcılar, yerel yönetimler, akademisyenler, uzmanlar ve kurbanlar dahil sivil toplum örgütlerinin katılımıyla radikalleşme konusunda toplum bilincinin artırılması ve terör propagandasıyla mücadelede kullanılacağı dile getirdi." Ayrıca 'terör' konusunda alınacak tedbirlerin 22-23 Eylül'de Brüksel'de toplanacak AB Adalet ve İçişleri Bakanları'nın onayına sunulacağını söyledi.

Avrupa'da saldırıların fırsata çevrilecek halklara yönelik baskının artırılacağına dair bir başka örnek Hristiyan birlik partilerinin Federal Meclis'teki iç politika sözcüsü Hans-Peter Uhl, "Almanya'da telefon ve internet gibi haberleşme verilerinin depolanmasının öngören yasa tasarısının yeniden değerlendirilmesini istedi. İnternetteki özgürlüğün sınırsız olduğu, sanal ortamda her şeyi yapmanın mümkün olduğuna dair kanaat bulunduğunu anlatan Uhl, 'Halkı kışkırtmaya yönelik sloganları internette yayan kişilerin devlet tarafından cezalandırılmasına ...' Dikkat edilirse daha önce reddedilen baskı yasalarının fırsattan istifade derhal uygulanacağı gözüküyor.

Norveç hükümetinin saldırılar sonucunu geri adım atacağına dair ipuçları ortaya çıkmaya başladı. Adeta saldırıların sonuçlarını görmek ve beklentileri iletmek üzere Norveç'e giden Davutoğlu'nun mevkidaşıyla görüşmesinden basına yansıyan ilginç diyaloglar var. Davutoğlu saldırıda ölen Türkiye kökenli bir çocuğun cenazesi için gittiği Norveç'te "Norveçli bakanla Ortadoğu, Afganistan ve Libya gibi bazı bölgesel konuları ele aldıklarını" söylüyor. Cenaze bahanesiyle Davutoğlu'nun kimin sesi olarak ve nasıl bir görevle oraya gittiği ortaya çıkıyor. Nasıl bir sonuç aldığıyla ilgili cevabı bir basın mensubunun PKK konusundaki sorusu açıklığa kavuşturuyor. **Norveç Dışişleri Bakanı Store "22 Temmuzdan sonra ne bir Norveçli bakan ne de herhangi bir Norveçli aynı insan olacaktır." sözleriyle saldırılardan gerekli mesajı aldıklarını göstermiş oluyor.**

4 AĞUSTOS 2011

DEVİRİMCİ HAREKET

EMPERYALİZMİN SOFRASINDAKİ SOMALI

Özgür İrmak

Son günlerde dünya gündemine Doğu Afrika'da yaşanan son 60 yılın en kurak yazı ve açlık tehlikesi oturdu. Bir anda medya merceğini bu bölgeye tuttu. Özellikle Somali'nin bu kuraklıktan ciddi şekilde zarar göreceği ve bir an önce insani yardımın bölgeye ulaştırılmaması halinde çok geç kalınmış olabileceği ifade edildi. Özellikle Türkiye'de İHH, Kimse Yok Mu? ve Deniz Feneri Derneği gibi iktidar destekli "STÖ"ler bu durumu üstlerine vazife olarak işe koyuldular. Nüfusunun neredeyse tamamının Müslüman olduğu Somali'ye "yardım toplamak için" bu "STÖ"ler, "Müslüman kardeşlerimize yardım elimizi uzatalım, Ramazan ayında iftarımızı Somalili kardeşlerimizle aynı sofrada açalım" vb. üzerinden propagandaya başladılar. Televizyonlarda eski futbolcular ile iş adamlarının birlikte Somali için yardım topladığı programlar gerçekleştirildi.

Hemen ardından Türkiye'den giden "yardımlar" Somali'de, Şerif Ahmet Yönetimi'ne teslim edildi. Sonrasında da Başbakan, aralarında TÜSİAD'ın, sanatçı ve yazarların da bulunduğu bir heyetle 18 Ağustos'ta Somali'ye gitti.

Bugün emperyalizmin 100-150 yıldır biriktirdiği araç ve yöntem zenginliği, asıl amacı kamufler edecek, hatta kamuoyunu da sürecin bir parçası durumuna getirecek bir düzeye ulaşmıştır. Son dönemlerde Ortadoğu ve K. Afrika'da yaşanan/yaşatılan "Arap baharı" bu duruma iyi bir örnektir.

Emperyalizmin bu kadar rahatlıkla toplumu ikna etmesinde, toplumsal akıl/vicdan ve hafızayı oluşturması gereken devrimci-demokrat kesimlerin dünya ölçeğinde yaşanan olguları doğru okuyamamasının büyük payı vardır. Doğaldır ki hakim sınıflar kendi sınıfsal çıkarı için gerçekleştirdiği operasyon ve müdahaleleri tüm

toplumun çıkarınaymış gibi lanse edecektir. Önemli olan ise, Marksizmi kendine kılavuz edinmiş olan devrimcilerin, yaşanan gelişmeleri halka doğru anlatabilmesidir. Ancak sol bugün, hiç olmadığı denli bir akıl tutulması ve yöntem krizi içindedir. Bu durum, solu sol yapan niteliklerin yitirdiği bir yedeklenme halini de ifade etmektedir.

KAPİTALİZMİN SERMAYE BİRİKİMİNİN KÖKLERİ AFRIKA TOPRAĞINDADIR

Afrika kıtası, coğrafi keşiflerin başladığı günden bu yana sömürgeleştirilen tüm evrelerini yaşamıştır. Irk ayrımcılığına maruz kalmış, köleleştirilmiş, büyük plantasyonlarda, madenlerde köle olarak çalıştırılmış, hammadde ve doğal kaynakları talan edilmiş, tüm zenginlikleri bugünün metropol ülkelerine taşınmıştır. Klasik sömürge döneminde batının emperyalist güçleri, bayrağı ve askeriyle kara kıtada uzunca bir dönem hüküm sürmüşlerdir. Bir yandan sömürüyü gerçekleştirirken, aynı zamanda halklara dönük misyonerlik faaliyetini de sürdürmeyi ihmal etmemişlerdir. Yaşanan emperyalist paylaşım savaşlarında da boyunduruk altındaki halkları savaştırmayı unutmamışlardır. Sonuçta olan yine sömürge halklarına olmuştur.

Tarihsel anlamda Kara Kıta'nın geçmişi budur. Sömürüyle ve kanla yazılmış bir tarihe sahiptir. Yaşanan hiçbir sorunun asıl sebebi kuraklık, doğal afet vb. değildir.

Sovyet devrimi ve sonrası süreçte artan ulusal kurtuluş mücadeleleriyle birlikte kimi ülkeler sömürü zincirini kırarken, Kara Kıta'nın kalan bölümünde sömürü yeni bir biçim almıştır. Artık emperyalistlerin bayrağı ve askeri gitmiş, bağımsızlık görüntüsü altında emperyalizm, yerli işbirlikçileriyle birlikte ülkede kendini gizle-

miş ve sömürüsünü derinleştirmiştir. Özellikle 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan yara almadan çıkan ABD yeni sömürgelerde ekonomileri askereleştirmiş ve Sovyet tehdidine karşı da dini örgütlenmeleri alabildiğine geliştirmiştir.

Reel sosyalizmin çöküşüyle, emperyalizm yine bölgede dilediği gibi cirit atar hale gelmiştir. Etnik, dinsel, mezhepsel vb. çatışma dinamikleri sürekli kaşınmış ve bundan karlı çıkan emperyalizm olmuştur.

Emperyalizm Diktatörlük/ Demokrasi, Zulüm/Özgürlük, Açlık/Refah vb. Üzerinden Oluşturduğu İlizyonlarla Kamuoyu Desteği Yaratıp Halkları Teslim Almaya Çalışıyor

ABD, kapitalizmin sürekli krizle boğuştuğu bu koşullarda 11 Eylül Saldırıları da gerekçe göstererek rakiplerine (Çin vb.) karşı daha avantajlı konuma geçebilmek ve elindeki pazar alanlarını korumak için enerji yolları ve kaynakları üzerinde tam denetim kurmaya dönük adımlar attı. Daha önce ham madde ve enerji kaynağı olarak görülen bölgeler, krizin etkisiyle ucuz emek sömürüsüne uygun bir şekilde pazarın ihtiyaçlarına göre dizayn edilmeye başlandı. Bununla beraber çok çeşitli bölgelerde ekonomik olandan askeri olana kadar birçok hamle denendi. Emperyalist işgallerden, stratejik bölgeler de askeri varlığı arttırmaya, turuncu devrimlerden arap baharına, kontrgerilla operasyonlarından terör demagojisine, kur savaşlarından ambargolara kadar birçok yöntem denendi. Bir deneyim zenginliği oluşturuldu.

Genelde emperyalizm, özelde ABD, bugün Afganistan ve Irak gibi kapsamlı kara savaşının da içinde bulunduğu işgale dönük müdahaleleri tercih etmemektedir. Bu nedenle ekonomik zoru sürekli kullanır-

ken işbirlikçi devletler, iktidarlar ve gruplar üzerinden süreci ilerletmekte, müdahalelerini hava saldırısı ve kontrgerilla operasyonları şeklinde sürdürmektedir. Daha önce ki sayılarımızda ifade ettiğimiz Yeni Nato Konsepti'nin özü budur.

Son dönemde ABD krizin artan yüküne ve Afrika'daki Çin etkisine karşılık 6. Birleşik Komutanlığı olan Afrikom'u oluşturmuştur. Ayrıca 2010 yılında ABD'nin Afrika'daki askeri program ve operasyonlarına ayrılan bütçe ciddi oranda arttırılmıştır. Bu yıl bütçenin daha da arttığı ifade edilmektedir. ABD kıtaya dönük operasyonlar için tüm hava ulaşım altyapısını yenilemiştir. Askeri operasyonların kapsamı Nijerya, Mali ve Somali'de genişletilmiştir.

Bunun yanında ABD, havuç sopa politikasını etkin uygulamakta, çözüm olabileceğini düşündüğü adımları sürekli denemektedir. Her ülkenin yapısına göre çeşitli aktörleri devreye sokabilmektedir. Somali'de bugün yaşananları bunun ışığında incelemek sanırız ki yerinde olacaktır.

Son zamanlarda İslam coğrafyası içinde Türkiye/ABD'nin, emperyalizmin ihtiyaçlarını bütünüyle karşılayan bir model haline gelmiştir. Türkiye pazar olmanın yanında ucuz emek sömürüsünün derinlemesine arttığı ve geliştirilen cemaat ilişkileri üzerinden sınıfsal tepkinin absorbe edildiği, ılımlı İslamın toplumsal yaşamda karşılık bulduğu bir yeni sömürge prototipidir. Bölge ülkeleri sisteme entegre edecek bir ucuz üretim üssüdür. Ve gizli anayasasını da (MGSB) Çin mallarıyla ve işsizlikle mücadele oluşturmaktadır. Bu yanı sıra Türkiye, İslam coğrafyasında gerçekleştirilen her müdahalenin, ateşi tutan eli olmaya adaydır. Somali'de neler yaşandığına bu öngörüyle bakmak gerekmektedir.

SOMALİ'DE AÇLIK VE SEFALET YENİ DEĞİLDİR

Somali şu an 10 milyonu aşkın bir nüfusa sahiptir. Ekonominin % 65'ini tarım ve hayvancılık oluşturmakta, % 10'luk bir dilimde de sanayi

Son zamanlarda İslam coğrafyası içinde Türkiye/ABD'nin, emperyalizmin ihtiyaçlarını bütünüyle karşılayan bir model haline gelmiştir. Türkiye pazar olmanın yanında ucuz emek sömürüsünün derinlemesine arttığı ve geliştirilen cemaat ilişkileri üzerinden sınıfsal tepkinin absorbe edildiği, ılımlı İslamın toplumsal yaşamda karşılık bulduğu bir yeni sömürge prototipidir. Bölge ülkeleri sisteme entegre edecek bir ucuz üretim üssüdür. Ve gizli anayasasını da (MGSB) Çin mallarıyla ve işsizlikle mücadele oluşturmaktadır. Bu yanı sıra Türkiye, İslam coğrafyasında gerçekleştirilen her müdahalenin, ateşi tutan eli olmaya adaydır. Somali'de neler yaşandığına bu öngörüyle bakmak gerekmektedir.

yer almaktadır. Hayvancılıkta, deve, koyun, keçi ve sığır yetiştirilmektedir. Tarımda ise başlıca ürünler; mısır, darı, susam, fasulye, pamuk, şekerpancarı, sakız, kapole ve muzdur. Somali'nin %2'si ekilebilir tarım arazisidir, %72'si otlak, %12'si ormandır. Sürekli su bulunan iki ırmağı vardır, bunlar da Güney'dedir. Nüfusun büyük bir bölümü göçebe bir yaşam sürmektedir. Ülkede çıkarılabilen başlıca doğal kaynaklar, deniz tuzu, kireçtaşı, kum taşı, kül, lületaşı, alçıtaşı, demir, kalay, boksit, titanyum, uranyum ve petroldür. Kuzey'de balıkçılık da belli bir yer tutmaktadır.

Somali de birçok Afrika ülkesiyle aynı kaderi paylaşmış ve 1869'da Süveyş Kanalı'nın açılmasıyla stratejik önemi artmış, 1887 yılına gelindiğinde İngiltere, İtalya ve Fransa arasında paylaşılmıştır. Somali'nin klasik sömürge niteliği, 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası dönemde, İtalyan ve İngiliz Somalisi'nin 1960 yılında birleştirilmesiyle "bağımsız" bir yeni sömürge niteliğine büründürüldü.

1960'tan 1969 yılına kadar yeni sömürge politikaları izlendi. Yabancı sermaye, ülkeyi talan etmesi için davet edildi. Devlet başkanı Abdürreşid Ali Şemerke'nin öldürülmesinin ardından ordu yönetime el koydu. Ancak bu tam anlamıyla bir darbe

niteliği taşıyordu. General Said Barre önderliğindeki Yüksek Devrim Konseyi yönetimi eline alıyordu. İşe başlar başlamaz ülkede yabancıların elinde bulunan bankaları, sigorta şirketlerini, petrol ikmalinde, elektrik alanında çalışan ve hafif sanayide bulunan yabancı şirketleri devletleştirdi. Yabancıların elinde bulunan toprakların devletleştirilmesine girişildi. Ülkenin gıda ihtiyacını karşılamak için merkezi planlamayla büyük devlet çiftlikleri kuruldu.

Somalice yazılı hale getirildi ve resmi dil oldu. Okuma-yazma seferberliği başlatıldı. Halkın da katılımını içeren kendine yardım kampanyaları yürütüldü. Bu kampanyalarla gönüllülerin katılımıyla çeşmeler, dükkânlar, caddeler, pazar yerleri ve sinemalar inşa edildi. Kadının toplumdaki yeri değişim geçirdi. Yasalar önünde kadın ve erkek eşit hale geldi ve yaşam içinde de bir karşılık bulması için uğraşıldı. 1973-75 arası göçebe olan nüfusun yerleşik yaşama geçebilmesi için adımlar atıldı. Bu dönemde Somali-SSCB Dostluk Anlaşması imzalandı. Yüksek Devrim Konseyi yerini Somali Sosyalist Devrim Partisi'ne bıraktı ve Said Barre genel sekreterliğe seçildi.

1977'de Somali Ogaden bölgesi nedeniyle Etiyopya ile sınır anlaş-

mazlığına düştü ve aralarında savaş başladı. Savaşın artan yükü Somali'yi Arap Birliği'nin yaptığı teklifi kabule zorladı. Arap Birliği, SSCB ile ilişkileri kesip Sovyet uzmanları sınırdışı etmesi ve ülkede müslümanlaştırma ve araplaştırmanın önünü açması koşuluyla Somali'ye 1 milyar dolar yardım yapmayı kabul ediyordu. Somali, SSCB'nin Etiyopya'ya yardım ettiğini gerekçe göstererek Sovyetlerle tüm ilişkilerini kesti. Bu süreç ABD'nin yeşil kuşak, din, milliyetçilik vb. projeler üzerinden Sovyetleri sıkıştırma-ya çalıştığı dönemdi.

Sonrasında Somali'de ciddi bir değişim yaşandı. IMF ve Dünya Bankası politikaları ülkede yeniden uygulanmaya başladı. Ve bu bir anlamda sonun başlangıcı oldu. Planlı ekono-

miden liberal ekonomiye ve serbest döviz kuruna geçildi. Sonuç itibariyle ortaya bir yeni sömürge enkazı çıktı.

1991 yılına gelindiğinde Barre, Somali'nin 2/3'ünde petrol arama imtiyazını ABD'li şirketlere vermişti. Kısa bir süre sonra da devrildi. Ve 1992'de iç savaş başladı. Ardından ülkeye 1993 yılında Nato "insani yardım" adı altında müdahale etti ve ancak direniş karşısında hezimete uğrayarak geri çekilmek durumunda kaldı. Devletin olmadığı dönem başlamış oldu. Süreç içerisinde ülke birkaç parçaya bölündü. (Somaliland, Putland vb.)

Bir dönem ABD'nin önünü açtığı ve desteklediği radikal İslami örgütlenmeler günden güne Somali'de hakim hale gelmeye başladı.

SOMALİ'DE NE YAPILMAK İSTENİYOR?

Somali stratejik açıdan büyük öneme sahip bir ülke. Aden Körfezi, dünya petrolünün %30'unun geçtiği Süveyş Kanalı, Basra, Hürmüz Boğazı ve Hint Okyanusu'na kapı aralıyor. Körfezin bir yanı Somali, bir yanı da Yemen. Bugün ABD için Yemen'de de işlerin iyi gittiğini söylemek mümkün değil. Belli bir süredir korsanlık faaliyetleri üzerinden bölge dünya gündemine girdi. ABD'nin ve Nato'nun (Türkiye de dahil) Aden Körfezi'nde gemileri bulunuyor.

Somali'nin son on yılına baktığımızda ABD destekli Geçici Federal Hükümet (TFG) ile 2002'de üç İslami örgütün (Küresel Cihad/El Şebab, Hizbi İslami, İhvan-ı Müslimin) birleşerek kurduğu İslam Mahkemeler Birliği (UIC) arasında çatışmaların sürüp 2004 yılından 2006 yılına gelindiğinde UIC'in başkent Mogadişu'yu da eline geçirerek hâkim olduğunu görmekteyiz. Bu dönemde ülke nispeten bir istikrara kavuşuyor. Havaalanı ve limanlar açılıyor. Köylüler tarım ürünlerini pazara indirmeye başlıyor. Tam bu sırada BM Gıda Programı Somali Ayağı, depolarında birikmiş tahılı halka bedava dağıtmaya başlıyor. Ve köylü elindeki ürünü satamaz hale geliyor. Ertesi yılda aynısı gerçekleşiyor ve tarımda üretici bütünüyle bitiriliyor. Suudi Arabistan'a ihraç edilen ete veba vb. gerekçelerle engel olunuyor. Aynı zamanda ABD teröre destek oluyor gerekçesiyle Dubai üzerinden 250 milyon dolar hacimle işlem gören Somali bankası Al Barakaat'in kapatılması için baskı uyguluyor. Bugün yaşanan açlığın asıl sebebi emperyalist kurumların Somali ekonomisini çökertmesi, tarımını ve hayvancılığını bitirmesidir.

Ardından 2006 yılı sonunda ABD destekli Etiyopya, Somali'ye girdi. UIC Mogadişu'dan uzaklaştırıldı. 2007 başında 6000 Afrika Birliği askeri (AMISOM) Geçici Federal Hükümet'in korumalığını üstlenir şekilde bölgede yer aldı. Direnişe geçeceğini ifade eden UIC'e karadan Etiyopya askerleri saldırdı, havadan

da ABD jetleri bomba yağdırdı. 2009 Ocak ayında Etiyopya askerleri bölgeden çekildiğinde geriye 21000 civarı ölü, 1 milyon evsiz, 3 milyon acil yardıma muhtaç insan bıraktı.

Yine bu süreçte, ABD yavaş yavaş toparlanan UIC'ı zayıflatmaya dönük bir hamle yaparak böldü. UIC'i oluşturan üç yapıdan biri olan İhvan'ın desteklediği Şeyh Şerif Ahmet'le 2008'de gizli bir anlaşma yaptı. Sonrasında Şerif Ahmet ABD tarafından Somali Devlet Başkanı ilan edildi. Ancak Şerif Ahmet yönetimi Afrika Birliği (Brundi ve Uganda) askerlerinin varlığıyla ayakta durabiliyor.

UIC döneminde azalan korsanlık faaliyetleri bu dönemde artış gösteriyor. ABD de ülke içinde kontrgerilla faaliyetlerine hız kazandırıyor. Kaçırılmalar, suikastlar olağan bir hal alıyor. Irak ve Afganistan'dan sabıkalı (cami ve pazar yeri bombalama, mezhep savaşları vb.) Blackwater gibi özel askeri şirketler sürece dahil oluyor. Somali askeri birliklerini yetiştirmek ve operasyonel eylemler için görevlendiriliyorlar. Ayrıca ABD Uganda'da askeri birlikleri yetiştiriyor. 11 Temmuz 2010'da Uganda'da El Şebab bir bombalı saldırı gerçekleştirdi. 76 kişi öldü. Sonrasında Afrika Birliği toplandı ve Somali'deki AMISOM askerleri sayısını önce 8.000'e ardından 10.000'e çıkarma kararı aldı.

Yine bu dönemde 21-23 Mayıs 2010'da İstanbul'da BM Somali Konferansı gerçekleşti.

Konferansa Türkiye adına Davutoğlu katıldı. İstanbul Deklarasyonu'nda şu kararlar çıktı; güçlü hükümet kurumlarının oluşturulması, güçlü ve birleşik bir komuta altında profesyonel bir güvenlik gücünün oluşturulması, yeni oluşturulacak güvenlik güçlerinin eğitimi, donanımı ve maaşlarının ödenmesi için yardıma gereksinim olduğu, Somali'nin yeniden inşası ve kalkınmasının ancak hükümet kurumları, özel sektör ve STÖ'lerin içerde ve dışarıda birlikte çalışmasıyla mümkün olacağı ifade edildi. Ayrıca BM tarafından tüm ülkelerin üzerine düşenleri yapması için Ağustos 2011'e kadar süre tanındı.

Bu yılın başında da BM Gıda Programı Somali Ayağı yardımı durdurdu. Kısaca Somali halkı bu sefalet ve yokluk içine bilinçli bir şekilde sokuldu. Ardından tüm dünyanın gözü bu bölgeye çekildi. Müslüman kardeşlerimize yardım elimizi uzatalım nidalarıyla Türkiye bu süreçte aktörlüğe soyundu.

TÜRKİYE'NİN SOMALİ'YE DÖNÜK ADIMLARI NE ANLAMA GELİYOR?

Öncelikle Somali'ye dönük adımları tek başına Türkiye atıyormuş gibi bir yanılsama içine düşmemek gerekiyor. Bu adımlar ABD'nin çizdiği resim içinde uyguladığı farklı renklere. Aden üzerinden Kızıldeniz'i ve Süveyş Kanalı'nı kontrol edebilen Somali gibi bir coğrafya doğal olarak kendi kaderine terk edilmeyecektir.

Bugün radikal İslam ABD'yi vuran bir bumeranga dönüşmüştür. Bu nedenle Türkiye'de başarılı olan ılımlı İslam ve onun üzerinden girilen ilişkiler önem arz etmektedir. Filistin, Suriye ve Irak üzerinde Türkiye'nin doğrudan giriştiği ilişkiler belli ölçülerde başarı sağlamıştır. Yeniden dizayn edilen Mısır doğrudan Türkiye'yi model almaktadır.

Bugün Türkiye üzerinden İşbirlikçi Şerif Ahmet yönetiminin ayağa dikilmesi ve yapılan yardımlar üzerinden halkın sempatisinin Türkiye'ye dönük sağlanması hedefleniyor. Böylelikle Türkiye, bölgede kapitalist ilişkileri inşa ederken gölü kurutmaya yardımcı olacak ve ABD de sopayı hazırda tutacak gibi görünüyor.

Türkiye'nin bölgeye yaptığı ziyarete ilk elden TÜSİAD gibi kuruluşlarla gitmesi somut projelerin uygulanmaya başlayacağını işaretidir. Basına yansıdığı kadarıyla Türkiye'nin toplu konut projelerine girişeceği ve alt yapı oluşturacağı ifade ediliyor. Ayrıca K. Irak'ta yaşanan sürecin bir benzeri olarak, Gülen cemaati üzerinden okullarla, cemaat ilişkileriyle bölgedeki mevcut aşiret yapısı, feodal yapı dağıtılarak kapitalizmin gelişiminin önü açılacak, yeni pazar ve ucuz üretim cenneti-

nin temelleri atılmış olacaktır. Şuan bunu Türkiye'den başka yapabilecek bir ülke gözüküyor.

Ayrıca Türkiye, ordusuyla birçok bölgede askeri eğitim vermektedir. Daha önce Gürcistan ve Afganistan'da eğitim vermiştir. Suriye'deki muhalifleri de eğittiği ifade edilmektedir. Somali askeri unsurlarının eğitiminde de Türkiye gönüllü gözükmektedir. İlerleyen günlerde bu konuda da adım atılması olasıdır.

Ayrıca Türkiye Somali'ye dönük adımlar atarken tüm İslam coğrafyasında prestijini arttırmakta ve Somali meselesini ABD için Ortadoğu'da üstlendiği görevleri yerine getirebilmenin sıçrama tahtasına çevirmeyi ihmal etmemektedir. Bu vesileyle Türkiye, İslam İşbirliği Teşkilatı'nı olağanüstü toplantıya çağırması ve İslam ülkeleri içindeki "önderliğini" bir kez daha ortaya koymuştur. Ayrıca iç kamuoyunda da Somali'yi göstererek şükür edebiyatı üzerinden ülkede de prim toplamaktadır. Toplanan yardımlar üzerinden sağlanan rantları ise değerlendirme dışı tutuyoruz.

Kısaca emperyalizmin Somali'de Şerif Ahmet yönetiminden, bir AKP çıkarma çabası söz konusudur. Bu da bu işi en iyi uygulayan Türkiye üzerinden öğretilmektedir.

Yazımızın başına dönecek olursak Somali halkının açlıkla, sefaletle yaşamasının zeminini yaratanların yine bu açlığı ve sefaleti kullanarak Somali halkının başına çorap örme hazırlığı içinde olduğu görünmektedir.

Somali'nin kurtuluşu ise emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı mücadeleden geçmektedir. Emperyalizmi ülkeden kovmadan söz konusu kaynakları da tüm toplum için planlı bir şekilde kullanarak açlığı ve yoksulluğu bir kader olmaktan çıkarmak söz konusu olmayacaktır. Dünya haklarının tarihi köleleştirme ve emperyalizme karşı direnişin de tarihidir. Her halkın emperyalizme ve faşizme karşı savaşını örgütleyecek, onurlu devrimcileri vardır. Somali halkı emperyalizmin boynuna geçirmeye çalıştığı esaretin zincirini kıracaktır. Emperyalizm yenilecek direnen halklar kazanacak.

1848 İŞİĞİNDA ARAP "BAHARI"

Bahar, meyveye duran ağacın çiçek açmasıdır.

İskender Kahraman

Egemenler, insanların hemen her türlü etkinliğini kontrol altına alırken, insandışılaştırıcı her faaliyete tepki gösteren potansiyeli de denetimine almaya çalışır. Bu anlamda elinde bulundurduğu her olanağı kullanarak alguları yönlendirmekten kaçınmadığı gibi, sol argümanları, içini boşaltarak kendi çıkarı için bir silaha dönüştürmekten çekinmez. Ve kimi zaman özgürlük savaşçısı rolü oynar, kimi zaman da sol görünümlü iliştilmiş aydınları sayesinde emperyalist operasyonları devrim olarak tanımlar.

Kuzey Afrika'da gelişen dönüşüm sürecini tanımlayan Hillary Clinton'un Suriye politikalarıyla ilgili yapmış olduğu konuşmasında Beşar Esad ve Suriye hükümetinin, kendi halkının evrensel haklarına saygı göstermesi gerektiği şeklinde bir açıklama yapmasının ardından "Suriye'ye özgürlük" gibi sol bir jargona sarılması da bu durumun açık örneklerinden biridir. Bu bağlamda manipülasyon, egemenler cephesinde hala önemli bir silah olarak kullanılmaya devam ediliyor. Bunun yanında kimi muhalif kesimlerin yaptığı değerlendirmelerde de manipülasyonun etkisinin önemli bir etkiye neden olduğu görülüyor.

Son dönemlerde Arap coğrafyasında yaşanan gelişmeleri "Bahar" söylemleriyle bir devrim olarak nitelendirmek moda haline gelmiş durumda. Yaşananları 1848'in "Halkların Baharı" söylemiyle özdeşleştirip, analizlerde 1848 devrimleriyle benzerlikler kurulması ise akıl tutulmasının yükselen boyutunu gözler önüne seriyor. Bu bağlamda Bahar söylemlerinin, egemenler tarafından alguları istenen yöne çekmek için dolgu malzemesi olarak kullanıldığı görülmediği

gibi, yaşananlara olumluluk atfeden yaklaşımlar sergileniyor. Oysa sadece halkların mezhepsel çatışmalara sürüklenmesi ve üzerlerine bombalar yağdırılması dahi, emperyalizmin kendi, ihtiyaçları çerçevesinde Ortadoğu'yu yeniden dizayn etme çabasının göstergesidir. Kaldı ki 1848 devrimleri ile kurulan benzerlik ise sadece, ezilen halkları/emekçileri egemenlerin kendi politikalarına yedekleme operasyonudur. Devrim süsüyle soslanıp halklara özgürlük olarak sunulan cinsten bir kandırmacanın yeni versiyonudur ve sadece aktörler değişmiştir.

OLGULARIN FOTOĞRAFINDAN ÇOK RÖNTGENİNİ OKUMANIN GEREKLİLİĞİNE DAİR

Arap Baharı'nı, "Türkiye Yazı"na dönüşecek bir süreç olarak görenlere dahi rastlayabiliyoruz derken abartılı davranmıyoruz. Öyle ki Libya saldırısından birgün önce kimi kesimlerin Libya'daki diktatörlüğü protesto etmek için konsolosluk önünde eylem düzenlemesi yaklaşımımızın doğruluğunu yeterince kanıtlar niteliktedir.

Hatta kimi sol çevreler yaşananları 20.yy ile 21. yy arasındaki bir değerlendirmenin ayırım noktası olarak görürken, "tarihçiler dönüp 20. Yüzyıla baktıklarında ne de sakın bir yüzyılmış diyeceklerdir" diyerek, "devrimci sürecin" rüzgârına vurgu yapmaktan kendini alamamaktadır. Şüphesiz 21. Yüzyıl daha çetin mücadelelere gebe. Ancak bunu Mısır ve Tunus'la açıklamaya çalışmak 21. Yüzyıl'a dair değerlendirmelerin aceleciliğini ortaya koymaktan öteye gitmez.

"Mısır devrimi'nin ateşi yeniden alevlendi. Üstelik bu kez alevlerin renginde daha önce zayıf olan bazı "tonlar"ın güçlenmeye başladığı görülüyor" diyen, Cumhuriyet yazarı Ergin Yıldızoğlu ise Mısır'daki sürecin giderek kızışan bir hat izlediği vurgusunu yapıp Tahrir'deki muhalefeti aceleyle selamladı. Cumhuriyet'in birkaç gün sonra "muhالیfler Tahrir de şeriat çağrısında bulundu" haberi ise Ergin Yıldızoğlu'nun aceleciliğine cevap niteliği taşıyordu. Kaldı ki Tunus'la başlayan süreci olumlu görenlerin daha birkaç gün önce, Tunus'ta sendikaların ve sendikal faaliyetlerin yasaklanması konusunda nasıl bir tepki vereceklerini merak ediyoruz.

Acelecilik ve spekülasyon değerlendirmeler konusunda en iddialı isim ise Tarık Ali oldu. Tarık Ali, Arap ülkelerindeki "isyan" hareketlerini, Avrupa'daki 1848 devrimlerine benzetirken "insanların kendilerini on yıllardır döven sopayı öpmeyi reddetmeleri ya da buna aldirmamaları, Arap ulusunun tarihinde yeni bir fashi açmış durumda" diyerek, bölgedeki gelişmeleri devrimle özdeşleştiren bir çaba olarak değerlendiriyordu.

Tarık Ali'nin "Arap halkı, 1848'deki Avrupa'lular gibi yabancı egemenliğine karşı savaşıyor, demokratik haklarının ihlaline karşı, kendi gayrimeşru servetleriyle körleşmiş seçkinlere karşı ekonomik adalet içinde savaşıyor." iddiasında bulunması ise, 1848 devrimlerinin temel niteliğini kavrayamadığının ifadesidir. Kaldı ki bugün yaşanan gelişmelerde birakalım yabancı sömürsüne karşı durmayı, aksine emperyalizmin istediği sonuçları alabilmek için sokaklara taşan öfke-

nin niteliğini ve yönelimini kontrol altına almaya çalıştığı görülüyor. Emperyalizm istediği sonucu alabilmek için bazen muhalefeti destekler gözükmektedir, bazen de diktatörlere açık kapılar sunar. Emperyalizmin asıl amacı; diktatörler gitse de, diktatörlüklerin daha sağlam biçimde tahkim edilmesidir.

Öz itibatıyla ne Tarık Ali ne de yaşadığı kafa karışıklığı bizi ilgilendirmiyor. Ancak iddialar tarihsel/bilimsel mecrada ilerlemiyorsa, gerçekleri dillendirmek de kaçınılmaz hale geliyor. Bu bağlamda 1848 devrimleriyle bugün yaşanan gelişmelere dair küçük de olsa bir değerlendirme yapmanın gerekli olduğunu düşünüyoruz.

1848 DEVRİMLERİ BİR ULUSLAŞMA SÜRECİDİR

1848 yılında Avrupada başlayan ve gelişen ayaklanmalar, günümüze dek uzanan ve daha da ileriye taşınacak olan devrim ve özgürlük hareketlerinin mihenk taşı oluşturur. Bu öyle bir tarihsel mirastır ki gelişiminin her adımında önümüzü aydınlatacak derslerle doludur. Her ne kadar proletarya adına yenilgiyle sonuçlanmış olsa da özünde kapitalizmin niteliğini gözler önüne serer ve "Ne Yapmalı?" sorusuna yanıt olur. Bu nedenle Marks ve Engels bu eylemler sırasında duydukları ateşli/devrimci heyecanlarının bazı yanlıklarından bahsetseler de özün biçime nasıl yansıdığından hareketle, geleceğe dönük gelişimin yol haritasını çizmekten de geri durmazlar.

"Burjuva koşullar burjuva toplumun üretim güçlerinin gelişmesine izin verdikleri sürece (şimdi 1850'de yaşanan refah bunu gösterir) gerçek bir devrimden söz edilemez. Böyle devrimler ancak modern üretim araçları ile burjuva üretim biçimleri çatışmaya girdikleri dönemlerde olanaklıdır. Coşkulu bildiriler para etmez. Yeni bir devrim yeni bir bunalımın ardından gelebilir. Biri ne kadar kesirse diğeri de o kadar kesindir."(Fransa'da Sınıf Savaşları 1848-50).

1848-52 yılları Avrupada burjuva devrimlerinin büyük oranda ta-

mamlandığı bir süreçtir. Bu süreç aynı zamanda bir uluslaşma özelliği de taşır. Ancak bu uluslaşma süreci Tarık Ali'nin iddia ettiği gibi bir yabancı sömürsüne karşı direniş olarak gelişmez. Bu durum burjuvazinin istemleri doğrultusunda ticaret alanını belirlemek için ticaret hukukunun tek bir hukuk haline gelmesi ihtiyacı olarak tanımlanır. Monarşik bir yapıda ticaret burjuvazisinin özgürlüğünden bahsedilemez. Bu hem ekonomik hem de siyasal anlamda imkansızdır. Örneğin bahsedilen dönemde Almanyada monarşik düzenin tam anlamıyla ortadan kaldırılmaması, Prenslüklerin ise kendi ticaret haklarını uygulamaları (farklı ağırlık ölçüleri, gümrük uygulamaları ve farklı para birimleri vb.) burjuvazinin önünde engel oluşturan önemli faktörlerdir. Dolayısıyla böylesi bir durumda Burjuva demokratik bir devrim, gelişen ticaret burjuvazisi için kaçınılmaz hale gelir. Ve ticaret hukukunun tek bir hukuk haline gelmesinin ve iş yaşamının belli bir çerçeveye oturtulması zorunluluğunu doğurur. Bu bağlamda devlet yapısının Ulusal bir yapıya dönüşmesi devrimin temel niteliğini oluşturur. Ve bu doğrultuda feodal unsurların etkisi ya tamamen yok olur, ya da kapitalist sürece entegre olup etkisinin zayıflayacağı bir zeminin olgunlaşmasına neden olur. Bu bağlamda Marks, Paris proletaryasını 1848 Haziran ayaklanmasına zorlayanın salt bu nedenden ötürü burjuvazi olduğunu belirtir. Bu yüzden burjuvazinin önderliğinde harekete geçen proletaryanın yenilgisinin adeta kaçınılmaz olduğunu savunur. Ve Marks devrimin gelişimini "Proletarya, kendi mezarını, burjuva cumhuriyetinin beşiği yaparak burjuva cumhuriyetini, salt biçimiyle, açık amacı sermayenin egemenliğini ve emeğin köleliğini sonsuzlaştırmak olan devlet olarak hemen ortaya çıkmaya zorladı." diye yorumlar.

1848 İŞÇİ SINIFI İÇİN TARİHSEL BİR SINAVDIR

Sanayi devriminin gelişmesiyle fabrika üretimine geçilmesi ve sanayi bur-

juvazisinin ortaya çıkması diyalektik bir sürecin sonucudur. 1848 devrimlerinin süreci de bu koşullarda olgunlaşmıştır. Aynı zamanda bu durum 1830 Temmuz Devrimi ile iktidara oturmuş mali burjuvazi ve gelişmekte olan sanayi burjuvazisi arasındaki bir hesaplaşma sürecidir de, herşeyden önce bankerlerin, spekülatörlerin, maden ve orman sahiplerinin vs.nin çıkarlarını koruyan finans aristokrasisi egemenliği, ülkenin kapitalist gelişimi önünde bir engel oluştuyordu. Bu nedenle sınıfsal çelişkiler keskinleşmiş, proletaryanın ve köylülüğün kapitalistçe sömürsü artmış ve küçük burjuvazinin yaşam koşullarında keskin bir kötüleşme meydana gelmişti. Bu şartlar altında burjuva monarşisine karşı en etkin biçimde sesini yükselten kesim işçi sınıfıydı. İşçi sınıfı sınıfsal taleplerini dile getiriyor, sosyalizme yönelik taleplerini bulanık biçimde de olsa ortaya koyuyordu. 1845 ve 1846 yıllarındaki kötü hasatlar, patates hastalığı ve 1847 ekonomik krizi emekçi kitlelerin devrimci ruh hallerinde büyük bir yükselişe de yol açmıştı. Devrimci rüzgarın artışıyla iktidardakilerin toplumu eski tarzda yönetemedikleri bir durum ortaya çıkmıştı. Sanayi burjuvazisi toplantılarda ve parlamentoda seçim reformu talep ediyor ve gerici Guizot hükümetine karşı sesini yükseltmeye çalışıyordu.

Devrimci patlamayı tetikleyen nedenlerden biri de 22 Şubat'ta Paris'te hükümet karşıtı toplantı ve gösterilerin yasaklanması oldu. Liberal burjuvazi ise böylesi bir durumda edilgen bir muhalefeti tercih ediyordu. Ancak buna rağmen on bin Paris'li sokaklara dökülmüş, mahallelerde askeri birlikler polisle çatışmaya başlamış ve barikatlar kurarak talepleri konusundaki kararlılıklarını dile getirmişlerdi. Ertesi gün gerçekleşen 23 Şubat ayaklanması ise iktidarı tehdit edecek bir seviyeye yükselmişti. Bu olaylar neticesinde iktidarda bulunan Louis Philippe, mali aristokrasi tarafında saf tutan Dışişleri Bakanı Guizot'yu istifa ettirdi ama bu hamle emekçilerin kavgasını durduramadı. 24 Şubat gecesi Paris'in neredeyse tüm mahallelerinde 1500'e yakın barikat kurulmuş ve kavgaya daha

Kendi iç dinamikleriyle gelişmeyen hiçbir hareketin ilerici olma şansı yoktur. Bu bağlamda Mısır'da Mübarek'in tutuklanıp yargılanmasıyla birlikte diktatörden kurtulduğu görüntüsü yaratılırken bir diğer yandan da diktatörlük rejimi pekiştiriliyor. Tüm bu gelişmeler sonrasında özgürlüğün kırıntı düzeyinde dahi olsa da görülmediği ortadadır.

da şiddetlenerek büyük bir halk ayaklanmasına dönüşmüştü.

Ancak bu ayaklanmayı örgütleyen esas itibariyle Cumhuriyetçi (Sanayi ve Ticaret Burjuvazisi) çevrelerdi. Ayaklanma sırasında Paris'in stratejik noktaları halkın eline geçmişti. Bundan tedirginlik duyan kral yönetimi Molé'ye, Thiers'e, Barrot'ya vermek gibi tavizlerde bulunmuştu. Ancak kralın bu çabası halk tarafından kabul görmemişti. 24 Şubat'ta Louis Philippe tahttan çekilmiş, yerini Paris Kontu olan torununa bırakarak İngiltere'ye kaçmıştı. Böylece Temmuz Monarşisi, işçi sınıfının etkin rolü, küçük ve kısmen orta burjuvazinin desteğiyle başarıya ulaşan Şubat Devrimi ile yıkılmıştı.

Şubat devrimi finans aristokrasisinin tek başına iktidarı elinde tuttuğu döneme son verdi ve bir bütün olarak burjuvazinin iktidarına geçişin koşullarını yarattı. Louise Philip'in kaçmasının ve millet meclisinden krallık naipliği tasarısını geçirmek isteyen burjuva liberallerin karşıdevrimci planlarının suya düşmesinin ardından geçici hükümet kuruldu. Burjuva cumhuriyetçiler Du Pont, Marie Kremer, Garnier-Pages; küçük burjuva demokratlar Ledru Rollin ve Flocon, ayrıca küçük burjuva sosyalist Louis Blanc ve işçi Albert bu geçici hükümete katıldı. Geçici hükümette öncü rol cumhuriyetçi burjuvalarındı.

Geçici hükümetin iktidara gelmesiyle birlikte işçilerin "çalışma hakkı" talepleri yerine getirilmiş ve hükümet tarafından bir "Çalışma Komisyonu" oluşturulmuştu. Böylece Şubat devrimi işçi sınıfının bağımsız ve belirleyici bir siyasal güç olarak, kendi talepleriyle ortaya çıktığı bir dönemdir.

Bu sayede gelişen demokratik or-

tam muhalif çevrelerin güç kazanmasında önemli rol oynadı. Ancak burjuvazinin gerçek yüzü çok kısa bir sürede kendini ele verdi. Hükümetin lümpenlerden oluşan ulusal muhafızlar gibi silahlı ve gerici bir oluşum örgütlemesi kimileri tarafından işsizliğe önlem olarak olumlu görülürken, hükümet için baskı aracı olarak da ortaya çıkıyordu. Halkın sosyal reformların durgunluğundan hareketle hükümete baskı yapma amacıyla sokaklara dökülmesi ise elini köylülük ve küçük burjuvazinin gerici karakteri ile güçlendiren hükümetin, muhalefeti şiddetle durdurmasının önünü açıyordu. Ulusal muhafızlar ise bu durumda adeta kiralık katil rolü oynuyor ve gerçekleşen eylemleri şiddetle bastırıyordu. Bu şartlar altında 23 Nisan 1848'de yapılan Kurucu Meclis seçimleri işçi sınıfı temsilcilerine yenilgi, burjuva cumhuriyetçilerine ise zafer getiriyordu. Ve oluşan meclisin milletvekilleri arasında monarşi yanlıları ile din adamları çoğunluğu oluşturuyordu. Kurucu meclis bu bileşenle 4 Mayıs'ta görevine başlıyordu.

Bu dönemin en belirleyici olayı, Paris'li işçilerin, kurulan cumhuriyetin yapısını ve kaderini belirleyen Haziran Ayaklanması'dır. 15 Mayıs'ta Paris'te bir halk gösterisi gerçekleşti. Göstericiler Polonya halkının özgürlük mücadelesine destek talebinde bulundular ve Kurucu Meclis'in proletaryaya karşı geliştirdiği düşmanca politikayı protesto ettiler. Ancak ulusal meclisi dağıtmak isteyen bu göstericiler yenilgiye uğradı; Blanqui, Barbes ve diğer liderler tutuklandı. Burjuva cumhuriyetçiler çeşitli provokatif söylemler kullanarak 15 Mayıs'ta işçi sınıfına tanınan hak-

ların geri alınmasını talep ettiler. 22 Haziran'da Ulusal Atölyeler kapatıldı; bu da Paris proletaryasının ayaklanmasını hızlandırdı. Ancak Kurucu Meclis'teki burjuva cumhuriyetçi çoğunluğun saldırgan politikasının sebep olduğu, monarşistler ve din adamlarının kışkırtmasıyla başlayan ayaklanma yenilgiyle sonuçlandı.

Bu yenilgi, proletaryanın dağınık bir biçimde savaşmasından, küçük burjuvazinin ikircikli tutumundan ve köylülerin işçi sınıfına karşı düşmanca hareket etmesinden kaynaklandı. Haziran Ayaklanması'nın bastırılmasından sonra cumhuriyetçi burjuvalar monarşistlere bir dizi tavizler verdiler. 4 Aralık 1848'de Meclis içinde birçok gerici madde bulunan İkinci Cumhuriyet Anayasası'nı kabul etti. Özellikle yasama organını temsil eden devlet başkanına, neredeyse kralın yetkilerine ulaşan düzeyde geniş yetkiler verilmiş olması Anayasa'nın gerici niteliğini ortaya koyuyordu. Cumhuriyetçi burjuvalar monarşistlere verdikleri tavizleri artırdılar. 1848 yılı başkanlık seçimleri Cumhuriyetçi burjuvazinin temsilcisi, işçi kasabı General Cavaignac'ın yenilgisine ve ardından Monarşist burjuvazinin temsilcisi III. Napoléon'un zaferine sahne oldu.

1848 BİR HALK HAREKETİDİR VE TABANDA OLGUNLAŞMIŞTIR

Bu devrimler burjuvazinin önderliğinde gelişse de, bir taban hareketidir. Ve halk kesimlerinin taleplerini büyük oranda içinde barındırır. Bugün yaşanan isyanlarla arasındaki en büyük fark budur. Ama bu durum Arap coğrafyası içerisinde halkın kendi taleplerinin bulunmadığı anlamına gelmemelidir. Zira bölgede uygulanan politikaların demokrasiden uzak olduğu biliniyor. Ve halkın doğal olarak yıllardır uygulanan politikalara yönelik gelişen bir tavır da söz konusudur. Ancak bu tavır halkın kendi özgüncüyle değil aksine tavandan örgütlenmeye çalışılan bir karakter taşımaktadır. Bölge daha Clinton'lu ABD döneminde başlayan bir askeri, ideolojik ve istihbarat ağıyla yönlendirilmeye/ele geçirilmeye çalış-

şılmaktadır. Ve bu durum bizzat ABD ve Nato yetkilileri tarafından açıklanmaktadır. Örneğin eski Nato komutanlarından Wesley Clark'a göre Pentagon uzunca bir süredir, Irak, Suriye ve Lübnan'ı ABD ve Nato'nun müdahale edeceği ülkeler olarak tanımlıyordu. Clark'tan aktarıyoruz; "2001 Kasım'da Pentagon'a geri döndüğümde, üst düzey bir askeri görevliyle sohbet ettim. Bana, 'Evet Irak'ın peşindeyiz' dedi ama daha fazlası vardı. Bana bunun 5 yıllık kampanya planının bir parçası olarak tartışıldığını ve Irak'la başlayan ve Suriye, Lübnan, Libya, İran, Somali ve Sudan şeklinde devam eden 7 hedef ülke olduğunu söyledi. '...Bu görüşü sitem ederek ve biraz da inanmayarak dile getirdi. Duymak istemediğim konular olduğundan konuyu geçiştirdim. Bu ayrıca ileride görmek istemediğim de bir şeydi. O gün öğleden sonra Pentagon'u endişe içinde terk ettim.'" (Bkz. *General Wesley Clark, Winning Modern Wars, syf.130*)

Bu çalışmalar aynı zamanda emperyalist ülkelerin demokrasi ve özgürlük adı altında bölgede adeta jandarma rolü oynaması ve halkın böylesi bir duruma alkış tutar hale getirilmesi ile operasyonun tavandan tabana doğru bir hat izlediğinin göstergesidir. Dolayısıyla karakteri de bu hatta göre belirlenir. Ancak kimi aydınlar bu durumu bir taban hareketi olarak değerlendirmekte ve dolayısıyla emperyalist etkiyi görmezden gelerek isyanları 1848 devrimleriyle benzer nitelikler taşıyan bir hareket olarak tanımlamaktadır.

Emperyalizm koşullarında anti-emperyalist ve anti-kapitalist bir nitelik taşımayan hiçbir mücadelenin halklara demokrasi, özgürlük getirme şansı yoktur. Diktatörlük rejimlerini Arap halklarına reva gören emperyalizm ve faşizm hedef tahtasına yerleştirilmediği sürece her atışın karavana ile sonuçlanacağı bilinmelidir.

Devrimci süreci yürütecek politik bir organizasyonun (parti) olmaması ise sürecin politik amaçlarının belirsizliğine işarettir. Ve bu durum gün geçtikçe bölgedeki muhalefetin bahardan çok gerici ve emperyalizme yedeklenen bir sürecin tohumlarını

ektigine işaret eder. Nitekim Tahrir meydanında muhalefetin "birlik" gösterisinde çoğunluğu oluşturan İslamcı grupların "şariat devleti" çağrısında bulunması da sürecin ne kadar demokratik, ne kadar halktan yana bir süreç olduğunu gözler önüne seriyor. (Bkz. *30 Temmuz Tarihli Gazeteler*)

Bugün Ortadoğu'daki gelişmeler emekçilerin özgürlük mücadelesi olarak selamlanıyor. Oysa emperyalizmin talepleri çerçevesinde şekillenen mücadelenin kısmi oranda emekçileri özgürlüğe kavuşturması yalanlarıyla emperyalist kapitalist sisteme güç aktırıldığının önemi görülüyor.

Bu bağlamda bizler ABD'nin 11 Eylül sonrasında dünyadaki dengeleri kendi lehine yeniden düzenleme çabasının Arap coğrafyasına yansımalarının kendi çıkarına dayalı yeni bir hat oluşturmaya çalışması olarak tanımlarken bir analizden çok olgunun kendisini tahlil ediyoruz.

"Meselenin ne 'Arap devrimi/baharı' olduğunu, ne de kendiliğinden işleyen bir 'domino etkisi'nin bulunduğu; aksine, halkların yoksulluğunun, uğradığı baskı ve zulmün istismarını içeren ve 'bir hazırlık/test' niteliği taşıyıp, 'çok daha zorlu gelişmelere gebe' olan bir sürecin yaşanmakta olduğunu görebilmeyi kolaylaştırır." (Bkz. *3 Temmuz 2011 Tarihli Devrimci Hareket Dergisi açıklaması*)

Bu bağlamda ABD'nin yaşadığı kriz ile birlikte Ortadoğu coğrafyasında bataklığa saplanmış olması Tunus'la başlayan sürecin onlar için bir zorunluluk olduğunu gözler önüne seriyor. Zira yaşananlar bugüne kadar emperyalizmin uşaklığını yapmış kesimlerin yıkılması bir yana, emperyalizmin makyajının tazelenmesi ihtiyacıdır. Çünkü bu makyaj küreselleşme propagandalarının kriz sayesinde prestij kaybına uğramasıyla bir zorunluluk haline gelmiş durumda. Emperyalizm bu yüzden yarattığı manipülasyon ve kışkırtıcı faaliyetleriyle bölgeyi kapitalist/emperyalist pazara eklemeye çalışarak krizini de ezilenlere fatura etme derdinde. Bu bağlamda kendi denetimi dışında hiçbir özneye tahammül edememekte ve saldırganlığı kendinde bir hak

olarak görebilmektedir.

MÜDAHALELER FEODALİZMİ TASFİYE ETMEK YERİNE KALICI HALE GETİRİYOR

Bir başka yanığı da yaşanan gelişmelerin feodalizmin tasfiyesi olarak düşünülüp bunun sınıfsal bir tepkiye neden olacağıdır.

Feodalizmin kapitalizme göre daha geri bir aşama olması yadsınamayacak bir gerçekliktir. Ve bu anlamda feodalizmin ortadan kaldırılması anlamında kapitalizmin çarpık da olsa gelişmesi tarihsel anlamda ileri bir aşamayı ifade eder. Ancak gelişmeler yaşananların feodalizmin tasfiyesi yerine, dış dinamikler etkiyle emperyalist pazara alan açma operasyonuna dönüştüğüne işaret ediyor. Zira emperyalizmin bir ülkeye müdahale ederek yaptığı ataklar o ülkelerin kaynaklarını geliştirmek değil sömürü amaçlıdır. Bunu daha önce yaşanan birçok pratik yeterince kanıtıyor. Örneğin Irak'ta işgalin kalıcı hale getirilmesi için kapitalizmin geliştirilmeye çalışılması, feodalizmin yıkılmasını değil aksine daha çok tahkim edilmesini sağlıyor. Zira ABD Irak'ta aşiretleri tasfiye etmek yerine Iraklı daha rahat yönetebilmek için onlarla uzlaşmayı tercih eden politikalara başvuruyor.

Kendi iç dinamikleriyle gelişmeyen hiçbir hareketin ilerici olma şansı yoktur. Bu bağlamda Mısır'da Mübarek'in tutuklanıp yargılanmasıyla birlikte diktatörden kurtulduğu görüntüsü yaratılırken bir diğer yandan da diktatörlük rejimi pekiştiriliyor. Tüm bu gelişmeler sonrasında özgürlüğün kırıntı düzeyinde dahi olsa da görülmediği ortadadır.

Bu anlamda kimi kesimlerin her hareketten olumluluk damıtmaya çalışması Bernstein'in "*Hareket her şeydir, hedef hiçbir şey*" sloganını akıllara getirecek bir nitelik taşıyor. Ancak bilindiği gibi Bernstein dahi bu anarşist fikrini ortaya atarken, hareketin kendi iç dinamikleriyle gelişmesinin önemine vurgu yapıyordu.

TEK YOL DEVRİM

**ÜRETEEN BİZİZ,
YÖNETEN DE
BİZ OLACAĞIZ**

KAPİTALİZM YALNIZCA İŞÇİLERİN ALIN TERİYLE DEĞİL KANIYLA DA BESLENİR

*“Onlar, siz diz üstü çöktüğünüz için büyük görünmekte-
ler. Ayağa kalkın”*

Kapitalizmin sicili, krizler ve bu krizleri aşmak için geliştirdikleri savaşlarla doludur. Bir avuç azınlığın egemenliğine dayanan sistem, vahşi sömürü nedeniyle kitleleri her geçen gün daha da yoksullaştırır. Bu yoksullaşma, tüketim mallarının depolarda birikmesine yol açar. İşte bu durum, kapitalizmi bir tıkanmaya, bunalıma sürükler. Ve bu krizler, kuraklık vs. gibi doğal afetler sonucu oluşmaz. Krizler, bizzat kapitalist sistemin yapısında mevcut olan bir hastalığın

sonucudur.

Bugün yaşanan krizin sebebi olan kapitalist/emperyalist sistem, krizlerin faturasını emekçilere ödetmeye çalışıyor. Tekeller, bir yandan krizi bahane ederek kazanılmış haklara el koyarken diğer yandan da savaşlarda emekçilerin kanları üzerinden yeni kazanımlar elde etmeye çalışıyorlar.

Emperyalizm Savaş Demektir!

Krizden kurtulma derdine düşen uluslar arası tekeller, petrol bölgele-
rini kontrol etmek için Ortadoğu'da savaşlar tertiple-
mekte. Petrolünü ve pazarını kontrol edemedik-
leri ülkeleri bombalamaktan geri durmuyorlar. Peki,
petrol bu kadar önemli mi? Evet! Hem de çok önem-
li. Çünkü ABD emperyalizmi, dünya petrol fiyatlarını
tek başına belirlemek istiyor. Bö-

lece petrole bağımlı ÇİN gibi rakip-
lerini gerileterek krizi lehine çevir-
mek istiyor. Bu nedenle Balkanlar ve
Kafkaslar'dan sonra Ortadoğu ve Ku-
zey Afrika'ya saldırmaya başladı. Bu
bölgesel savaşlarla, hem doğal kay-
naklara el koymuş olacak hem de nis-
peten sistem dışı kalan pazarları ele
geçirmiş olacaktır. 300 milyon Arap
nüfusunun kredi kartı kullanımının
düşük olması bile, emperyalistleri
heyecanlandırıyor.

Emperyalizm, krizini aşabilmek
için işgal ve savaşlara başvuruyor. İş-
birlikçi egemenler ise, bu saldırgan-
lığa hem taşeronluk yapıyor hem de
ülke içinde faşizmin en azgın biçimi-
ni hayata geçiriyor.

Gaspedilen Haklarımızı Kazanmanın Yolu Halkın İktidarından Geçer!

Krize giren egemen sınıflar, işçi sı-
nıfının tüm kazanımlarını tek tek yok
ediyor. Sendikalaşmanın önüne diki-
len engeller nedeniyle, ücretler hızla
yoksulluk sınırının altına düşüyor.
Güvenceli çalışma yaşamı, çıkartılan
yeni saldırı yasalarıyla tarihe karı-
şıyor. Şimdilerde ise, AKP eliyle 12

Eylül faşizminin dahi cesaret edemediği kıdem tazminatını kaldırmaya yönelik hazırlıklar yapılıyor. Birçok iş kolunda emekçiler, 12-13 saat çalışmaya zorlanıyor. Açlık sınırında yaşayan milyonlarca emekçi, işsizlik tehdidiyle mevcut duruma razı edilmek isteniyor.

Yitirilen kazanımları daha net anlamak için bir örneğe bakalım. Özelleştirilmeden önce Sümerbank tesislerinde 100 bin işçi çalışmaktaydı. Ve bu işçilerin hepsi de sendikalı ve iş güvenliği kapsamındaydı. Sümerbank işçilerinin kazanımlarını bugünkü değerlere vuracak olursak; ortalama 2 bin liranın üzerinde ücret, belli periyotlarla ikramiye ve yılda iki kez giyecek yardımı alıyorlardı. Ayrıca ücretsiz kreş olanağından da yararlanıyorlardı. Şimdi tekstil iş kolunda çalışan işçilerin durumu ise ortadadır. Güvencesi olmadığı gibi asgari ücretle ortalama 13-14 saat çalışmaktadırlar.

Emperyalizme Karşı Savaşmadan Barış Mümkün Değildir!

Baskı ve sindirme politikaları yalnızca emeğe yönelik değildir. Faşizmin bir devlet biçimi olduğu ülkemizde, eşitlik ve özgürlük talep eden

tüm kesimler sindirilmeye çalışılıyor. Kürt halkının eşitlik ve özgürlük talepleri imha politikalarına maruz kalıyor. İşin belki de en acı tarafı ise halk düşmanı bu savaşlarda emekçi gençlerin kullanılmasıdır. Bir an düşünelim: Kürtlere karşı yürütülen savaşta, niçin hep yoksulların evine asker cenazeleri giriyor? Otuz yıldır tesadüfen de olsa niçin zengin villalara, yüksek korumalı sitelere hiç asker cenazesi girmemiştir? Biz, bir milletvekilinin, bir bakanın veya bir fabrikatörün evine asker cenazesi geldiğini duymadık. Aslında bu gerçek, insanlık tarihi kadar eskidir. Ege-menler, yoksulları hep kendi çıkarları için savaşmıştır.

Eğer bedel ödeyeceksek, bu ege-menlerin çıkarı için değil, kendi geleceğimiz için olmalıdır. Karşımızdaki halk düşmanı sistem sıkıntılı bir vira-ja girmiştir. Ancak kendiliğinden yok olması beklenemez. Dönem daha cesur olma dönemidir. *Cesaret, korkusuzluk değildir, korkularına rağmen yürüyebilmektir.* O halde, çocuklarımızın kiralık işçi olarak kölelik koşullarında yaşamasını istemiyorsak, cesaretimizle aklımızı birleştirip yürümek zorundayız.

İşçiler, Emekçiler, Gençler!

Kriz dönemleri sömürünün ve baskıların vahşet boyutlarına ulaştığı dönemlerdir. Krizlere, faşizm eşlik eder. Bu, kader değildir ve kurtuluş mümkündür. Yeter ki öz gücümüze güvenelim. İşimiz için, özgürlüğümüz için, geleceğimiz için örgütlenelim. Örgütlenelim ki insana da doğaya da düşman olan sömürü sistemin-den kurtulalım. Unutmayalım ki, tek başına kimsenin kendini kurtarma şansı yoktur.

Bir taraftan elimizden alınan haklarımız için mücadele ederken diğer yandan üretenlerin yöneten olduğu bir düzeni hedeflemeliyiz. Çare sistemi iyileştirmede değildir. Çare, tüm eşitsizliklerin ve vahşetin sebebi olan sistemi ortadan kaldırmakta yatıyor.

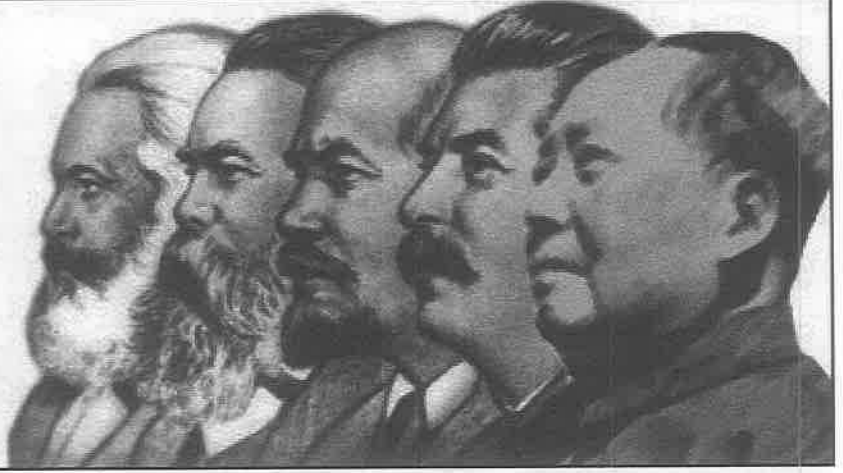
Kurtuluş, örgütlü güç olmaktan geçiyor. Tariş direnişçilerinin kararlılığıyla, Fatsa'nın yaratıcılığıyla ve Paris komünçülerinin bilgeliğiyle örgütlenelim. Örgütlenelim ki, çürük kokular yayan emperyalizmi ve kandan beslenen faşizmi tarihe gömelim.

ZAFER DİRENEN EMEKCİNİN OLACAK!

**ÜRETEEN BİZİZ YÖNETEN DE
BİZ OLACAĞIZ!**

DOĞRU YERDEN ÖĞRENELİM

2. EMPERYALİST PAYLAŞIM SAVAŞI - II

Reel sosyalizmin çözülmesinin ardından solda, yenilik, değişim adı altında pek çok deneyim, birikim terk edilmekle kalmayıp; geçmişin reddedilmesine kadar varan inançsızlık tohumları ekildi. Sosyalizmin dünden bugüne büyük bedeller ödenerek biriktirilen değerlerinin arayışa kurban edilmemesi için neyin yitirilmediğini bilmesi gerekiyor. Bir Kızılderili atasözü şöyle der: "Aslanlar kendi tarihçilerine sahip olana kadar avcılık öyküleri her zaman avcıyı yüceltecektir." Sovyetler Birliği ve diğer deneyimler dikkatlice incelendiğinde bugün sonuçlarına bakarak hata/yanlış olarak gösterilen pek çok olayın bilinçli/bilinçsiz çarpıtmanın bir ürünü olduğu görülmektedir.

Faşizmi destekleyip büyüten, başta Sovyetler birliği olmak üzere dünya halklarının üzerine saldıran emperyalizmin, savaş sürecindeki tavrı, bekle-gör olmuştur. Savaşın sonuna kadar izlemeyi tercih eden emperyalistler faşizmin yenileceğini gördüklerinde adeta elini kolunu sallayarak Berlin'e girmişti. Savaş tarihi okuyan insanların rastladığı kaynakların neredeyse tamamı sipariş üzerine hazırlandığı için gerçeklerle pek örtüşmez. Gerçekler çoğu zaman satır aralarına sıkıştırılır.

Yıldırım Savaşı'nı başarılı bir şekilde uygulayan Alman ordusu, Fransa'nın işgali sırasında İngiliz birliklerini yok etmeye ve İngiltere'yi işgal etmeye güçleri olduğu halde, kaçmaları için iki hafta beklemişlerdi. Neden?

Adeta ABD'nin propagandası niteliğinde hazırlanmış bir kitap o dönemi şöyle değerlendiriyor: "Hitler'in özel konuşmalarını içeren belgeler Hitler'in İngiltere ve İngiliz İmparatorluğu'nu yok etmede pek istekli olmadığından ve hala İngiltere'yi güvenli bir ortak olarak görmenin kendisi için gerekli olduğundan dolayı yaptığını göstermektedir... İngiltere'nin işgalini düşünmemesindeki temel unsur, Doğu Cephesi'ydi. Şayet Hitler, İngiltere'yi mağlup etmeyi kafasına koymuş olsaydı, İngiltere'nin yenilgisi kaçınılmazdı." (II. Dünya Savaşı Tarihi- Liddell Hart, Yapı Kredi Yayınları- s.749) Sovyetler Birliği'ne saldırmadan tam bir yıl önce gerçekleşen bu olay belgelerle de sabittir. Olayların gelişimi göz önünde bulundurulduğunda tam da birbiriyle savaştığı söylenen güçlerin Sovyetler Birliği'ne karşı ittifak halinde olduğu görülür. Resmi tarihle çelişen bu gerçeklerin anlaşılmasının zor olduğunun farkındayız. Ancak olayların gelişim seyri incelendiğinde ABD ve İngiltere'nin faşistlere

karşı ne zaman ve hangi koşullarda harekete geçtiği incelendiğinde durum daha kolay anlaşılır. Fransa'nın işgalinden itibaren ABD ve İngiliz birlikleri üç yıl boyunca Kuzey Afrika'da adeta oyalandıktan sonra ancak 1943 Ağustosunda Sicilya'ya çıkarma yaparak kıpırdanma gösterdi. 1941 yılında Moskova, 1942 yılında Stalingrad, 1943 Temmuzunda Kursk muharebelerinde faşist güçler Kızılordu tarafından bozguna uğrattılıp, artık inisiyatif Sovyetler Birliği'ne geçince ve Nazi ordularının adeta kaçarcasına geri çekildiği koşullarda İtalya'ya çıkan müttefikler burada da oyalanmayı tercih etti. Berlin'in düştüğü tarihe kadar İtalya'da 'savaş' sürdü. ABD ve İngiltere'nin Fransa'ya tekrar geri dönüşü, Kızılordu'nun Bagration Harekati'yle faşistleri kuşatıp yok ettiği ve Polonya yolunun açıldığı bir döneme rast gelir. Asıl savaş Doğu Cephesi'nde Kızılordu'ya karşı veren faşistler Normandiya çıkarmasına direnmedi. Kızılordu'nun Yugoslav partizanlarının da yardımıyla Belgrad'ı kurtarmasıyla Yunanistan'da yok edilme tehlikesiyle karşılaşan faşistler 1944 Kasımında İngilizlerle anlaşarak geri çekilmiş ve yerini İngiliz ordusuna bırakmıştır. ABD ve İngiltere'nin İtalya, Fransa

ve Yunanistan'a çıkarma yaparken amaçları; faşist işgallere son vermek değil Kızılordu'dan önce oralara girmekti. Bir başka amaç ise ilgili ülkelerde partizanların iktidarı alabilecek kadar güçlenmesiydi.

SOVYETLER BİRLİĞİ SAVAŞA HER ALANDA HAZIRLANDI

1929 krizi sırasında milyonlarca işçi ve emekçinin sokağa atıldığı, açlığın, yoksulluğun bir veba gibi her yerde yaşandığı bir ortamda tepkilerin çığ gibi büyüdüğü görülür. Sosyalizmin krizden etkilenmek bir yana sürekli geliştiği, işçi sınıfı ve ezilen halkların umudu olduğu bir süreçte burjuvazi faşizme başvurdu. Stalin dünyada faşizmin yükselişinin sebebinin şu ifadelerle açıklıyor: "...faşizme yolu açan işçi sınıfının zayıflığı ya da sosyal demokrasinin işçi sınıfına karşı ihanetlerinin sonucu olarak görmemek lazım...Bu burjuvazinin zayıflığının bir işareti...burjuvaziyi, iç politikasında terörcü hükümet yöntemlerine başvurmaya zorlayan budur." (Tarih Çarpıtıcıları- SSCB Enformasyon Bürosu)

Faşistlerin işgal ve katliam üzerine kurdukları savaş stratejisinin adı Blitzkrieg (Yıldırım Savaşı) dır. Bu strateji, zırhlı ve motorize birlikler, paraşütçü birlikler ve uçakların; ulaşım, haberleşme, sanayi gibi stratejik noktalara yoğun saldırıları ve hızlı manevra kabiliyetine dayanıyordu. Naziler, Yıldırım Savaşı yoluyla pek çok ülkeyi çok kısa sürelerde işgal ediyordu. 1936'da İspanya İç Savaşı'nın ardından Ren bölgesini işgal eden Naziler, 1938 yılında Avusturya'yı ve Çekoslovakya'nın Sudet bölgesini işgal etmişlerdi. 1939 yılında güçlü Polonya ordusunu kısa bir sürede yok etmişlerdi. 1940 Nisan'ında Danimarka'yı ve Norveç'i; Mayıs'ta Belçika ve Hollanda'yı; Haziran'da Fransa'yı işgal etmişlerdi.

Sovyetler Birliği, Ekim Devrimi'nden itibaren emperyalist tehditler altında olduğundan sosyalizmin değerlerini korumak için sürekli hazırlık içindeydi. Sanayileşme ve tarımda kooperatifleşme hamlesi

ülke içinde çeşitli direnişlerle karşılaşmasına (Troçkistler ile Buharinciler) rağmen mücadele içinde başarı kazanmıştı. Planlı ekonomi sayesinde ağır sanayinin belli merkezlerde yoğunlaştırılması yerine ülkenin her yanına dağıtılması hem ekonomik gelişmenin ülkenin her yanına yayılmasını hem de herhangi bir düşman saldırısına karşı önlem alınmasını sağlamış oldu. Sanayileşme yoluyla makineleşmenin yaygınlaşması; eğitilmiş bir nüfusun ortaya çıkmasını ve savaş sırasında tekniğin yaygın olarak kullanılmasını sağladı. SBKP ve Stalin'in yaklaşmakta olan savaşı çok iyi tahlil etmesi ve sürdürülen hazırlıklar, Kızılordu'nun ihtiyaçlarının karşılanabilmesini sağladı. "1930 düzeyi ile kıyaslanınca 1939'da Kızılordu'nun silahlandırılması tanklarda 43 kat, uçaklarda 6,5 kat, toplarda 7 kat, küçük çaplı tanksavar toplarda 70 kat, makineli tüfeklerde 5,5 kat artış gösterdi. Donanmanın tonajı %130 arttı." (Sovyet Ordusu- Sovyet Askeri Akademisi)

SBKP'nin tüm dikkatini, yaklaşmakta olan faşist saldırılara yoğunlaştırdığı bir dönemde (1936-38) faşizme uşaklık eden bir örgütlenmenin tespit edilmesi halkta tam bir şok etkisi yarattı. Moskova duruşmalarında halk düşmanlarının Sovyetler Birliği'ni yıkmak için her yolu denediği ortaya çıktı. Herkese açık ve radyodan canlı yayınlanan duruşmalar sırasında; faşizmin uşakları, Sovyetler Birliği'ni yıkmak için sabotajlar, suikastlar, casusluk dahil pek çok faaliyet yürüttüklerini itiraf ettiler. Kızılordu'nun başındaki Mihail Tuhaçevski'den, NKVD (İstihbarat Servisi) başındaki Henri Yagoda'ya kadar bazı devlet görevlilerinin de içinde olduğu karşı devrimci örgütlenme çökertildi. Kızılordu'nun örgütsel yapısından askeri bilgilere kadar düşmanın eline geçmesi Sovyetler Birliği'ni çok zor bir duruma düşürmesinin yanında halkın morali açısından da olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Kızılordu'nun yeniden yapılandırıldığı bir süreçte Almanya ile yapılan anlaşma Sovyetler Birliği'ne savaşa hazırlanabilmek için 22 aylık bir süre kazandırmış oldu. "1939-41

yılları arasında sanayimiz silahlı kuvvetlerimize 17.500 uçak, 7.000 tank, 100.000'den fazla savaş gereci ve diğer askeri donanım sağladı. (General Pavlovski - 1987) Bu sürede Sovyet halkları ordunun ihtiyacını karşılamak için hiçbir fedakârlıktan kaçınmadı.

Sovyetler Birliği'nin askeri stratejisi; ekonomiden siyasete, toplumsal örgütlenmeden askeri hazırlıklara kadar bir bütündür. Stalin'in savaş hazırlıklarında etkin bir rol almasının arkasında askeri bir stratejist olması yatmaktadır. Stalin, askeri stratejiyi derinden kavrama yeteneğini iç savaş sırasında düşmanın ilerlemekte olduğu dönemde cepheden cepheye koşarak edinmişti. Stalin'in savaş sırasında Başkomutan ilan edilmesi bir jest veya sembolik bir adım değildir. O'nun Sovyet halkının örgütlenmesinde, seferber edilmesinde ve korkusuzca düşmanın üzerine yürütmesinde tartışmasız büyük etkisi vardır. Stalin, sadece Sovyetler Birliği için değil dünya halkları için de tartışmasız bir önderdi. **Kızılordu'nun savaş stratejisi ise sabit bir cephe yerine birliklerin sürekli yer değiştirerek atışlar yaptığı hareketli savaştı. Bu stratejinin hayata geçirilebilmesi için askerlerin eğitim düzeyinin yüksek olması yanında, politik olarak gelişmiş saldırı ve savunma tekniklerini başarıyla uygulayabilen kişiler olması gerekiyordu.** Faşizmin saldırısının hemen öncesinde kolordu subaylarının yaklaşık %80'i komünist ve Komsomol (Komünist Gençlik) üyelerinden oluşuyordu. Bu hayati karar savaş sonuna kadar başarıyla sürdürülmüştür. Siyasî komiserler ve komutan yardımcılarını ağı ile Sovyet Ordusu'nun bir yandan politik düzeyi yükseltirken, diğer yandan savaşın gidişatı yönünde bilgilendirme faaliyetleri sürdürülüyordu. Herhangi bir rütbe gözetmeksizin her askerin aktif katılımı sağlanarak Marksizm-Leninizm üzerine dersler veriliyor, iç ve dış olaylar değerlendiriliyordu.

Hareketli savaş stratejisi çerçevesinde Kızılordu'nun silah ihtiyacını karşılamak için çeşitli adımlar atıldı. "1941'de piyade birlikleri hafif makineli tüfekler, yarı-otomatik tüfekler ve

Kızılordu'nun savaş stratejisi ise sabit bir cephe yerine birliklerin sürekli yer değiştirerek atışlar yaptığı hareketli savaştı. Bu stratejinin hayata geçirilebilmesi için askerlerin eğitim düzeyinin yüksek olması yanında, politik olarak gelişmiş saldırı ve savunma tekniklerini başarıyla uygulayabilen kişiler olması gerekiyordu.

karabinalar edildi. Sonuçta bir taburun ateş gücü 1929'dakinden iki kat fazlaydı... Topçu ve havantopu donatımı, özellikle topçu roketinin girişiyle önemli bir güç kazandı. 21 Haziran 1941'de Kızıl Ordu için BM-13 savaş araçlarının üretimi... 1939'da KV tanklarının yapımı başladı. 1940'ta T-34 tanklarının geniş çapta üretimi başladı. Her iki araç da dizel motor, güçlü zırh taşıyordu ve yüksek sürat ve manevra kapasitesine sahipti. (Sovyet Ordusu- Sovyet Askeri Akademisi) Stalin'in "önümüzdeki savaş; motorların savaşı olacak" biçiminde formüle ettiği yönde savaş sanayi geliştirildi. Savaş öncesinde (1938) geliştirilen bir başka silah da Katyuşa füzesidir. Katyuşa; tankların, kamyonların, uçakların hatta traktörlerin üzerine monte edilebilen çok namlulu roketatardır. Katyuşalar bir arada yoğun kullanılarak düşmanın cephesini bölüp kuşatmada ve mevzi değiştirirken düşmanın hareketsiz bırakılmasında çok işe yarıyordu.

Sovyetler Birliği'nin savaş hazırlıklarından birisi de çeşitli ülkelerle Saldırmazlık Antlaşması imzalamak oldu. Ayrıca başta Baltık Cumhuriyetleri olmak üzere taraflardan herhangi biri saldırıya uğradığında onu desteklemek biçiminde çeşitli Paktlar kuruldu. Sovyetler Birliği bu kapsamda 1940 Haziran'ında Estonya, Letonya ve Litvanya'ya girdi. Almanya'nın müttefiki olan Finlandiya hükümeti SSCB'nin önerdiği Askeri Pakt önerisi ile saldırmazlık ve ekonomik işbirliği anlaşmasını reddetti. Sovyet Hükümeti'nin Leningrad'a 32 km yakınlıktaki Karelya yarımadasının durumu için toprak değişimi ya da toprak satın alma gibi çeşitli önerileri de reddedildi. Leningrad'ın güvenliğini alabilmek için başka çaresi kalmayan

Sovyetler Birliği 1940 başlarında savaşa başvurmak zorunda kaldı.

Sovyet-Alman saldırmazlık anlaşmasının maddelerinden birinin Polonya'nın paylaşılması olduğu iddia edilir. Gerçekte yaşanan ise Polonya'nın 1922 yılında işgal ettiği Batı Ukrayna ve Belorusya'nın bir bölümünün Nazi vahşetinden kurtarılmasıdır. Naziler Polonya'yı işgal etmelerinin ardından büyük katliamlara başladılar. Kızılordu'nun girişi bu bölgelerde yaşayan ve sığınan insanların katliamlardan kurtulmasını sağlamıştır. Ayrıca sınırın buradan çizilmesi, Nazi saldırısının Sovyet topraklarına binlerce kilometre uzaktan başlamasını sağlamıştır.

"HERŞEY CEPHE İÇİN, HERŞEY ZAFER İÇİN" (Stalin)

1940 Haziran ayında Fransa'nın işgaliyle rahatlayan Naziler tüm dikkatini ve imkânlarını doğu cephesine yoğunlaştırdılar. Faşist bloğun tek cephede savaşmasının yanında, işgal ettikleri ülkelerin hammadde ve insan kaynaklarına el koymasının da sağladığı avantajlar vardı. Almanya; Fransa, Belçika, Avusturya, Hollanda ve Çekoslovakya'daki sanayi ve savaş donatımı üreten fabrikaların yanı sıra Romanya ve Macaristan'daki petrol alanlarını, Norveç'teki madenleri vb. ele geçirdi. Artık bütün bunlar faşizmin yararına çalışıyordu. İşgal edilen ülkelere zorla dalgalar halinde (milyonlarca) getirilen işçiler, ordu için gerekli olan milyonlarca Almanı, sanayi ve tarımda çalışmaktan kurtardı.

22 Haziran 1941'de Almanya SSCB'ye savaş ilan etmeden saldırdı. İtalya, Romanya, Macaristan, Slovakya, Hırvatistan, İspanya ve Finlandiya da savaşa girdi. Barbarosso Harekâtı

ismiyle başlatılan savaş 3.000 km'lik bir alanda üç ana cepheden oluşuyordu. Savaşın başında Almanya'nın silâh altındaki asker sayısı 8,5 milyondur. Doğu sınırına bunun yaklaşık yarısı kadar asker yığılmıştı. Ayrıca diğer miğfer ülkelerin ordularının da dâhil olmasıyla bu sayı 4,5 milyonu geçiyordu. Faşist orduların yaklaşık %90'ı motorize birliklerden oluşmaktaydı ve batı cephesinde yürüttükleri askeri operasyonlarda deneyim kazandıkları gibi askeri donanımları da tamdı.

Savaşın başında Sovyetler Birliği, 2,9 milyonu sınırda, toplam 5 milyonluk bir orduya sahipti. Yıldırım Savaşı'nı başarıyla uygulayan faşist ordular ilk 10 gün içinde Litvanya'yı, Letonya'nın büyük bölümünü, Beyaz Rusya'nın batı kesimini, Batı Ukrayna'nın bir bölümünü ele geçirdiler. Savaşın hemen başında yaşanan ağır kayıplar karşısında 30 Haziran'da DSK (Devlet Savunma Komitesi) kuruldu. 10 Temmuz'da Yüksek Komuta Genel Karargahı (BKK) kuruldu. BKK'nın bileşimi; J.V.Stalin (Başkan), V.M. Molotov, Mareşal S.K. Timonenko, S.M. Budenni, K.Y. Voroşilov, B.M. Şopoşnikov ve General G.K. Jukov'dan oluşuyordu. 19 Temmuz'da Stalin savunmadan sorumlu halk komiserliğine ve 8 Ağustos'ta Sovyetler Birliği silahlı kuvvetlerinin başkomutanlığına atandı.

Savaşın ilk dört ayı içinde Kızılordu'nun kaybı 350 bin ölü, 378 bin esir ve 1 milyonun üzerinde yaralıydı. Stalin bedeli ne olursa olsun halka yalnızca gerçeği açıklamak gerektiğini düşünüyordu. Faşizmin azgın saldırıları karşısında dağılmış bir ordunun başkomutanlığına getirilmiş bir liderin sorumluluğuyla ünlü radyo konuşmasını yaptı. Tüm Sovyet halklarına, emekçilerine ve işçi sınıfına hitaben yaptığı konuşmasında acı tablonun gerçekçi bir betimlemesini yaptıktan sonra konuşmasını 'Bizim davamız haklıdır, kazanacağız.' sözleriyle bitiriyordu.

Düşman 8 Eylül'de Leningrad'ı kuşatarak tarihin gördüğü en büyük ablukalardan birini (900 günlük) başlattı. Kiev'i ele geçirdiler. Ekim'de Harkov ve Odesa'yı alıp, Kırım'ı işgal

ettiler; Kasım'da Moskova'nın 100 mil kadar uzağındaydılar.

“RUSYA BÜYÜK, FAKAT ÇEKİLECEĞİMİZ BİR YER YOK

ARKAMIZ MOSKOVA”

Moskova savunmasının sloganı haline gelen bu söz General Panfilov'un Siyasi Komiser'i Vasili Kloçkov'a aittir. Tehlikenin büyüklüğünün farkında olan BKK (Baş Komutanlık Karargâhı) iki üç ay içinde cepheye 324'den fazla yeni tümen sevk etti. BKK'nın en önemli kararlarından birisi de savaş sanayini güvenli yerlere taşımaktı. Tarihin gördüğü en büyük seferberlik hareketiyle halk 1941 Eylül'ünden itibaren 1.500'den fazla işletmeyi, istilanın tehdit ettiği batı bölgelerinden, bütün donatım ve işgüçleriyle birlikte doğuya taşıdı. Savaş fabrikaları Urallar, Sibiryaya veya Orta Asya'daki yeni yerlerinde hızla işlemeye başladılar.

BKK bütün mevcut birlikleri acilen Moskova'ya sevk etmeye başladı. Sibiryadan, Volga'dan, Uzakdoğudan ve Kazakistan'dan yeni birlikler hızla Moskova'ya getiriliyordu. Moskova civarındaki yüz binlerce sivil (kadın, ihtiyar vb.) tank engelleri ve siperlerin inşasında çalıştı. İnsan gücüyle 3 milyon metre küp toprak hafriyat yapılmıştı. Moskova'daki fabrikalar hızla askeri endüstri komplekslerine dönüştürüldü.

Düşman da büyük bir süratle savaşın kaderini belirleyecek saldırı için hazırlanıyordu. “1941 kışında, *Whermacht*, hepsi tam olarak tahkim edilmiş, silahlı ve donatımlı 21'i panzer, 14'ü motorize olan 214 tümene sahipti... 153 tümen doğuya, Sovyet sınırlarına sevk edildi. Ayrıca, Almanya'nın uydularına ait 29 tümen ve 16 tugay da SSCB'ye karşı savaşa sokuldu. Böylece Kızılordu'nun karşısında tamamı 5,5 milyon asker, 3.700 tank, 4.950 uçak ve 48.000 top ve havantopundan fazla silaha sahip tam takviyeli 190 tümen vardı.” (Sovyet Ordusu- Sovyet Askeri Akademisi)

2 Ekim 1941 yılında faşist orduların Moskova'ya başlattığı saldırının adı Tayfun Harekâtı'ydı. Saldırıyı

Feld Mareşal Von Book yönetiyordu. Tayfun Harekâtı'nda güçler dengesi şöyleydi:

“78 tümen (14 panzer ve 8 motorize) 1.700 tank, 14.000 top ve havan, 950 uçaktan oluşan 1 milyondan fazla subay ve askeri kapsıyordu.

Sovyet savunması ise toplam 800.000 askerden oluşan üç cepheye oluşuyordu. 6.800 top ve havantopu, 780 tank ve büyük kısmı eski model yaklaşık 550 uçaktan oluşan bir kuvvete sahipti.” (Sovyet Ordusu- Sovyet Askeri Akademisi)

Böylece düşman; insan gücünde %40, zırhlı birlikte %120, topçuda %200 ve uçakta %100 bir üstünlüğe sahipti. Moskova'da belki de tarihin gördüğü en acımasız savaş veriliyordu. Moskova'dan siviller ve üst rütbeli personel tahliye edildi. Stalin, Moskova savunması sırasında kentin düşman eline geçme riski karşısında bile geri adım atmayıp cepheye Kızılordu'nun başında bulunmayı tercih etti. Stalin, savaşın tüm şiddetiyle sürdüğü bir sırada Ekim Devrimi'nin 24. yıldönümünde (7 Kasım 1941) Kızıl Meydan'da Kızılordu'ya resmigeçit töreni yapmasını emretti. Stalin, tören boyunca düşmanın uçak, tank ve toplarla kenti sürekli bombaladığı bir sırada canını hiçe sayarak askerleri selamlıyordu. Bu tören Kızılordu'nun kararlılığı ve azmini tüm dünyaya ilan ediyordu.

Bir ölüm kalım mücadelesi biçiminde sokak sokak, ev ev; süngüyle, taşla, çekiçle eline ne geçirirse onunla göğüs göğse savaşan halk, yeri geldiğinde tankları vücuduyla durdurarak, çok büyük bedeller ödeyip düşmanın ilerleyişini durdurmuştu. Savaş, faşizme karşı dünya halklarının kanının son damlasına kadar savaşma kararlılığının bir

Bir ölüm kalım mücadelesi biçiminde sokak sokak, ev ev; süngüyle, taşla, çekiçle eline ne geçirirse onunla göğüs göğse savaşan halk, yeri geldiğinde tankları vücuduyla durdurarak, çok büyük bedeller ödeyip düşmanın ilerleyişini durdurmuştu. Savaş, faşizme karşı dünya halklarının kanının son damlasına kadar savaşma kararlılığının bir simgesiydi.

simgesiydi. Aralık ayında Kızılordu aniden faşistlerin üzerine yürüdü ve yenilmezlik efsanesini tümüyle yok etti. 16 Kasım-5 Aralık arasında düşman 55.000 ölü ve 100 binden fazla yaralıyla ciddi bir kayıp verdi. Ayrıca 777 tank, 297 top ve havan topu ve 1.500 uçak kaybetti.

“GERİ ADIM YOK” YA DA STALİNGRAD SAVUNMASI

Moskova'da kuşatılarak yok edilen düşman Sovyet halklarının ve işgal altındaki ülke halklarının moralini yükseltti. Faşizmin yediği bu ağır darbe partizan hareketlerinin görülmemiş düzeyde yükselmesine yol açmasının yanında Sovyetler Birliği'nde de zafere olan inancın somut ifadesi oldu.

1942 yılının ilk 6 ayında halk gece gündüz çalışarak faşist orduları yenmek için büyük fedakârlıklara katlandı. Savaş sanayinde “1.9 milyondan fazla tüfek ve karabina, 614.000 hafif makineli tüfek ve makineli tüfek, 148.000 top ve havan topu, yaklaşık 11.200 tank ve hemen hemen 8.150 savaş uçağı imal edilmişti. 1942 sonbaharında... Katyuşa roket atıcı alayları kuruldu.” (Sovyet Ordusu-Sovyet Askeri Akademisi) Kızılordu'nun ihtiyacını karşılamak için 1942'de askeri okullar ve çeşitli kurslar yoluyla 564.000 subay yetiştirildi.

ABD ve İngiliz emperyalistleri savaşın tüm şiddetiyle sürdüğü tarihlerde parmaklarını kapırdatmadığı gibi akbaba misali iki tarafın da birbirinin gücünü tüketmesini bekliyordu. ABD ve İngiltere, 1942 yılında imzaladıkları anlaşmalarda Avrupada ikinci cepheyi açmayı taahhüt etmelerine rağmen herhangi bir girişimde bulunmadılar. Stalin bu tarihsel gerçeği şöyle ifade ediyordu:

Toplama kamplarıyla ilgili bir başka gerçek ise; 1944 başlarında havadan detaylı görüntüler elde eden ABD ve İngiltere'nin tüm hava hâkimiyetine rağmen kamplara nakilleri durdurmak için kampların içine kadar uzanan demiryollarını bombalamamasıdır.

"Almanya'nın sahip olduğu 256 tümen, cephemizde 179 Alman tümeni vardır. Buna bir de 22 Romen tümeni, 14 Fin tümeni, 10 İtalyan tümeni, 13 Macar tümeni, 1 Slovak ve 1 İspanyol tümeni eklenirse toplam 240'ı buluyor... İngiltere'ye karşı Libya'da Mısır için savaşta 4 Alman tümeniyle 11 İtalyan tümenini çekiyor." (Tarih Çarpıtcıları- SSCB Enformasyon Bürosu)

Moskova'da yok edilmesine rağmen faşist güçler hala çok güçlüydü. Diğer cephelerden yeni takviyeler sayesinde 1942 yazında saldırı yönünü güneye çevirerek 30 Haziran 1942 tarihinde Sivastopol'u işgal ettiler. 13 Eylül 1942'de Naziler Stalingrad'a saldırıya geçtiler. Bu tarih; 2 Şubat 1943'e kadar gece-gündüz süren, eşi görülmedik şiddetteki çetin savaşın başlangıcı oldu.

"1942 Kasım ayı başında Hitler Almanyası Sovyet- Alman cephesinde 266 tümen bulunduruyordu. 6.2 milyon subay ve asker, 70.000 top ve havan, 6.600 tank ve saldırı topu ve güdümlü top ile 3.000'in üzerinde uçağa sahipti.

Sovyet kara kuvvetleri 391 tümen, 6.1 milyon asker, 72.500 top ve havan, 6.000 tank ve güdümlü top ve 3.000'in üzerinde savaş uçağına sahipti". (Sovyet Ordusu- Sovyet Askeri Akademisi)

Savaşın en şiddetli yaşandığı tarihlerde güçler dengesi eşitlenmiş ve aylarca süren ölümüne mücadele başlamıştı. Kızılordu "Geri adım yok!" sloganıyla faşizmi döktüğü kanda boğacağını ilan ediyordu. BKK, Stalingrad savunması için çeşitli hazırlıklar yaptı. Kentin çeşitli yerlerinde cadde ve meydanları gören binalara ağır ve hafif makineli tüfekler, tanksavarlar yerleştiren Kızılordu askerleri birçok bölgeye de dikenli teller ve mayınlar döşedi. Savaş boyunca ayakta kalan fabrikalarda üretilen tankların mü-

rettebatı bile çoğu zaman gönüllü işçilerden oluşuyordu. Savaşın adeta göğüs göğse sürdüğü koşullarda Stalingrad kana boyanmıştı. General Çuykov'un, "Ya kenti savunacağız ya da dövüşerek öleceğiz" biçimindeki sözleri Kızılordu'nun rütbeli rütbesiz her askerinin kararlılığının ifadesidir. Kızılordu'nun 13. Muhafız Piyade Tümeni, Stalingrad'a ulaştığı ilk 24 saatte, mevcudunun yüzde 30'dan fazlasını kaybetti. Muharebe sonunda 10 bin mevcudundan geriye sadece 320 kişi kalmıştı. Ayrıca Kenti savunmakla görevli Sovyet 62. Ordusu'nun direnişi de son derece yırtıcı ve ölümcüldür, bu birliğe gönderilen her askerin Stalingrad'daki ortalama yaşam süresi 24 saatten azdır.

Kızılordu'nun gösterdiği yiğitlik ve destansı direniş faşist sürülerinin ilerleyişini durdurmuş; BKK'ya düşmanı yok edebilmek için gerekli koşulları yaratmıştı. 19 Kasım 1942'de BKK adına General Jukov ve General Vasiliyevski'nin hazırladığı Uranüs Harekâtı onaylanarak düşmanı yok edecek saldırılar başlatıldı. Alman birliklerinin önce kanatlarına, sonra artlarına saldırıldı. 300 bin kişilik Alman ordusu kuşatıldı. 180.000 ölü, 500.000 yaralı ele geçirildi ve büyük miktarda donanım yitiren faşist ordular saldırıdan vazgeçmek zorunda kaldı.

"Toplam 6.5 ay süren Stalingrad savaşı sırasında Nazi Almanyası ve müttetikleri, Sovyet-Alman Cephesi'nde harekâta katılan büyük kuvvetlerinin %25'inden fazlasını kaybettiler. 1.5 milyon düşman subay ve askeri öldürüldü, yaralandı ya da esir alındı. 24.000 top, 3.500'den fazla panzer ve 7.300 uçak kaybetmişti." (Sovyet Ordusu- Sovyet Askeri Akademisi)

FAŞİZMİN SALDIRILARININ BİTTİĞİ YER: KURSK

Moskova savunmasının ardından Stalingrad'da doruğa ulaşan Kızılordu'nun başarıları Sovyet halklarının emek kahramanlığıyla birleşince 1943 yılında savunma sanayi açısından atılım yılı oldu. Sovyetler Birliği yeni sanayi tesislerinin, madenlerin, yüksek fırınların, elektrik santrallerinin inşaatını tamamladı. Özbekistanda, Çelyabinsk'te yeni metalürji fabrikaları; Tagoil, Magnitogorsk gibi yerlerde yeni yüksek fırınlar işletmeye açıldı. 1943 yazına gelindiğinde ise T-34 tanklarına 85 mm'lik top takılmaya başlandı. Ayrıca ağır IS tanklarının imalatına başlandı. Büyük menzilli sahra ve tanksavar topları, havan topları imal edilmeye başlandı. Giderek daha çok sayıda savaş uçağı özellikle YAK-7, YAK-9, LA-5 ve PE-2 bombardıman uçakları ile IL-2 saldırı uçakları yapıldı.

2 Temmuz 1943'de faşistler Orel-Kursk ve Byelgorod bölgesine Kale harekâtı ismiyle bir saldırı başlattılar. Güçler dengesinin Kızılordu lehine döndüğü koşullarda faşistler artık moral çöküntüsünün üstüne donanım üstünlüğünü de yitirmiş oldular. Kursk, savunma savaşının son bulduğu yerdir.

"1943 yazında Nazi komutanlığı Kale harekâtı (Kursk) için 50 tümen (17'si panzer ve motorize) yaklaşık 10.000 top, 2.700 tank ve saldırı topu ile 2.000'den fazla uçaktan oluşan birlikler yeni tanklarla (Kaplan ve Pantherler) saldırı toplarının (Ferdinant) ve uçaklara (Focke- Wolf 190-A ve Henschel-129) umut bağlamıştı.

Savunma savaşının başlangıcında, Merkez ve Vorenez cepheleri, toplam 1.3 milyon asker, 20.000 kadar top ve havan, 3.600 tank ve güdümlü top, 3.130 savaş uçağına sahipti." (Sovyet Ordusu- Sovyet Askeri Akademisi)

Kızıl Ordu askerleri ve binlerce sivil, 175 km derinliğinde bir savunma hattı oluşturacak şekilde yaklaşık 1 milyon mayın döşeyip 5000 km uzunluğunda siper kazdılar. Kursk muharebesi tankların etkin olarak kullanılmasına sahne oldu. Her iki taraftan 6

bin tankın karşılıklı savaşa sürüldüğü büyük çatışmalar yaşandı. 50 günlük Kursk muharebelerinde düşman 30 kadar tümen, 1.500 panzer, 3.000 top ve 3.500 savaş uçağı kaybetti.

Kursk muharebesini fırsat bilen ABD ve İngiliz güçleri 10 Temmuz 1943'te Sicilya'ya çıkarma yaptı. Alman ve İtalyan birlikleri çok küçük çatışmalar ardından Sicilyadan çekildi.

Kursk'ta faşist orduların ağır darbe almasının ardından Kasım 1943'te Tahran'da üç büyük müttefik devletin yöneticileri bir araya geldi. Konferans'ta Avrupa'da ikinci bir cephenin açılması görüşüldü.

BAGRATION, JASSY-KİŞİNEV VE BALTİK HAREKÂTLARI

1944 başlarında Sovyetler Birliği'nin sağladığı askeri üstünlüğün temelinde siyasal bilinç düzeyinin yüksek olması yatmaktadır. Faşist katil sürülerinin aksine; Sovyet Ordusu bir kadro temeline dayanıyordu. Kızılordu'da 2.7 milyon Komünist Parti üyesi, 2.4 milyon Komsomol üyesi bulunuyordu.

10 Haziran 1944'te Kızıl Ordu önce Karelia savaşında Fin ordusunu bozguna uğrattı. 19 Eylül'de Finlandiya savaştan çekildi. 1944'te Bagration Harekâtı (22 Haziran- 19 Ağustos) ile Kızılordu, faşistleri Beyaz Rusya ve Polonya'nın doğusundan kovduğu gibi Romanya topraklarına kadar ulaştı. 1944 yılı Kızılordu'nun artık savunmadan çıkıp saldırı aşamasına geçtiğini gösteriyordu.

"13 Temmuz 1944'te Kızılordu Ukrayna cephesi 1.2 milyon askere, 13.900 top ve havana, 2.200 tanka ve güdümlü topa, 2.800 uçağı sahipti... Nazi komutanlığı ise 900 bin askere, 6.300 top ve havana, 900 tank ve saldırı topuna ve 700 uçağı sahipti. Kızıl Ordu Belorusya ve Ukrayna'nın tamamını ve Litvanya ve Latviya'nın büyük bir kısmını kurtardı." (Sovyet Ordusu-Sovyet Askeri Akademisi)

Sovyet kara ordusu faşist orduları insan bakımından %30, top ve havan bakımından %70, uçak bakımından ise %170 aşıyordu. Bagration Harekâtı sonucunda düşman 550 bin kayıp

vermişti.

Jassy-Kişinev Harekâtı (20-29 Ağustos) Romanya'nın savaş dışı kalmasını sağlayarak Kızılordu'nun Balkanlar'a girişini sağladı. 20 Ağustos-3 Eylül 1944 arasında Sovyet birlikleri, aralarında 31 generalin de bulunduğu 208.000 düşmanı esir aldı. Almanlar bir müttefiklerini daha kaybetmekle kalmayıp Balkanlar'dan da hızla çıkmak zorunda kaldı. Daha da önemlisi savaş için çok ihtiyaç duyduğu petrol yataklarını da kaybetmiş oldu.

Baltik Harekâtı (14 Eylül- 24 Kasım) ile Kızılordu, Polonya kapılarına dayandı. 1944 yılında Romanya, Finlandiya, Bulgaristan silahları bırakıldı ve Almanlara karşı savaşımaya başladılar. Macaristan teslim olmak üzereydi. Kızılordu'nun kendi gücüyle faşistleri yenip tüm Avrupa'yı kurtaracağını gören ABD ve İngiltere Haziran 1944'te Fransa'nın kuzeyine (Normandiya) çıkarma gerçekleştirdiler.

BERLİN'E (Stalin)

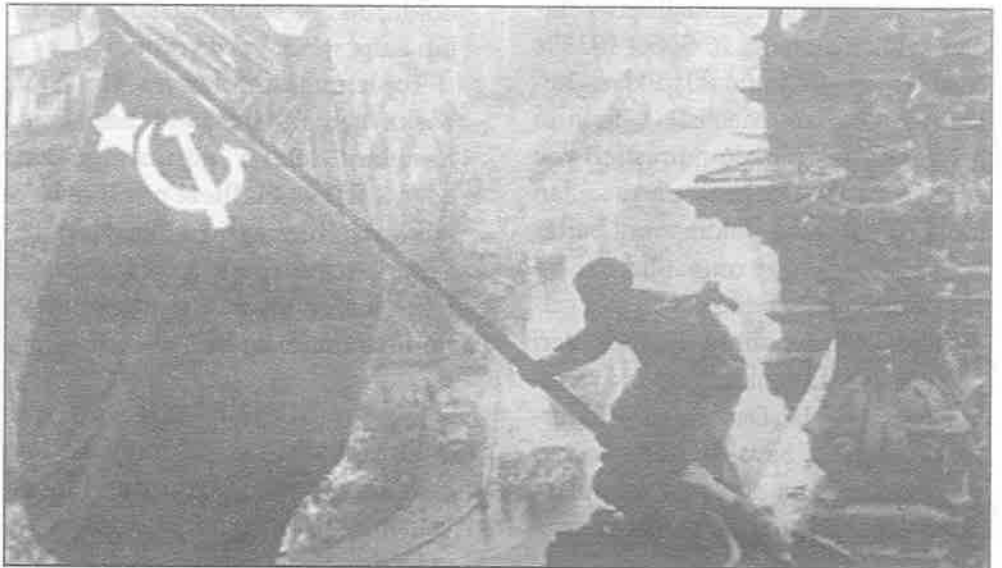
Faşistler geri çekilirken yaptıkları katliamların yanı sıra beton duvarlardan, su kanallarına, maynılardan tei örgülere kadar çok yoğun ve abartılı savunma hatlarına çok güveniyorlardı. Kızılordu'nun aylarca hatta yıllarca aşamayacağını düşündükleri savunma hatları çok kısa sürede yerle bir ediliyordu. 1945 yılının başında Kızılordu'nun bu kararlılığının ve kahramanlığının arkasında büyük bir amaç, siyasal bilinç yatmaktadır. Orduda Komünist Parti üyesi 3

milyona ulaşırken Komsomol üyelerinin sayısı ise 2,4 milyonu buluyordu. Sovyetler Birliği'nde halk ile partinin kaynaşması, ölümü hiçe sayan fedakârlıkta birleşince önünde durmaz bir güce dönüşüyordu. **Halkların esaretten kurtarılması pahasına Kızılordu askerleri canlarını hiçe sayıyordu.** Sadece Polonya halkının katliamdan bir an önce kurtarılması için Varşovada verilen mücadelede 600 bin savaşçının öldüğünü bilmek yeterlidir.

"1945 yılı başında Kızılordu kara kuvvetleri 6.5 milyon askere, 91.400 top ve havana, 3.000 roket atıcıya (Katyuşa), 11.000 tank ve güdümlü topa, 14.500 savaş uçağına sahipti." (Sovyet Ordusu- Sovyet Askeri Akademisi) Savaşın ateşinde çelikleşmiş, ölüm korkusunu yenmiş, fedakârlığın her türlüşünü göstermiş Kızılordu askerlerinin faşist sürülerini inlerine kadar kovalayıp orada yok etmek için gösterdiği kararlılık ve cüret tüm dünyayı şaşkına çevirmişti.

1945 Ocak ayında Kızılordu Polonya'nın tamamını ve Çekoslovakya'nın önemli bir bölümünü kurtarmış, Doğu Prusya ve Alman Silezyası'nın büyük bölümünü de ele geçirmişti. 13 Şubat'ta ise Budapeşte'nin kurtarılmasıyla Almanya'nın Avrupadaki son müttefiki Macaristan savaştan çekildi. 13 Nisan'da ise Kızılordu Avusturya'nın başkenti Viyana'yı kurtardı. Artık Berlin'in yolu açılmıştı.

2 Mayıs 1945'te Sovyet birlikleri Berlin'i tamamen ele geçirmişlerdi. Berlin zaferi Kızılordu'ya yaklaşık

300 bin ölü ve yaralıya mal olmuştu.

Avrupada savaş bitmiş faşizm yok edilmişti ancak bir yandan Japon faşizmi hala direnirken ABD de Asya kıtasını denetimine almaya çalışıyordu. ABD, sadece Japonya'yı değil, Kore, Çin, Vietnam vb. ülkelerde iktidarı alan ya da almak üzere olan Komünist Partileri de yok etmek istiyordu. Japonların birkaç ay önce teslim olmak istediklerini bildirmelerine karşın emperyalistler 6 Ağustos'ta yüz binlerce kişinin ölümüne, milyonlarcasının çeşitli biçimlerde sakat kalmasına yol açan atom bombasını Hiroşima'ya attı. Sovyetler Birliği emperyalistlerin bu planını boşa çıkarmak için 9 Ağustos 1945'te Japon Kuantung ordusuna karşı savaşa başladı. Sovyet ordusu Mançurya'yı, Sahalin'in güneyini, Kuzey Kore'yi ve Kuril Adaları'nı Japonlardan kurtarmakla kalmayıp; Çin Kızılordu'suna, Vietnam'ın bağımsızlığına ve diğer Ulusal Kurtuluş Hareketlerine büyük destek verdi. Aynı gün emperyalistler bu kez Nagazaki'ye atom bombası atarak yine yüz binlerce insanı katletti. 2 Eylül 1945'te Japonya koşulsuz bir teslim anlaşmasını imzaladı.

TOPLAMA KAMPLARI

27 Ocak 1945'te Kızılordu Polonya'yı kurtarıırken Aushwitz Toplama Kampı'nı da ortaya çıkardı. Dünya, toplama kampları gerçeğiyle yüz yüze kaldı. Toplama kampları Nazi'lerin iktidara geldiği 1933 yılına kadar dayanır.

Bu toplama kamplarının amacı neydi? Nazilerin iktidara geldikten sonra ilk adımları muhalifleri ortadan kaldırmak oldu. 27 Şubat 1933'te Nazi'ler, kendi kundakladıkları Reichstag (Alman Meclisi) yangınına bahane ederek önce komünistleri yok etmeye ya da Dachau adıyla anılan toplama kampına doldurmaya başladı. Ardından diğer muhaliflere (Sosyal Demokrat, Sendikacı vb.) sıra geldi. Kısa bir süre sonra da engellileri (zihinsel ya da fiziksel) ari ırk yaratma safatasıyla Dachau'ya doldurmaya başladı. Savaşın başlamasıyla patlama yaşayan toplama kampları, savaş sonuna kadar milyonlarca insanın doldurulduğu 22 tane ana kamp

ve 1.200 değişik amaçlı kampa ulaştı. Çingene ve Yahudilerin yanı sıra işgal edilen ülkelerden getirilen insanlar ve Sovyet savaş esirleri de bu kamplara dolduruldu.

Toplama kamplarında ne yaşandı? Toplama kampları başlangıçta hapishane gibi gösterilse de insanlığın ayaklar altına alındığı, akıl almayacak işkence ve katliamların yaşandığı yerler oldu. Toplama kamplarında insanlık dışı yöntemlerle zorla çalıştırılan insanlar (köle işçilik) kısa süre içinde açlık, yorgunluk ve hastalık yüzünden kitleler halinde (yaklaşık 1 milyon) ölüyordu. Köle işçilik Nazi savaş sanayinde yaygın olarak kullanıldı. Alman vatandaşları savaşa sürüldükçe onların boşalttığı yeri köle işçilerle doldurdular. Ayrıca çeşitli deneylerde kobay olarak kullanılan tutsaklar genellikle ölüyordu. 10 milyonlarca insanın öldüğü savaşta toplama kamplarında kaç kişinin öldüğünü kesin olarak saptamak zordur. Ancak bazı kaynaklarda 4,5 milyonu Yahudi, 3 milyonu Sovyet vatandaşı olmak üzere toplamda 10 milyon kişinin ölmüş olabileceği söylenmektedir.

Faşizmin toplama kamplarında insanları çok çeşitli yöntemlerle öldürdüğü bilinmektedir. Başlangıçta tutsaklar kurşuna dizilerek ya da zehirli iğne ile öldürülürken zamanla kapalı kamyon kasalarında gaz vererek öldürme yöntemi devreye sokuldu. Savaşın gidişatı faşistlerin aleyhine döndükçe toplama kamplarının yanına ölüm kampları denen yerler yapılmaya başlandı. Buralarda kurulan gaz odalarına insanlar kitle halinde doldurularak zehirli gazlarla öldürülüp daha sonra yakılıyordu.

Toplama kamplarıyla ilgili bir başka gerçek ise; 1944 başlarında havadan detaylı görüntüler elde eden ABD ve İngiltere'nin tüm hava hâkimiyetine rağmen kamplara nakilleri durdurmak için kampların içine kadar uzanan demiryollarını bombalamamasıdır.

SONUÇLAR

Emperyalist savaşın sonucu dünya halkları için yıkım olmuştur. Emperyalizmin besleyip büyüttüğü ve insanlığın umudu olan sosyalizmi yok

etmek için hazırladığı faşizmin yenilgisinin kesinleştiği aşamada kendi yarattığı Frankenstein'i korumak için attığı adımlar incelendiğinde çarpıcı sonuçlar ortaya çıkıyor.

ABD - İngiliz - Fransız bloğunun 1940 Haziran'ında başlayan, 3 yıldan fazla süren Afrika macerasında toplam kaybı 70.000 dir. Almanların ölü sayısı ise 12.000 dir. 2 Dünya Savaşı'nın kaderini değiştirdiği iddia edilen Normandiya çıkarmasında müttefiklerin toplam kaybı 10.000 kişi iken Almanya'nın kaybı ise 5.000 civarındadır. 2. Dünya Savaşı'nda toplam asker ve sivil kaybı Fransa'nın 475.000, Britanya'nın 450.000, ABD'nin 418.000 kişidir. Savaşın asıl muhatabı olan ülkelerde ise oluk oluk kan akıyordu. Almanya'nın toplam kaybı 7,3 milyon, İtalya'nın 455 bin, Japonya'nın ise 2,7 milyon kişidir. Savaşın yükünü omuzlamış Sovyetler Birliği'nin toplam kaybı ise 23 milyondur. Buna Çin'in 20 milyon, Polonya'nın 5,6 milyon, Yugoslavya'nın 1 milyon ve Hindistan'ın 1,6 milyon, Vietnam'ın 1 milyon ve son olarak Endonezya'nın 4 milyon kaybı eklendiğinde korkunç bir tablo ortaya çıkar. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sırasında toplam ölen insan sayısı 70 milyonun üzerindedir.

Sovyetler Birliği'nin kayıplarını sadece insan sayısı ile ölçmemek gerekir. Sovyetler Birliği, faşist katil sü-rülerince adeta harabeye çevrilmiştir. *"...236 bin kolektif çiftlikten 98 bininin yok edildiğini... on binlerce demiryolu istasyonu, okul, klinik, hastane ve kitaplığın yakıldığını ya da havaya uçurulduğunu, milyonlarca at, sığır, davar ve domuzun öldürüldüğünü ya da Almanya'ya götürüldüğünü, toplam 4,7 milyon konutun yakıldığını... ek olarak Nazi saldırganları 82 binden fazla ilkokul ve orta öğretim kurumunu, 600'den fazla araştırma enstitüsünü ve yüzlerce yüksek öğrenim kurumunu yakmış ve yıkmış... 100 milyondan fazla kitabı yok etmiş... Gözlemevlerini havaya uçurmuş, yüzlerce müze ve sanat galerisi ile 44 bin dolayında tiyatro ve kulübü yağmalamış ve tahrip etmişlerdi."* (Josef Stalin Söylence ve Gerçek- William B. Bland)

**YA BARBARLIK
YA SOSYALİZM**

BİR SOSYALİST DENEYİM OLARAK: KREŞLER

İskender Kahraman

Sistemin kendi doğal krizi gide-rek derinleşirken, neredeyse 100 yıl öncesinin toplumsal gerçekliğine hayran kalınması insana dair yaşanmış/yaratılmış güzellikler sebebiyledir.

Bilindiği gibi günümüz koşullarında güzele ve insanlığa ait talep edilen hiçbir hak, burjuvazi tarafından verilmeyiz. Bu yüzden devrimciler, insanlığın hakkını savunma mücadelesinde egemenlerden talepte bulunmak yerine adeta söküp koparma eylemini tercih etmiş ve insana dair ne kadar güzellik varsa kendi elleriyle şekillendirmişlerdir. Bilinmektedir ki egemenler ezilenlere hak vermek şöyle dursun tam tersine varolan hakların ortadan kaldırılması gayretindedirler.

Günümüzde bu bilimsel olguya rağmen hem demokrasi adı altında hem de hümanizm savunusu sanıyla kapitalizm koşulları içerisinde insan hakkı arama gayretleri yoğunlaşmış durumda. Hatta kimileri bu faaliyetleri evrensel normlar olarak ele alırken (insan hakları, hümanizm vb.)

kapitalizmi de sosyalizmi de aynı kefeye koymaktan çekinmemekte, kimi zaman ise sosyalist pratikleri salt bir diktatörlük tanımlamasıyla eleştirmeye çalışmaktadır. Dolayısıyla bu anlayış her ne kadar hümanizm maskesiyle ortaya çıksa da özünde egemen manipülasyonun gelişmesine payanda işlevi görmektedir.

Kapitalizm koşulları içerisinde aranıp bulunmaya çalışılan, ancak bu sistem ile arasında uzlaşmaz bir çelişki bulunan insan hakları da dahil ne varsa emekçilerin bedel ödeyen mücadeleleri ile elde edilmiştir. Hatta daha ileri bir ifade ile emperyalist/kapitalist sistem içerisinde hümanizm ya da insan haklarına dair küçük bir kısıntı aramak dahi sadaka kültürü ile eşdeğer anlamdadır. Bugün Filistin ya da Somali halkına yardım adı altında kapitalizmin ideolojik araçları olan İHH (İnsan Hakları Hareketi) veya Deniz Feneri Derneği gibi oluşumlara itibar edilmesi de sadaka kültürünün ne kadar yaygınlaştığının ifadesidir.

Topluma dayatılan kulluk yaz-

gısının kalıcılığını kolaylaştıran ve topluma yoksulluğu bir kader olarak sunan her faaliyet sınıflı toplumların niteliğini ortaya koyduğu gibi egemenlerin "Yazgına razı olacaksın seni yönetenler ne isterse o oranda, o düzeyde bir yaşam alanına/şekline sahip olacaksın" söylemleriyle, birçok araç kullanılarak (kiliseler, cemaatler, eğitim kurumları vb.) emekçi halkta içselleştirilmeye çalışılır. Zira emperyalist-kapitalist sistem insana dair ne varsa kar hırsı ile yok etme peşindedir. Ve Karl Marks, "Kapitalizm gölgesini satamadığı ağacı keser" derken bu sistemin temel niteliğine vurgu yapar.

Günümüzde kapitalizm içinde çözüm arama gayretleri yoğunlaşırken, sosyalizme ya da devrimciliğe dair atıflarda bulunularak "özgürlükçü sosyalizm", "özgürlükçü devrimciler" gibi aslında kavramın kendi varlığını inkar eden sloganlarla karşılaşyoruz. Ekim devrimi eleştirileri ile başlayan, dahası sosyalizmin temel özgürlükleri kısıtladığına dair söylemlerde ifadesini bulan yaklaşımların ise (Troç-

kizm, Anarşizm vb.) 1980'lerden bu yana revaçta olduğu görülür. Hatta kimileri tarafından "geçmiş aşabilme" söylemleri devrimci değerleri sulandırmaya kadar varabiliyor. Böylece farkında olarak ya da olmayarak karşıtına öykünen bir biçim de ortaya çıkıyor. Dolayısıyla sol değerlerimizi savunma gayreti göstermek bir zorunluluk halini almaya başlıyor.

Bu her ne kadar emperyalist kapitalist sistemin neo-liberal etkisinden kaynaklanıyor olsa da büyük oranda solun içinde bulunduğu üretim kısırlığı ve kafa bulanıklığı sebebiyledir. Oysa bilinmektedir ki geçmişin eleştirisi, "eskinin" ışığında yeniyi yaratabilmekle mümkündür. Bu bağlamda değerlendirerek bizler; neredeyse 100 yıl geçmiş olsa da yaratılan güzelliklerin dün olduğu gibi bugün de kafalardaki "Ne Yapmalı?" sorusuna yeterince yanıt verdiğini düşünüyoruz.

EĞİTİM EGEMENLERİN ELİNDE YANILTICI BİR ARACA DÖNÜŞTÜRÜLÜRKEN DEVİRİMCİLERİN ELİNDE GELECEĞİN DOKUYUCUSU OLUR

Toplumlar tarihinde öyle olaylar vardır ki neredeyse bir asrı geçmiş olsa da etkisini tüm canlılığıyla korur. Bazı durumlarda insanların çektikleri acılar; katlandıkları fedakârlıklar, kendilerinden sonra gelen kuşaklara yol gösterici olabiliyor ve onları daha mutlu, özgür, sağlıklı bir yaşama kavuşturacak kaldıraç haline gelebiliyor. İşte bu kaldıraçlardan biri de 1917 Sovyet Devrimi'dir.

1917 Rusyası'nda kazanılan o büyük zafer ile birlikte, aynı zamanda dünya tarihinde de yeni bir sayfa açıldı. Tarih sahnesinde yerini alan Rus işçileri ve köylüleri, dünya emekçilerinin kurtuluşunun simgesi haline geldiler. Milyonlarca işçinin ve köylünün kadın-erkek ayırt etmeksizin elele giriştikleri bu mücadele, zorluklarla savaşımın simgesi, sosyalizmi inşa etme ve insana dair güzellikleri yaratma anlamında ise bir cesaret örneği oluşturdu.

Salt eğitim, sağlık ve kadın sorununa yönelik atılan adımlar dahi bu konuda ne kadar başarılı olunduğunun ifadesidir. Rusya'da Ekim devrimi sonrasında eğitimin sosyalist insanı yetiştirmede önemli bir araç haline dönüştürülmesi, yalnızca bireyin eğitimini kapsamıyor, aynı zamanda üretimin büyük oranda artırılması ve kadının kurtuluşu gibi birçok soruna çözüm aranıyordu. Devrimin hemen sonrasında eğitimin, yüksek öğrenimde dahil parasız hale getirilmesi, eğitimde atılımın ilk basamağını oluşturuyor, bununla yetinilmiyor ve tek başına çözüm olarak görülmeyen bu atılım daha sonra 1918 yılında Lenin'in de katılımı ve önerileri ile birlikte zenginleşen 8. parti kongresinde ülkedeki okuryazar oranını artırmak için bir seferberliğin başlamasına yönelik duruşu da şekillendiriyordu.

Örneğin, Ekim Devrimi öncesi, Çarlık Rusyası'nın verileri Rus Halkının okuryazar oranının % 28,4 olduğunu gösterir. 1926 yılına ait verilere bakıldığında ise bu oranın %56,6'ya çıktığı görülürken, 1939 yılında ise bu oran neredeyse tüm Sovyet yurttaşlarının okuryazar hale geldiğinin göstergesi olur.

1917 Ekim Devrimi ile birlikte ülke ekonomisinin gelişmesi ve bu ekonomik düzenlemelerin halkın ihtiyacına göre tasarlanması, Sovyetler Birliği'nde tüm kesimlerin üretim sürecine dâhil olmasını beraberinde getirdi. 1929 krizinde işçiler birer birer sokağa atılırken Sovyetler Birliği'nde ise işsizlik tarihe karışıyordu. Örneğin kadınların özgürleşmesi anlamında oldukça olumlu bir örnek olan "kadınların üretim sürecine katılımı" üretim anlamında büyük bir ihtiyacın karşılanmasına araç olurken, yeni insanın yaratılması bağlamında önemli adımların atılmasına da neden oldu. Kadının kulluk yazgısı silinerek yerini emeğin güzelliklerine bıraktı. Devrim ile birlikte sosyalist eğitim sistemi ülkenin ekonomik, sosyal-kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte ele alınmaya başlandı. Eğitim, üretim ile iç içe geçiyor ve hayatın her alanında

yansımaları bulacak şekilde düzenleniyordu. Örneğin eğitimde kapsama alanı 0-3 yaş arası çocukların kreşlerde eğitilmelerinden, en üst düzeydeki bilimsel çalışmalara dek varan bir bütünsellik içermekteydi.

SSCB'de eğitim politikaları 7-17 yaşlar arasında zorunlu ve parasız olarak ele alınıyordu. Eğitimde mühendislik ve hemen her bilim dalına ağırlık verilirken, güzel sanatlar, özellikle de bale ve müzik eğitimi en çok önem verilen eğitim alanlarını oluşturuyordu. Ayrıca Spor çalışmaları da desteklenmekte, gençler spor yapmaya teşvik edilirken, bu alandaki beceriler, devlet okulları ve spor akademileri tarafından özel eğitime ve gelişime tabi tutulmaktaydı. Ülkede çok sayıda yetişkin ise yükseköğrenimini gece okullarında sürdürme şansına sahipti. **Değişik gelenek, kültür ve dili olan birçok ulusun yaşadığı bu coğrafyada eğitimin her halkın anadilinde yapılmasına özen gösterilmiş, aynı zamanda okullarda resmi dil olan Rusça öğretilmesi de karar altına alınmıştı.** Eğitim, azınlık gruplarından ve değişik uluslardan milyonlarca çocuğun SSCB yurttaşı olarak yetiştirilmesi öngörülerek ele alınıyordu. Bu uygulamalar ise anayasa tarafından güvence altına alınarak şu şekilde ifade ediliyordu. *SSCB yurttaşları eğitim hakkına sahiptir. Bu hak, evrensel, zorunlu ilköğretim; yüksek öğretim dahil olmak üzere ücretsiz eğitim; üniversite ve yüksek okullardaki öğrencilerin büyük çoğunluğu için devlet bursu; okullarda anadilde eğitim verilmesi; ve emekçilerin fabrikalarda, devlet çiftliklerinde, makine ve traktör istasyonları ile kolektif çiftliklerde ücretsiz mesleki, teknik ve agronomik eğitim organizasyonları ile güvence altına alınmıştır.* (Bkz. 1936 SSCB Anayasası 121. madde)

Ekim Devrimi ile beraber sağlık alanında ise önemli adımlar atılmış, çoğunlukla parası olanların tedavi olabildiği sağlık kurumları, parası olanın ilaç temin edebildiği eczaneler kısa sürede kapatılmış, halk adına devlet tarafından kamulaştırılmış, tamamıyla yeniden düzenlenir hale getirilmişti. Aşılama zorunlu ve üç-

retsiz bir hizmet olarak düzenlenmişti. İnsan sağlığını tehdit eden tüm düzensizlikler yeniden ele alınmaya başlanmış, salgın hastalığa neden olan kanalizasyon ve altyapı hizmetleri 6 ay gibi kısa bir sürede yeniden inşa edilmişti. Gecekondu yerine insanların daha sağlıklı yaşayabilecekleri konutlar inşa edilmeye başlanmış, tüm bu konutların yakınına kreşler, anaokulları ve gıda maddesi gereksinimini karşılayacak kooperatifler açılmıştı. Kapitalist sistemde neredeyse imkansız olarak görülen tüm ihtiyaçlar, insanlık tarafından insanlık için yeniden düzenlenmişti.

Tüm bu hizmetlerin denetimi ve takibi, sanitasyon denetim birlikleri tarafından gözlemlenmekteydi. Sanitasyon, hijyen ve sağlık koşullarının en yüksek düzeyde oluşturulması ve devam ettirilmesi anlamında uygulamalı bir bilim dalıdır. Bugün ülkemizde domuz gribinin yaygınlaşması konusunda kolonyalı mendil kullanımıyla salgın hastalık önlemeye yönelik çözümlere ya da ne olduğu belli olmayan kimyasallarla sadece bir defaya mahsus okul ilaçlama ile geçiştirilecek dezenfektasyon işlemlerine tanık oluyoruz. Aynı zihniyetin kuş gribi salgını konusundaki çözümü ise kanatlı hayvan imhasıydı. Bu bağlamda günümüzden onca yıl önce Sovyetler'de Sanitasyon denetim birliklerinin kurulmuş olması ve bu birliklerin gönüllü çalışanlar da dahil hemen hemen toplumun nefes aldığı her alanda görevlerini yerine getirmesi, insana verilen değerle ilintilidir. Bu hizmetler ile birlikte sağlıklı yaşam koşullarının yaratılması ve toplumun yiyecek içecek vb ihtiyaçlarının bilimsel ve hijyenik olarak sağlanması amaçlanmıştı. Bununla da yetinilmemiş, ulusal bir sağlık kayıt sistemi oluşturulmuş, 1917'den beri sağlık verileri kayıt altına alınmıştır. 1920 yılında bünyesinde, Sanitasyon ve Hijyen Enstitüsü, Mikrobiyoloji Enstitüsü, Beslenme Fizyoloji Enstitüsü, Biyokimya Enstitüsü, Verem Enstitüsü bulunan Halk Sağlığı Hizmetleri Enstitüsü kurulmuş ve ücretsiz olarak halka hizmet etmiştir.

Bugün ülkemizde doğan her çocuk

borçlu olarak doğmaktadır. Hatta kimileri bu "şansı" dahi yakalayamamakta bebek ölümleri tıp fakültelerinde dahi seri cinayetlere dönüşebilmektedir. Dolayısıyla kara dayalı sistemlerin bebeklere dahi tahammül edememesi kapitalizmin çirkin yüzünü göstermeye yetiyor da artıyor.

SOVYETLERDE ÇOCUK BAKIMI VE EĞİTİMİ

(KREŞLER)

Ekim devrimi öncesinde varolan iş yasası, bırakalım kadınları kapsamayı, kadınların yüzde 95'i sağlık hizmeti alamazdı. Bu nedenle salt bu kurumsallaşma dahi toplumun neredeyse tüm alanlarında hissedilir olumlu etkiler yarattı. Örneğin kreşler ve çocuk yuvalarının açılması bunun en önde gelen uygulamalarındandı. Bu uygulamalar sadece şehirleri kapsamakla kalmıyor kırsal kesimde de yansımaları buluyor ve kırsal kesimlerde hasat zamanı yada üretimin yoğun olduğu zamanlara yönelik kreşler ve çocuk yuvaları da açılıyordu.

Sovyetler Birliği'nde çocuklar, devletin ücretsiz doğumevlerinde doğardı. Çocuğun bakımına, çok sayıda kreş ve çocuk bahçesiyle devlet destek olurdu. Kreş ve çocuk bahçeleri kentlerden köylere ve kollektif çiftliklere (kolhozlar) kadar yayılmıştı. Burada diğer bir önemli gelişme ise yasalar ile garanti altına alınan kadın ve erkeğin eşitliğinin pratik anlamda da yansımaları bulmasıydı. Zira kreş vb. gibi kurumsallaşmalar aynı zamanda toplumsal anlamda kadın ve erkek arasındaki ayrımı silikleştirerek kadınların, kozmolojiden, makinistliğe kadar her alanda uzmanlaşmasının ortamını da yaratan etkenlerden biriydi.

1936 Anayasası, kadının kurtuluşunu şu şekilde temellendiriyordu. "...Kadınlar, ekonomik kültürel, sosyal ve politik yaşamın ve devlet yaşamının bütün alanlarında erkeklerle eşit haklara sahiptirler... kadınlar, ana ve çocuğunun çıkarlarının devletçe korunması, ücretli doğum izni ve bir doğum evleri, yuvalar ve kreşler ağının sağ-

lanması hakkına sahiptirler..." (Bkz.. Stalin. j.Murphy.Bilim ve Sosyalizm Yayınları) Daha 1917 sonrasında ele alınan sağlık hakkının yasalaştırılması/temel hak haline getirilmesi, eğitimin parasız hale getirilmesi, vb uygulamalar, aradan bunca yıl geçmesine rağmen emperyalist kapitalist cephe içerisinde işbirlikçi rolünü inatla koruyan ülkemizde ise seçim söylemleri arasında ancak bir palavra olarak dillendirilebiliyor.

Bilindiği gibi Sovyetler'in varlığı bir çok Avrupa ülkesi ya da yeni sömürge ülkede emekçilere çeşitli hakların verilmesi anlamında önemli rol oynadı. Sosyal güvenlik devlet okullarının varlığına kadar birçok gelişme bir anlamda Sovyetler'in dünyadaki etkisi ile kapitalist ülkelerde de uygulanmaya başlandı. Sınırlı da olsa bu haklar emekçiler lehinde önemli gelişmelerdi. Birçok ülkede de kadınlara tanınan "güvenli iş" ya da "çocuklar için kreş hakkı" da bu kapsamdaki işleyişlerdi. Özellikle reel sosyalizmin çözülüşü ile birlikte gerçek maskesini yüzüne takan kapitalist ülkelerin tüm bu sosyal hakları birer birer tırpanladığını görüyoruz. Bugün adeta meydan boşaldığı için kadınları "geleneksel" anlayışla yeniden evlerine hapseden bir süreçle karşı karşıyayız. Üstelik tüm bunlar "esnek üretim", "ev işçiliği" gibi burjuva argümanlarla temellendirilmeye çalışılıyor. Dünyanın gelişmiş birçok ülkesinde kreş hakkından doğum izinlerine kadar sosyal haklar emekçilerin ellerinden alınmıştır. Tüm bu koşullar altında evlere hapsolan kadınlarımızın sayısı ise günden güne artarken emekçi kadınlarımızın hamile olarak çalıştırıldıkları, sigortalarının ödenmediği ve fabrikalarda iş kazalarında yaşamlarını yitirilerine de sıkça rastlıyoruz.

Tam da bu egemen temellendirmenin etkisinde kalan kimi solcularımızın ise esnek üretime dair hakların tanınması ya da ev işçiliğinin kutsallığından bahsederek çeşitli haklar talep etme yolunu tercih etmesi ise solun etkisizliği ile örtüşecek gelişmeler olarak başka bir yazı konusu olmayı gerektiriyor. Zira sömürü-

yü ev işçiliği ya da ev kadını ayrımı yapmadan kapitalizmin çirkin yüzü olarak ifade etmek hedefin ıskalanmaması açısından önem taşır. Çünkü varolan sömürü biçimi ev işçiliği sömürsünün çok ötesinde bir anlam ifade eder. Tabii ki bugün egemen sömürü politikaları yüzünden eve hapsolan kadınlarımızın hakları da savunulmalıdır. Ancak sorun salt ev işçiliğine dayalı sömürü olarak ele alındığında sorunun özü ıskalanmış olacak, ağaca bakıp ormanı görememe gerçekliği ortaya çıkacaktır. Önemli olan kadınların üretim sürecine dahil edilmeyip adeta ev hapsine maruz kalmalarına dikkat çekmek, işsizliğe vurgu yapmak ve kadınların üretimin her alanında (bilimsel çalışmalardan kalifiye ve ağır sanayiye kadar) yer almalarını sağlayacak söylemlerin ön plana çıkarılmasını sağlamaktır. Kadının kurtuluşu çeşitli tanımlama tartışmalarıyla değil kapitalizme karşı topyekûn bir mücadeleyle olgunlaşır

Sovyetlerin dağılması ve sosyalizmin yerine kapitalizmin tercih edildiği dönemlerde, iktidarda bulunan Gorbaçov'un Perestroyka (Yeniden yapılanma/kapitalizme dönüş) saf-satalarının içerisinde kadın emeğini dışlayıcı önlemlere başvurulması da kar hırsının ifadesidir. Yapılanlar ise ideolojik olandan fiziksel dönüşüme geçişin pratik izdüşümüdür. Yani kapitalizme dönüşün gerçek adıdır. Gerek kreşlerin kapatılması gerekse kadın emeğini dışlayan Gorbaçov'un bu duruma ilişkin gerekçeleri ise çocukları dahi güldürecek bahanelerdir. Kadın emeğinin toplumsal ihtiyaçlar bağlamında değerlendirilmesini ve kadının kulluk yazgısının bu sayede silinmesini, özeleştiriyile değerlendiren Gorbaçov "*Kadınların özel haklarına ve anne, yuvanın yapıcısı, çocukların vazgeçilmez eğiticisi olarak ihtiyaçlarına gereken dikkati gösteremedik...*,"*evdeki günlük işlerini yapmak, çocuklarını yetiştirmek ve hoş bir aile atmosferi yaratmak için zaman bulamadılar ve birçok ahlaki sorunun varlığı da kısmen aile bağlarının zayıflamasından kaynaklanıyor. İşte bu yüzden*

Perestroyka sürecinde kadınların sırf kadınlık görevlerine dönebilmeleri için neler yapılabileceğine dair kafa yoruyoruz" diyerek toplumsal çöküşün "nedenini" de kadınların üretim sürecinin içinde olup çocuklarıyla ilgilenmemesine bağlıyordu. (Bkz Gorbaçov, Perestroyka, Güneş Yayınları s.121) Toplumsal ve ahlaki çöküşün nedenini bizler çok iyi biliyoruz. Alınan kapitalist önlemler Sovyet halkının geleceğini ne oranda, nasıl değiştirdi yaşanan tüm pratikler fazlasıyla gözler önüne sermiştir.

Sovyetler'de kadının kurtuluşuna dair atılan ilk adımlardan biri de 0-3 yaş arası çocukların bakılabileceği kreşlerin açılması oldu. Böylelikle kadınlar kendi istekleri doğrultusunda çocuklarını bu kreşlere bırakabiliyorlar ve geri alabiliyorlardı. Bu durum hiçbir ücret alınmadan gerçekleşiyordu. Kreşlerde çocukların bakımları hemşireler ve öğretmenler tarafından yapılıyor ve çocuklar sadece günübirlik değil anne ve babaların istekleri doğrultusunda haftalık olarak da ücretsiz bakılabiliyorlardı. Devrimle birlikte, doğan her çocuğun korunması devletin yükümlülüğü olarak ele alınıyor ve doğum sonrasında kadınlara doğum yardımı yapılması karar altına alınıyordu. 1955 yılına gelindiğinde ise doğum izni 112 güne çıkarılmış, kadınlara hamilelik yardımının yanısıra ek beslenme ödeneği olarak da ek yardım uygulamaları başlatılmıştı. Kadın ve çocuklara hekim danışmanlığı sağlık kuruluşlarınca sağlanmış ve 1944 yılında hamile kadınlara, çok çocuklu kimselere ve tek başına çocuk yetiştiren kadınlara yönelik ciddi anlamda devlet yardımları yapılmaya başlanmıştı. Devlet ve belediye bütçelerinde annelerin desteklenmesi için, çocuk eğitimi için ve emekçi kadınların yükünü hafifletecek diğer yardımlar için yeterli olanakların hazır tutulması ağırlıkla kadınların denetiminde gerçekleştirilir hale gelmişti. Aynı zamanda 3-6 yaş arası çocukları da kapsayan kreşler okul öncesi eğitim anlamında başarılı adımlardan birini oluşturuyordu. Bu kreşlerde çocuklar temel eğitime hazırlanırken toplum-

sal gelişimin önünü açacak kolektif çalışmaların içinde de yer alabiliyorlardı. Anneler çalışsın ya da çalışmasın tarım sektöründe dahi altı aydan sonra bebeklerini kreşe bırakabilirlerdi. Annelerin çalışma düzenine göre, bebek ya da çocuklar kreş ve anaokullarında 14 saate kadar kalabilirdi. Üretim birimi nerede bulunursa bulunsun, ihtiyaca göre, her bir üretim biriminde mutlaka kreş ve anaokulu olur; eğitilmiş sağlık ve sosyal hizmet emekçileri burada istihdam edilirdi.

Petersburg'dan Türkmenistan'a kadar uzanan geniş bir yelpazede hayata geçirilen uygulamalar yapılamaz denilenin ne kadar kolay başarabildiğinin göstergesidir. Türkmenistan'da Sovyetler eliyle gerçekleşen uygulamalara baktığımızda kadınlar için doğum izninin 3 yıla çıkarılmış olduğunu görürüz. Türkmenistan'ın bütün köylerinde kreş hizmeti uygulanmış, 6 aylıktan okul çağına kadar bütün çocukların ücretsiz olarak buralarda yetiştirilmeleri sağlanmıştır. Aynı zamanda bölgelerin özelliklerine göre bakım/eğitim ulusların kültürel zenginliklerine zarar vermeden uygulanıyor, konuşma dili kreşlerin (köylülerin) talebine göre uygulanıyordu. Sadece Türkmenistan'da yapılan 1987 sayımında 161 bin kreş olduğu belirtilmektedir. (1) Bu da neredeyse her yerleşim biriminde bir kaç kreş olduğunun ifadesi anlamına geliyor.

GÜNÜMÜZ DEVRİMCİ ÖRNEĞİ KÜBA

Eğitimin günümüz koşullarında tamamıyla paralı hale getirildiği, bunun yanında özellikle kreş ve anaokulları olarak tanımlanan okul öncesi "hizmet" sağlayan kuruluşların adeta birer para sayma makinesi gibi çalıştığı bilinmektedir. Emekçi kadınların bu anlamda aldıkları ücretlerin neredeyse yarısı bu tür eğitim kurumlarına harcanmaktadır. Oysaki sosyalist deneyimlerin bize gösterdiği en önemli başarılarından biri de eğitim ve öğretimin her alanda ücretsiz ve kamusal hizmet olarak verilmesi örneğidir. Bu örneklerden bir diğeri de

Küba'dır.

Küba yasalarına göre eğitim bütün çocuklar için bir hak olarak görülmektedir.

Küba'da çocukların 45 günlükten 5 yaşına kadar bakılabildiği okul öncesi eğitimi de kapsayan kreşler, genel anlamda çalışan annelerin çocuklarına bakmakta ve eğitmektedir. Aynı zamanda engelli çocuklara ise ücretsiz özel eğitim de verilmektedir. 1984-85 yılları arasındaki veriler incelendiğinde 837 eğitim merkezinde 106 bin 631 çocuğun ücretsiz olarak bakıldığı görülmektedir. Aynı zamanda bu eğitim merkezlerinde 17 bin 617 kişi görev yapmaktadır. Bunların 8 bin 201'i öğretmen, 9 bin 516'sı da öğretmenlere yardımcı olan personel olarak görev almaktadır. Yine 1985 verileri incelendiğinde Küba GSMH'nin %6,3'ünün eğitime ayrıldığı görülür. Yoğun çalışan annelerin çocuklarına eğitim verilirken, özel eğitime ihtiyacı olan ve olmayan çocuklara beraber eğitim verilmekte üçüncüsü ise, sadece özel eğitim alması gereken çocuklara hizmet ve eğitim verilebilmektedir.(2)

Çalışan annelerin çocukları için, pek çok anaokulu, işyerleri ve fabrikalara yakın yerlerde konumlandırılmıştır. Küba'da, 2002-03 dönemi verilerine göre, 3-5 yaş grubu için okulöncesi düzeyde okullaşma oranı ise yüzde 100'dür. (Bkz: UNESCO, 2005) Bu okulların örgütlenmesinde doktorların, hastabakıcıların, kadın örgütlerinin ve mahalle örgütlerinin katkıda bulunduğu geniş bir sağlık ağı görülmektedir.

Küba'da okul öncesi eğitim, çocukları ilkokula hazırlamak için ele alınır. İlköğretimin birinci ve dördüncü sınıflarında anadilde iyi yetiştirme (anadili iyi öğretme), matematik, bağımsız çalışma için beceriler ve teknikler geliştirme, eğitim zevki kazandırma, ideolojik eğitime hazırlık amaçlanmaktadır.

Küba'da okul öncesi ve başlangıç eğitimi, kreşler, çocuk yuvaları ve "Çocuğunu yetiştir" programı aracılığıyla verilmektedir. Bu program, aynı zamanda informel yollardan ana-baba eğitimine katkı sağlayacak önemli bir uygulama olarak görül-

mektedir. İformel eğitim, biçimsel olmayan bir yaklaşımı yansıtır. Yani bu çalışma tarzı resmi olmayan bir anlayışa sahiptir. Tamamıyla ihtiyaca yönelik ve yöntem zenginliği açısından da durağan değildir. Bu durum aynı zamanda toplumun bütünsel olarak eğitimin parçası haline gelmesine yararken denetim ise tamamıyla halka açık olup onların katkısı ve deneyimlerini de içermektedir.

Yapılan son araştırmalara göre bebek ölümlerinin en az olduğu ülke Küba'dır. Ve dünyanın en sağlıklı çocuklarının Küba'da yetiştiği gerçeği insana verilen değer in olumlu sonuçlarını gösterir. Unicef'in 2009 yılsonu raporlarında dünyada yetersiz beslenmeyle karşı karşıya olan 5 yaş altı çocukların sayısı 146 milyon olarak verildi. Bizler bu rakamın, gerçekliği minimum düzeyde yansıttığını düşünüyoruz. Ancak o raporlarda gerçek olan tek bir şey var. O da yeryüzünde yetersiz beslenme sorunu yaşayan çocuklardan hiçbirinin Kübalı olmadığı gerçeğidir.(3)

SOSYAL HAKLARIN ORTADAN KALDIRILMASI BURJUVAZİNİN İHTİYACIDIR

Bilinmektedir ki insana dair her güzellik hafızalar kazanılarak yer alır. Bu durum köle ayaklanmalarından Küba ekonomisindeki başarılar kadar bir bütünlük içerir. Ve devrimcilerin siyasal hattı bu pratiklerle şekillenirken, hangi coğrafyada olursa olsun emekçilerin başarısı nasırlı ellerimizin avucunda sıcaklığını hissettirir. Bu yüzden bizler emekçi halkla aynı kaderi paylaşanlar Dubai'deki dev gökdelenler, çılgın projeler yerine insanlığın toplumsal başarılarını kıstas alırız.

Bugün insanlığın hafızalarından adeta kazanılarak silinen gerçekliklerin yerini sanal ortama bıraktığı gözlemleniyor. Bilgi çağı söylemlerinin ise özellikle 1980 sonrasında bir furya haline gelmesi pratik anlamda bir yanılgıyı da beraberinde getirdi. "Bilgi çağının" başlaması özünde emeği/emekçiyi dışlayan ve önemini kenara iten bir ideoloji yarattı. Bu burjuva

ideolojisi tekniğin gelişmesi ile birlikte emekçiye gereksinim kalmadığı safsatlarıyla birçok yanılgıya neden oldu. Bu bakışa göre insan emeğinin üretimde değerini yitirdiği, her şeyin bilişim, iletişim dönemine yönelik değişikliğe uğraması gerektiği halklara (özellikle gençliğe) empoze edilmeye çalışıldı. Bu süreçle başlayan devletin küçültülmesi anlayışı, sosyal yardımların azaltılması, tarımda üreticiye yapılan yardımların kaldırılmasını, sosyal güvenlik harcamalarının kısılmasına tekabül etti. Emeğin önemi artık anlamsızlaşmıştı. Doğal olarak emekçiye verilen haklar geri alınmalı ve kapitalistlerin bilişim çağına yönelik harcamaları için kullanılmalıydı. Böylece bilgi çağının finansmanı da emekçilerin gelirleri ile sağlanacaktı. Ancak çok kısa sürede tüm bu liberal politikaların birer palavra olduğu anlaşıldı. Bilgi çağı olarak tanımlanan sürece ilişkin bir değerlendirme yaptığımızda iletişimdeki yenilikler dışında bir gelişmenin olmadığını açıkça söyleyebiliriz. Aslında son 40-50 yılda bilimsel devrimden söz etmenin olanağı da yok. Bilimin atılımı hemen hemen durmuş, bilimin düşmanı olan kavram ve uygulamalar ise yükselişe geçmiştir.

Küresel anlamda uygulanan politikalar aracılığıyla emperyalist ve işbirlikçi devletler emek sömürüsü ile ve sosyal tüm hakların ortadan kaldırılmasıyla elde edilen kaynakları tefecilere ve işadamlarına katkı sağlamak için kullandılar, kullanmaya devam ediyorlar.

Bugün emekçi halkın karşı karşıya bırakıldığı ekonomik ve sosyal yıkım daha da şiddetlenmiş boyutta. Eğitimden sağlığa, ekonomiden halkların özgürlüğüne kadar saldırılar günden güne artıyor. Bırakalım kreşlerin işleyebilirliğini çocuk işçi sömürüsündeki oranının gittikçe yükseldiğini, çocukların inşaatlarda, fabrikalarda ağır sömürü koşullarında çalıştırıldığı, sokaklarda araba camı silen, mendil satan, uyuşturucu madde kullanan ve dilenen çocuk sayısının ise oldukça arttığını görüyoruz. İşte liberalizm ile sosyalizm arasındaki özgürlük anlayışı farkı budur. Bugün

sosyalist pratikleri diktatörlükle suçlama anlayışının sadece bir alandaki değerlendirilmesi dahi insana verilen değeri gözler önüne seriyor. Belki o ülkelerde istakoz yenmiyor ama çocuklar dilenmek zorunda da kalmıyor. Ve Barbar kapitalizm gölgesini satamadığı ağacı hala kesmeye devam ediyor. Taki devrimcilerin na-

sırlı elleriyle diktikleri fidanlar büyü-yünceye ve Nazım'ın o uçsuz bucaksız ormanını şekillendirinceye kadar.

TEK YOL DEVRİM

Yararlanılan Kaynaklar

(1) Türkmenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti İle Bağımsız Türkmenistan'ın İlk Yıllarında Kadı-

nın Sosyoekonomideki Yeri / Ahmet Dinç

(2) Eğitimde Reform / Hüseyin Aksoy / Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yetişkin Eğitimi Bölümü

(3) 5 Ocak 2010 Tarihli gazeteler.

MARAŞ'TAN SİVAS'A SÜREKLİLİK GÖSTEREN KATLIAMIN ADI FAŞİZMDİR

*“Şu ellerin taşı bana hiç değmez
İlle de dostun bir tek gülü yaralar beni”
Pir Sultan Abdal*

*Bizler darağacındaki dostuna gül atanların değil;
Darağacındaki dostlarımızı kurtarmak için
Kızıldere'de savaşanların yoldaşlarıyız.
Bu yüzden tükenmez bizim soyumuz!
ADALILAR*

Tam 18 yıl önceydi. Bu topraklarda sıkça tanık olduğumuz katliamlara bir yenisi daha eklendi. Takvimler 2 Temmuz 1993'ü gösterirken, yine faşizmin yalan ve demogöjisiyle gericilik harekete geçirildi ve 33 aydın ile 2 otel çalışanı katledildi.

İşlenen katliam, sıradan bir cinayet ya da kendiliğinden gelişen bir kutuplaşmanın ürünü değildi. Katliam, 1 Temmuz 1993 Günü başlayan Pir Sultan Abdal Kültür Etkinliklerinden çok önce organize edilmiştir. Günler öncesinden başlayarak dağıtılan gerici-faşist içerikli bildiriler, katliamın ayak sesleri olarak geliyordu. Hem katliam öncesi hem de saldırı anında bizzat devletin kendisi organizatör olarak görev almıştır. Dönemin başbakanı Tansu Çiller, “çok şükür çıkan yangında halka bir şey olmamıştır” derken katliamın altına devletin imzasını atmıştır.

Maraş'tan Sivas'a kadar tüm katliamlar, sistemli olarak faşist kurumlar aracılığıyla organize edilmiştir. Maraş katliamı öncesinde bölgeye giden CIA ve MİT görevlileri ile MHP arasındaki bağlantı artık su yüzüne çıkmıştır. Sivas'ta kaleme alınan ve gerici mahallelerde dağıtılan bildirilerin de aynı kurumsal yapıdan çıktığı tartışmasız bir gerçektir. Sivas katliamı sonrasında Demirel'den Tansu Çiller'e, Erdal İnönü'den Erbakan'a kadar yapılan açıklamaların ortak paydasını, faşizmin kanlı yüzünü örtme gayreti oluşturmaktadır. Kısacası yaşananlar, gericilerin anlık nefret suçu olarak tanımlanamaz. Aksine sistemli bir devlet katliamıdır. O nedenle ki katliamın arkasından sokaklara çıkan yüz binler, “katil devlet hesap verecek” sloganını haykırmişti. Aynı şekilde Sivas katliamı arkasından en çok dile getirilen, “Dün Maraş'ta bugün Sivas'ta, çözüm faşizme karşı savaşta!” sloganı ise faşizmin sürekliliği ve çözümünü gösteren yanılla kitlelerde bilince çıkmıştı.

Devletin katliamcı yüzü yalnızca alevi-sunni ya da kürd-türk çatışmasında değil, sisteme muhalif tüm gelişmelerde kendini göstermektedir. Hopa'da Metin Lokumcu'yu katleden de aynı kurumsal yapının ürünüdür. Sokak ortasında insanları öldürmekten geri durmayan devletin faşist yapılanması, bugün de Sivas'ta anma yapmak isteyen devrimci-demokratik kurumları engellemek için saldırmıştır. Sivas girişinde araçlar durdurularak tam bir faşist terör estirilmiştir.

Sistem, katliamın ikinci perdesini hayata geçirmeye çalışmaktadır. Yani tarih unutturulmaya ve çarpıtılmaya çalışılıyor. Bugün devrimcilere düşen görev; *unutmak ihanettir* şiarıyla hafızasızlığa set çekerken, faşizmden hesap sormanın sistemle hesaplaşmaktan geçtiğini bilince çıkarmaktır.

2 TEMMUZ 2011
DEVRİMCİ HAREKET

METİN LOKUMCU'NUN ARDINDAN

Egemenler, tarihin her döneminde halkları teslim almak, biat etmeyi ve baş eğmeyi olağanlaştırmak için birçok yöntem ve araç geliştirmişlerdir. Baskı, zor, katliam, işkence, darbe vb. fiili saldırı yöntemlerinin yanında, yalan, manüplasyon, bilinçleri çelmeleme gibi yöntemler de egemenler açısından teslim almanın etkili araçları olmuştur. Havuç-sopa birlikteliği olarak da adlandırabileceğimiz bu politika, bugün emperyalistler açısından bir yöntemden ve konjonktürel bir uygulamadan öte, bir sektöre, dünya çapında hayata geçirilen bir tahakküm biçimine dönüşmüş durumda.

Dünya çapında emperyalistlerin yaşamakta olduğu ekonomik ve siyasi kriz, henüz bitmiş ya da aşılmış değildir. Ortadoğu ve Afrikâda yaşanmakta olan emperyalist haydutluk, emperyalistlerin krizi aşma amaçlarının dışavurumudur. Bugün halklar emperyalist saldırganlığa 'demokrasi, insan hakları vb.' jargonlar eşliğinde muhatap ediliyor. Böyle bir tarihsel kesitte, Türkiye emekçi halkları da mevcut saldırganlıktan payına düşeni fazlasıyla alıyor. Emperyalizmin

ülkemizdeki karşılığı olan faşizm, bundan sonra da saldırılarına ara vermeden devam edecek, hatta, işbirlikçiliğin gereklilikleri dolayısıyla bu baskı ve şiddet daha da artacaktır. Sol, sosyalist, devrimci kesimler ise her zaman olduğu gibi söz konusu şiddete ilk muhatap olanlar olacaktır.

Emperyalizmin işbirlikçisi ve faşizmin bugünkü uygulayıcısı olan AKP'ye Hopa halkının gösterdiği tepki meşrudur. Emperyalizmin ve işbirlikçi egemenlerin ormanlarımızdan akarsularımıza, eğitimden sağlık hakkına, köylümüzün üretiminden, işçimizin alınterine kadar herşeye el atması halkların meşru tepkisinin sebebidir. Artvin halkının 80 öncesinden bugüne taşıdığı devrimci kimlik dost/düşman herkes tarafından bilinmektedir. Bu bilindiği halde AKP'nin orada bir çeşit gövde gösterisi yapmak istemesi ve faşizmin tüm araçlarını kullanarak bir devrimciyi katletmesi ve onlarcasını yaralaması halkların bundan sonraki süreçte benzer yöntemlerle daha fazla sindirilmeye çalışılacağına göstergesidir.

Metin Lokumcu, 80 öncesinden bugüne, emperyalizme, faşizme karşı mücadele etmiş bir devrimcidir. Çayın tekellere peşkeş çekilmesinden HES'lere, derelerin egemenlerce zaptedilmesinden gerici eğitim sistemine dair yapılan hemen her eylemde o, vardı. Devrimciler, devrimin öznesi; vadedilen insanca yaşam projesinin güvencesi; halkların onurudur.

Metin Lokumcu, sistemiçileşmenin moda haline geldiği bir tarihsel kesitte devrimcilikle ısrar edenlerdendi.

Bugün, Metin Lokumcu'nun katledilmesine tepki vermek her devrimcinin görevidir. Fakat, asıl görev, Metin Lokumcu'nun uğruna ölümsüzleştirildiği değerleri daha da büyüterek yaşatmaktır. Türkiye emekçi halkları emperyalizme ve faşizme boyun eğmeyecek egemenlerin karanlık düzenini elbet yıkacaktır.

*Sanılmasın ki "HESAP SORACAĞIZ!" haykırışımız,
Bir anlık öfkemizin dışavurumudur.
Sanılmasın ki,*

*gidenlerimizin çokluğu,
bir kanıksamaya döner yüreğimizde.
Bizde gidenler,
kilim misali örer,
acıyı da, sevinci de.*

*Bundandır, asla çözülmöz
YOLculuğumuzun ilmekleri.*

*METİN,
bir ilmek daha attı YOLculuğa.
Son anlarında yine en öndeydi.
Slogan atarken hep onsekizindeydi.
Dinleyin şimdi*

*HOPA'nın özgür derelerinde
METİN'in çağıldayan sesini.*

*Siz de dinleyin
ey zulmün
ve insandırlılığın mimarları!*

*Ey, faşizmin kuklaları
Ey, doğanın bile taşımaktan utandırdığı
insan artıkları*

*Bugün değilse de bir gün mutlaka
Yıldızıyumruklu hafızanın
hesap sorma ısrarıyla tanışacaksınız!*

**METİN LOKUMCU
ÖLÜMSÜZDÜR!
HESAP SORACAĞIZ!**

**1 HAZİRAN 2011
DEVİRİMCİ HAREKET**

“KİM İÇİN SANAT”IN YANITI SANATTA İDEOLOJİ TARTIŞMALARINDA GİZLİDİR

Marksizm, kendi içinde bütünlüklü, bu bağlamda, birbirinden farklı zaman ve biçimlerde gerçekleşmiş olguları, ilişkilendirmeye ve anlamaya imkan veren bir dünya görüşüdür; bilimlerin imkanlarını bağrında toplayan bir felsefi kavrayıştır.

Olguları birbirine bağlarken, labirente düşüp yön şaşırarak da, sanatsal bir tat eşliğinde ilmi bir bütün oluşturacak şekilde ilişkilendirmek de mümkün. Bu bağlamda Marksizm’in önemi daha da artmıştır. Tabii bunu anlayabilmek için, muarızlarından öğrenme kolaylığına kaçmak yerine, Marksist kaynaklarla barışık olmak gerekiyor.

Marksizm, aynı zamanda yaşayan, dinamik bir düşünsel sistemdir. Ne var ki, sanıldığı aksine, her konuyu ele alıp, bitmiş-tamamlanmış sonuçlar ortaya koymuş değildir. Kadın, sanat, çevre, vb. konular, nispeten eksik kalmış konulardır.

Marksist estetiğin ortaya koyduğu ürünler, özellikle de Sovyetler Birliği dönemindeki çalışmalar, azımsanmayacak boyutlarda ise de, bu alanda bütünlük oluşturan, bitmiş-tamamlanmış bir akımın, sosyalist gerçekliğin oluştuğu söylenemez. 1934’te toplanan I. Sovyet Yazarlar Kongresi’nde M.Gorki’nin “Sosyalist Realizm” yöntemini ortaya atması, çalışmaların parti iradesi altında daha bütünlüklü bir nitelik kazanması, bu yönde bir adımdır. Ama o kadar...

Bu döneme kadar (1934), Lenin’in çok daha önceleri “Parti edebiyatı” üzerine yaptığı değerlendirmelere rağmen, partinin çerçevesi çizilmiş net sınırlar ortaya koyduğu söylenemez. Üstyapısal bir olgu olan sanatın, örneğin hukuk, eğitim, vb. gibi diğer

üstyapısal olgularda olduğu gibi çerçevesi çizilmemiştir. Bu bağlamda da biçimcilikten, futürizme pek çok akım var olmuştur.

Nerede, ne zaman ve hangi ihtiyaçlar bağlamında söylendiğine/yazıldığına bakılmaksızın, Lenin’in “Parti Edebiyatı”ndan veya kurucu bir süreç olan uzun ve zorlu Sovyet inşasından cımbızlama örnekler çekip tartışmak, en azından eksik anlamaya sebeptir.

Lenin’in, 1905’te kaleme aldığı bir yazısında, “*Partili yazarlar partiye karşı kayıtsız şartsız sorumlu olmalıdır.*” demesi ve “*Bütün parti yazını hem parti kongresine hem de partinin yerel ya da merkez örgütlerine bağımlı olmalıdır.*” değerlendirmesini yapması, o dönemin çelişmelerine de saf-laşmalara da yüklediği bağlam çerçevesinde değerlendirilmezse, yanlış anlamaya sebep olur.

Şolohov, “*Sanatın belki de başka hiçbir alanında ideolojik çatışma edebiyattaki kadar kesin değildir.*” derken, hem edebiyattaki daha doğrudan yansımaya dikkat çekmekte, hem de ne denli görece özerkliği olsa da sanatın ideolojik zeminden, çelişme ve çatışmalardan muaf olmadığını altını çizmektedir.

Ayrıca, kimi vurguların nerelere kadar uzandığı, disiplinin kimleri kapsadığı dikkatle değerlendirilmelidir. Lenin, “Edebiyat davası” der, “*tüm proleter davanın bir parçası olmalı, bütün işçi sınıfının tüm bilinçli öncüleri tarafından harekete geçirilen, birleşik büyük sosyal demokratik makinanın dışlisi, çarkı ve vidası olmalıdır.*”

Dikkat edilirse, “edebiyat” veya “edebiyatçılar” demiyor, “edebiyat davası” diyor. Burada bu vurgu kaldırıldığında, “sanatçının özgürlüğü”

olgusunu istismar etmeye hazır olanlar için bir fırsat doğmuş olmaktadır. Özellikle bugün, hiç olmadığı denli “sanatçının bağımsızlığı”, örgütsüzlük övgüsü/meşruiyeti için basamak olarak kullanılmakta ve sonuçta, niyetten bağımsız olarak, düzenin kültürüne/müdahalesine açık, örgütsel ilişki ve etkilenmeye kapalı bir sanatçı tipi/tercihi ortaya çıkmaktadır. Bugün “sanatçı” çevrede yaygınlıkla görülen; toplumsal sorunlardan uzak durma, duyarsızlık, yaşam kalitesinde irtifa kaybı ve üretim kısırlığı, bir de bu açıdan değerlendirilmelidir. Gerçekten bağımsızlık mı, yoksa sisteme maddi ve ruhsal (kimileri için de organik) bağımlılık mı söz konusu?

“*Burjuva yazarın, sanatçının, oyuncunun hürriyeti, aslında maskeleyenmiş, ya da kendini maskeleyen bir bağımlılıktan başka bir şey değildir. Biz sosyalistler, bu ikiyüzlülüğün maskesini çekip alıyoruz. İşte, yırtıp atıyoruz sahte bayrakları. Sınıflar dışında bir sanat ve edebiyat yaratmak için değil, ama özgür olduğu iddia edilen, gerçekteyse burjuvaziye bağımlı olan ikiyüzlü bir edebiyatın karşısına gerçekten özgür ve proletaryaya açıkça bağımlı bir edebiyatı yaratıp çıkarmak için.*” (Lenin)

Üretimde toplumsal değil, parasal/ticari kaygının öne çıkması, sanatçıda ben kaygılarının, toplumsal kaygıları gölgeler hale gelmesi, giderek halk ile sanatçı arasındaki açığı büyütmede, yabancılaşmayı beslemektedir.

“*Önemli olanı, bizim sanat hakkındaki fikrimiz değildir. Önemli olan, sanatın ülkemizdeki milyonlarca insan içindeki birkaç yüz, birkaç bin kişiye ne getirdiği değildir. Sanat hal-*

kın malıdır. Sanat, büyük emekçi kitleleri içinde iyice derinlere kök salmalı. Bu kitleler tarafından anlaşılmalı, sevilmeli. Bu kitlelerin duygularını, düşüncesini ve iradesini birleştirmeli, bunları üstün bir seviyeye çıkarmalı. Bu kitleler içindeki sanatçıları kamçılamalı, geliştirmeli! İşçi ve köylü kitleleri kara ekmeği bulamazlarken, bir avuç azınlığa şekerli ve zarif bisküvi vermek olur mu?" (Lenin)

1934'teki 1. Sovyet Yazarlar Kongresi'nde kararlaştırılan Sosyalist Realizm, inşa halindeki toplumsal sistem çerçevesinde bir sanat anlayışının geliştirilmesinin iradi adı olmuştur. Bu, sanatın doğasında olan özerk boyutu yok etmek olmadığı gibi, belirli kalıplara sokma da değildir. Daha ileri, daha nitelikli, kaliteyi sosyalist dünya anlayışıyla büyüten bir üretim temennisidir. İnsanın kapitalizm tarafından engellenmiş, sınırlanmış yaratıcı niteliklerinin önünün açılması halinde neler yapılabileceğinin öngörüsüdür. Eğer eleştirilecekse, sosyalist gerçekliğin amaçlanması değil, başarılabilmesi eleştirilmelidir.

Bilinir ki kişi, nasıl yaşarsa öyle düşünür. Değişen maddi yaşam koşulları, oluşan sosyalist zemin (alt yapı), sosyalist değerler bütünü eşliğinde bir kültürü ve sanatı gerektirir. Amaçlanan budur. Ne var ki, iç savaşa varan sınıf savaşı, dünya savaşı, vb. olgular nedeniyle üretim; savaşın, kahramanlığın, vb. temaların ağırlıkta olduğu bir grafik çizmiş, günlük yaşamın sosyalistçe karşılığına denk düşen üretimler zayıf kalmıştır. Elbette tek neden bu değildir. Sovyetler'e dönük ideolojik kuşatma ve içsel kimi ayak bağları, kültürel-sanatsal alana dair her türlü iradenin antidemokratik bir müdahale gibi kavranması için geliştirilen emperyalizm destekli direncin aşılmasını güçleştirmiştir.

Her şeye rağmen, Sovyetler'in, diğer tüm üretimleri gibi sanatsal üretimi/birikimi de hafife alınmamalıdır. Yapılan kongre 15 gün sürer. O dönemin yazarlarının yanında işçiler, köylüler de toplantılara katılıp düşünce ve önerilerini belirtir. Hatta bu

katılımcılardan, kongre sonrasında bu alanda gerçekleştirdikleri üretimlerle önemli başarılar elde edenler de olmuştur.

Sosyalist gerçekçiliği, Sovyetler'le (veya 1934'teki kongre ile) başlatmak da, Sovyetler'deki çözülme ile bitmiş, dağılmış olarak göstermek de doğru değildir. Amaç, sosyalist değerlerin sanatsal alandaki yeniden üretiminin bir estetik (bilim) disiplini altında toplanması ise; bu alandaki dünya ölçüğünde girilen tüm çabaların karşılıklı ilişkisinden, diyalektik bir toplandan söz edilmelidir. Bu bağlamda diyebiliriz ki, Mozart ile Şostakoviç arasında bir devamlılık ilişkisi kurulmadığında, değerlendirmede bir taraf eksik bırakılmış olacaktır. Diğer bir ifadeyle, "yeni insan"ın estetik değerleri, gökten zembille inmeyecek, yoktan var edilmeyecektir.

Hangi ülkede yaşıyor ve hangi örgütsel zeminde varlık gösteriyor olursa olsun, yeni insanı var etme teori ve pratiğinin bir parçası olan hiç kimse, emeğini/katkısını hafife almamalıdır. Unutmamak gerekir ki, kitapların (en kapsamlısı dahil) hepsi son satırda bitter. İnsan ise, canlı ve sürekli üretim halinde olabilen bir kaynaktır. Her an her pratikte, girilen her ilişkide bilinenleri test etme, yenileme ve geliştirme şansı vardır. Bir bahçivanın birikiminden genelde canlılara, özelde insana özgü fikirler süzebilmek; bir aşkta devrimin, bir devrimde aşkın sorunlarını okuyabilmek, bugün belki de en çok ihtiyaç duyulan algılama yöntemi ve bakış açısıdır.

Çok konuşan ama bir şey söylemeyen kişi ve eserlerin tersine; yaşamı, yıldönümlerine/törenlere, rastlantısal gelişmelere veya "öte dünya"ya bırakanların aksine; her anı dolu, üretken bir yaşamda, insanın verimi de alternatifleri de artar. Ne var ki, bilmekle yapmak arasındaki açığı kapamadığı sürece, kişi bilinçli de olsa, soluk aldığı, ayak bastığı toplumsal sistemin gereklerini/alışkanlıklarını tersine büküyor demektir.

İnsanın hareket coğrafyasında bıraktığı izler, kültürüdür; aynı zamanda neleri içselleştirdiğinin somut göstergesidir. Etrafını kendinle, ken-

dini etrafını anlayarak yol almak, bu karşılıklı ilişkide olguları birbirine bağlayan özü bulup çıkarmak, bilimin olduğu kadar, sanatın da işidir. Hele ki sanatın aynı anda hem kalbe, hem akla; hem kulağa hem göze hitap etmesi "anlayarak yol almak" söz konusu olduğunda önemini daha da artırır.

Sosyalist üretim ilişkilerinin yaşama maddi temel oluşturduğu, sosyalist bir kültürün, sanatın koşullarını hazırladığı bir tarihsel dönemde bile eksik kalınmış olması, bugün bu alanda üretimde bulunanlara çok şey anlatmalıdır. Kimileri, sosyalist deneyimlerin başarısızlığını, kendi liberalizmine gerekçe yapabilir. Ama, bilmek durumundadır ki o başarısızlıkların sebeplerinden biri de günü ıskalamak ve sorumlulukları ertelemektir. Yani insan, kapitalizmin tüm kuşatıcılığına rağmen bugünden değerlerini yaratmaya ve gereklerini yerine getirmeye başlamazsa, sürece adeta köksüz girilmiş olur.

Didaktikliğe düşmeme baskılanması altında, mesajdan/içerikten ve hatta öğreticilikten kaçınmak, kapitalizmin hiçleştirici saldırılarına karşı insanları savunmasız bırakmaktır. Bu konuda Gorki, haklı olarak,

"Ben öğretici olmayan sanat tanımiyorum, öğreticilik işinin okuyucunun muhayyilesi, akli ve iradesi üstünde sanat tarafından yapılan etkiyi azaltabileceği düşüncesinde de değilim." ("Dar Kafalı İnsan ve Fıkralar" makalesinden) der. Gorki'nin "Gerçeğin okulunda çıraklık" adını verdiği bu öğretim fiilinin gerçekte ikili bir amacı/boyutu vardır.

"Sosyalist realizm, eski dünyadan arta kalanlara, bunların çürütücü etkilerine karşı savaşmayı ve bu etkiyi ortadan kaldırmayı amaçlar. Ama sosyalist gerçekçiliğin asıl amacı sosyalist devrim anlayışını ve yaşam bilincini uyandırmaktır." (Gorki, Sosyalizm ve Kültür)

Bugün tarafsızlık, sanata siyaset bulaştırmama, bağımsızlık, vb. adına, gerçekte var olana (yani sisteme) taraf olunmakta, burjuva siyasete meydan bırakılmakta ve dolayısıyla, niyetten bağımsız olarak "bağımlı" olunmak-

tadır. Çünkü "Sınıf kavgası çağında sınıf edebiyatı olmayan, yan tutmayan, tarafsızlık iddiasını sürdüren bir edebiyat olamaz ve ölmez." (Jdanov)

Burjuvazinin ilerici rol oynadığı ilk gelişim döneminde gerçekçilik, bu rolüne denk/uygun geliyordu. Fakat, burjuvazi gelişmenin önüne set çektiği, gericileştiği oranda, gerçekçiliğe evrildi. Adı ne olursa olsun, hangi akımın izlerini taşırsa taşıсын, emperyalizmin küreselleşen tahakkümü var olduğu sürece; alternatif sanat ve edebiyatın, sorunları da sınırları da geniş anlamda kapsama gibi bir sorumluluğu vardır; ne ulusal kalabilir, ne de kişisel.

"Edebiyat için tehlikeli bir şey var: Ulusal sınırları, aşamamak. Yalnız kendi küçük halkı için yazmak. Edebiyat asıl bütün bir halk için yazıldığı zaman amacına ulaşır." (Gorki)

Mesele, ürünün hangi dilde yazıldığı değil, hangi öngörü ve kapsayıcılıkta yazıldığıdır. Dünya ölçeğinde egemenler; gericileşen, çürüyen, asaklaşan sistemi ayakta tutmak için "her yol"a başvururken; gerçekleri anlatmada en uygun araçlardan biri olan sanat ve edebiyatın, kendini bu mücadelenin dışında görmesi, kısa erimli ve kişisel hedeflerle yetinmesi, kabul edilebilir, savunulabilir bir duruş değildir.

Yaşamın içinden damıtılarak çekilip alınan bir dize, bir desen, bir film veya şarkı, yaşama tekrar dönerken değdiği yerde daha ileri ve toplumsal sonuçlar doğurmuyorsa, tarif ettiği basamaklar, incelik ve derinliğin basamakları değilse, ortada bir sorun var demektir. Eserlerin yaşayan bir olgu haline gelerek ölümsüzleşmesi de buna bağlıdır. Devlet eliyle putlaştırılan bir değer, an gelir yıkılır. Ama halkın bağrında kök salanlar

"Ben ideolojik düşünmüyorum, ideolojik yaşamıyorum; her türlü 'izm'e karşıyım.", diyen bir insanın fikri ve fiili tercihleri vardır; davranışlarından giyimine, estetik algı aralıklarından tercihlerine ve hatta hoşlanma ölçülerine kadar bir bütün halinde yansıttığı duruş (öyle iddia edip öyle zannetse de) ideolojiktir.

için ölüm yoktur. Tek bir cümle bile insanı bin yıllar boyu yaşatır, yeter ki fikri üretim, gerçekliğe/akla, duyuşsal üretim kalbe dokunabilsin.

İnsanlar nasıl yaşarsa öyle düşünür nasıl düşünürse

öyle gülümser.

Taç yapraklarından öpülen bir çiçeğin Tomurcuk cennetine dönmesi gibi Doğaüstü bir üretkenliği olabilmeli Geleceğe dönük ütopya bahçelerimizin. Yalnız ayaklarıyla da

"Kendini bil" diyen akıyla da

Duyularımızın kapsama alanından eksik olmamalı Sokrates.

Davut, yine putları kırmalı

ama, elindeki çekici,

Davut heykeline

"Konuşsana Davut" diye fırlatan

Micchelangelo da bulunmalı

düşünsel ve düşsel basamaklarımızda.

İsteddiği kadar postal ve sınıf koksun

tütsüsüyle beslenmiş sistemin kimyası.

Geleceği bugüne çağırabilmeli

Sınıfsız sömürsüz

öngörülerimizin Şarkısı...

"Mücadele etmemiz gereken kişilerin yüzleri maskelidir." der, W.Benjamin. Bu, işimizin ne denli zor olduğunu anlatmanın yanında, maskenin indirilmesinin gerekliliğine de işaret eder. Elbette "indirme" işi, maskeye de takana da bağlı olarak farklı biçimde olacak ve farklı yöntem ve araçlar gerektirecektir. Ne var ki, "maske"nin mecaz anlamda kullanılmış olması, yanılma/yanıltma üzerine kurulu olması, "maskeyi indirme"nin bir çeşit gerçekliği açığa çıkartma, örtüyü kaldırma olacağını gösteriyor. Bunun da en etkili yollarından biri sanattır. İşte sanatın bu türden toplumsal işlevler taşıması, her dönem egemeni rahatsız etmiş; sanat, ya yasaklanmış ya da

içi boş, içeriksiz olması yönünde bir baskı, bir yönlendirme yapılmıştır.

Egemen olanın fikri ve ruhsal dünyasına iştirilmiş, işbirlikçi rolde sanat yapanlar da vardır. Ne var ki bu, üretim diyalektiğinde sanatçı için kaçınılmaz bir tutarsızlık olacaktır, her zaman istenen sonucu vermemekte, bu nedenle de iktidarlar, egemen kültürün yanında "kültürsüzlük" projeleri de geliştirmektedir.

Kimileri vakit öldürerek yaşar; kimileri de ölü vakitleri canlandırarak, doldurarak, an'a daha çok şeyi sığdırarak yaşar. Kimileri tükettiği kadar vardır, kimileri de ürettiği kadar vardır. Aslında sanatta da sanatın işlevine yaklaşımda da, benzer bir durum söz konusu. Sanat, egemen yönlendirmenin etkisiyle, bir "eğlence sektörü" gibi algılatılıyor. Deşarj olmak için atılan çığlıkların ve yapılan estetikten yoksun hareketlerin arasında bir fon olmaktan öteye gitmeyen müzik, nasıl icra edildiği anda tükeniyor ve hiçbir iz bırakmıyorsa; hatta kimi ortamlarda içki eşliğinde boşalmaya ve içi boş bir yığın halinde yatağa düşüp ikinci güne hafızasız girmeye hizmet ediyorsa; genelde diğer sanat dallarında da bu türden, tüketim eksenli içeriksizlik tercih edilebiliyor.

Yine de egemen edebiyat ve sanat bütünüyle içeriksiz demek, saldırının/tahribatın bir yanını eksik görmeye sebep olur. Sanıldığı aksine, egemenler sadece sanatsal eserleri ve sahibini tüketmekle yani içerik boşaltmakla yetinmemiş, üstyapısal bir olgu olarak sanatsal kültür ve estetiği kendi amaçları dahilinde işlevlendirme/içerikleştirme yoluna da gitmiştir.

Gerçekte egemen, sürece de araca da ideolojik bir pencereden bakar. Telkin ettiği ideolojisizlik, boşluk ve hiçliktir. Sanatta ve yaşama bakışın her hangi bir açısında netlik, kalite vb. ideolojisizlikle değil, doğru bir ideoloji ile mümkündür. Diğer bir ifadeyle, bir sanatçının devrimci bir ideoloji ile donanması, üretimlerinin sağlığına değil derinliğine sebeptir diyebiliriz. Bu konuda Nazım ile Halide Edip'in polemik öğretici bir örnektir:

Halide Edip bir mektubunda, "İde-

olojisi hariç Nazım deha düzeyinde bir şairdir.” diye yazar. Nazım’da ona cevap verir; “Hepsinden önce ‘ideoloji’ meselesine güldüm. ‘Hey sersem bayan dedim’, ben bir dahi değilim, fakat iyi bir sanatkarım ve bunu her şeyden önce ideolojime borçluyum. Eğer sizin iyi sanatkarlarınız yoksa, ideolojinizin bugün artık iyi sanatkara muhteva olamayacak kadar tefessüh etmiş olmasından gelir.”

Dünü bugünle ilişkilendirebilmek, yarını bugüne izdüşürebilmek, düşünceyle yaşam arasındaki kopmaz bağı estetiğe konu etmek, olsa olsa derinlik ve kalite sebebidir; ne sanata ne de izleyene bir zararı vardır. Bundan ancak, gelişmeyi, ilericiyi, düşünsel derinliği kendine tehdit olarak gören egemenler rahatsızlık duymaktadır.

Egemen ideoloji, sınıflı toplumlarda, devletin ideolojik aygıtlarıyla beraber yaşama öylesine içerilmiş durumda olur ki, bilinçli bir fikri itirazla örülmemiş hemen her adım, egemen ideolojinin içinde kalır ve ona hizmet eder. Bu nedenle, tarafsızlık, niyetten bağımsız olarak, var olana (egemen olana) taraf olmaktır. Ve tam da bu nedenle, alternatif sanat, sisteme (onun fikri ve ideolojik hegemonyasına) bir başkaldırıdır. Bu bağlamda, sanat ve edebiyat alanındaki hemen her ürünün, egemenlerin ideolojik hegemonyasına katkı koyan veya ket vuran yanları olduğunu söyleyebiliriz. İşte, sanatçının tarafsızlığı/bağımsızlığı tartışmaları bu gerçekliğin bilincinde yapılmadığı sürece, yanılgıya açık sonuçlar/kanatlar doğurabilir.

“Ben ideolojik düşünmüyorum, ideolojik yaşamıyorum; her türlü ‘izm’e karşıyım.”, diyen bir insanın fikri ve fiili tercihleri vardır; davranışlarından giyimine, estetik algı aralıklarından tercihlerine ve hatta hoşlanma ölçülerine kadar bir bütün halinde yansıttığı duruş (öyle iddia edip öyle zannetse de) ideolojiktir. Hatta, bir mahkeme tutanağı, bir polis zaptı veya bir bebeğin doğumunu anlatan biyoloji metninin sanat olamayacağı/sayılmayacağı nasıl doğruysa, o tutanak ve metinlerden hareketle, çok

“Ben ideolojik düşünmüyorum, ideolojik yaşamıyorum; her türlü ‘izm’e karşıyım.”, diyen bir insanın fikri ve fiili tercihleri vardır; davranışlarından giyimine, estetik algı aralıklarından tercihlerine ve hatta hoşlanma ölçülerine kadar bir bütün halinde yansıttığı duruş (öyle iddia edip öyle zannetse de) ideolojiktir. Hatta, bir mahkeme tutanağı, bir polis zaptı veya bir bebeğin doğumunu anlatan biyoloji metninin sanat olamayacağı/sayılmayacağı nasıl doğruysa, o tutanak ve metinlerden hareketle, çok güzel sanat eserlerinin üretilebileceği de doğrudur.

güzel sanat eserlerinin üretilebileceği de doğrudur. Sanatta öğreticilik de sorun değildir. Aksine, ağlatarak/sarsarak/göstererek öğretmek daha da uygundur. Sorun, o mahkeme tutanağını veya biyoloji metnini salt öğretici olduğu için doğrudan kullanmaktır. Bu elbette doğru değildir; sanatta değildir. Yoksa sanatın öğretmesi de yol göstermesi de, gerçekleri işaret edip motive etmesi de, (bırakalım sorun olmayı) bir gerekliliktir. Biçime de öze de kalite arttırımı yapacak olgulardır bunlar. Ne var ki sanatın doğruyu öğretmesi gibi yanlış öğretmesi, direnişe yöneltmesi gibi edilgenliğe, milliyetçilik veya teslimiyete yöneltmesi de mümkündür. Bu bağlamda “Kimin sanatı?”, “Kim için sanat?” soruları, doğruyu yanlıştan ayırmanın anahtarlarıdır.

Elbette her konuda sanat yapmak mümkündür. Şiirin kavgaya motivasyon katması, sevdayı güçlendirmesi gibi kavga ve sevda şiirlerinin daha çok ilgi görmesi de anlaşılabilir bir durumdur. Kısacası araç-amaç diyalaktığı özellikle sınıflı toplumlarda sanat için geniş bir yelpazede varlık gösterir.

Devrimci sanatçı, müdahil olduğu değerleri yaşamına içererek hayatını sürdürürken, aynı zamanda geleceğe tırmanma basamaklarında ve öngörülerin merdivenini “imkansız” a dayayan üretimlerde rol alır. Bilinir ki her anı, her karesi artan oranda kapitalizmi kalıcılaştıran, devlet bi-

çiminde örgütlenmiş bir irade tarafından yönlendirilen bir yaşamda yerinde saymak, geri gitmektir; edilgenlik, var olanın devamına rızadır. Bu nedenle, itiraz kadar, alternatif bir dünyanın taşlarını döşeyen iradi süreçleri estetiğin imkanlarıyla halka sunmak, sanatçı kimliğinin reddi değil, gereği olarak görülmelidir. Bu bağlamda, “ideolojisiz, tarafsız sanat” yönlendirmesi; sermayenin maddi ve ruhsal egemenliğine imkan tanıyan, düzene zararı dokunmayan, “tatlı su sanatçılığı” nı koşullayan, iktidar kökenli iradi bir müdahaledir. Ve sanıldığı aksine, üreticiye özgür bir zemin sunmaz. Tersine, sansürden yönlendirmeye, imkan çalmaktan daltıcı zihni operasyonlara kadar pek çok yöntem ve araçla üretimin çeşitliliğini de ufkunu da sınırlar. Halbuki, gerek dayatılan sınırları reddetmenin kazandırdığı özgürlük, gerekse sahip olunan perspektifin kapsayıcılığı sebebiyle, devrimci sanatçının üretim ve kalitenin sınırlarını zorlama şansı daha fazladır.

Devletin ideolojik aygıtları, bir bedeni tepeden turnağa etkileyen hormonlara benzer; her an salgı halindedir. Bu salgıya rağmen sanatçının, özgürlüğünü, örgütlülüğünden uzak durmakta araması, yönlendirmelerin gerçekliğini gölgelemekte ne denli başarılı olduğunun göstergesidir. Bu sonuç elbette, toplumsal mücadelenin bütünü içinde bir sorundur. Ve salt sanatın alanı ile sınırlı değildir.

SEVGİ RUHSAL DÜNYADA HER AN BAHAR SEBEBİDİR SEVGİSİZLİK İSE ÇÜRÜTÜR

Bahadır Deniz

*Öyle bir tutkaldır ki devrim bilinci,
Yaşam yolculuğunda aynı kanatta
birleştirir
insanın beyniyle yüreğini.
Bu yolda dostluk kuranlar,
aynı değerleri öpercesine tutarlar
birbirinin elini...*

Sistem, genellikle dışsal bir olgu olarak görülür; gücü/ımkânları, en somut veriler (veya doğrudan güç aygıtları) üzerinden değerlendirilir. Gerçekte ise güç aygıtları bile, sadece kaba güçten, teknolojiden, vb. oluşmaz. Anımsanacak olursa Lenin, egemenler için, devrim sonrasında (yani yenildiklerinde) bile “bizden daha güçlü olmayı sürdürür” der. O vurguda geçen, “ilişkileri, paraları, alışkanlıkları vardır” ifadesinin içinde belki de üzerinde en çok durulması gereken “ilişkileri, alışkanlıkları vardır” meselesi veya kültürel boyutlar olmalıdır. Kastettiğimiz, sadece sistemle doğrudan ilişkili kültürel/ideolojik bağlar değil. Aksine, en normal, en doğal kabul edilen ve her gün tekrar ettiğimiz kimi fiiller vardır ki, biz farkında olmasak da sistemin devamına hizmet eder. Örneğin ikili ilişkinin törensel bir ağ sonucunda evliliğe uzanan boyutu irdelendiğinde, kimi şekli/sembolik olgular tartışılır. Hâlbuki asıl görülmeyen (ve tartışılması gereken) bu aşamadan sonra sisteme dönüşte sıkça yaşanan sıçramalı geçiştir. Bir yıl içerisinde (kucağında çocukla veya çocuksuz) karşınıza; duruşu, hareketleri, algı-

sı, hassasiyetleri değişmiş bir insan çıkar. Gerçekte ise, bu boyutta bir değişimin, böylesine hızla gerçekleşmesi mümkün değildir. Demek ki başından beri (aktif görünüm kazanmış olmasa da), o insan ağırlıkla “karşı” taraftaydı; sistemi içimizde, pasif bir konumda da olsa yaşattı. Tabii ki bu gerçeklik, birbirimize veya kendimize kuşkuyla bakmak veya alınganlık göstermek için değil, bir olguyu görünmeyen boyutlarıyla değerlendirip yerinde ve zamanında mücadele etmek için bilinmelidir. Yoksa, birden bire sistemin, evliliğin, çocuk yapmanın ve mülkiyetin kerametlerini keşfedip sisteme dümen kırmış olanları günah keçisi ilan etmekle (ve gerçekte sorunun üzerinden atlamakla) yetinmiş oluruz.

Hiç kimsenin, ne aşkı, ne de bir insanın mutluluğunu arttırma çabasını hafife alma, küçümseme hakkı yoktur. Ne var ki bu alan, tarihten bugüne, savaşımlara da komplolara da, devlet imkânlarının şahsileştirilmesine veya dinin istismarına da sebep olmuş, çok kapsamlı bir konudur. Dikkatle incelendiğinde görülecektir ki, tarihe mal olmuş aşk hikâyeleri, büyük oranda içeriksizdir ve genellikle engellerle, ölümle anılması sebebiyle ilgi çekicidir. Haremlerden cennet tarifine, bir görüşte aşktan güzellik tasvirlerine kadar bu alandaki hemen tüm çabaların özünde, atavistik bir ufukla kadın tanımı veya kadının erkek için bir fiziki olgu, bir zevk nesnesi olarak görülmesi yat-

maktadır. Kadının kimi kültürlerde, konuşmaması için sesi, kimi kültürlerde de zevk almaması için klitoris (kadın sünneti) kesilmiş. Buradaki zevk olgusu teknik/biyolojik olarak konumuz değil, ama bilinir ki zevk almayan zevk de veremez; geriye tek yanlı, hoyrat, hayvani bir ilişki kalır. Ve kadın giderek evdeki (veya saraydaki) bir süs eşyasıyla veya sadece açken anlamı olan, yenildiği sırada tat alınan, doyulunca da kaldırılıp atılan bir yemekle aynı konuma düşer.

“Sevgi ve cinsellik birbirlerinden tüümüyle farklı iki ayrı şeydir. Bir istirdiyeyi veya inciri zevkle mideye indirmediğim zaman, onların beni sevmesini beklemem. Sadece onların yumuşak etlerinin tadını almaya bakarım. Aynı şey haremimdeki kadınlar için de geçerli.” (Bkz. Alamuta Dönüş, Sf.261-262)

Bu örnekte de görüldüğü gibi, eşyayla/gıdayla özdeş tutulan kadının her an için alternatifi vardır ve feda edilmesi işten bile değildir.

*Bir yiyecek değil,
bir yaşam yoldaşdır kadın.
Bunu fark edemeyenler,
hiçbir zaman göremeyecektir,
kadındaki etten öte güzelliği.
Hiçbir zaman göremeyecektir,
etin içinde olmayan
ve paylaşıldıkça çoğalan,
ruhsal derinliği.*

*Onlar,
haremleriyle övünüp,
sevğiden uzak tutarken kendini;*

gerçekte bir kaşık suda boğuyordur, yaşamda zenginleşme potansiyelini ve dolayısıyla geleceğini...

Tabii mesele her zaman bu denli net/açık tutum ve davranışlar üzerinden gelişmiyor. Sistemle, en küçük birimi olan "aile" arasında görünmez öyle bağlar var ki, kişi(ler) maddi ve ruhsal yaşamlarında sistemi her gün yeniden üretirken bile, alternatif yaşamdan söz edebiliyor.

Amacımız, olguyu karmaşıklaştırmak, anlaşılabilirliğini güçlendirmek değildir; aksine, insanın öznelliğe (dolayısıyla yanılma ve yanılmaya) en açık olduğu bir yaşam alanına dair, kavrayışta derinleşmenin ve kalitede incelenmenin ipuçlarına dokunabilmektir. Çünkü ortalıkta gülmüseyerek dolaşan, "çocuk seven", toplumsal aktivitelere kapalı olmayan insanların da sevgisiz olabileceğini; dolayısıyla daralma, tekleşme ve yalnızlaşma eğilimini bağrında bir risk olarak taşıyabileceğini göremediğimizde veya göz yumduğumuzda; bir eleştiriden çok daha acıtıcı sonuçları davet ederiz. Benzer bir durum/risk, "devrim" gibi kolektivizmin ve toplumsal bağlamı bedellerin bir bütün halinde içerildiği kavramlarla anılan yapılar için de geçerlidir. Daha açık söylemek gerekirse, bir devrimcinin sevgisizliği gibi bir devrimci yapının da sevgisizliği mümkündür ve hatta bugünkü koşullarda yaygındır. **Hangi sebeple olursa olsun, sınıfsal çelişmelerin gerektirdiği bir önlem/korunma değilse, kişinin aynı değer yargılarındaki bir başka kişiye veya örgütün örgüte karşı kabuk kalınlaştırması, kişisel veya örgütsel "ben" in büyütülmesi, özneliktir; dönemsel niteliği ile söylersek, içselleşmiş kapitalizmdir.**

Hemen her insanın mutluluk eksikliğinden yakınması gibi hemen her yapı da moral/motivasyon eksikliğinden yeterli verim, coşku ve inancı sağlayamadığından yakını. Bunun, özneye dönük tekil nedenleri olabileceği gibi, bizlerin görebilme açısının dışında kalan nedenleri de vardır. Ne var ki konu bağlamında vurgulamak istediğimiz mesele, bilinen/görülebi-

len ve aşılması mümkün olan ayakbağlarından kurtulma gerekliliğidir.

Bertolt Brecht, "Tüm sanatlar, sanatların en büyüğü olan yaşam sanatına katkıda bulunur." der. Ve amacın, herkesin bildiğini değil, herkesin bilmesi gerekeni dile getirmek olduğuna işaret eder. **Yaşam sanatı, aynı zamanda yaşamın yaratıcı etkinliklerle geliştirilmesi, birikimin yerinde sayıp tekrarlarla yetinmesi yerine, incelme (kalite) yönünde mesafe alınmasıdır.** Brecht'in dikkat çektiği "bilinen ile bilinmesi gereken" arasındaki açığı, konumuz bağlamında sevginin sözü ile pratiği arasında ki açığı olarak okunabilir. Bunda "sevgi"yi insanın en "özel"i kabul etmesinin ve gerçekliğini görebilmeye en zor yanaştığı alan olmasının büyük payı vardır. **Deyim yerindeyse "mutsuzluk" insanın yaşama yenilmesidir. Ama nedenini en zor kabul ettiği yenilgidir.**

MUTSUZLUK İNSANIN YENİLGİSİDİR

Gerçekler,

öyle kapsamlı bir göz gerektiriyor ki Röntgeni çekilebilmeli

inceleme nesnesinin.

Tanımak istediğinde bir insanı, kökenine de iliğine de değmeli

bilincin.

Kimine göre "aslan-kaplan" olmak, hem bir onur,

hem bir güç

ve heybettir.

Halbuki kurt dahil hepsi leş yiyicidir.

Ya hasta, ya zayıf hayvanlardır

hedefleri.

Hiç görülmemiştir güçlüyle cebelleştikleri.

Hayatta birçok olgu böyledir.

Arı, önden görünüşte bal,

arkadan görünüşte dışkı veya iğnedir.

Diyalektik dediğimiz, böyle bir şeydir.

Kökene de iner, geleceğe de değer.

Sonucu, nedenle beraber irdeler.

Mutsuzluk örneğin, yaşam karşısında insanın yenilgisidir.

Bu,

devlet ve hatta bazen örgüt için de geçerlidir.

Amaçta başarısız oldukça sertleşir.

Araç, belirleyici hale gelir.

Böylesi için sevgili bile

mutsuзluk sebebidir.

Dili, hep eksikleri gösterir.

Halbuki ne müthiş bir potansiyeldir insanın bizzat kendisi.

Yeter ki çelmelemesin,

kendi eliyle geleceğini

Ulaştığı zirveler,

göğe değene dek

takip edebilir birbirini...

"Ütopya ülkesini göstermeyen bir dünya haritasına göz atmaya bile değmez, çünkü orası insanlığın hep dönüp dolaşıp geldiği yerdir. Ve insanlık oraya indiğinde, ileriye ufka doğru bakar ve daha iyi bir ülke görerek, oraya doğru yelken açar. Gelişme ütopyaların gerçek olmasıdır." der Oscar Wilde.

Ütopyasız insan, ufuksuz ve ön-görüsüzdür; kendisine dayatılanın esiridir. Kapitalizm koşullarında bu esaretin devamının en büyük güvencesi, mülkiyet ilişkilerinin her gün, yaşamın hemen her alanında yeniden üretilmesidir. Özel mülkiyet, kişiyi sadece sosyal olarak değil, duygu dünyasında ve yaşam ufunda da daraltır. Çevresine karşı yabancılaştırır ve giderek yalnızlaştırır. Bir yerden sonra kişi, "yoklukla" mücadele etmek yerine, sistemin içinde kendine sınırlı olsa "varlık" oluşturmayı tercih etme noktasına gelebilir. Bu eğilimden, devrimci zeminlerde muaf değildir. Çünkü sistemin panzehiri olan ilişkiler; moral, coşku ve tatlar, "ha!" deyince oluşmuyor. Ve bir yerden sonrada kişinin yorulan beklentilerine sistem, (kötünün iyisi bağlamında da olsa) çareymiş gibi görünmeye başlıyor. Kişi, bütünüyle zemini terk etmese de, sistemin içinde kendine alan açmayı "gönlünde yatan ikinci aslan" haline getirebiliyor.

Gerçekte bu sorun, sanıldığından da boyutludur ve devrimci kişiliğin oluşumu sürecinde, her an yeniden, farklı biçimlerde nüksetme olasılığı bulunan, çözülmesi en zor problemlerden birisidir. Örneğin aşk, nasıl sistemin anti teziyse, aynı zamanda kişiyi sisteme doğru mıknatıs gibi çeken bir ilişkiye dönüşmesi de ihtimal dahilindedir. Veya "çoğalmak ve çoğaltmak" iddia-

sıyla girilen pek çok ikili ilişkiden insanların daralarak/yalnızlaşarak çıkıyor olması, tek tek ilişkilerin özgünlüğü veya kişisel sebeplerle geçiştirilemeyecek denli önemlidir; dikkatle üzerinde durulması gereken bir olgudur.

Newton, "aşk köprü kurmaktadır. İnsanlar köprü kuracakları yerde, duvar ördükleri için yalnız kalırlar." der. Sonra da yalnız kaldıkları için, o çok önemseyip güvenceye aldıklarını sandıkları ilişkiyi tüketirler. Bu konunun üzerinde ciddiyetle durulmak isteniyorsa, dikkate alınması gereken olgulardan biri de, psikolojik öğelerin değerleri baskılamasıdır.

İnsanlık tarihi, doğru bir gözle incelendiğinde görülecektir ki yoldaşlık, yaşamın tüm olası kesitlerinde rastlanabilecek en büyük aşktır. Hammaddesi sevgidir. Bu büyük tanım, büyük bir kavrayış, hazırlık ve öğrenme sürecini gerektirir. Bu, "anneyi, babayı, akrabaları sevmek" gibi objektifliği tartışmalı, öğretilmiş bir toplumsal doğru veya eşlerin birbirine "sevgilim" diye seslenmesi anındaki ağız alışkanlığı değildir. Bir içeriktir, bir özdür; temeli döşenebildiği ölçüde gerçekleşen bir olgudur.

Yoldaşlaşma, doğası gereği uzun bir tamamlanma sürecini gerektirir. Ne denli istekli, samimi ve iyi niyetli olursa olsun, hemen her insanda, ilişki kurarken psikolojik öğeler ağırlıklı bir yer tutar. Bunun gizlendiği, ikincil plana düştüğü halde bile, her hangi bir tetiklenme, aslında kontrol altına alınmadığını, hala ilişkileri tayin eder boyutta olduğunu ortaya çıkarır. Bu bağlamda bugün, hiç bir kişi ve yapıyı dışta tutmaksızın diyebiliriz ki, psikolojik faktörlerin değerleri baskılayarak öne çıkması biçimindeki sorun, devrimcilerin en öncelikli sorunlarından. Ve ilişkilerdeki pürüzlerde en büyük ayakbağıdır.

"Kendi geçeceği yolu kendisi açan makineler benzeriz biz",

demisti Hasan Hüseyin.

Bugün bu söz,

hem ihtiyaçtır

hem turnusol.

Kimilerinin yolunu

neden değiştirdiğini de

ortaya koyuyor.

Dikkat edilirse,

tüm kavşaklar

birden çok seçenek içeriyor.

Zorlanan, kolay yolu seçiyor.

Ne zaman ciddi bir darbe yer veya kendi emeğinden vazgeçerse insan, daha zor ve büyük gelmeye başlıyor yürüdüğü yol.

"Hayat, ne büyüleyici bir müzik"

demekle,

hayat müziğe dönüşmüyor.

Bunu için, nota bilmek de yetmiyor.

Hayatın notalarını

bulup birbirine değdiren

Bir besteci ustalığı gerektiriyor.

YOLDAŞLIK, SOLUKLARIN DA TERİN DE KESİŞME NOKTASIDIR

Yoldaşlar, sanıldığı veya kimilerince yanlış öğretildiği gibi, mecbur oldukları için değil, aynı değerleri öptüğü için nefesleri, aynı emekte buldukları için terleri birbirine değer ve sonuçta birbirini sever. Tam da bu nedenle, "hareketi seviyorum, ama filanca kişiyle çalışmam" veya "Devrimcileri seviyorum, ama filanca yapıyı dost olarak görmüyorum." biçimindeki dışavurumlarda yansıyan sevgisizlik halleri, gerçekte özle biçimi, teoriyle pratiği, değerle onun kişide vücut bulmuş haline doğru ilişkilendirememeye problemine işaretir.

Bugün devrimci yapıların sıkça, Mahirler'in Denizler'i sahiplenmesini hatırlatma ihtiyacı duyması veya "eski devrimciler, devrimci değerlere daha bağlıydı." biçimindeki vurgular, hep aynı eksiklik/sorunun varlığına işaretir.

Devrimci yapılar, karşılaştıkları sıkıntıları, bugüne dek duydukları, bildikleri yöntemlerle aşmaya çalışır; birikime, repertuara bakarak yöntem geliştirir. Ne var ki problem aşılacağı oranda (bir hastalıkta olduğu gibi) uygulanan doz artırılır; yanına başka uygulamalar eklenir ve bir aşamadan sonra, önceden tasarlan-

mayan (temenni edilmeyen) sonuçlar ortaya çıkabilir. Bu konu, belki de hemen her örnek özgülünde bir değerlendirme gerektirse de ve kimi örgütlerde yapısal problemlerle ilişkili olsa da, sevginin her kişiye özel sorumluluklar yüklediğini, devrimcilerin her an, sevgisizliğe karşı bir oto-kontrol gerektirdiğini söyleyebiliriz. Kişi, haklı olduğu durumlarda bile, içinde öfke, nefret vb. duyguların belirdiğini hissetmesi halinde, öncelikle kendini sorgulamayı, bu duygunun nedenine inmeyi ihmal etmemeli ve tekrarını önlemek üzere bir öz disiplin geliştirmelidir.

Hiç kimse, devrimci niteliklerle doğmamıştır. Bireycilik, yarış, hırs, yalan ve sevgisizlik pompalayan bir sistem içinde, steril bir yaşam sürmek olası değildir. Bu nedenle, alternatif yaşam ve gerektirdiği değerler, neden gerektiğine dair kişinin kendisi tarafından öğrenilmeli, benimsemeli ve salt bir görev edasıyla değil, mutluluğun/güzelleşmenin bir gereği olarak uygulanmalıdır. Bu, devrimci kimliğin öyle hassas ve zorunlu bir ölçüsüdür/gereğidir ki, başkası hak ediyor diye değil, bir devrimci sevgisiz davranmayı hak etmiyor (ve tabii ki kendisine yakışmıyor) diye, söz ve fiilde sevgi, bir adım önde olmalıdır.

O zaman görülecektir ki kimlik, bir değerler bütünüdür, bir bayraktır; yere, zamana, kişiye göre değil, her an yukarıda tutulmalıdır. Bir yoldaş sevilirken, gerçekte sevilen onun kaşından/gözünden önce ortaklaşılan değerlerdir; o kişinin şahsında hareketir. Bu kavrayış oturduğunda, her yoldaş, bırakalım ortaya çıkan mesafeyi koruyup büyütme; bir an önce aşmayı bir görev olarak algılar ve hat ta kendine heyecan sebebi bile yapar.

Yol uzun ve zorlu olunca

Yolcuların

birbiriyle uyumsuzlaştığı anlar

olabiliyor.

Bıkmadan usanmadan

anlatmak,

göstermek

silip silip yeniden yazmak

gerekiyor.

“ARAP BAHARI” NIN LİBYA PERDESİ

Ömer Muhtar'a NATO şapkası giydirmiş birileri.
Katlediyor LİBYA'nın geçmişini ve haysiyetini.
Kimin kulağına hoş gelebilir
bu işbirlikçi senfoni?
Bırakalım Obama'yla Sarkozy'yi.
Hala kim, neden, nasıl dillendirir;
bu yıkım projesi adına devrimi?
Bu değil mi bunca yalnızlaştıran bizleri?
Daha kaç katliam lazım,
öğrenmek için emperyalizmin niteliğini?
Yeter artık, doğru okuyalım olup biteni.
Bırakalım kulağımızı ters gösterip,
günahkar ilan etmeyi Marx ve Lenin'i
Castro, daha ilk günden uyarmıştı,
bu senaryonun iç yüzünü görmeyenleri.
Her şeyi anlatmıyor mu şuan ki Bingazi?
Leş kargaları gibi üşüşmüş,
emperyalist haydutlar ve işbirlikçileri;
paylaşmak için enerjiyi ve kendi eserleri olan
yıkımın yeniden imar işini...
Kimse bahane etmesin,
ne Kaddafi'yi ne de aşiretini.
Tarihte hiçbir halkın onur sayfasında yer almamıştır,
kendi ülkesini bombalatma taktiği.
Hiç olmasa bundan sonra,
oturulup düşünölsün,
bu rezalate nasıl devrim dendiği.
Ve henüz iş işten geçmeden,
bir daha okuyalım Marksizm'i.
Belki o zaman, "Baas, Esad, vs" demeden
doğru değerlendiririz Suriye'yi

AKDENİZ KARAKTERİ

Bir taraftan çaresiz haldeler,
ürünlerinin damlatan kaliteleri karşısında.

Diğer taraftan,
en spekülâtif tanımlar büyüyor
ağızlarında.

Hayatın tek yanı bile değil öğrendikleri.
Çünkü, yaşamın hiçbir boyutunu açıklamıyor
bildikleri.

Kurgulanmış menkıbeler aktarmak
zannediyorlar eğitimi.

Bu nedenle, her soruna çare diye
dayatıyorlar yönetmelik ve disiplini.

Şimdi de moda haline getirme
derdindeler pragmatizmi.

Biliyorum, koca koca yapılar bile
yitirmiş terazisini.

Yine de Yöntem'e güvenmeli.

En azından, derinleşme derdi olanlar
korumak zorunda kalacak MAVİ'liğini.

Bir de, ben hep geçici
görmüşümdür bu tür iklimleri.

Bunlar hala tanımamışlar,
hiçbir mevsim karakter
değiştirmeyen AKDENİZ'i...